

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne

RAKENDUSKAVA	Eesmärk	1 (Objective 1)
	Abikõlblik piirkond:	Eesti Vabariik
	Periood:	2007-2013
	CCI number:	2007EE051PO001
	Rakenduskava nimi:	Inimressursi arendamise rakenduskava
SEIRE AASTAARUANNE	Aruande aasta:	2011
	Seirekomisjoni poolt kinnitatud:	08.06.2012

SISUKORD

SISUKORD	2
EXECUTIVE SUMMARY	5
LÜHENDID	12
1 LÜHIKOKKUVÕTE	13
2 RAKENDUSKAVA ELLUVIIMINE	20
2.1 Olulisemad muudatused rakenduskava elluviimise kontekstis	20
2.1.1 Ülevaade majandusarengutest	20
2.1.2 Muutused tööturul	23
2.1.3 Olulisemad muudatused valdkondlikes prioriteetides, strateegiates ja õigusaktides	26
2.2 Olulisemad probleemid ja riskid	29
2.2.1 Probleemid	29
2.2.2 Riskid	31
2.3 Seosed ja mõjud valdkondade üleselt	34
2.3.1 Panus ja seosed Lissaboni strateegia, EL 2020 ja Eesti 2020 eesmärkidega ja riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga	35
2.3.2 Panus ja seosed Läänemere strateegiaga	45
2.3.3 Panus ja seosed horisontaalsete teemadega	47
2.3.4 ESF tegevustes osalevate isikute seire	54
3 JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMID, JÄRELEVALVE JA AUDIT	56
3.1 Muudatused juhtimis- ja kontrollisüsteemides	56
3.2 Järelevalve	57
3.2.1 Korraldusasutuse ja makseasutuse järelevalve rakendusüksuse üle	58
3.2.2 Korraldusasutuse järelevalve rakendusasutuse üle	58
3.2.3 Muud olulised tegevused	59
3.2.4 RÜ-de ja RA-de järelevalvetegevused	59
3.3 Auditid	62
3.3.1 Projektauditid	62
3.3.2 JKS auditid	64
3.4 Rikkumised, ettekirjutused, tagasinõuded	65
4 SEIRE JA HINDAMINE	67
4.1 KA seiretegevused	67
4.2 Rakenduskava seire	67
4.3 Läbiviidud hindamised ja uuringud	69
5. KOMMUNIKATSIOON	76
5.1 Näited	77
5.2 Hinnang	79
6 PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE	80

6.1	Elukestev õpe	80
6.1.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	81
6.1.2	Finantsteave	89
6.1.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	90
6.1.4	Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused	91
6.1.5	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	91
6.2	Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	93
6.2.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	94
6.2.2	Finantsteave	98
6.2.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	99
6.2.4	Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused	100
6.2.5	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	101
6.3	Pikk ja kvaliteetne tööelu	103
6.3.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	104
6.3.2	Finantsteave	111
6.3.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	111
6.3.4	Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused	113
6.3.5	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	113
6.4	Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	114
6.4.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	115
6.4.2	Finantsteave	121
6.4.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	122
6.4.4	Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused	123
6.4.5	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	123
6.5	Suurem haldusvõimekus	124
6.5.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	125
6.5.2	Finantsteave	130
6.5.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	130
6.5.4	Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused	131
6.5.5	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	132
6.6	Horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi	133
6.6.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	134
6.6.2	Finantsteave	136
6.6.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	137
6.6.4	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	138
7	ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED	139
	LISAD	140
	LISA 1. RAKENDAMINE PRIORITEETSETE SUUNDADE LÕIKES	140
	LISA 2. RAKENDAMINE MAAKONDADE LÕIKES	141
	LISA 3. KUMULATIIVNE FINANTSTEAVE	143
	LISA 4. SERTIFITSEERITUD KULUD JA LAEKUMISED EUROOPA KOMISJONILT	144
	LISA 5. PAIKVAATLUSTE KATVUS	145
	LISA 6. VAIDED	146
	LISA 7. MÕJU HORIZONTAALSETELE TEEMADELE	148
	LISA 8. ABIKÕLBLIKE KULUDE JAOTUMINE SEKKUMISVALDKONDADES	149

<i>LISA 9. TEISE FONDI TÜÜPI KULUTUSTE RAHASTAMISTABEL</i> -----	151
<i>LISA 10. PROJEKTIAUDITID, JKS AUDITID JA MAANDUSTEGEVUSED</i> -----	152
<i>LISA 11. RIKKUMISED</i> -----	159
<i>LISA 12. RISKID JA MAANDAMISTEGEVUSED</i> -----	161
<i>LISA 13. FINANTSINSTRUMENTIDE KASUTAMINE</i> -----	165

EXECUTIVE SUMMARY

This Annual Implementation Report (monitoring report) reflects the implementation of the Operational Programme for Human Resource Development (OPHRD) in 2011. The report contains financial as well as substantive information about the implementation of priority axes and measures. Information contained in this monitoring report has been presented as at 31.12.2011 covering the period 01.01.2007- 31.12.2011. The report is cumulative and based on the principle that the information presented in previous reports is usually not represented.

The aim of the monitoring report is to give an overview of the movement towards goals and general progress of the implementation of OPHRD during the programme period, activities during the reporting period, financial commitments undertaken and payments made and the current status of implemented and planned measures. The report firstly covers the implementation of the operational programme as a whole and then by each priority axis in greater detail. The first part of the report contains a qualitative analysis which covers any significant changes in the context of the operational programme, risks and problems which have occurred during the implementation, information about verification, auditing, monitoring and evaluation activities across the operational programme as well as a chapter about communication activities. Chapter 6 gives a more specific overview about achieving the objectives through analysis of substantive indicators, financial progress by measures, participants who have benefitted from ESF, mutual complementarity of resources and an overall assessment by the implementers by priority axes. The monitoring report has been compiled by leading ministry of the operational programme – Ministry of Education and Research (MER) based on the annual monitoring reports of priority axes approved by the intermediate bodies (IB) and monitoring committees of the axes and information received from the Managing Authority (MA), Auditing Authority (AA) and Certifying Authority. The monitoring report has been approved on **8th June 2012** by the monitoring committee of the Operational Programme.

In the period 2007-2013 the Operational Programme for Human Resource Development is financed by the European Social Fund (ESF) with **391 517 329** euro, Estonian public sector **52 642 230** euro and private sector with **17 178 031** euro. Total monetary resource for the operational programme is **461 337 590** euro.

By the end of 2011, 33 of the 34 measures had been opened where the volume of approved programmes and projects (volume of assumed commitments) was 427 141 022 euro or 92,6% of the budget, volume of payments made was 232 957 611 euro or 50,5% of the total budget (it was 138 741 727 euro by the end of last year or 30,1% of the total budget).

Please also see the table with financial information in Annex 3 of the report.

The operational programme consists of five separate priority axes (in addition, there are axes of horizontal technical assistance and technical assistance) which, in turn, are divided into numerous measures – programmes and open application rounds.

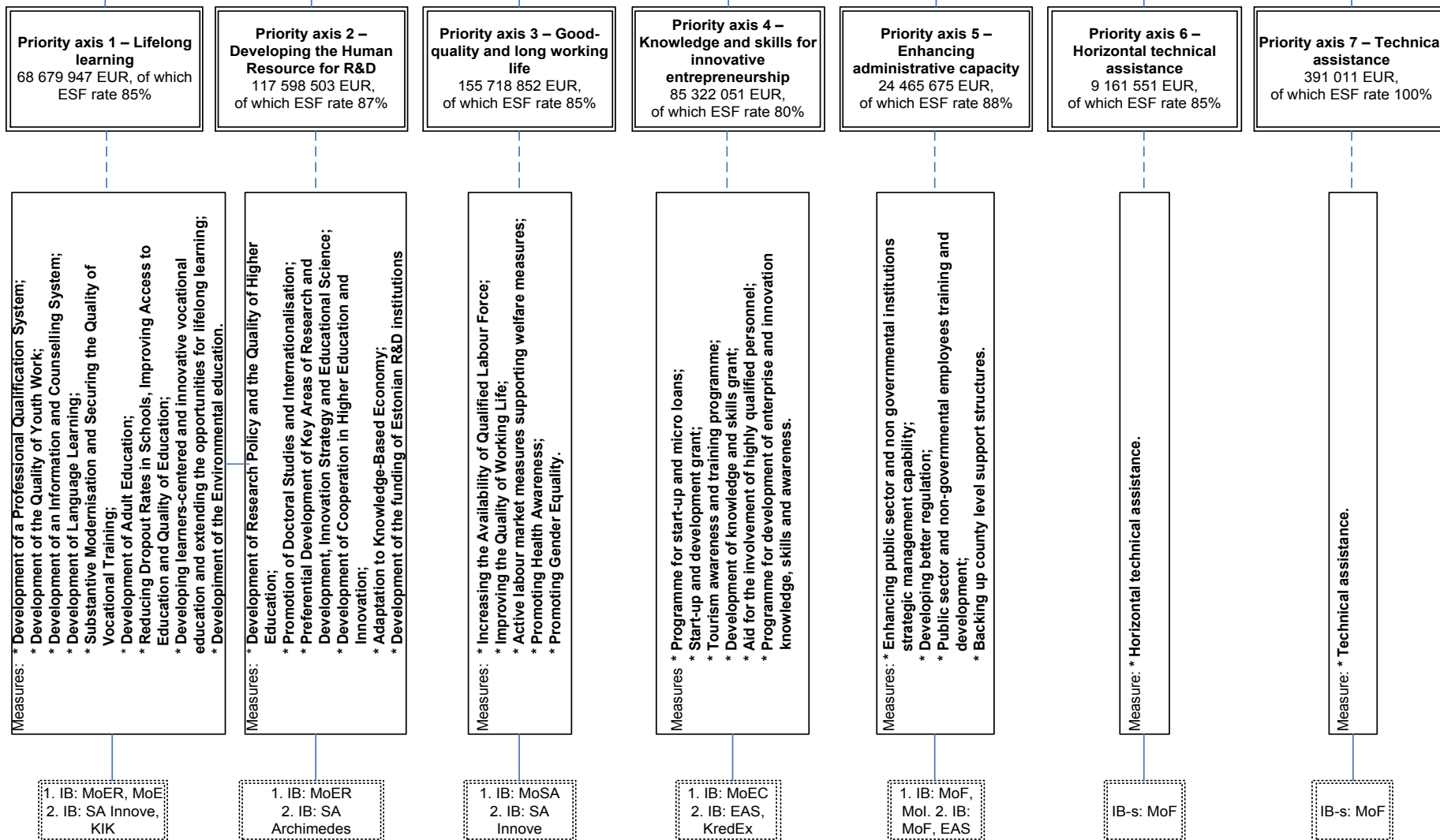
34 measures were provided in the Operational Programme for Human Resource Development, by the end of the reporting period **33 measures were open** (two of these have already been closed) or approximately 97% of all planned measures. As of the end of the reporting period, one measure (development of the funding of Estonian Research & Development institutions) had not yet been opened.

Division of measures by **priority axes (PA)** (please also see diagram of OPHRD on page 6 which gives an overview of the operation of the implementation system and monetary volumes of the priority axes):

- 1.1 **Priority Axis 1: Lifelong learning** – 9 out of 9 measures open;
- 1.2. **PA 2: Developing the human resource for Research & Development** – 5 out of 6 measures open, one not opened;
- 1.3. **PA 3: Good-quality and long working life** – 5 out of 5 measures open;

Operational programme for Human Resource Development

461 337 590 EUR, rate of ESF contribution: 85%

4. **PA 4: Knowledge and skills for innovative entrepreneurship** – 6 out of 8 measures open, closed 2¹;
5. **PA 5: Enhancing administrative capacity** – 4 out of 4 measures or sub-axes open (initially 5 measures were planned but one of them is no longer appropriate);
6. **Horizontal technical assistance** – 1 of 1 open;
7. **Technical assistance** – 1 of 1 open.

Achieving objectives and advancement

There were fewer problems with achieving the reference levels of the indicators set for 2010 at OPHRD than with other operational programmes. Altogether, **2010 reference levels for 56 indicators out of 86 were achieved**, in the case of 30 indicators the reference level was not achieved or it is not known whether it was achieved. **The achievement levels of most of the indicators have advanced considerably in 2011** as well. The relatively successful achievements so far indicate that **the majority of the indicators will probably reach their target levels by the end of the period or even earlier**, but the percentage depends on the value of structural resources currently available as well as various external factors. Problems can primarily arise with the indicators where the reference levels have not been achieved because of the economic crisis; we also have no data about the achievement levels of some of the indicators which makes it difficult to estimate their probable achievement levels at the end of the period. We can, however, presume that at least $\frac{3}{4}$ of the indicators will reach their target levels by then.

In addition, the **target level estimates of several indicators have been conservative**, especially considering the relatively large volume of financing, which shows that the actual implementation situation or specific volumes of activities were not very well predicted. The same problem has also affected significant under-spending, which is often also affected by external factors. Achievement of the objectives of the whole operational programme is significantly influenced by priority axis 4 (Knowledge and skills for innovative entrepreneurship) where achievement of reference levels has been inconsistent or arduous and the achievement levels of several indicators are unknown.

PA Lifelong learning objective "Increased participation in lifelong learning according to ability and need" has largely been fulfilled due to the fact that the lifelong learning participation rate (the main indicator of the axis) has increased by 12% and it is now over the 2013 target value (11,5%). There are no significant problems with fulfilment of other indicators of PA (reference levels were achieved in 2010. 15/22), in many cases they have even been exceeded which leads to the conclusion that the designs in the planning phase were too modest and the true extent of the activities was not anticipated. It is more difficult to reach target levels of the indicators which are more general parameters of the republic, its socio-economic situation and educational system (e.g. percentage of pupils in daytime study who are studying according to individual study programmes, percentage of young people with low level of education among the 18-24 age group who are not in training) and which are largely dependent on the demographic and other factors rather than the measures of the axes. The achievement level of indicators of the other objective "Study in general and vocational education is of a high quality, and in accordance with the needs of learners and society" is also good.

In PA **Developing the human resource for Research & Development** the fulfilment of indicators in order to achieve objectives has been very good (in terms of fulfilling indicators, this is the most successful of all OPHRD priority axes – 10/12). The main reason for the high achievement levels has been the successful start-up of activities contributing to the fulfilment of the indicators (e.g. DoRa programme). Also, there are no influence indicators for this priority axis, achievement of goals of which is harder to guide. The achievement of PA objective "New generation of scientists and engineers for knowledge-based society is provided" is e.g. characterized by an indicator not included in the OP: "Number of Estonian researchers and engineers", which has grown significantly in recent years (see also section 2.3.1). Still, currently there are no sufficient data to claim, as if the structural funds support could have significantly increased the number of scientists.

¹ All the projects of the measures have had the grants paid and their final reports have been approved.

PA **Long and good-quality working life** (reference levels achieved 13/20). Generally the movement is towards fulfilling the indicators and thus towards achieving both objectives and there is no significant under- or over- fulfilment. An important impact indicator "activity rate" (15-64) is on the rise. The more likely non-achievement of target levels concerns primarily indicators which do not depend directly on the activities of the priority axis or the operational programme but on the general social economic and labour market situation in Estonia. In terms of achieving reference levels of the indicators, priority axis Long and good-quality working life was most affected by the economic downturn. During the 2010 changes to the Operational Programme adjustments were made to the reference levels of some of the indicators and several new important indicators were added which allows measuring the achievements of the activities of the axis better. To date, achievement of the new indicators' targets has been progressing well.

In the context of the Operational Programme (compared to other axes) the fulfilment of indicators of the priority axis **Knowledge and skills for innovative entrepreneurship** is in the weakest position (3/14). On the one hand, this can be explained by setting fairly ambitious target levels during programming and on the other hand, by changes in the external environment. In the light of current developments, end of period target levels set for several indicators will not be met for this reason. At the same time, we can admit that even though in 2010 out of the 14 indicators, target levels were met on only three and to date the target level for 2013 has been only met on one, all in all the substantive implementation of the axis has been satisfactory. In the case of two indicators there have been changes in methods and the underachievement of the result indicators of the knowledge and skills among enterprises can be largely attributed to external factors and the period of economic recession.

Achievement of the objectives and indicators of the priority axis **Enhancing administrative capacity** (10/12) has been fairly productive and the activities have been appropriate. This is also confirmed by the evaluations conducted during the reporting period. There have been no problems with fulfilling indicators which are influenced by the activities of the axis, these are even largely exceeded. This is caused by higher than anticipated interest in the given activities as well as modest planning. The achievement level of impact indicator "Effectiveness of work in the government sector" has exceeded its target for 2013, and therefore the achievement of the first objective "The effectiveness and efficiency of policy formation, and its implementation, is ensured" can be considered probable.

In terms of developing human resources (especially all training) the higher interest in support for SF can be explained by drastic changes in the economic situation during the crisis years which, due to cutbacks, did not allow public or private sector organisations to allocate enough of their own resources to these activities. In some respects, this is a case of so called alternative action.

Achievement of indicators in the **Horizontal technical assistance** and **Technical assistance axes** has been very good (5/6) because the majority of the achievement levels are moving within the planned framework and target levels were partially exceeded (e.g. number of visits to the home page was 4 times higher than target).

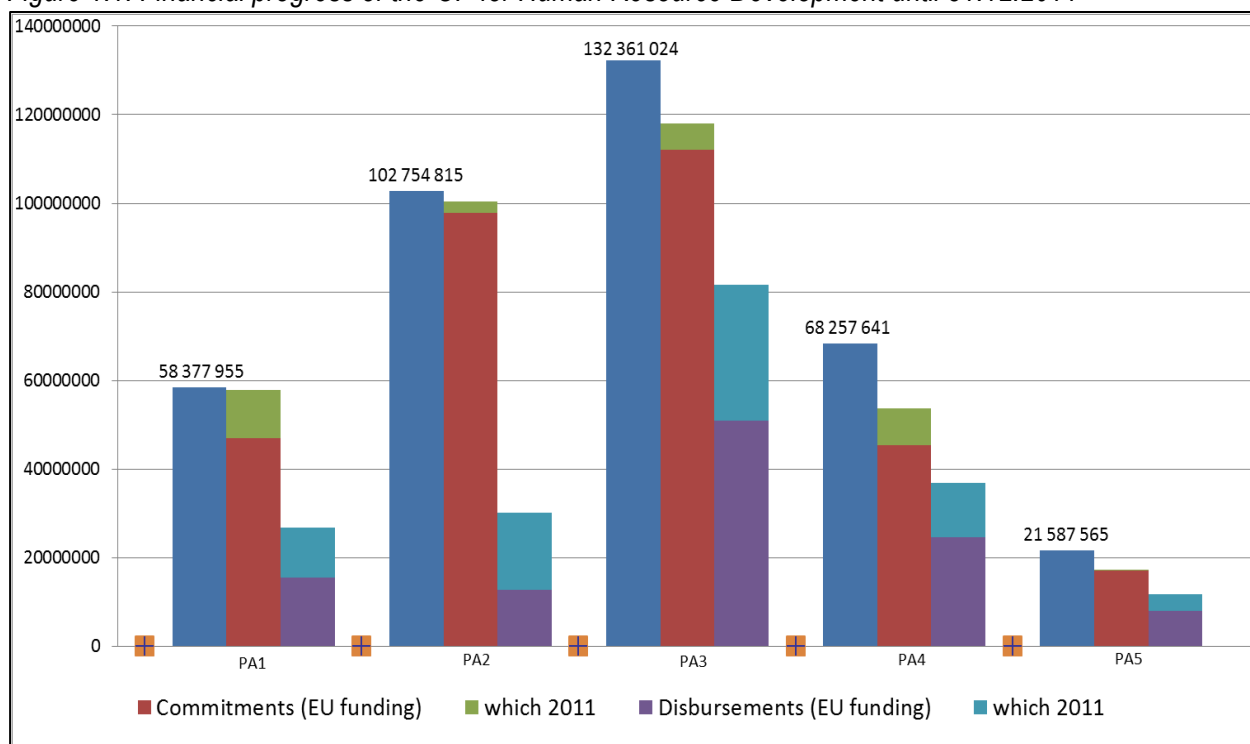
Generally, opening and implementation of measures has been going smoothly and according to plan, encountered delays and problems and actions taken to solve these have been covered in more detail in subsection 2.2.1. Further details about the achievement of objectives and indicators of priority axes can be found in the subsection of each priority axis at the table of indicators.

In terms of horizontal themes (see annex 7), projects implemented within the framework of the Operational programme have had most effect on the advancement of information society (16,7%). Somewhat fewer projects completed within the framework have affected regional development, environment and promotion of equal opportunities. Effect on development of civil society is a little smaller – 12% of the projects. To summarize, we can say that none of the priority axes of the operational programme have had a negative effect on horizontal themes. The way the percentages have turned out is most influenced by the priority axis Knowledge and skills for innovative entrepreneurship because it has the largest number of completed projects which influence the development of the indicator.

Financial information

As of the end of the reporting period the implementation of OPHRD has been progressing well compared to the previous year – in all the axes (except horizontal technical support) over 80% of the commitments have been undertaken and the volume of disbursements has grown to more than half of the volume of the operational programme – 50,5% of the total budget (see figure 1.1 and Annex 3 Cumulative financial information). **Moreover, 89,6% of community funding in the operational programme budget has been covered with commitments and 48,7% of community funding disbursements have been made.**

Figure 1.1: Financial progress of the OP for Human Resource Development until 31.12.2011

Source: Structural funds central system (11.06.2012), calculations by the leading ministry

Left columns (with numbers above) are depicting the budget of EU funding of each PA.

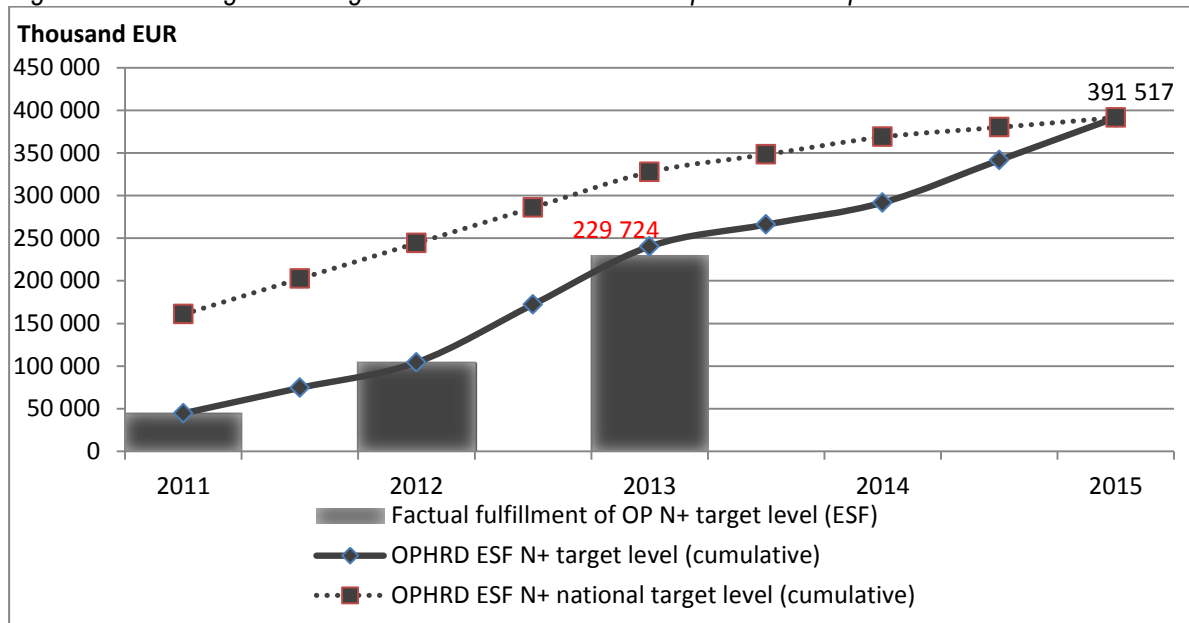
Most commitments have been assumed in priority axes „Lifelong learning“ (99,2% of the community funding budget), „Developing the human resource for Research & Development“ (97,6%) and „Long and good-quality working life“ (89,1%). Most **disbursements** have been made in priority axes „Long and good-quality working life“ – 61,6% of the EU budget contribution (38,5% in 2010), „Enhancing administrative capacity“ – 54,7% (36,7% in 2010) and „Knowledge and skills for innovative entrepreneurship“ – 54% (36% in 2010). In other substantive priority axes **there have also been payments in excess of 45%** (thus fulfilling the payment target level set by the Government of the Republic²), except for „**Developing the human resource for Research & Development**“ with **29,3%** from the EU budget contribution which is just under (by 739 841 euro) the 2011 target level of **30%** of the budget for the period set for the axis in the monitoring regulation. **So OPHRD has no significant problems with reaching the target levels set by regulation.**

The national cumulative target level of EU budget contribution payments for the five OPHRD priority axes for 2011 was **157 089 328** euro according to the abovementioned regulation, the actual total of the payments (without the technical assistance axes) was **187 129 532** euro.

² Regulation No 276 of the Government of the Republic of 22. December 2006 „Procedure for monitoring and evaluation of the structural support and formation of the monitoring committee for period 2007-2013“ annex 2 (entered into force 01.09.2011). There are no target levels set for technical assistance.

More detailed descriptions of the financial progress of the axes can be found in the chapters covering their implementation.

Figure 1.2: Fulfilling of the target level of fund-based N+ implementation plan

Source: MA

Figure 1.2 shows the ESF operational programme target level as well as the national target level by years. Actual fulfilment can be seen by OPHRD target level, it is clear that the target levels have been met so far. Higher nationally observed N+ targets have been set with the consideration that the risk of utilising resources would be managed.

As of the end of the reporting period 90% of the community budget has been covered by projects and programmes and 50,4% has been paid out, **the financial progress overall can be considered good**. This is due to the fact that the activities of the measures are fully underway and partially even near completion and not as much administrative work load is needed for their preparation. If in the first two years of the period the structural support was mainly used for start-up, then in 2009 and 2010 the operating speed and the volume of disbursements has significantly increased and this increase continued in 2011.

Fast financial progress of the priority axis **Long and good-quality working life** can be explained by the fact that the most extensive measure of the axis, 1.3.1 „Increasing the supply of qualified work force“, has made most payments – 67% which, on one hand, is the result of the fast implementation or crisis measures but on the other hand, there have been three very successful open application rounds. At the same time there have been considerably fewer payments made in other measures of this priority axis (see subsection 6.3).

Proportionally, the least amount of payments have been made in the axis **Developing human resource for research and development** – 29,3%, which, however, is a great improvement compared to 2010 when the indicator remained at 12%. The modest financial progress is somewhat caused by the fact that this axis involves activities with a long period of reimbursement, for example self-development abroad for master’s and doctoral candidates. The fact that by the first half of 2012, all six measures have become operational and nearly 100% of the commitments have been undertaken gives confidence that in the coming years the capability to use resources will improve in this axis and there should be no insurmountable problems. At the same time the current use of budget by some of the programmes needs greater attention and if necessary, flexible response in order to improve the programme with new activities.

There have been a **total of 11 violations** of the operational programme during the reporting period (majority of them related to Enterprise Estonia in priority axis 4), the total amount reclaimed through these was 57 825 euro (please see more details in annex 11).

As a result of project audits, **ineligible costs were discovered in OPHRD for the total amount of 0,15 million euro or 0,51%** of the total volume of costs audited and potentially ineligible costs of 0,045 million. See also chapter 3.3 Audits.

Total of 77 challenges were made, out of these 60 were in priority axis Knowledge and skills for innovative entrepreneurship. **19 of all challenges were met**, none were appealed (see also annex 6 Challenges).

The division of commitments undertaken and payments made by counties is relatively inconsistent (see Annex 2). Nearly 76% of all the commitments are covered by national programmes and projects. 73% of the total amount of payments are national/ between counties. This is followed by Harjumaa county (17% of the commitments and 19% of payments accordingly) and then after a large gap Tartumaa county (1,9% and 2,5%) and other counties. This situation is largely due to the fact that there are many larger-scale programmes in the ESF operational programme and activities which are mainly implemented in centres.

Practically all OPHRD measures had been opened by the end of the reporting period, at the same time the financial progress between priority axes and measures still varies considerably. At the same time, there are problems (especially in the first and second priority axes) with some programmes with small payment volumes, which will require flexible intervention internally. With projects and programmes it has also proven to be a problem to stick to the forecast (axis 3). There have been some problems with carrying out public procurement, the workload that comes with it and its effective checking (axes 1, 3 and 4) but there is cause for concern with the quality of applications, awareness of available measures among target groups and adverse external environment (especially on the entrepreneurship priority axis 4). The more significant problems and risks concerning the operational programme are covered in chapter 2.2.

Categorisation of funds into intervention areas has been detailed in annex 8 of this report. The IBs and FBs have examined the distribution of measures between intervention areas and compared to the last year's report there are considerably less activities with code 00 (or undefined) in the dimension of territorial categorisation as well as economic activities.

Summary assessment given to the implementation of OPHRD by the leading ministry and managing authority is good because considering the contextual side of the operational programme as well as the financial progress, the results have been as expected, majority of the indicators reflecting the objectives are moving towards the predicted levels and achievement of most of the target levels by the end of the period is feasible. The most successful priority axis in terms of financial progress has been "good quality and long working life" which, on the other hand, has been most affected by the economic downturn in terms of interim targets of indicators. Still, some problems exist, e.g. with public procurements, but they are being dealt with and the control mechanisms have been strengthened. Since the implementation period begins to approach the completion and it is already time for planning the next period, the progress of measures should be monitored continuously to detect as early as possible the need to move resources internally and thus achieve the maximum benefit and appropriate use of funds. MA also welcomes the two evaluations (R&D and higher education, and performance of measures of priority axis "Enhancing administrative capacity") carried out during the reporting year and sees them as a good input for planning the next period.

The monitoring committee meeting on 8th of June 2012 was attended by 13 monitoring committee members or alternate members, in addition one EC observer and 15 observers from government departments and partner organisations. The annual implementation report was approved unanimously, additional views or decisions were not taken.

LÜHENDID

AA	Auditeeriv asutus
EAS	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
EK	Euroopa Komisjon
EL	Euroopa Liit
ERF	Euroopa Regionaalarengu Fond
ESA	Eesti Statistikaamet
ESF	Euroopa Sotsiaalfond
EUR	Euro
EÜ	Euroopa Ühendus
HTM	Haridus- ja Teadusministeerium
IARK	Inimressursi arendamise rakenduskava
JM	Juhtministeerium
KA	Korraldusasutus
KIK	Keskonnainvesteeringute Keskus
KKM	Keskkonnaministeerium
KredEx	Krediidi ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus KredEx
LMS	Läänemere Strateegia
LTT	Loodus- ja täppisteadused
MKM	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
PS	Prioriteetne suund
RA	Rakendusasutus
RM	Rahandusministeerium
RSKS	Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia
RÜ	Rakendusüksus
SFCS	Struktuuritoetuse registri kesksüsteem
SFOS	Struktuuritoetuse registri operatiivinfosüsteem
SiM	Siseministeerium
SKP	Sisemajanduse koguprodukt
SoM	Sotsiaalministeerium
STS	Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seadus
TjaA	Teadus- ja arendustegevus
VMT	Väljamakse taotlus
VV	Vabariigi Valitsus

1 LÜHIKOKKUVÕTE

Käesolev seirearuanne kajastab Inimressursi arendamise rakenduskava (edaspidi IARK) elluviimist 2011. aastal. Aruanne hõlmab nii finantsilist kui sisulist informatsiooni prioriteetsete suundade ja meetmete rakendamise seisuga. Seirearuandes kajastatud informatsioon on esitatud seisuga 31.12.2011 perioodi 01.01.2007- 31.12.2011 kohta. Aruanne on kumuleeruv ja koostatud lähtudes põhimõttest, et varasemates aruannetes sisaldunud informatsiooni üldiselt ei taasesitata.

Seirearuande eesmärk on anda ülevaade IARK eesmärkide poole liikumisest, rakendamise üldisest edenemisest programmiperioodil, aruandlusperioodi tegevustest, võetud finantskohustustest ja tehtud väljamaksetest ning elluviidavate ja kavandatavate meetmete hetkeseisust. Aruandes kajastatakse esmalt rakenduskava elluviimist tervikuna ning seejärel üksikasjalikumalt prioriteetsete suundade kaupa. Aruande esimeses pooles on toodud kvalitatiivne analüüs, mis käsitleb olulisi muudatusi rakenduskava kontekstis, rakendamisel tekkinud probleeme ja riske, infot järelevalve-, auditi- ning seire- ja hindamistegevuste kohta rakenduskava üleselt, samuti peatükk kommunikatsioonitegevustest. Peatükk 6 annab konkreetsema ülevaate eesmärkide saavutamise läbi sisuliste indikaatorite analüüsi, finantsprogressist meetmete kaupa, ESF-ist kasusaanud isikutest, vahendite vastastikusest täiendavusest ning rakendajate üldhinnangu prioriteetsete suundade kaupa. Seirearuande on rakendusametuste (RA) ja suundade juhtkomisjonide poolt kinnitatud prioriteetsete suundade seire aastaaruannete ning korraldusametuse (KA), Auditeerivalt Asutuselt (AA) ja Makseametusest laekunud info ja struktuuritoetuse infosüsteemi andmete põhjal koostanud rakenduskava juhtministeerium (JM) – Haridus- ja Teadusministeerium (HTM). Seirearuanne on heaks kiidetud Inimressursi arendamise rakenduskava seirekomisjoni poolt **8. juunil 2012.** aastal.

Perioodil 2007-2013 rahastatakse Inimressursi arendamise rakenduskava Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) **391 517 329** euro, Eesti avaliku sektori poolt **52 642 230** euro ning erasektori poolt **17 178 031** euro ulatuses. Rakenduskava maht kokku on seega **461 337 590** eurot .

2011. aasta lõpuks oli avatud kokku 33 meetet 34-st, milles kinnitatud programmide ja projektide maht (võetud kohustusi) oli 427 141 022 eurot ehk 92,6% eelarvest, väljamakseid on tehtud 232 957 611 euro ulatuses ehk 50,5% perioodi kogu eelarvest (eelmise aasta lõpuks 138 741 727 eurot ehk 30,1% kogueelarvest). Vt ka aruande Lisa 3 tabelit finantsinfoga.

Rakenduskava koosneb viiest eraldiseisvast prioriteetsest suunast (lisaks horisontaalse tehnilise abi ja tehnilise abi prioriteetne suund), mis jagunevad omakorda paljudeks meetmeteks – programmideks ja avatud taotlusvoorudeks.

IARK-i järgi on ette nähtud erinevat 34 meetet, **aruandlusperioodi lõpuks oli avatud 33 meetet** (kaks neist juba ka suletud) ehk ca 97% kõigist kavandatud meetmetest. Üks meede (Eesti teadusametuste rahastamissüsteemi arendamine) oli aruandlusperioodi lõpu seisuga veel avamata.

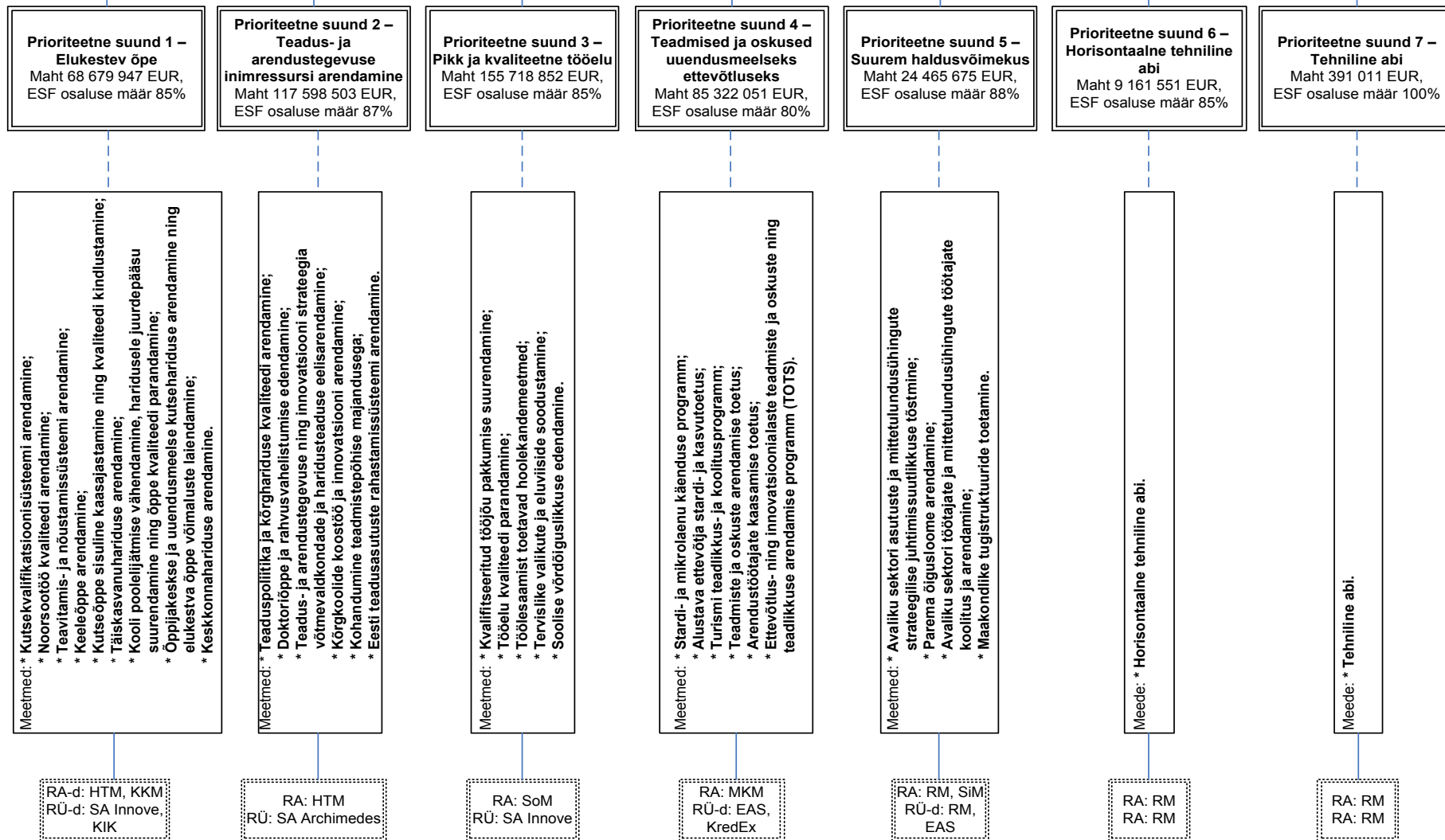
Meetmete jagunemine **prioriteetsete suundade** (edaspidi **PS**) kaupa (vt ka IARK skeem lk 14, mis annab ülevaate rakendussüsteemi toimimisest ning prioriteetsete suundade rahalistest mahtudest):

- 1.1 **Elukestev õpe** – 9 meetmest avatud 9 ;
- 1.2 **Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine** – 6 meetmest avatud 5, 1 avamata;
- 1.3 **Pikk ja kvaliteetne tööelu** – 5 meetmest avatud 5;
- 1.4 **Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks** – 8 meetmest avatud 6, suletud 2³;
- 1.5 **Suurem haldusvõimekus** – 4 meetmest ehk alasuunast avatud 4 (algelt oli kavas 5 meetet, aga üks neist ei ole enam asjakohane);
- 1.6 **Horisontaalne Tehniline abi** (HTA) – 1, avatud 1;
- 1.7 **Tehniline abi** (TA) – 1, avatud 1.

³ Kõik meetme projektid on toetuse väljamaksed saanud ja nende lõpparuanded on kinnitatud.

Inimressursi arendamise rakenduskava

Maht 461 337 590 EUR, ESF osaluse määr 85%

Eesmärkide saavutamine ja edusammud

IARK-is oli 2010. aastaks⁴ seatud indikaatorite kontrolltasemete saavutamise vähem probleeme kui teiste rakenduskavade puhul. Kokku **saavutati rakenduskava 86 indikaatorist 56 indikaatori 2010. a kontrolltase**, 30 indikaatori puhul oli kontrolltase täitmata või selle täitmine teadmata. Ka **2011. aastal on suurema osa indikaatorite saavutustasemed jõudsalt edenenud**. Nende senine võrdlemisi edukas täitmine viitab sellele, et **enamik indikaatoritest saavutab sihttaseme tõenäoliselt perioodi lõpuks või juba varemgi**, kuid see osakaal sõltub nii praeguseks allesolevast struktuurivahendite mahust kui ka mitmesugustest välisteguritest. Eelkõige võib probleeme tekkida nende indikaatoritega, kus ei ole majanduskriisi tõttu saavutatud 2010. aasta kontrolltasemeid, samuti puuduvad mõnede indikaatorite osas andmed 2011. aasta saavutustasemete kohta, mistõttu on raske anda hinnangut nende tõenäolisele saavutustasemele perioodi lõpuks. Siiski võib arvata, et vähemalt $\frac{3}{4}$ indikaatoritest jõuab selleks ajaks oma sihttasemeni.

Samas on mitmete IARK-i indikaatorite kontroll- ja sihttasemete prognoosimisel olnud üpris tagasihoidlikud, eriti arvestades rahastuse suhteliselt suurt mahtu, mis näitab, et rakenduskava planeerimisel ei suudetud tegelikku rakendamissituatsiooni ega konkreetseid tegevusmahte hästi ette näha. Sama probleem on mõnel juhul mõjutanud ka olulisi alatäitmisi, samuti on alatäitmine sageli mõjutatud välistest teguritest. Kogu rakenduskava eesmärkide saavutamist mõjutab üpris oluliselt prioriteetne suund 4 (Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks), kus kontrolltasemete täitmine on olnud ebaühtlane või vaevaline ja mitmete indikaatorite saavutustase on teadmata.

PS **Elukestev õpe** eesmärk „suurem osalemine elukestvas õppes vastavalt võimekusele ja vajadusele“ on suures osas täidetud, kuna täiskasvanud elanike elukestvas õppes osalemise määr (suuna põhinäitaja) on kasvanud 12%-ni ja sellega nüüdseks ületanud juba ka 2013. a sihttaseme (11,5%). Suuna indikaatorite täitmisega üldiselt probleeme ei ole (kontrolltasemed täidetud 2010. a 15/22), pigem on mitmetel juhtudel tegemist nende ületäitmisega, millest saab järeldada, et planeerimise faasis on olnud liiga tagasihoidlikud ja pole suudetud piisavalt ette näha tegevuste tegelikku ulatust. Raskem on sihttasemeid saavutada nende indikaatorite puhul, mis on üldisemad riiki, sotsiaalmajanduslikku olukorda ja haridussüsteemi iseloomustavad näitajad (nt päevases õppevormis individuaalse õppekava alusel õppivate õpilaste osakaal, koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal 18-24 a vanusegrupis) ning mis sõltuvad paljuski pigem demograafilistest jm teguritest, kui suuna meetmetest. Suuna teise eesmärgi „õpe üld- ja kutsehariduses on kõrgtasemeline ning vastab õppijate ja ühiskonna vajadustele“ näitajate saavutustasemed on samuti head.

Indikaatorite täitmine eesmärkide saavutamiseks on PS **Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine** olnud väga hea (indikaatorite täitmise poolest on antud suund IARK-i prioriteetsetest suundadest edukaim – 10/12). Peamiseks hea saavutusmäära põhjuseks on olnud indikaatorite täitmisesse enim panustavate tegevuste edukas käivitumine (näiteks DoRa programm). Ka puuduvad selles prioriteetses suunas mõjuindikaatorid, mille sihtide täitmist on raskem suunata. Suuna eesmärgi „lisandub teadmispõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja inseneri“ saavutamist iseloomustab mingil määral rakenduskavas mittesisalduv näitaja „Eesti teadlaste ja inseneride arv“, mis on viimastel aastatel üpris jõudsalt kasvanud (vt pkt 2.3.1). Mis puudutab prioriteetse suuna meetmete mõju sellele, siis hetkel puuduvad piisavad andmed selleks, et väita, nagu struktuurifondide toetused võiks olla teadlaste arvu oluliselt kasvatanud.

PS **Pikk ja kvaliteetne tööelu** (kontrolltasemed täidetud 13/20). Kokkuvõttes liigutakse mõlema eesmärgi – „kvalifitseeritud tööjõu pakkumine on suurenenud“ ja „tööelu kvaliteet on paranenud“ – indikaatorite täitmise ja seega eesmärkide saavutamise suunas ning suuri ala- ega ületäitmisi ei esine. Oluline mõjuindikaator „aktiivsuse määr“ (15-64a) on tõusuteel. Tõenäolisem sihttasemete mittesaavutamine

⁴ Siin mainitakse 2010. a tasemeid seetõttu, et muudeks aastateks kontrolltasemeid seatud pole, millega tulemusi võrrelda.

puudutab eelkõige näitajaid, mis ei sõltu nii otseselt selle prioriteetse suuna ega rakenduskava tegevustest, vaid sotsiaalmajanduslikust ning tööturu olukorrast Eestis üldisemalt. Indikaatorite kontrolltasemete saavutamise seisukohalt mõjutas majanduslangus enim just prioriteetset suunda Pikk ja kvaliteetne tööelu. Sellest tulenevalt korrigeeriti 2010. a rakenduskava muudatustega mõne indikaatori kontrolltasemeid ning lisati mitu uut indikaatorit, mis võimaldavad paremini mõõta suuna tegevuste tulemusi. Praeguseks on ka nende uute indikaatorite sihtide täitmine edenenud hästi.

Rakenduskava kontekstis (võrreldes teiste suundadega) on prioriteetse suuna **Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks** indikaatorite saavutamine kõige nõrgemas seisus (kontrolltasemetest täidetud 3/14). Seda võib ühelt poolt põhjendada suhteliselt ambitsioonikate sihttasemete seadmisega programmeerimise käigus ning teisalt muutunud väliskeskkonnaga. Tänapäevaste arengute valguses jäävad tõenäoliselt mitme indikaatori perioodi lõpuks seatud sihttasemed neil põhjustel täitmata. Samas võib tõdeda, et ehkki 14 indikaatorist täideti 2010. aasta sihttasemed vaid kolme puhul ning 2013. aasta sihttaseme on hetkel täidetud ühe indikaatori puhul, võib suuna sisulise rakendamisega üldiselt jääda rahule. Kahe indikaatori puhul on muudatusi metoodikas ning ettevõtete teadmiste ja oskuste tulemusindikaatorite alatäitmine on suures osas põhjustatud väliste tegurite poolt ning majanduslanguse perioodist. Samas on näiteks üldine ettevõtlusaktiivsus, mis võiks ühe mõjunäitajana mh prioriteetset suunda iseloomustada, aasta aastalt tõusnud (vt ptk 2.3.1), kusjuures suurim tõus on toimunud just 2011. aastal.

Prioriteetse suuna **Suurem haldusvõimekus** eesmärkide ja indikaatorite saavutamine on olnud küllaltki hea tulemuslikkusega (kontrolltasemete täitmine 10/12) ja tegevused on asjakohased. Seda kinnitavad ka aruandlusperioodil läbi viidud hindamised. Suuna tegevustega mõjutatavate indikaatorite täitmisega probleeme ei esine, pigem isegi ületatakse seatud sihtmäärasid. Seda põhjustab nii planeeritust oluliselt suurem huvi antud tegevuste vastu kui ka tagasihoidlik planeerimine. Mõjunäitaja „valitsussektori töö tulemuslikkus“ on oma 2013. a sihttaseme 2011. a juba ületanud, mistõttu võib pidada suuna esimese eesmärgi „poliitika kujundamise ja elluviimise tulemuslikkus ja efektiivsus on tõusnud“ saavutamist tõenäoliseks. Kahjuks pole teada teise eesmärgi „avaliku- ja mittetulundussektori töötajad on asjatundlikud ja usaldusväärsed“ mõjunäitajate saavutustasemeid, mistõttu on seda praegu raske hinnata. Inimressursi arendamise (eriti igasuguste koolituste) seisukohalt on planeeritust suuremale huvile ESF toetuste vastu selgituseks majandusolukorra drastiline muutus kriisiaastatel, mis ei võimaldanud organisatsioonidel kärbeta tõttu nii era- kui avalikus sektoris omavahendeid nendele tegevustele piisavalt suunata.

Indikaatorite saavutamine **Horisontaalse tehnilise abi ja tehnilise abi suundades** on olnud väga hea (5/6), sest enamik saavutustasemeid liiguvad täpselt kavandatud raamistikus ja osaliselt ületati sihttasemed (nt kodulehekülje külastatavus on sihttasemest 4 korda kõrgem).

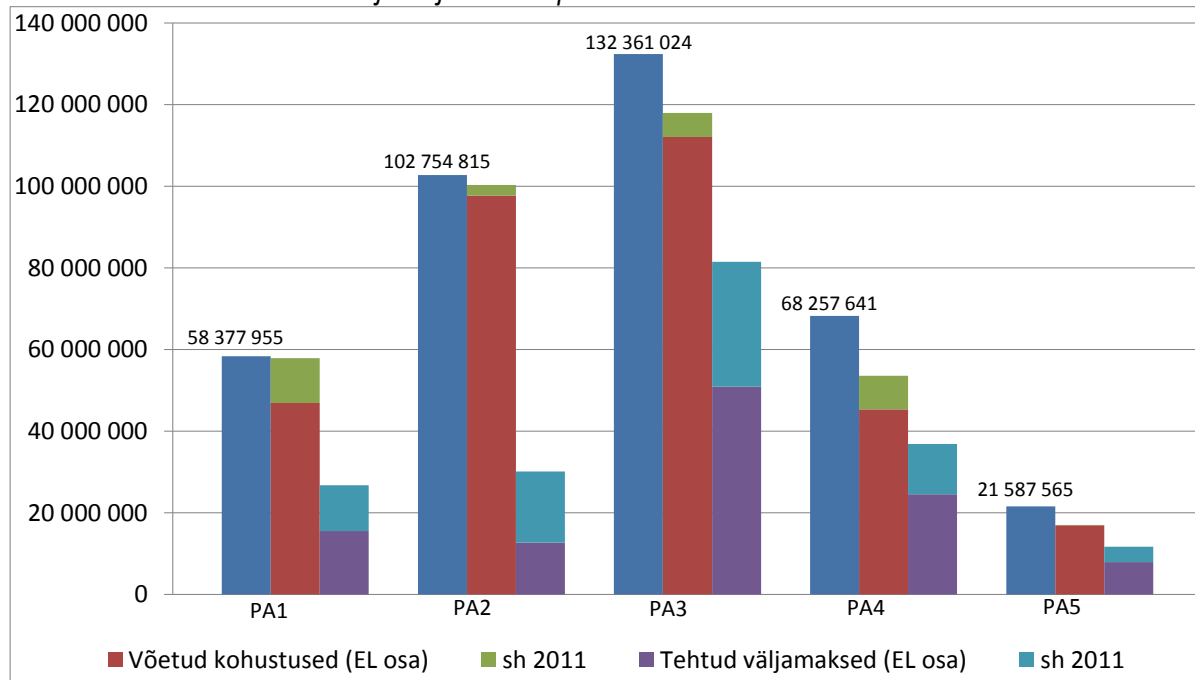
Meetmete avamine ja rakendamine on kulgenud üldjoontes plaanipäraselt ja eriliste tõrgeteta, ettetulnud viivitustest ning tekkinud probleemidest ja nende lahendamiseks ettevõetud tegevustest annab täpsema ülevaate probleemide alapeatükk 2.2.1. Prioriteetsete suundade kohta täpsema info eesmärkide ja indikaatorite saavutamisest leiab iga prioriteetse suuna elluviimise alapeatükist indikaatorite tabeli juures.

Rakenduskava raames ellu viidud projektid avaldavad horisontaalsetest teemadest (vt lisa 7) teistest veidi enam positiivset mõju infoühiskonna edendamisele (16,7%). Regionaalsele arengule, keskkonnanahoiule ja võrdsete võimaluste edendamisele on positiivset mõju avaldanud mõnevõrra vähem rakenduskava raames lõpetatud projektidest. Mõju on pisut väiksem kodanikuühiskonna arengule panustamise osas – 12% projektidest. Rakenduskava ükski prioriteetne suund ei avalda horisontaalsetele teemadele negatiivset mõju. Protsentide sellist kujunemist mõjutab palju prioriteetne suund Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks, kuna selle raames on praeguseks enim lõpetatud projekte, mis näitaja kujunemist mõjutavad.

Finantsteave

Aruandlusperioodi lõpu seisuga on IARK rakendamine võrreldes eelmise aastaga hoogsalt edenenud – kohustusi on kõigis suundades (va tehnilise abi suunad) võetud üle 80% ja väljamaksete maht on aasta lõpuks kasvanud üle poole rakenduskava mahust – 50,5% kogueelarvest (vt ka joonis 1.1 ning Lisa 3 Kumulatiivne finantsteave). **Sealjuures on seisuga 31.12.2011 ühenduse osalusest rakenduskava eelarves kohustustega kaetud 89,6% ja väljamakstud ühenduse osaluse osakaal on 48,7%.**

Joonis 1.1: Võetud kohustused ja väljamaksed pr. suundade lõikes 01.01.2007-31.12.2011

Allikas: SFCS (11.06.2012), JM arvutused

Vasakpoolsed tulbad joonisel (koos arvudega) näitavad suundade EL osaluse eelarve mahtu. Ülejäänud tulpade tähendus on märgitud värvidega legendis.

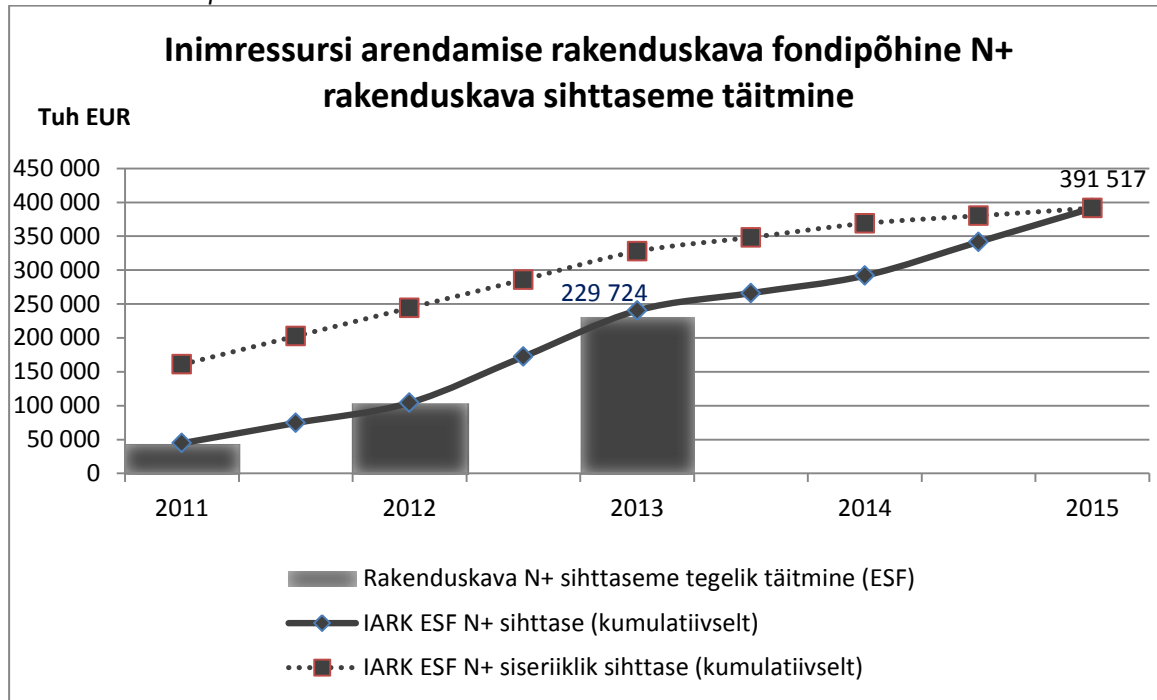
Enim on **kohustusi võetud** prioriteetsetes suundades „Elukestev õpe“ (99,2% ühenduse osaluse eelarvest), „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“ (97,6%) ning „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ (89,1%). **Väljamakseid** on suhteliselt enim tehtud suundades „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ – 61,6% EL osaluse eelarvest (2010. a 38,5%), „Suurem haldusvõimekus“ – 54,7% (2010. a 36,7%) ja „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks“ – 54% (2010. a 36%). Kõigis **sisulistest prioriteetsetes suundades on väljamaksed üle 45%** (täites seega Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud väljamaksete sihttasemeid⁵), välja arvatud „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“ **29,3%**-ga EL osaluse eelarvest, mis jääb SF kesksüsteemi andmetel napilt (739 841 euro võrra) alla seiremääruses sätestatud suuna 2011. aasta sihttasemele **30%** perioodi eelarvest. **Seega ei ole IARK-is märkimisväärseid probleeme määruses kehtestatud sihttasemete täitmisega.**

IARK viie prioriteetse suuna kumulatiivne siseriiklik EL osaluse väljamaksete sihttase aastaks 2011 on nimetatud määruse kohaselt **157 089 328** eurot, tegelik saavutatud väljamaksete summa oli kokku (ilma tehnilise abi suundadeta) **187 129 532** eurot.

Täpsemalt vt suundade finantsprogressi kohta kirjeldusi nende elluviimise peatükkides.

⁵ Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2006. a määruse nr 276 „Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seire ja hindamise ning seirekomisjoni moodustamise kord“ lisa 2 (jõustunud 01.09.2011). Sihttasemeid ei kehtestata tehnilisele abile.

Joonis 1.2: Fondipõhine N+ rakenduskava sihttaseme täitmine

Allikas: Rahandusministeerium.

Märkus: N+ analüüsi aluseks on MA poolt EK-le deklareeritud kulud, sh EK poolt tehtud ettemaksud.

Joonisel 1.2 on näha nii ESF rakenduskava sihttase kui ka siseriiklik sihttase aastate kaupa. Tegelikku täitmist näeb IARK sihttasemete järgi, selgelt on näha, et sihttasemed on seni täidetud ning isegi ületatud, kattes ka 2013. aasta taseme. Siseriiklikult jälgitavad kõrgemad N+ sihtmäärad on kehtestatud arvestusega, et vahendite kasutamise risk saaks maandatud.

Kuna aruandlusperioodi lõpu seisuga on projektide ja programmidega kaetud ligi 90% ühenduse eelarvest ning välja makstud 50,4%, **võib rakenduskava finantsprogressi tervikuna pidada heaks**. See tuleneb mh sellest, et tegevused meetmetes on täies mahus käimas ja osaliselt juba lõppemas ning enam ei kulu nii palju halduskoormust nende ettevalmistamisele. Kui perioodi esimesel paaril aastal oli struktuuritoetuse kasutamine enamjaolt käivitamisel ja paljud meetmed ettevalmistamisel siis 2009. ja 2010. aastal on toetuse kasutustempo ning väljamaksete maht oluliselt tõusnud ja tõus jätkus ka 2011. aastal.

Prioriteetse suuna **Pikk ja kvaliteetne tööelu** kiiret finantsprogressi saab seletada sellega, et suuna mahukaimas meetmes 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ on väljamakseid tehtud enim – 67%, mis ühelt poolt tuleneb kriisaja meetmete kiirest kasutuselevõtust, kuid teisalt on toimunud ka kolm väga edukat avatud taotlusvooru. Teistes antud prioriteetse suuna meetmetes on väljamakseid tehtud samas tunduvalt vähem (vt alapeatükk 6.3).

Kõige vähem väljamakseid on perioodi jooksul proportsionaalselt tehtud suunas **Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine** – 29,3% EL osaluse eelarvest, mis on aga suur edasimineku võrreldes 2010. aastaga, mil näitaja oli vastavalt 12%. Tagasihoidlikum finantsprogress on mõneti põhjustatud asjaolust, et suunas esineb pikaajalisi tegevusi, nt magistrantide ja doktorantide enesetäiendamine välismaal, mille väljamaksud toimuvad pikema ajaperioodi jooksul. Asjaolu, et 2012. a esimeseks pooleks on käivitunud kõik kuus meetet, kohustusi on võetud ligi 100% ja tegevused on vastavalt varem kokkulepitule käivitud õigeaegselt, annab kindluse, et järgmistel aastatel on ka antud suunas suutlikkus vahendeid kasutada olemas ja ületamatuid probleeme ei tohiks tekkida. Samas vajab osade programmide senine eelarvekasutus suuremat tähelepanu ning vajadusel paindlikku reageerimist, et programme täiendada uute tegevustega.

Rikkumisi oli rakenduskava raames aruandlusperioodil **kokku 11** (suurem osa seoses EAS-iga prioriteetses suunas 4), rikkumiste tõttu tagasinõutud summa oli kokku 57 825 eurot (vt täpsemalt lisa 11). Läbiviidud projektauditite tulemusena tuvastati **mitteabikõlblikke kulusid kokku IARK-is summas 0,15 mln eurot ehk 0,51%** auditeeritud kulude kogumahust ning potentsiaalseid mitteabikõlblikke kulusid oli IARK-is 0,045 mln. Vt ka ptk 3.3 Auditid.

Vaideid esitati kokku 77, neist prioriteetses suunas Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks 60. **Kõigist vaietest rahuldati 19**, edasikaebamisi polnud (vt ka lisa 6 Vaided).

Maakondliku jaotuse järgi jagunevad võetud kohustused ja väljamaksed võrdlemisi ebaühtlaselt (vt Lisa 2). Kohustuste osas absoluutsummana on ligi 76% kõigist kohustustest üleriigiliste programmide ja projektide all. Väljamaksete poolest moodustavad üleriigilised või maakondadevahelised projektid/programmid 73% kogusummast. Järgneb Harjumaa (vastavalt 17% kohustustest ja 19% väljamaksetest) ning väga suure vahega seejärel Tartumaa (1,9% ja 2,5%) ning muud maakonnad. Suures osas tuleneb see olukord sellest, et ESF-i rakenduskavas on palju laiema mõjuga programme ja tegevusi, mida viiakse ellu põhiliselt keskustes.

Praktiliselt kõik IARK meetmed on aruandeperioodi lõpuks avatud, samas varieerub finantsprogress ning tulemuslikkus prioriteetsete suundade ja meetmete lõikes veel märgatavalt. Sealjuures on probleeme (nt esimeses ja teises prioriteetses suunas) mõnede vähese väljamaksete mahuga programmidega, mis vajavad paindlikku reageerimist, et tagada vahendite ärakasutamine perioodi lõpuks. Projektide ja programmide puhul on probleemiks osutunud ka esitatud prognoosidest kinnipidamine (suund 3). Mõningasi probleeme on riigihangete läbiviimise, sellega kaasneva töömahuga ning nende tõhusa kontrollimisega (suunad 1, 3 ja 4), aga muret valmistab ka taotluste kvaliteet, sihtgruppide teadlikkus olemasolevatest meetmetest ja ebasoodne väliskeskkond (eriti ettevõtluse prioriteetses suunas 4). Rakenduskava puudutavatest olulisematest probleemidest ja riskidest annab ülevaate peatükk 2.2.

Fondide kasutamise jaotus sekkumisvaldkondadesse on toodud aruande lisa 8. RA-d ja RÜ-d on meetmete kuuluvuse sekkumisvaldkondade vahel üle vaadanud ja ümber kodeerinud ning võrreldes eelmise aasta aruandega on tunduvalt vähem nii territoriaalse mõõtmega kui ka majandustegevuse valdkonnas 00 koodiga ehk määratlemata mõõtmega tegevusi.

Juhtministeeriumi ja korraldusasutuse kokkuvõttev hinnang IARK elluviimisele ning finants- ja sisulisele progressile on **hea**. Enamus eesmärke liiguvad prognoositud tasemete suunas ja planeeritud sihttasemete saavutamine on perioodi lõpuks tõenäoline. Kõige edukam suund on finantsprogressi osas olnud „Pikk ja kvaliteetne tööelu“, samas mõjutas majanduslangus enim just selle suuna indikaatorite kontrolltasemete saavutamist. Aruandeaasta jooksul on kerkinud mitmeid probleeme, nt riigihangetega läbiviimine, kuid nende lahendamiseks tegeldakse, muuhulgas on tõhustatud kontrollid.

Kuna rakendusperiood hakkab lähenema lõpule ja tegeletakse juba järgmise perioodi planeerimisega, siis tuleb meetmete progressi pidevalt jälgida, et võimalikult varases staadiumis tuvastada vahendite ümbertõstmise vajadus ning seeläbi saavutada vahendite maksimaalne ja eesmärgipärane kasutamine. KA tunnustab kahe hindamise (teadus- ja arendustegevuse ja kõrghariduse meetmete ning prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ tulemuslikkuse hindamised) läbiviimist ning käsitleb neid hea sisendina järgmise perioodi planeerimiseks.

Seirekomisjoni koosolekul 8. juunil 2012. a osales 13 seirekomisjoni liiget või asendusliiget, lisaks üks EK vaatleja ning 15 vaatlejat ministeeriumidest ja partnerorganisatsioonidest. Seirearuanne kinnitati ühehäälselt. Täiendavaid otsused või seisukohti vastu ei võetud.

2 RAKENDUSKAVA ELLUVIIMINE

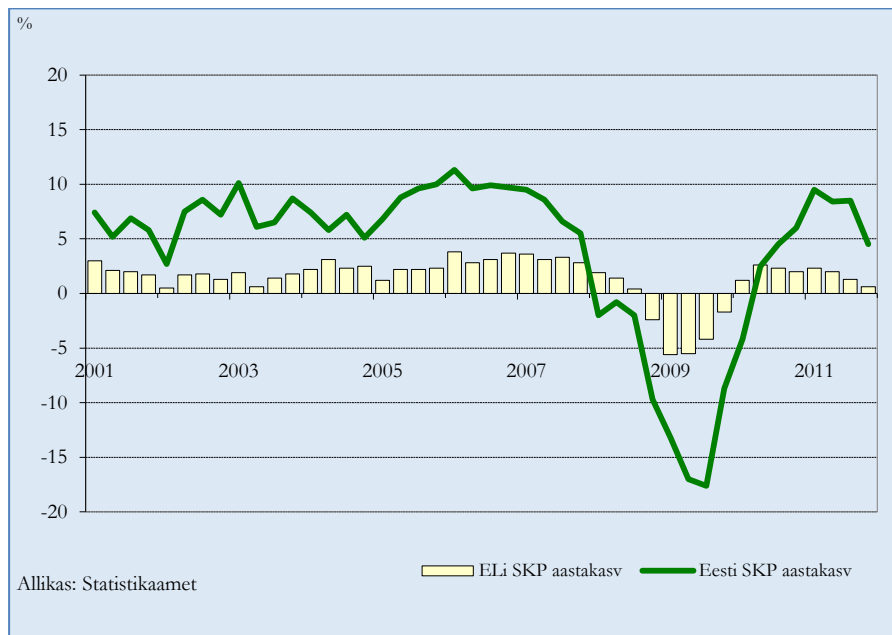
Käesolev peatükk annab esmalt ülevaate olulistest muudatustest aruandlusperioodil, mis on rakenduskava elluviimist mõjutanud, sh majandusolukorra muutustest ja põhilistest trendidest tööturul, samuti olulisematest muudatustest rakenduskava õiguslikus raamistikus. Teises alapeatükis tehakse kokkuvõtte elluviimisel esinenud suurematest probleemidest ning riskide hindamisest. Kolmandaks on toodud analüüs selle kohta, kuidas IARK panustab erinevatesse olulistesse strateegiatesse ning horisontaalsetesse eesmärkidesse.

2.1 Olulisemad muudatused rakenduskava elluviimise kontekstis

Peatükk annab esimeses osas ülevaate peamistest majandustrendidest, teises osas kirjeldatakse IARK-i kontekstis olulisi muudatusi tööturul ning hõive ja töötuse probleematikat. Lõpetuseks antakse ülevaade peamistest muudatustest struktuurivahendite kasutamist reguleerivates õigusaktides ning prioriteetsete suundade meetmete määrustes.

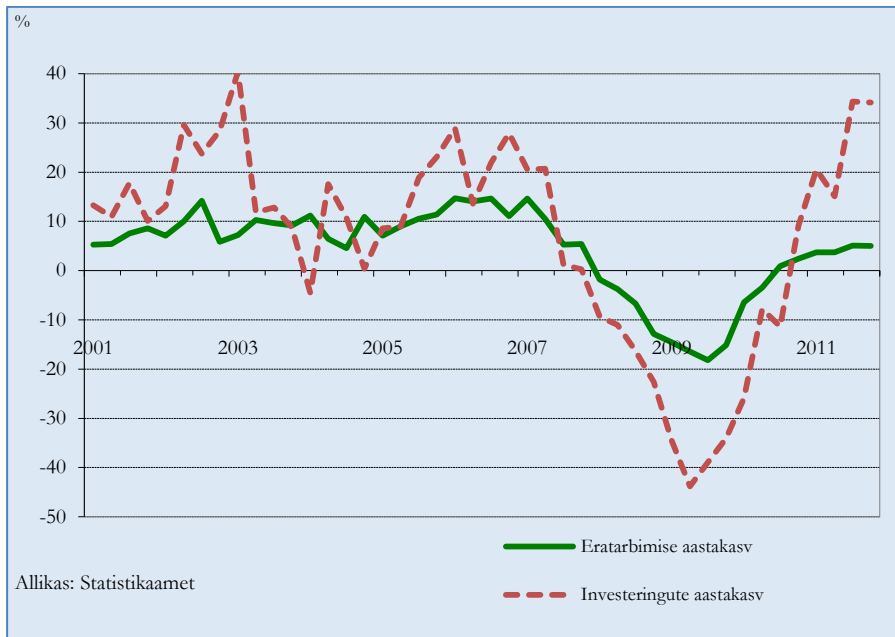
2.1.1 Ülevaade majandusarengutest

2011. aasta oli Eesti majandusele mitmete näitajate osas väga edukas. **Majanduskasv** oli ELi kiireim (7,6%), tööhõive kasvas statistikaameti andmetel märkimisväärselt ja töötus vähenes jõudsalt ning reaalpalk hakkas aasta teises pooles samuti kasvama. Olulise panuse kasvu andis juba 2010. aasta keskpaigast alates kiiresti kasvama hakanud eksportiv töötlev tööstus, kuhu andis määrava panuse masinate ja seadmete gruppi kuuluv elektroonika. 2011. aasta lõpupoole muutus kasv laiapõhjalisemaks ning elektroonika panuse olulise vähenemise kompenseerisid muu hulgas tugev ehitussektor ning info- ja sidevaldkond. Ülikiire majanduskasvu hindamisel tuleb siiski silmas pidada, et Eesti SKP tase oli eelneval, 2010. aastal, oma eelmisest tiptasemest 15% madalam.

Joonis 2.1.1.1: SKP aastakasv, %

Sisenõudluse kasv osutus 2011. aastal samuti tugevaks, kuid väga madala võrdlusbaasi tõttu polnud see üllatav. Kindlustunde indikaatorid pöördusid kasvule juba 2009. aasta kevadel, kuid tarbimises ja investeringutes hakkas tulevikuväljavaadete paranemine avalduma alles järgmise aasta lõpus. 2011. aasta teises pooles hakkas majanduskonjunktuur küll kiiresti halvenema, kuid tarbimis- ja investeerimiskäitumisele see veel märgatavat mõju pole avaldanud. Õnneks konjunkturi langus aasta lõpus peatus ning pöördus kergele tõusutrendile.

Joonis 2.1.1.2: Sisenõudluse aastakasvud, %

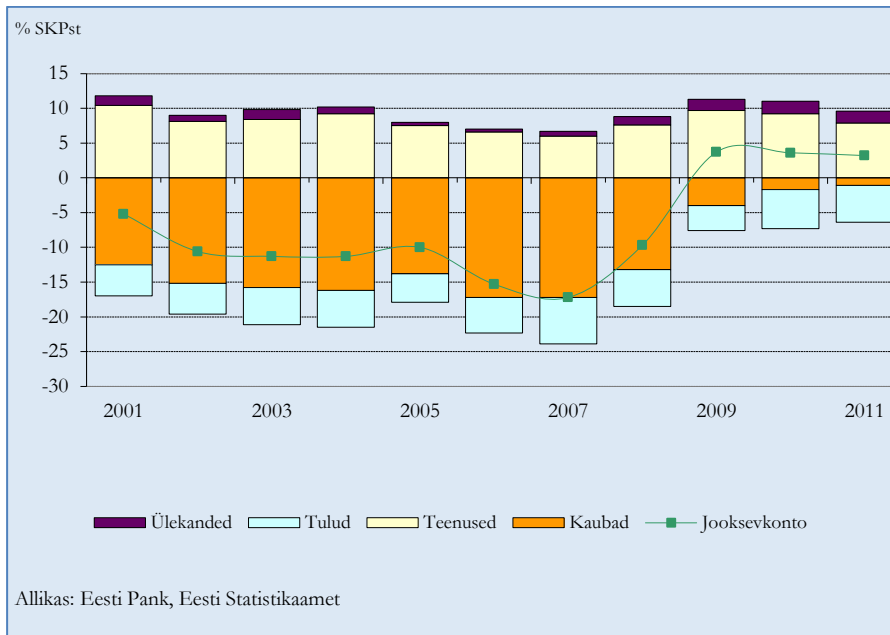
Eratarbimise reaalkasvu pärssis 5%ne tarbijahindade tõus, mida põhjustas valdavalt toiduainete ja energia kiire kallinemine. Kuna nendele sundkulutustele kulus paratamatult varem plaanitust rohkem raha, siis oli muu tarbimise kasv piiratud. Vaatamata palgatulu selgele kasvule tuli tarbimise kasv siiski valdavalt püsikaupade ja eriti sõiduautode arvelt, mille ostmine oli kriisiaastatel ebakindlate tulevikuväljavaadete tõttu edasi lükatud. Seega oli kasv esialgu üpris kitsapõhjaline.

Suurima panuse sisenõudluse kasvu 2011. aastal andsid investeeringud ning ettevõtete varude suurenemine. 2011. aastal kasvasid investeeringuid kõik sektorid, kuid eriti jõuliselt tegid seda ettevõtted terve aasta jooksul. Valitsemissektor ja kodumajapidamised panustasid investeeringutesse rohkem aasta teisel poolel. Vaatamata kiirele kasvule (27%) jäi investeeringute tase buumiaegsest tipust siiski veel 40% madalamaks. Samas on positiivne, et arvutustehnika ning masinate ja seadmete investeeringute maht on saavutanud peaaegu kriisieelse taseme ning madalseisus on peamiselt kinnisvaraga seotud investeeringud ning transpordivahendite soetamine.

Sisenõudluse osakaal SKPs, mis kerkis enne kriisi 110%-ni ja langes seejärel oluliselt alla SKP taseme, kerkis 2011. aastal 95%ni.

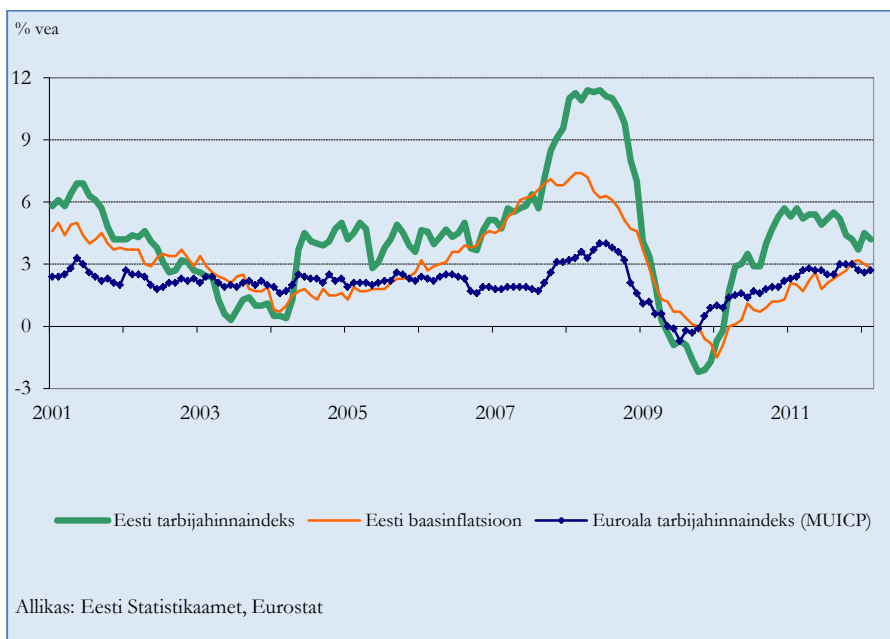
2011. aastal võimaldasid eksporti märgatavalt suurendada tugevnenud majanduskasv peamistel eksporditurgudel, vabade tootmisvõimaluste olemasolu ning elektroonikasektori edukus välisturgudel. 2011. aastal suurenes kaupade ja teenuste **eksport** püsivhindades 25%. Ekspordikasv oli laiapõhjaline, kaubagrupidest vedas kasvu masinate ja seadmete, metallide, keemiatoodete, puidu- ja puidutoodete ning toidu ja põllumajandussaaduste väljavedu. Suurima panuse kasvu andis masinate ja seadmete kaubagruppi kuuluv sideseadmete eksport, mille taga on edukalt toimiv Rootsi kaudu liikuv ekspordiahel. Ühtlasi tõi tugev sideseadmete eksport kaasa ekspordistruktuuri paranemise, kus kapitalikaupade osakaal kahekordistus, moodustades möödunud aastal 20% kaupade ekspordist. Ekspordiks vajalike sisendite ja tooraine kasvanud sissevedu ning tugevnev sisenõudlus põhjustas ka impordi kiire kasvu. Kui 2010. aastal suurenes kaupade ja teenuste import 21%, siis 2011. aastal kiirenes see 27%ni.

Tulenevalt sisenõudluse tugevnemisest ning sisseostetud teenuste mahu suurenemisest alanes **jooksevkonto** ülejääk 2011. aastal 3%ni SKPst. Jooksevkontole suurima negatiivse mõjuga tulude konto defitsiit aga vähenes veidi, mille taga oli Eesti residentide välisriikides teenitud kasumite kiire kasv ning välisriikides teenitud tööjõutulu oluline suurenemine.

Joonis 2.1.1.3: Jooksevkonto struktuur

Toorainete kallinemine rahvusvahelistel turgudel ning väiksemal määral ka tugevnev sisenõudlus põhjustasid möödunud aastal **inflatsiooni** kiirenemise 5%ni. Sellest ligemale poole moodustas kallinenud toit. Naftatoodete ja toidu maailmaturu hinnad tõusid aastaga rohkem kui neljandiku võrra, mis Eesti avatuse ja väiksuse tõttu levis kiiresti ka jaehindadesse. Samuti kergitas toiduainete hindu ekspordivõimaluste paranemine Venemaa suunal ning kaubanduskettide marginaalide tõstmine. Palkade suurenemine ning hõive kasv on võimaldanud sisenõudlusel taastuda, tuues kaasa sisemaiste tegurite arengut kajastava baasinflatsiooni kiirenemise möödunud aastal. Aasta lõpukuudel hakkas inflatsioon alanema, kuna varasem toidu kiire kallinemine langes järk-järgult arvestusest välja. 2012. aasta alguses inflatsioon kiirenes ajutiselt eluasemekulude nagu gaasi, soojuste ja elektri kallinemise tõttu. Gaasi ja soojuste hinnamuutuse taga olid kõrged kütuste hinnad välisurgudel.

Joonis 2.1.1.4: Eesti ja euroala tarbijahinnaindeksite muutus

Valitsussektori eelarvepositsioon oli 2011. aastal pärast kriisi teist aastat ülejäägis, mis ulatus 163,9 mln euro ehk 1%ni SKPst. Keskvalitsus lõpetas aasta tasakaalus, sotsiaalkindlustusfondid ja kohalikud omavalitsused olid ülejäägis vastavalt 0,9% ja 0,1% SKPst. Eelarveülejäagi saavutamisele aitas muuhulgas kaasa rahvusvaheliste heitmekvootide müügist saadud tulu.

Maksutulused laekus 2011. aasta jooksul riigieelarvesse 4,3 mld eurot ning **maksukoormuseks** kujunes 32,7% SKPst. Suurima osatähtsusega olid tööjõumaksud (17,2% SKPst), järgnesid tarbimismaksud (13,5% SKPst) ja kapitalimaksud (2% SKPst).

Valitsussektori võlakooormus ulatus 2011. aasta lõpu seisuga 6%ni SKPst, olles aastaga vähenenud 0,7 protsendipunkti võrra. Võrreldes teiste EL liikmesriikidega on Eesti võlatase jätkuvalt madalaim. 965,2 mln euro suurusest koguvõlast moodustas kohalike omavalitsuste võlg ligikaudu 55,8%, mida on võrreldes 2010. aastaga 0,7 protsendipunkti võrra vähem.

Kiire majanduskasvu taustal leidis eelmisel aastal aset tööjõunõudluse märgatav kasv, mil suurenenud töömahud võimaldasid ettevõtjatel suurendada töötajate arvu. Hõive suurenemisse panustasid kõige enam töötleva tööstuse, ehituse ning veonduse ja laonduse tegevusalad. Tööviljakuse reaalkasv eelmisel aastal aeglustus ning aasta kokkuvõttes kasvas tööviljakus 0,9%. Ettevõtete majandusolukorra paranemine on võimaldanud tõsta töötajate palkasid. 2011. aastal kasvas keskmine brutokuupalk 5,4%, kuid kiirenenud inflatsiooni tõttu jäi reaalpalga kasv siiski napiks, ulatudes 0,4%ni. Kiireim keskmise palga kasv eelmisel aastal oli mäetööstuse, kinnisvaraalse tegevuse ning hulgi- ja jaekaubanduse tegevusaladel.

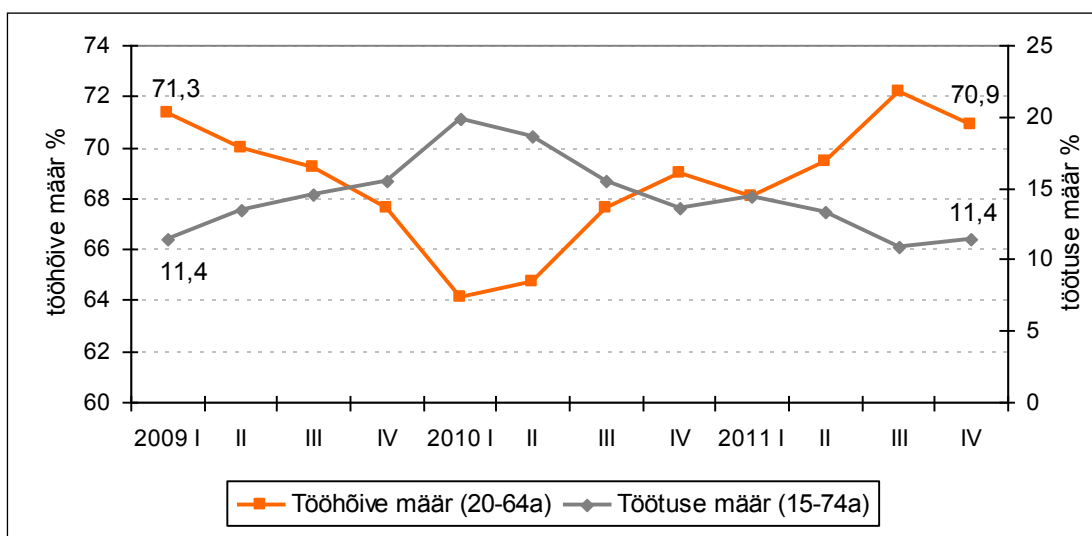
2.1.2 Muutused tööturul

(allikas: Prioriteetse suuna Pikk ja kvaliteetne tööelu 2011. a aruanne)

Tööhõive

2009. ja 2010. aasta olid Eesti tööturul rasked ajad. Üleilmse majandus- ja finantskriisi mõjul kaotasid oma töö kümned tuhanded inimesed. Hõive vähenemine ja töötuse suurenemine, mis olid saanud alguse 2008. a, jätkusid kogu 2009. a vältel ning ka 2010. a esimeses kvartalis, mil töötute arv kasvas rekordtasemele – 137 000-ni. Alles **2010. a teises kvartalis** võis täheldada **hõive mõningast suurenemist ja töötuse vähenemist** (vt. joonis 2.1.2.1), ühtlasi oli majanduskasv üle pika aja taas positiivne.

2011. aastal jätkusid positiivsed trendid tööturul. Majanduse edenedes hakkas tekkima juurde uusi töökohti, mille tagajärjel töötus langes ja hõive kasvas prognoositust kiiremas tempos. Statistikaameti tööjõu-uuringu andmetel oli 2011. aastal Eestis 15-74-aastaste seas hõivatuid 609 100, töötuid 86 800 ning mitteaktiivseid 333 800. Hõivatute arv kasvas aastaga ca 38 000 võrra ning töötute arv langes ca 29 000 võrra. Aasta keskmiseks hõivemääraks kujunes 70,1% ning töötuse määraks 12,5%.

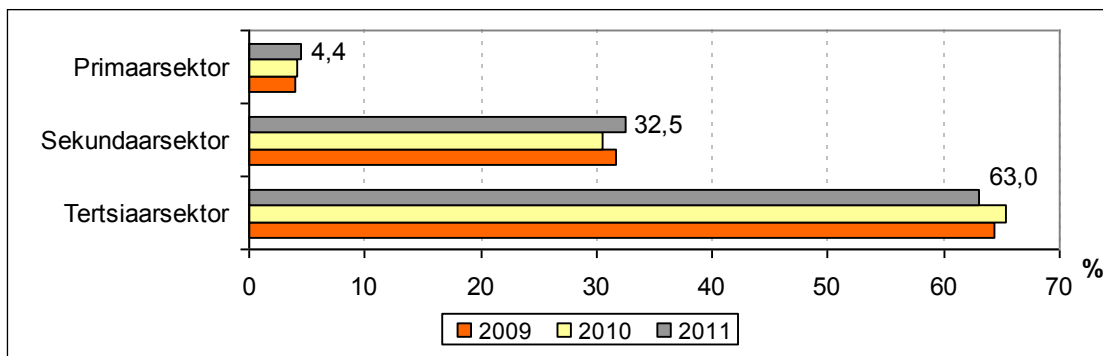
Joonis 2.1.2.1: Tööhõive määra ja töötuse määra dünaamika, 2009-2011 (kvartaalselt, %)

Allikas: Eesti Tööjõu-uuring, Statistikaamet

Tööga hõivatute arv kasvas nii meeste kui naiste seas, kuid eriti kiiresti meeste hulgas, kes moodustasid ca 2/3 hõivekasvust. Meeste hõive oli majanduslanguse ajal langenud väga madalale tasemele, kannatasid enim need tegevusalad, kus töötasid valdavalt mehed (ehitus, töötlev tööstus). Samades valdkondades hakkas majanduse olukorra paranedes taastuma ka töökohtade arv. 2011. aasta keskmiseks hõivemääraks kujunes meestel 73% ja naistel 67,5%. Kui meeste hõivemäär jäi tunduvalt alla Euroopa Liidu keskmise, siis naiste hõivemäär on olnud kogu aeg üle keskmise, seda ka majanduskriisi aastatel.

Hõivemäär kasvas kõigis vanusegruppides, kuid kõige enam noorte hulgas (25,3%-lt 2010. aastal 31,0%-ni 2011. aastal). Vanemaealiste (55-64a) hõivemäär suurenes 53,8%-lt 57,1%-ni. Vanemaealiste hõive on enamuse teiste Euroopa Liidu riikidega võrreldes suhteliselt kõrge (Eestis 57,5%, EL-s keskmiselt 47,7%). 2011. aasta kolmandas kvartalis oli Eesti Rootsi, Taani ja Saksamaa järel neljandal kohal.

Võrreldes 2010. aastaga kasvas hõivatute arv kõikides sektorites. Kõige enam kasvas töökohtade arv sekundaarsektoris (eriti töötlevas tööstuses, ehituses), kus hõive langus oli majanduskriisi ajal suurim (vt. joonis 2.1.2.2). Samuti kasvas hõivatute arv ja osatähtsus primaarsektoris.

Joonis 2.1.2.2: Hõivatute jagunemine majandussektorite järgi 2009-2011, %

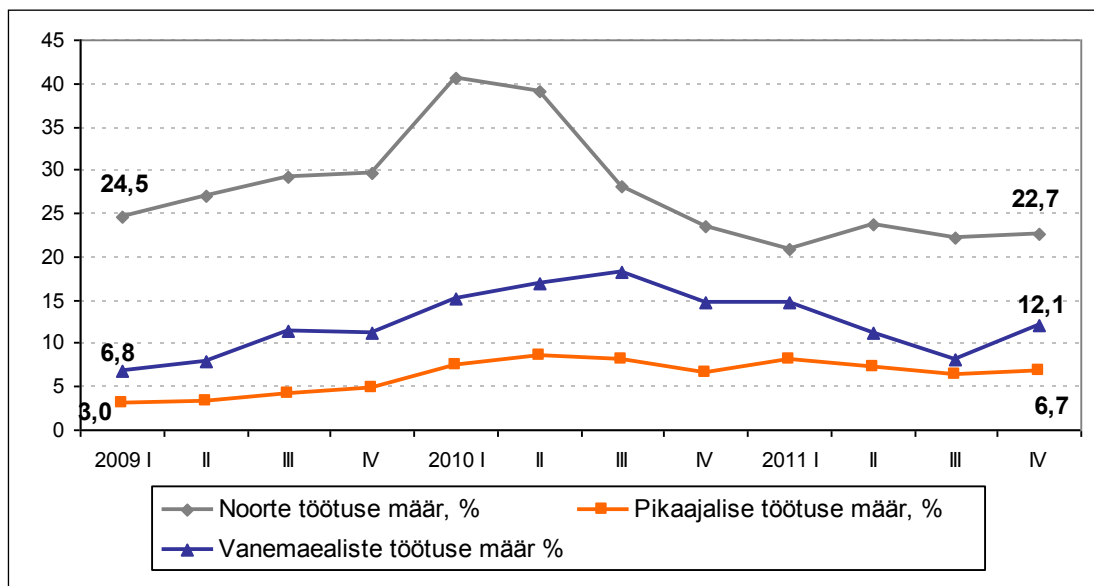
Allikas: Eesti Tööjõu-uuring, Statistikaamet

Majanduse paranedes suurenes nende töötajate osatähtsus, kes töötasid täisajaga (89,4% kõikidest hõivatutest). Osaajaga töötajate osatähtsus vähenes 11%-lt 10,6%-ni. Sealhulgas viiendik osaajaga töötajatest olid nn. vaeghõivatud (2,0% hõivatutest), kes oleks võimaluse korral soovinud töötada suurema töökoormusega.

Tööpuudus

Aastatel 2008–2010 kasvas töötute arv Eestis ligikaudu kolm korda. Töötus jäi kõrgele tasemele ka 2011. aastal, kuigi vähenes 2010. aastaga võrreldes 25%. Vähenemine toimus peamiselt lühiajalise töötuse arvelt. Majanduskriisi ajal kasvama hakanud pikaajaliste töötute arv (tööotsingute kestus 12 kuud ja kauem) vähenes 52 600-lt 49 000-ni ning pikaajalise töötuse määr 7,7%-lt 7,0%-ni (joonis 2.1.2.3). Lühiajalise töötuse kiirema vähenemise tõttu suurenes pikaajaliste töötute osatähtsus rekordilise 57%-ni.

Pikaajalise töötuse kõrval on teiseks suureks probleemiks kujunenud noorte tööpuudus. Noorte töötuse määr oli 2010. aastal koguni 32,9%, kuid langes 2011. aastal ligikaudu kolmandiku võrra 22,3%-ni. Üheks noorte kõrge töötuse põhjuseks oli töökohtade kadumine ehituses, kuhu paljud noored mehed olid buumiaastatel tööle asunud. Teine põhjus oli töökohtade üldine vähesus kriisi ajal, mistõttu töökogemuste ja erialase hariduseta noortel oli raske endale rakendust leida. Ehitussektori taastudes hakkas uuesti töökohti juurde tekkima ning seetõttu vähenes järsult ka noorte töötus.

Joonis 2.1.2.3: Noorte töötuse määr ja pikaajalise töötuse määr, 2009-2011 (kvartaalselt, %)

Allikas: Eesti Tööjõu-uuring, Statistikaamet

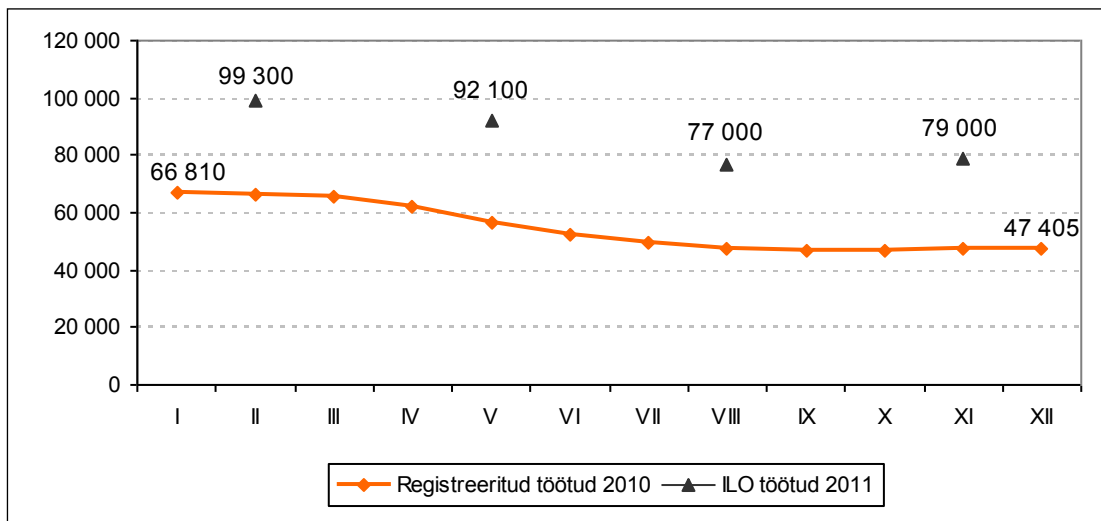
Vanemaealiste töötuse määr hakkas suurenema alates 2009. aasta teisest kvartalist ning kasvas tõusvas joones kuni 2010. aasta kolmanda kvartalini, hakates seejärel langema. Kui üldine töötuse määr langes 2011. aasta lõpuks 2009. aasta alguse tasemele, siis noorte töötus isegi vähenes võrreldes 2009. aasta algusega. Vanemaealiste töötus ja pikaajaline töötus aga kasvasid kahe aasta jooksul ligikaudu kaks korda.

Üheks oluliseks töölesaamist takistavaks teguriks on omandatud haridustase. Madala haridustasemega inimeste töölesaamise tõenäosus on mitu korda madalam kui kõrgharidusega inimestel, kuigi majanduskriisi aastatel on suurenenud ka kõrgharidusega töötute hulk. 2011. aastal oli kuni põhiharidusega inimeste töötuse määr 26,2%, kutse ja keskharidusega inimestel 12,8% ning keskeri ja kõrgharidusega inimestel 8,0%.

Mitte-eestlaste töötuse määr on olnud pidevalt kõrgem kui eestlastel ning selle üheks põhjuseks on eesti keele mitteoskamine, samuti madal mobiilsus. 2011. aastal oli eestlaste töötuse määr 9,7%, mitte-eestlastel 18,2%. Mitte-eestlaste töötuse määra hoiab suurena valdavalt venekeelse elanikkonnaga tööstuspiirkond Ida-Virumaa, kus on töötus olnud läbi aegade kõige kõrgem. 2011. aastal ulatus seal töötuse määr 20,3%-ni. Kõrge oli töötuse määr veel Raplamaal, Järvamaal ja Valgamaal, kus vastav näitaja oli üle 13%. Madalaim (5%) oli töötuse määr Hiiumaal. Kui maakondlikud erinevused töötuse määrades majanduskriisi süvenedes vähenesid, siis 2010. aastal hakkasid need uuesti suurenema ning 2011. aastal oli kõige suurema ja väiksema töötuse määra vahe juba neljakordne.

Registreeritud töötus

2011. aastal võeti Töötukassas töötuna arvele 122 117 isikut, mis on 21,7% võrra vähem kui 2010. aastal. Registreeritud töötute arv kuu lõpu seisuga oli aastas keskmiselt 54 544, moodustades tööjõust 8,4%. Uusi töötuid registreeriti 2011. aastal ca 15 000 võrra vähem ehk kokku 78 972 ning ka tööle rakendumisi oli tunduvalt rohkem kui eelneval aastal, mis viitab majanduse olukorra paranemisele. 2011. aasta registreeritud töötuse kõrghetk oli jaanuaris, kui kuu lõpu seisuga oli arvel 66 810 töötut. Aasta lõpuks oli töötus vähenenud ligi paarikümne tuhande võrra, mil arvel oli 47 152 töötut. Võrreldes Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) töötuse näitajaga on registreeritud töötus langenud samas tempos, kuid on märksa väiksem (joonis 2.1.2.4).

Joonis 2.1.2.4: Registreeritud töötute arv kuu lõpu seisuga ja kvartaalne ILO töötus⁶ 2011. aastal Allikas: Eesti Töötukassa, Eesti Tööjõu-uuring, Statistikaamet

Igal kuul registreeris ennast töötuks keskmiselt 6581 uut töötajat (2010. a 7860). Neist üle poole Harjumaal (sh. Tallinnas) ja Ida-Virumaal. Nimetatud piirkondades elab kokku 57% registreeritud töötutest. Uusi tööpakkumisi laekus 2011. a jooksul 49 068, mis on kolmandiku võrra rohkem kui 2010. a. Kui varasematel aastatel oli registreeritud töötute hulgas rohkem naisi, siis alates 2008. aasta lõpust kuni 2010. a keskpaigani ületas töötuks registreeritud meeste arv naiste arvu. Meeste töötuse kiirema languse tõttu oli 2011. a lõpus jällegi töötuid naisi rohkem (55%) kui mehi. Vanusegruppide lõikes on enim 25-54 aastaseid töötajaid (71%). Noored vanuses 16-24a moodustavad töötutest 13,5% ja üle 55a 16%. Võrreldes 2009. a on noorte osatähtsus töötutest langenud, üle 55-a osakaal aga tõusnud. Töötute arv vähenes kõikides vanusegruppides, kuid kõige aeglasemalt üle 55a hulgas. Üle poole registreeritud töötutest (55%) on keskharidusega (sh. kutsekesk-, alg- ja põhiharidusega) töötute osakaal moodustab üle 19%. ISCED-i III tasemega (kesk-eri ja kõrgharidus) töötute osatähtsus kasvas 2010. aastaga võrreldes ja ulatus ligi 26%-ni. 79% arvel olnud töötutest kuulus 2011. a erinevatesse tööturu riskigruppidesse, osa neist ka mitmesse korraga, mistõttu nende tööerakendamine nõuab rohkem aega ja abistavaid meetmeid. Kõige suuremaks riskirühmaks on pikaajaliselt töötud (58% töötutest). 34% töötutest ei oska eesti keelt, mistõttu nende töölesaamine on raskendatud puuduliku riigikeele oskuse tõttu.

Tööturuteenustest pakuti töötutele enim tööturukoolitust, milles osalejate arv aastaga kahekordistus, teine levinuim teenus oli karjäärinõustamine. Võrreldes 2010. aastaga suurenes koolituse kõrval kõige enam muudes teenustes (psühholoogiline nõustamine, tööklubid, võlanõustamine) osalejate arv. Töötutoetusi maksti 2011. a jooksul kokku 30 449 inimesele, mis on ca 15 000 võrra vähem kui 2010. a. Töötuskindlustushüvitise saajate arv langes koguni poole võrra, 2011. a maksti hüvitisi kokku 32 103 töötule (2010. a 61 012 töötule). Keskmise väljamakstud töötuskindlustushüvitise suuruseks kuus oli 257 eurot.

Kokku kulutati 2011. a aktiivsetele tööturumeetmetele ca 53,85 miljonit eurot, mis on üle 6 miljoni rohkem kui eelneval aastal.

2.1.3 Olulisemad muudatused valdkondlikes prioriteetides, strateegiates ja õigusaktides

Valdkondlike prioriteetide, arengukavade või strateegiate olulisi muudatusi, mis puudutaksid IARK-i elluviimist, pole tehtud.

⁶ ILO töötus – Eesti Tööjõu-uuringust saadav töötute arv, mis baseerub ILO definitsioonidel

2011. a veebruaris jõustunud **Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduse** muudatused puudutasid toetuse andmise, kasutamise ja administreerimise sätteid. Neist enamus kehtestati eesmärgiga ennetada tõlgendusraskusi. Olulisemaks sisuliseks muudatuseks võib pidada sätteid, mis kehtestati kohalike omavalitsuste omafinantseerimisvõimekuse hindamist: riiklikult kehtestatud võlakooormuse piirmäärast kinnipidamist ja omafinantseeringu suutlikkuse hindamist.

Kulude abikõlblikkuse määruse muudatused jõustusid 2011. aasta oktoobris, nende eesmärgiks oli täpsustada kulude abikõlblikkuse tuvastamise reegleid.

Seiremääruse muudatused jõustusid 2011. aasta septembris. Muudatusega seati fondide vahendite kasutamise siseriiklikud sihttasemed aastati rakenduskavade ja prioriteetsete suundade lõikes. Sätete eesmärgiks on ennetada toetuse kasutamata jäämise riski tulenevalt toetuse kasutamisele seatud N+2 reeglist.

Toetuse tagasinõudmise ja -maksamise määruse muudatused jõustusid juulis 2011. Muudatuste peamiseks eesmärgiks oli laiendada toetuse tagasinõudmise alustesse uus hankeliik – lihthange, mis tulenes 1. jaanuaril 2012 rakendunud riigihangete seaduse (RHS) muudatustest. Teine olulisem muudatus puudutas rikkumiste piirmäära aruannete esitamisel (suurenes 2557 eurolt 3000 euroni). Piirmäär tuleneb karistusseadustiku rakendamise seaduses reguleeritud olulise kahju määratlusest. Muudatusi rakendatakse 1. jaanuarist 2012. Kolmandaks täpsustati, et toetuse tagasinõudmisel väheneb projekti eelarve vastavalt tagasinõudmise hetkel kehtivale toetuse osakaalule abikõlblikest kuludest.

Olulisemad meetme määruste muudatused prioriteetsetes suundades

PS Elukestev õpe

Programmide muutmine toimus kahel peamisel põhjusel: „Karjääriteenuste arendamise programmi“ ning „Õppenõustamise süsteemi arendamise programmide“ eelarveid suurendati ning pikendati abikõlblikkuse perioodi. Teiseks muudeti läbivalt viie programmi elluvijjat, kuna alates 01.01.2012. a täidab programmide elluvijja kohuseid SA Innove. Muudatus tuleneb Riikliku Eksamikeskuse tegevuse lõpetamisest. Lisaks pikendati programmi „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008-2014“ abikõlblikkuse perioodi ning programmi lisandus täiendava tegevusena õpetajavaldkonna rahvusvahelistes võrdlusuuringutes (TALIS 2013) osalemine. Eraldi väärib nimetamist muudatus, millega kehtestati ühikhinnad programmis „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“, mille kasutuselevõtu eesmärgiks on lihtsustada EL struktuuritoetuste kasutamist.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Aruandlusaastal muudeti haridus- ja teadusministri määrust „Meetme „Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine“ tingimused“ kahel korral. 25.03.2011 määrusega täpsustati toetuse saajatele abikõlblike kulude loetelu ning suurendati toetuse alam- ja ülemmäära. Programmdokumente muudeti neljal korral. Programmis „Best“ laiendati partnerite nimekirja ning täpsustati programmi tegevuste eelarvet. Samuti muudeti programmi tegevuste eelarveid programmides „EduKo“ ja „EkkA“. Sisulisemad muudatused viidi sisse programmi „DoRa“, kuhu lisati täiendav tegevus 9, millega toetatakse välismagistrantide õpet Eesti kõrgkoolides.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

Meetme 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ avatud taotlusvoorude ESF toetuse eelarve mahust tõsteti 170 000 eurot meetme 1.3.3 „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed“ programmidenä rakendatavasse ESF toetuse eelarve mahtu. Samuti tõsteti meetme 1.3.1 avatud taotlusvoorude ESF toetuse eelarve mahust 1 500 000 eurot meetme 1.3.3 avatud taotlusvoorude ESF toetuse eelarve mahtu.

Toetuse ümbersuunamise eesmärgiks on programmi osas luua võimalused puudega inimeste töövõime ja kutsesobivuse hindamiseks ja sekkumiste planeerimiseks (sh töövõime arendamine) ja tagada seeläbi nende kõrgem tööga hõivatus. Eesmärk on võtta kasutusele siiani Eestis puuduv teaduspõhine töövõimekuse hindamise meetodika ja hindamis- ning nõustamiskompetents. Sama meetme avatud voorudesse raha suunamise eesmärgiks on tugiisiku ja isikliku abistaja teenuste olulisus puudega inimeste iseseisva toimetuleku, tööhõive ja ühiskonnas osalemise parandamiseks ning lapsevanemate hoolduskooormuse vähendamiseks. Samuti on oluline kohalike omavalitsuste haldussuutlikkuse

tugevdamine läbi avatud taotlusvoorude projektide, osutatavate hoolekandeteenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi ühtlustamine ning läbi selle inimeste tööturule sisenemise toetamine.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Meetme „Arendustöötajate kaasamise toetus“ määruse muudatusega (jõustus septembris 2011) suurendati toetuse määra seniselt 50%-lt 70%-ni, mille eesmärk oli tõsta ettevõtjate huvi tootearenduse ja tootmisvõimekuse arendamise vastu, kuid paraku ei ole määruse muudatus aruandeperioodil veel taotlemise aktiivsuse osas erilist mõju avaldanud. Vähenev taotluste arv on eelkõige tingitud ettevõtete vähesest võimekusest suhteliselt kalleid projekte ellu viia (sh leida turult sobivaid arendustöötajaid), haridustaset puudutavatest meetme kriteeriumidest (välisriigi pädevate spetsialistide haridustaseme mittevastavus Eesti haridussüsteemiga võrdsustatud kõrgharidusele) ning ka eeldusest, et suur osa võimekaid ettevõtjaid on juba kaasanud vajalikud arendustöötajad. See annab ka põhjust arvata, et lähiajal taotlemise aktiivsuse tõusu meetmes paraku ette näha ei ole.

Meetme „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“ määruse muudatusega (jõustus juulis 2011) muudeti taotluste hindamise korda (koondhindeid) ning tõsteti toetuse minimaalset piirmäära ühe projekti kohta 1600 euroni. Minimaalse piirmäära tõstmise eesmärgiks on soodustada eesmärgipärasemate, läbimõeldumate ja erinevaid arendustegevusi tervikuks siduvate taotluste esitamist. Samuti on aidanud taotluste hindamise kvaliteedi parandamisele kaasa meetme raames loodud ja septembris 2011 tööd alustanud teadmiste ja oskuste valdkonna hindamiskomisjon. Seoses meetme rahaliste vahendite lõppemisega sulges RÜ meetme novembris 2011, jätkatakse kahe alatoetusega – tööstusettevõtja nõustamise toetus ning disaininõustamise toetus.

PS Suurem haldusvõimekus

Struktuuritoetuse andmist korraldavate asutuste määruse muudatus jõustus 2011. a alguses. Prioriteetse suuna RA ja RÜ ülesanded anti Riigikantseleilt Rahandusministeeriumile ning sellega liikus avaliku teenistuse arendamise valdkond tervikuna Rahandusministeeriumi valitsemisalasse.

Tehnilise abi ja horisontaalse tehnilise abi meetmete määruse muudatused jõustusid 2011. aasta aprillis. Muudatuste tulemusel on horisontaalsest tehnilise abist abikõlblikud ka programmiperioodi 2014 – 2020 ettevalmistamisega seotud kulud, mis on tekkinud alates 2010. aastast.

2.2 Olulisemad probleemid ja riskid

Peatükk annab esimeses osas ülevaate peamistest probleemidest ja nende lahendamiseks kasutusele võetud abinõudest. Teises osas kirjeldatakse kaardistatud riskid, nende ennetamine ning maandamine rakenduskava elluviimisel.

2.2.1 Probleemid

Korraldusasutuse vaates on kriitilisimaks järelevalve ja seiretegevuse valdkond. Järelevalve valdkond on selgelt prioriteetne 2011. aastal EK poolt maksete peatamise tõttu, mis peegeldab kontrolli kvaliteedi parandamise vajadust. Eelkõige on see seotud hangete järelevalve ning kontroll-jälje tagamisega. Pikemalt on järelevalves tuvastatud kitsaskohti ja selle parandamiseks tehtud kajastatud peatükis 3.2 ning 3.3. Seiretegevuse on fookusesse toonud tänane rakendamise staadium – kasvanud on meetmete ja projektide hulk ja selguvad elluviimise probleemid – kallinemised, viivitused ajakohases elluviimises, jätkusuutlikkuse tagamise raskused. Ka sõltumatute ekspertide poolt läbiviidud perioodi vahehindamine on toonud järelevalve ja seire välja kui arendamist vajavad valdkonnad (vt peatükk 4.3).

Rakenduskava üldisemad probleemid prioriteetsetes suundades

Probleemid prioriteetsetes suundades on üpris spetsiifilised, siiski on läbivamaks märksõnaks hanked ning teisalt väliskeskonna tegurid, mis põhjustavad erinevaid probleeme suundade rakendamisel ja eesmärkide saavutamisel. Samuti mõnede väheste väljamakstud kuludega programmide perioodi lõpuks potentsiaalselt kasutamata jäävad vahendid, mis vajavad teatud juhtudel sekkumist ja vahendite suunasest ümberõstmist.

PS Elukestev õpe

- Riigihangete seadusest tulenevate nõuete täitmine eeldab programmi elluviijailt väga suurt administreerivate tegevuste töömahtu ning aeglustab arendustegevuste elluviimist. Lisaks on keeruline jälgida toetuse saajatel ning ka RÜ-I hangete võimalikku osadeks jaotamist, kui tegemist on sarnaste tegevustega.

Toimub jooksvalt toetuse saajate informeerimine ja koolitamine.

- Programmi „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ koolitustegevused on oluliselt takerdunud, mis seab ohtu programmi eesmärkide täitmise programmi lõpuks. RÜ ning toetuse saaja ei nõustunud auditi lõpparuandes Auditeeriva Asutuse (AA) antud hinnanguga programmi mitteabikõlblike kulude osas ning kuna auditi järeltegevused on lõpetamata, on programmi maksed ning 2011. aastal programmile antud ettemaksete tõendamine abikõlblike kuludega peatatud.

RÜ ja elluvijaa täpsustavad edaspidiseid koolituskulude hüvitamise põhimõtteid, et programmi tegevused saaksid jätkuda ja indikaatori sihttase täidetud.

- Projekti tegevuste elluviimine hanke alusel. Toetuse saaja jääb küll formaalselt samaks, kuid tegevuste elluvijaa on keegi teine isik, kes meetme tingimustes poleks alati ka toetuse taotlejaks kvalifitseerunud.

Selliste olukordade vältimiseks tuleks uute määruste planeerimisel kaaluda projekti raames sisseostetavatele teenustele piirangu seadmist.

PS T&A inimressursi arendamine

Olulisi probleeme esile tuua ei ole. Osade programmide senine eelarvekasutus vajab suuremat tähelepanu ning vajadusel paindlikku reageerimist, et programme täiendada uute tegevustega või vahendeid ümber tõsta. Vt ka ptk 6.2.2.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

- ESF hangete mahtu ületavad pakkumused. Probleem on jätkuvalt aktuaalne, osaliselt on rakendatud piirhinna kehtestamist, kuid see ei ole alati võimalik lahendus.

- Hangetega teenuste tellimine ja kontroll. Kontrolliks on toetuse saaja siimaani teinud kohapealseid paikvaatlusi ja helistanud pisteliselt läbi teenuse saajaid. Lõppkasusaaja väitest, et teenust pole saadud, ei piisa, et lepingupartnerit sanktsioneerida – vajalik on kirjaliku kaebuse esitamine elluvijale.

Juriidilisest seisukohast vajab see probleem laiemat arutelu, kuivõrd juristid on olnud lahenduste osas erinevatel seisukohtadel.

- Mittetulundusühingutest (edaspidi MTÜ) toetuse saajatele tehtava kontrolli puhul ei ole RÜ-le antud pädevuse raames võimalik omapoolse kontrolliga täiel määral tagada, et toetuse saaja kasutab toetust eesmärgipäraselt (võimalik topelfinantseerimine). Selliste olukordade ilmnemisel on RÜ teinud koostööd teiste institutsioonidega, kes on MTÜ-le toetust eraldanud, kuid seda vaid nendega, keda RÜ on suutnud tuvastada.

Probleemi võimalikuks lahenduseks on struktuurifondide infosüsteemiga sarnase infosüsteemi loomine siseriiklike toetuste kasutamise kohta koondatud info kogumiseks. Antud süsteem peaks võimaldama riskikontrolli nii struktuuritoetuste kui ka muudest fondidest saadud toetuste sihipärase kasutamise kohta.

- Eraldi probleemina võib välja tuua olukorra, kus toetuse saaja ostab kogu toetust saanud projektile läbiviimise teenuse kolmandatelt isikutelt – TS kuulutab projekti alguses välja hanke ning annab kogu tegevuse üle hanke võitnud teenusepakkujale. Sellises olukorras on RÜ-l võimalus järelevalve käigus kontrollida toiminguid toetuse saaja juures, kuid mitte kolmanda isiku juures, millega võib kaasneda risk, et projekti ei suudeta viia ellu taotluses kirjeldatud viisil ja kvaliteediga.

Probleemi võimalikuks lahenduseks on vastavasisulise muudatusettepaneku tegemine asjakohasesse õigusakti, millega sätestatakse TS-le piirang projektides tervikteenuse sisseostmiseks. Teise variandina võiks lubada RÜ-l teostada kontrolle kolmanda isiku juures, kui ta viib ellu SF projekte.

- Projektide ja programmide puhul on probleemiks esitatud prognoosidest kinnipidamine. RÜ-le esitatud prognoositust suuremate kulude väljamaksmisel on olnud probleemiks riigikassasse broneeritud toetuse ebapiisavus.

Probleemi maandamiseks on RÜ toetuse saajaid informeerinud vajadusest jälgida prognoositud kuludest kinnipidamist ning uute rakendajate puhul pööranud infopäevadel suuremat tähelepanu just prognooside ja väljamaksetaotluste (edaspidi VMT) koostamise koosmõjule. Rakendajate abimaterjalidesse on sisse viidud mitmeid erinevaid abijuhiseid ja näiteid, mis kergendavad VMT koostamist ja esitamist.

- Erimeelsused Rahandusministeeriumi ja prioriteetse suuna RA vahel kehtestatud ühikuhindade alusel makstava toetuse maksustamise või mittemaksustamise üle. Kulude lihtsustamisega (standardiseeritud ühikuhinna kehtestamine stipendiumile ja sõidukuludele) on tekkinud olukord, kus meetme 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ projektis osalevad sihtgrupi liikmed on ebasoodsamas olukorras kui programmis osalevad inimesed (vt ka ptk 7 Ettepanekud ja soovitusel).

Selle võrdlemisi spetsiifilise probleemi võimalikuks lahenduseks on vastavasisulise sõnastusettepaneku tegemine õigusaktide (näiteks TMS) muutmiseks. Siinkohal on vajalik samuti KA kui „Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seaduse“ väljatöötaja kaasabi.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

- Probleeme tekitasid endiselt muudatused majanduskeskkonnas alates 2008. aasta lõpust, mis ei soosinud laenuraha eest ettevõtlusega alustamist ning „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammi“ rakendamist.

KredEx jätkab tegevustega sihtgrupi teadlikkuse suurendamiseks – meediakampaaniad, infoüritused, artiklid, voldikud, vahendajate teadlikkuse suurendamine.

- 2011. aastal pidurdas „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammi“ suuremate mahtude saavutamist asjaolu, et Eestis aktiivselt tegutsevad pangad saavad võõrfinantseerimist kaasata Euriborist oluliselt kõrgema hinnaga ning selle edasilaenamine alustavatele ettevõtjatele KredExi poolt kehtestatud hinnaga (Euribor + kuni 4%) ei ole otstarbekas.

Sellest tulenevalt on 2012. aastal oodata stardi- ja mikrolaenu käenduskeemi muutmist. Muudatuse kohaselt moodustab KredEx omavahenditest laenufondi, millest hakatakse alustavatele ettevõtjatele laenu väljastama. Laenuväljastamisel kasutatakse huvitatud krediitiasutuste vahendusteenust. ESF vahendeid kasutatakse garantiina kahjude katmiseks. Riskid ESF garantiifondi ja KredExi laenufondi vahel jagunevad proportsiooniliselt 80%-20% ehk tagatud on laenuandja (KredExi) piisav risk ja motivatsioon laenusaaaja krediitivõime õigeks hindamiseks.

- Majandusolukorrast tulenev pankade väga konservatiivne laenupoliitika. Pankade soovimatus anda laenu alustavatele ettevõtjatele, tuues probleemiks mitteusutavaid rahavooge, lühikest koostöökogemust pangaga, raha puudumist ja suurendatud kapitalidekvaatsuse nõuded. Isegi vaatamata KredExi positiivsele otsusele ei saanud ettevõtja sageli pangast laenu. Suhteliselt suur osa alustavatest ettevõtmistest ebaõnnestuvad, mis tingib „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammi“ suurema kahjususe võrreldes KredExi teiste teenustega.

Kahjususe osas analüüsitakse senist praktikat ning vajadusel korrigeeritakse otsustamisprintsipi konservatiivsemaks. Eesmärk on ettevõtete ellujäämismäära näitajat mõnevõrra parandada ning eeldatav kahjus osas võiks jääda tulevikus vahemikku 20-25%.

- Probleemid esitatavate äriplaanide korrektsuse ja realistlikkusega. On palju töötuid spetsialiste, kes loodavad alustada ettevõtjana, aga samas on ilmne, et nad ei suudaks plaane ellu viia.
- Meetme „Arendustöötaja kaasamise toetus“ rakendamisel on probleemiks väikeettevõtete vähene võimekus leida, kaasata ja rakendada rahvusvahelise tasemega tippspetsialiste. Seda eriti inseneride, tehnoloogide ja disainerite osas.

Lahenduseks on väikeettevõtete üldise võimekuse tõusule kaasaaitamine, abi pikaajaliste tegevusplaanide koostamisel ja erinevate toetusmeetmete komplekselt rakendamisel pikaajaliste tegevusplaanide elluviimisel.

- Suuremahuliste hangete ettevalmistamise, algatamise ja pakkumuste menetlemine on ajamahukas ning seetõttu lükkuvad sageli planeeritud tegevused järgmisesse aastasse.

2012. a ja järgmiste aastate tegevuskavade koostamisel arvestatakse paremini hangete läbiviimiseks kuluva ajaga.

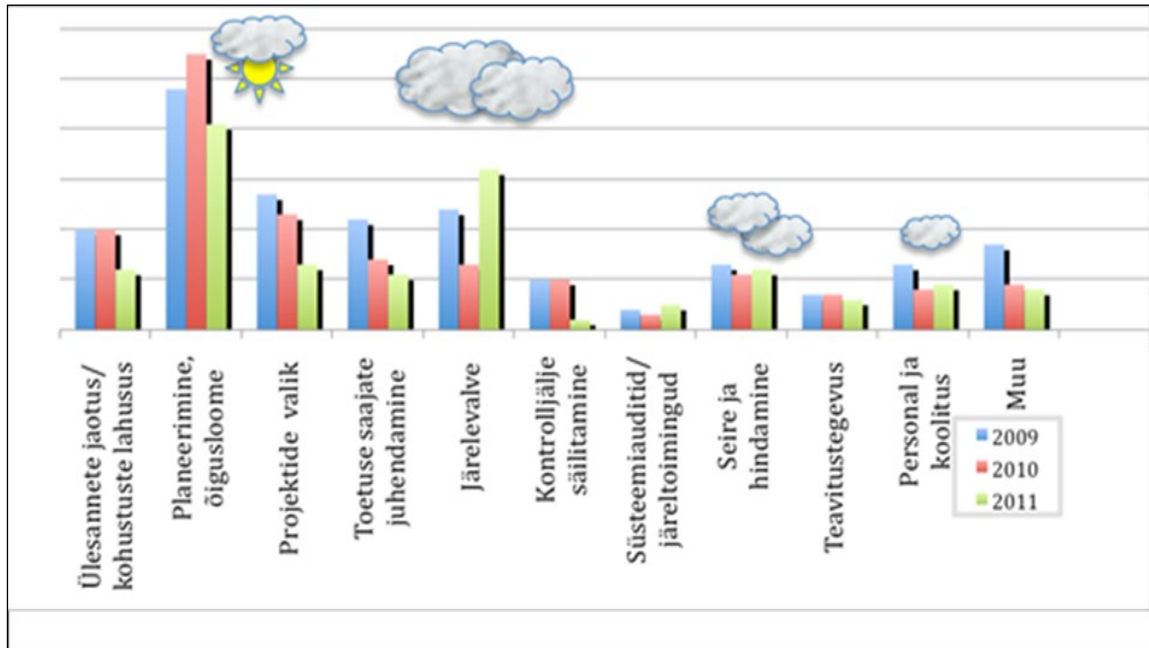
Teistes prioriteetsetes suundades märkimisväärseid probleeme aruandeaastal ei olnud. Esines üksikuid juhtumeid, mis olid RA ja RÜ poolt lahendatavad.

2.2.2 Riskid

Probleemide ennetamiseks ja tegevuse planeerimiseks toimub struktuurivahendite rakendamise administratsioonis igal aastal ühtse metoodika alusel riskide hindamine. Asutused kaardistavad ning hindavad oma vastutusala tegevusi puudutavaid riske (mõju ja tõenäosust), võttes arvesse eelneva aasta realiseerunud probleeme ja järgneva aasta tegevusprioriteete.

Iga-aastaselt läbiviidaval tööprotsessidega seotud riskide hindamisel kaardistasid rakendusasutused, -üksused ja korraldusasutus 151 erinevat riski⁷, millest 24 olid kõrged, 107 keskmised ja 20 madalad. Võrreldes eelmise aastaga on riske vähem (2009. a kaardistati 205 riski ja 2010. a vastavalt 173), seejuures suurim langus on toimunud madalate riskide hulgas, samas suurusjärgus on kõrged riskid ja tõusnud on keskmiste riskide osakaal. Valdkonniti annab riskidest ülevaate joonis 2.2.2:

⁷ MKM koondas oma vastutusala meetmete rakendusüksuste riskid (neid eraldiseisvalt arvestades on riskide koguarv 396) ja lisaks toodi välja 4 välist riski, mis kokkuvõttes ei kajastu.

Joonis 2.2.2: Riskid valdkonniti 2009-2011

Allikas: KA

*Joonis kajastab riskide koguarvu, pilved illustreerivad valdkondi, kus riskide arv on kasvanud ja/või neid on kogumassis teistest rohkem.

Tööprotsesside vaates on enim riske **planeerimises ning järelevalves**, neile järgnevad projektide hindamise ja valiku, seire- ja toetuste mõjude hindamistegevusega seotud riskid. Järelevalve valdkonnas on riskid kasvanud hüppeliselt, seejuures korduvad ja süsteemi läbivalt kõrged on riigihangete ning kulude abikõlblikkuse tagamisega seotud riskid (nt toetusraha väärkasutus, ebapiisav dokumenteerimine, vara mitte-sihtotstarbeline kasutamine ja säilitamine). Planeerimise valdkonna riskid on seotud uueks abiperioodiks valmisoleku tagamise ning võimalike puudustega käimasoleva perioodi finants- ja tulemusindikaatorite prognoosimisel. Viimane võib põhjustada vahendite kasutamata jäämise abiperioodi lõpuks, tagasinõudeid ja probleeme rakenduskavade sulgemisel, sest planeeritud eesmärgid on osaliselt saavutamata.

Struktuurivahendite administratsiooni üleselt on kokkulepitud neli strateegilist eesmärki toetuste rakendamisel – saavutada rakenduskava eesmärgid, maksimeerida väljamaksed (95% perioodi lõpuks), minimeerida tagasimakseid (kuni 5% makstud toetustest) ja rakendada abi kuluefektiivselt. Riskide hindamise põhjal võib üldistada, et väljamaksete aktiivsuse ja kuluefektiivsusega probleeme ei ole. **Enim riske on seotud rakenduskavade eesmärkide saavutamise ja minimaalsete tagasimaksete tagamise eesmärgiga. Eriti kriitiline on just viimane, omades konkreetset finantsmõju.**

Seega, seostades tööprotsessid strateegiliste eesmärkidega, võib nentida, et planeerimistegevuse puudused ohustavad rakenduskavade eesmärkide saavutamist ning kitsaskohad järelevalves (hangete ja maksete kontroll ei ennetata puudusi) kahjustavad minimaalsete tagasinõuete eesmärki.

Nii 2010. kui 2011. aasta kõrgeimad riskid olid **riigihangete järelevalvega seotud**. Analüüsides riski juurpõhjuseid, võib need jagada kaheks – hankija ebakorrekne tegevus (puudulikud teadmised ja oskused, tahtlikud rikkumised) ja administratsiooni poolse juhendamise ning järelevalve ebapiisavus. Mitmetes asutustes on kasvatatud riigihangete kontrolli ja juhendamise tegevate töötajate arvu, täpsustatud kontrolli ulatust (kontroll-lehti). Hankeriskide ennetamiseks toimus 2011. aastal koolitusi ning valmisid juhendid nii toetuse saajatele kui rakendusüksustele.

Korraldusamet võttis oma prioriteediks 2012. aastal, et süsteemis on kokkulepitud ja juurutatud miinimumnõuded hangete kontrollimisele, tagatud piisav süsteemi sisene juhendamine ja informatsiooni liikumine erinevatest kaasustest (ennetamiseks probleemide kordumist). Riski akuutsust on arvestatud järelevalve ja koolitustegevuse planeerimisel.

Uue abiperioodi planeerimisega seoses on alustatud nii juriidiliste kui korralduslike tegevustega, sh kaardistamisel on senise õigusloome kitsaskohad ja abi vahendamise süsteemi lihtsustamise võimalused. Toimivad regulaarsed ümarlaudad ministriumitega ning algatatud avalikkuse kaasamine planeerimisse.

Riskid asutuse eri erinevad küll sõnastuselt, kuid korduvad oma sisult. Seetõttu plaanib korraldusamet alates 2012. aastast luua kogu administratsioonis ühise eel-definitsiooni riskide andmebaasi, et lihtsustada tulemuste töötlemist ja keskenduda riskide seirele ning juhtimisele.

Aruande lisas tabelis 12 on kajastatud aruandeaastal rakenduskava elluviijate poolt kaardistatud kõrged riskid ja nende maandamistegevused. Toodud on suurema mõju ja tõenäosusega kitsaskohad, mille ennetamise ja maandamisega järgmisel aastal abi rakendajad tegelevad.

Kogutulem: riskide hindamisel kaardistati IARK-i puudutavaid kõrgeid riske 26 (vt lisa 12), sh 10 riski prioriteetsetes suundades Pikk ja kvaliteetne tööelu ning Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks, 5 riski suunas Suurem haldusvõimekus ja üks HTA suunas. Kuigi kõigi rakenduskavade tervikvaates on riskide maht langustrendis, on IARKi puhul riskide arv kasvanud. Aktiivselt on käivitunud arvukalt meetmeid ja projekte ja nende elluviimise käigus selguvad erinevad takistused ja ohukohad. Samuti on kasvu põhjustanud osaliselt see, et 2010. a kolmandas pr. suunas riske ei hinnatudki. Erinevatest tööloikudes on kõrgeid riske sarnaselt kõigi rakenduskavade vaatele enim planeerimise, poliitika kujundamise, õigusaktide väljatöötamise ja muutmise; toetuse saaja juhendamise/nõustamise ning järelevalve sh hangetega seoses. Uue üleskerkiva riskina on mitmed RA-d toonud välja ka 2014+ perioodi ettevalmistamisega seotud tegevused ja nende koordineerimise.

Ka võib riskide teadlikuma juhtimise protsessi st järjepidevuse puudumist pidada omaette riskiks, kuid selle mõju pole otsese finantsmõjuga.

Olulisemad riskid suundade põhised on kirjeldatud allpool.

PS Elukestev õpe

RÜ (Innove) kaardistas 2011. a riskide hindamise tulemusel 6 struktuuritoetuste rakendamise riski. RÜ hindab riske keskmisteks, kõrged riskid puuduvad.

Ka RA poolt läbi viidud struktuuritoetuste riskide hindamise tulemusena antud prioriteetsetes suunas (ESF) aruandeaastal kõrgeid riske ei tuvastatud. Suuna olulisema keskmise riskina võib välja tuua juhtimis- ja kontrollisüsteemidega seotud riski. Seda põhjusel, et kui elluviija ja RA või RÜ rolli täitvad asutused asuvad samas asutuses võib olla raskendatud kohustuste lahususe tagamine. Riski maandamiseks suurendab RA järelevalvet RÜ üle.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

RÜ (Archimedes) ja RA hindasid riske valdavalt keskmisteks, kõrged riskid antud suunas puuduvad. RÜ on hinnanud keskmisteks riskideks rahaliste vahendite üleplaneerimist alameetmetes ja sarnaste tegevuste tegemist erinevate fondide raames, mille tulemusena võib tekkida topeltrahastamise oht.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

Aruandeaastal viidi läbi kaks riskide hindamist – mais ja novembris, käesolevas aruandes (vt lisa 12) esitatakse viimase tulemused.

Mitmed riskid on maandamistegevustest hoolimata probleemidena realiseerunud, näiteks on keerukas ja kohati võimatu olnud välistada topelfinantseerimist struktuurifondide ja muude rahastusallikate vahel (vt ka ptk 2.3.1 Probleemid). Samuti on struktuurifondide eesmärkide saavutamine olnud takistatud lähtuvalt õigusaktides toodud liiga piiravatest nõuetest („Riigihangete seadus“ vs tööturumeetmed), mille osas on RM-i teavitatud ja tehtud ettepanekud vastavate muudatusvajaduste osas. Need probleemid viitavad asutustevahelisele nõrgale koostööle ning vähesele kommunikatsioonile (sama on mh välja toonud ka perioodi vahetamine). Seda ei saa aga väita RA ja RÜ koostöö kohta, mille vahel käib regulaarne suhtlus ning infovahetus ja mis on seni aidanud probleeme pigem ennetada.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

EASi kõrgemate riskidena toodi välja indikaatorite süsteemi keerukus ja ebaselgus, risk eksida hanketingimuste vastu ning võimekus hangete elluviimisel. Samuti ressursi koondumine igapäevastele tegevustele ning rakendamisele pikaajalise planeerimise arvelt, personali volavuse küsimused ja infosüsteemide töökindlusega seotud võimalikud riskid. Paljud parendustegevused juba on käivitatud ning neid on kirjeldatud aruande juhtimis- ja kontrollisüsteemide muudatusi kajastavas peatükis 3.1, edaspidi tuleb tagada selle toimimine.

KredEx tõi võrdset riski välja nii infotehnoloogiaga (infosüsteemide võimalik ebausaldusväärsus) kui ka turudünaamikaga (turgude ning makromajanduslike tingimuste muutused) seoses. KredExis on infosüsteemide arendamise seatud 2012. aasta üheks olulisemaks tegevuseks ning aasta lõpuks loodetakse jõuda esimeste tulemusteni. Turgude ja makromajanduslike tingimuste muutusi on raske mõjutada, aga maandusena on märksõnaks kiiresti kohanemine, sh teenuste ja tegevuste muutmine oludele vastavalt.

Suuna RA (MKM) tasandil toodi enim riske välja planeerimise, poliitikate kujundamise, õigusaktide väljatöötamise ja muutmise valdkonnas seda ühelt poolt nii käesoleva perioodi indikaatorite ning eesmärkide mittetäitmisega, n+2 sihttasemetega kui ka 2014+ perioodi planeerimise ja õigeaegse rakendamisega. Ka toodi välja toetuse saaja poolne riigihangete nõuete mittetäitmisega risk ning oht, et projektide muudatusi ei esitata õigeaegselt kooskõlastamiseks. Kvartali kohtumiste raames seiretakse jooksvalt meetmete rakendamist ning n+2 prognoosi täitmist. Eesmärkide täitmise mõõtmiseks viiakse läbi vahehindamist. Alustatud on valdkondlike arengukavade uuendamisega 2014-2020 perioodi planeerimise eeltööna, kus võetakse arvesse ka käeoleva perioodil tekkinud probleeme. Hangete riski maandamiseks jätkub tõhusam töö hangete ettevalmistamisel ning hankedokumentide kvaliteedi parendamisel.

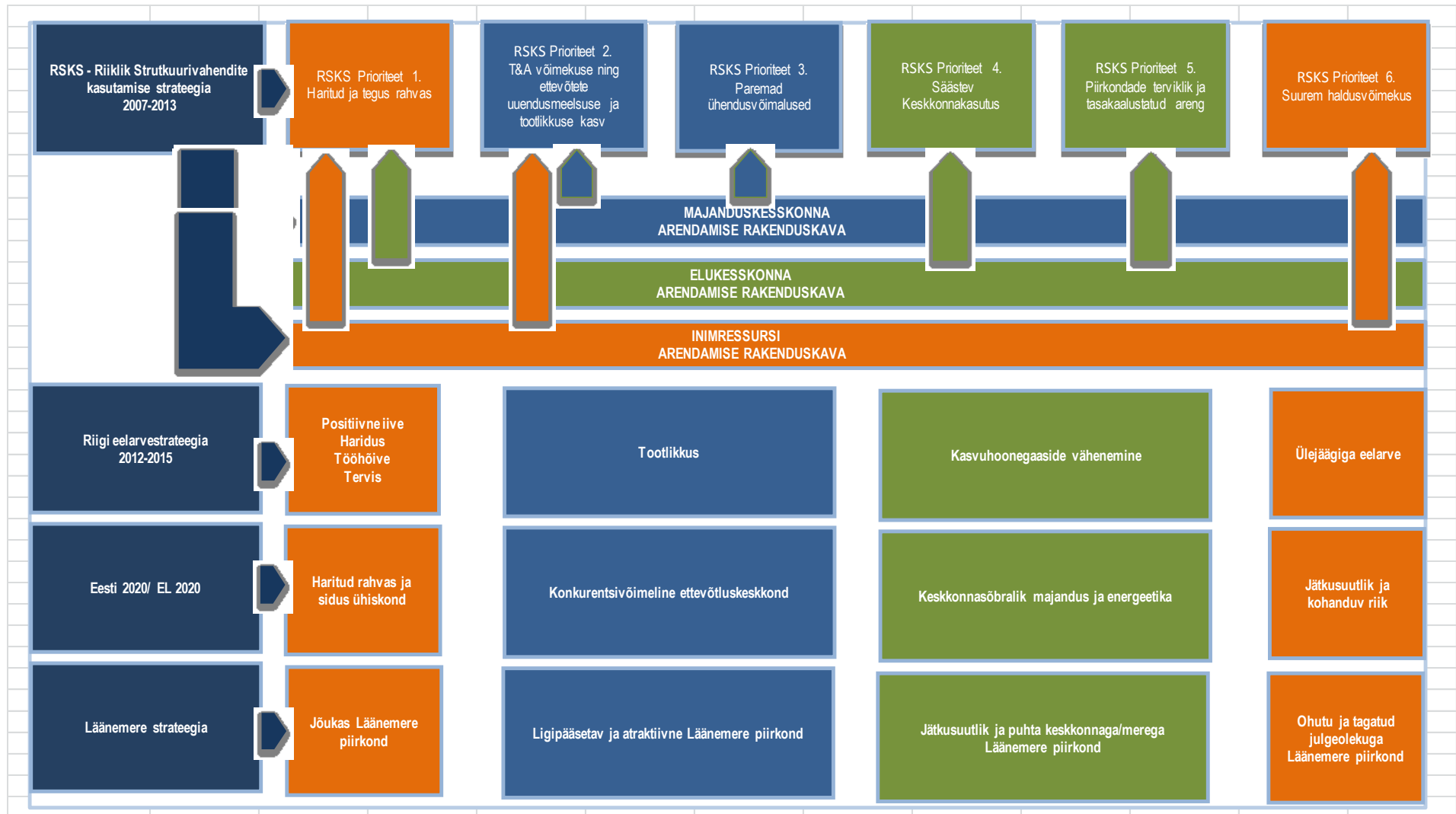
PS Suurem haldusvõimekus

Suurem osa riske on kaardistatud RÜ tegevuste vaates, kuna meetmete rakendamine on jõudnud haripunkti ja nii on ka riskide esinemise tõenäosus RÜs suurem. RÜ on menetlust lihtsustanud ning suures osas rakendamine sujub plaanipäraselt. Arvestades mahukat infosüsteemi sisestavat andmehulka on riskina välja toodud ka SFOSi teenuse kiirus. RA ja RÜ ei saa ise otseselt SFOSi toiminguid kiirendada, seetõttu on esitatud vastavad ettepanekud KA-le. Seoses rakendusametuse ja rakendusüksuse ületoomisega Rahandusministeeriumisse lisandus olulisel määral otsustustasandeid, kuid 2011. aasta lõpuks võib hinnata, et ületoomisega seotud riski maandamiseks planeeritud meetmed olid piisavalt tõhusad ning funktsioonide ületoomine RM-i takistusi ülesannete täitmisel kaasa ei toonud. RA on pidevalt seiranud ka finantsprogressi, mis on aidanud kaasa nn „N+2“ probleemi vältimisele.

2.3 Seosed ja mõjud valdkondade üleselt

Rakenduskavade koostamisel tugineti lisaks valdkonnapõhiste strateegilistele arengudokumentidele ja prioriteetidele Riiklikule struktuuritoetuste kasutamise strateegiale (RSKS). Abi andmisel arvestatakse ka Lissaboni strateegia, Eesti 2020/Euroopa 2020 ja Läänemere strateegia eesmärkide, horisontaal-poliitikate ja abimeetmete omavahelise sünergiaga. Vt ka joonis 2.3.1.1.

2.3.1 Panus ja seosed Lissaboni strateegia, EL 2020 ja Eesti 2020 eesmärkidega ja riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga

Joonis 2.3.1.1: Rakenduskavade ja strateegiate eesmärkide seosed. Allikas: KA

Lissaboni strateegia ehk kuni 2010. a kehtinud majanduskasvu ja tööhõive strateegia kohaselt peavad liikmesriikide jõupingutused keskenduma kahe olulise ülesande lahendamisele – **tugevama kestva majanduskasvu saavutamisele ning suurema arvu ja paremate töökohtade loomisele**. Need on võimaldanud alustada vajalikku üleminekut teadmispõhisele konkurentsivõimelisele majandusele, mida iseloomustab majanduskasv, tööhõive, sotsiaalne ühtekuuluvus ja keskkonnasäästlikkus.

Euroopa 2020 on Lissaboni strateegiale järgnenud 10-aastane strateegia, mille eesmärgiks on „**nutikas, jätkusuutlik ja kaasav kasv**“ (*smart, inclusive and sustainable growth*) läbi suurema riikidepoolse ja Euroopa tasandi koordineerimise. **Konkurentsivõime kava 'Eesti 2020'** on Eesti strateegia Euroopa 2020 eesmärkide saavutamiseks. Kava kirjeldab peamisi poliitikasuundi ja meetmeid Eesti konkurentsivõime tõstmisel, seab eesmärgid 2015 ja 2020 aastaks kooskõlas EL riikide poolt kokku lepitud Euroopa 2020 strateegia eesmärkide ja Eesti väljakutsetega.

Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga 2007-2013 määratletakse üldised strateegilised tegevussuunad Euroopa Liidust aastatel 2007-2013 Eestile eraldatavate struktuurivahendite kaasabil abikõlblike valdkondade arendamiseks. RSKS on oma olemuselt valdkondadevaheline ja -ülene riiklik arengudokument, millega pannakse paika üldine lähenemine Eesti sotsiaalmajandusliku arengu suunamiseks aastatel 2007-2013. RSKS üldeesmärgiks on **kiire jätkusuutlik areng**. Antud üldeesmärk kätkeb endas kolme alameesmärki:

- majanduse konkurentsivõime kasv;
- sotsiaalse sidususe kasv;
- keskkonna kasutamise säästvuse kasv.

Seega on kõik nimetatud strateegiad tihedalt vastastikku seotud ja teineteist mõjutavad (vt ka joonis 2.3.1.1). Lisaks on Euroopa Ülemkogu poolt ellu kutsutud Läänemere strateegia, mille nelja „samba“ eesmärgid on muuta Läänemere piirkond jõukaks, ohutuks ja turvaliseks, keskkonnasäästlikuks ning atraktiivseks ja hea juurdepääsuga piirkonnaks. Kõikidesse ülaltoodud strateegiatesse panustavad omakorda kolm struktuurivahendite elluviimiseks kinnitatud rakenduskava.

Alljärgnevalt on prioriteetsete suundade kaupa toodud hinnang IARK toetuse panuse kohta nendes strateegiatesse. Püütud on kasutada uusi andmeid, kuid teatud juhtudel pole 2011. a andmed siiski teada.

PS Elukestev õpe

Kahaneva ja vananeva rahvastikuga Eesti, nagu ka kogu Euroopa jaoks ei piisa edukaks majanduse ümberkorraldamiseks ainult haritud noorte tööturule tulemisest. Seetõttu on äärmiselt vajalik kõigi põlvkondade ning erineva haridusega inimeste osalemine elukestvas õppes. Praeguseks taastunud majanduskasv on küll vähendanud tööpuudust, kuid struktuurne tööjõu nappus püsib endiselt. Tööjõu nõudlus ja pakkumine ei ole erialade kaupa tasakaalus, riskirühmades inimeste seas (noored, madala haridustasemega inimesed, mitte-estlased) on töötuse määr suhteliselt kõrge.

Prioriteetse suuna meetmed toetavad otseselt nii Lissaboni strateegia, EL 2020 eesmäärke, kui ka RSKS-is toodud strateegilisi eesmäärke. Otseselt panustab see RSKS-i prioriteeti „Haritud ja tegus rahvas“, aga kaudsemalt ka teistesse prioriteetidesse. Meetmed on suunatud EL konkurentsivõime edendamise ja töökohtade loomise prioriteetidele. Tabelis 2.3.1.1 on esitatud Eesti 2020 näitajad (VV poolt heaks kiidetud 28.04.2011).

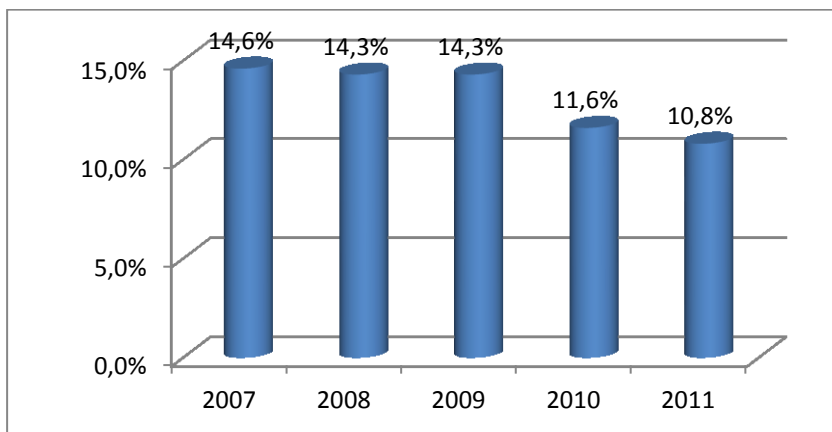
Tabel 2.3.1.1: Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ näitajad hariduse valdkonnas

	tegelik tase 2010	sihttase 2015	sihttase 2020
Vähendada põhihariduse või madalama haridustasemega õpinguid mittejätkavate noorte (18-24) osakaalu	11%	11%	9,5%
Suurendada täiskasvanute (25-64) elukestvas õppes osalemise määra	10,9%	15%	20%
Vähendada eri- ja kutsealase hariduseta täiskasvanute (25-64) osakaalu	32%	32%	30%

Allikas: (http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_estonia_et.pdf, 10.02.2012)

Ülaltoodud sihtidesse panustab prioriteetne suund Elukestev õpe otseselt, olles Eesti 2020 valdkondadest kõige enam seotud „Haritud rahvas ja sidus ühiskond“ eesmärkidega.

EL 2020 strateegia üks eesmärk aastaks 2020 on madala haridustasemega ja õpinguid mittejätkavate noorte osakaalu viimine alla 10%. Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ seab eesmärgiks vähendada põhihariduse või madalama haridustasemega õpinguid mittejätkavate noorte osakaalu aastaks 2015 11% ning aastaks 2020 9,5%. Selle eesmärgi saavutamiseks on vajalik käimasolevate väljalangevust vähendavate poliitikamuudatuste täielik rakendumine ja täiendavate meetmete väljatöötamine. Eesmärgi saavutamiseks väheneb haridustee varaste katkestajate arv ligikaudu 12 100 inimese võrra võrreldes 2009. a tasemega. 2015. a eesmärgini jõudmine tähendaks absoluutnumbrites 8500 haridustee katkestanud noort vähem kui 2009. a.

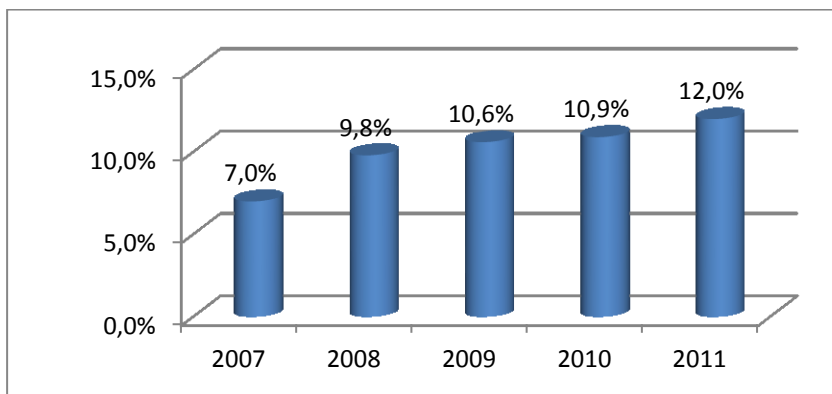

Joonis 2.3.1.2: Põhihariduse või madalama haridustasemega õpinguid mittejätkavate noorte osakaal 18-24-aastaste vanusegrupis

Allikas: Statistikaamet

2011. a oli **koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal** 18-24 a vanusegrupis **10,8%** olles tunduvalt vähenenud võrreldes 2009. a 14,3 protsendiga ning 2010 11,6 protsendiga. Samas ei ole võimalik hinnata selles näitajas tõukefondide meetmete põhjustatud mõju ulatust. Saab aga eeldada, et mõju on olnud kindlasti soosiv.

Aastatel 2001-2006 oli Eesti **täiskasvanute (25-64) elukestvas õppes osalemine** vahemikus 4-7%. 2008. aastal toimus murrang ja Eesti näitaja ületas EL keskmist taset. 2009. aastal tõusis elukestvas õppes osalemise määr 10,6%-ni, 2010. aastal 10,9%-ni ning 2011. aastal juba **12%-ni** (vt joonis 2.3.1.3).

Joonis 2.3.1.3: Täiskasvanute (25-64) elukestvas õppes osalemise määr

Allikas: Statistikaamet

Siiski on kasv veel liiga väike selleks, et aidata meid järgi näiteks Põhjamaadele, kus elukestvas õppes osalemine ületab 20%. Samas osalevad täiendusõppes endiselt kõige rohkem kõrgharidusega inimesed, nooremad ja keskealised ning naised.

Elukestvas õppes osalejate protsendi tõstmine pole eesmärk omaette, selle läbi on võimalik suurendada elanike konkurentsivõimet tööturul, valmisolekut toimetulekuks elus, soodustada sotsiaalset integreeritust ja kodanikkonna kujunemist ning liikuda tööealise elanikkonna optimaalsema rakendatuse suunas. Täiendusõppe selline korraldamine, mis tagab ka madalama haridustasemega inimestele ja vanemaealistele osalemisvõimaluse, loob ettevõtetele eeldused kaasaegsema tehnoloogia rakendamiseks ja seeläbi tootlikkuse tõstmiseks. Lisaks annab täiendusõpe võimaluse valmistada inimesi ette ettevõtluses vajalikuks struktuurimuutuseks. Ennetavate tegevuste ning koolitustega on oluline aidata kaasa inimeste paindlikkuse ja tööalase konkurentsivõime tõstmisele olukorras, kus majanduskasvu aeglustumine võib muuhulgas kaasa tuua ettevõtete sulgemisi ja ümberstruktureerimisi. Töötajate teadlik ettevalmistamine niisuguseks olukorraks annab võimaluse muuta selle kergemini talutavaks.

Valitsus on seadnud eesmärgiks jõuda aastaks 2015 täiskasvanute osalemisega õppes 15% tasemele ning aastaks 2020 on vastavaks eesmärgiks 20% määra saavutamine. Eesmärgi saavutamise eelduseks on, et võrreldes tänasega rakendatakse täiendavaid sisulisi ja rahalisi meetmeid täiskasvanute elukestvas õppes osalemise suurendamiseks, eelkõige täiskasvanute täiend- ja ümberõppe võimaluste laiendamise ja rahastamise suurendamine ning ilma erialase hariduseta täiskasvanutele tasemeõppe pakkumine.

Arvestades, et perioodi algusest alates on erinevates ESF-i otseselt täiskasvanute koolitamisele suunatud meetmetes olnud kokku üle 52 000 osaleja, võib kindlasti näha nende meetmete positiivset mõju indikaatori paranemisele.

Suur osa Eesti tööjõust (vanusegrupis 25-64) on kas põhi- või üldkeskharidusega ning ei oma erialast haridust (kutse- või kõrgharidus). Eri- ja kutsealase hariduseta inimeste rohkus on endiselt väljakutse. Ilma **erialase hariduseta isikute arv** on kõige suurem noorimas vanusegrupis, 25-34-aastaste seas – 35% (2010. a). 2011. aasta andmetel nende osakaal tööjõus vähenes veidi, ulatudes aga endiselt 31,7%ni tööjõust. Ilma erialase hariduseta isikute arv on olnud kõige suurem noorimas vanusegrupis, 25-34-aastaste seas. EE2020 eesmärgi seadmisel on võetud arvesse käimasolevaid meetmeid haridustee katkestanutele tasemehariduse omandamiseks. Lisaks on arvestatud täiendavate meetmetega, mida tuleb lähiaastatel rakendada erialase haridusega täiskasvanute osakaalu tõstmiseks.

Kahjuks ei sisaldu antud näitaja rakenduskavas ja seega pole ka seda püsivalt tõukefondide meetmete kontekstis jälgitud. Kutsehariduse meetmetest panustavad selle näitaja paranemisse eelkõige programmid „Kutsehariduse populariseerimine“ ning „KUTSE“. Teisalt panustab siia ka teine prioriteetne suund – T&A inimressursi arendamine – läbi kõrghariduse meetmete, mh programmi TULE.

Eestis oli 2008. aastal tööga hõivatuid 656,5 tuhat isikut, 2010. aastal oli hõivatuid 570,9 tuhat. Vähenemine 85,6 tuhande võrra – see olukord muutis kutseõppe lõpetajate töökoha leidmise keeruliseks. Võrreldes 2009. aastaga on kutsehariduse lõpetajate olukord tööturul siiski mõnevõrra paranenud. Kui 2008/09. õppeaasta lõpetajatest asus 6 kuu jooksul tööle vaid 54%, siis 2009/10. lõpetajatest juba 62%. Samuti on 2010. a lõpetajate seas rohkem erialasele tööle asujaid (39%), 2009. a oli neid 35%. Vähenenud on töötute osakaal – 2009. a lõpetajatest oli kuue kuu möödudes töötuid 19%, 2010. a töötute osakaal lõpetajatest oli 14%. Sellegipoolest on kutseõppeasutuste lõpetajate töötuse määr üle kahe korra madalam võrreldes noorte keskmise tööpuudusega ning võrreldav keskmise töötuse määraga Eestis.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Et Eesti saaks võrdse partnerina panustada Lissaboni ja EL2020 strateegia eesmärkide täitmisel, peab oluliselt suurenema teadus- ja arendustegevuse ning kõrgharidussüsteemi võimekus. Euroopa Liit on seadnud oma eesmärgiks investeerida 3% SKP-st teadus- ja arendustegevusse ning luua paremad tingimused teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks. Kaasaegsete tehnoloogiate kasutuselevõtt traditsioonilistes majandussektorites ning majanduse ümberorienteerumine kõrg- ja kesk-kõrgtehnoloogilisele tööstusele ja teenindusele aitab saavutada tootlikkuse kasvu ning tagada

lisandväärtuse suurenemise kogu majanduses. Selle eesmärgi saavutamine eeldab kõrgelt haritud inimeste olemasolu kõigis ametites – eriti vajalikud on kõrge kvalifikatsiooniga teadlased ja insenerid, kes suudavad luua ja edasi arendada teadmisi ja tehnoloogiaid ning on pädevad neid loovalt kasutama. Kõrgemat lisandväärtust loova majandusstruktuurini jõudmiseks peab seepärast lisaks elukestvatele õppele suunatud arendama kõrgharidust ning teadus- ja arendustegevust.

Üldiselt toetavad rakenduskavast aruandlusperioodil rakendatud meetmed ja tegevused otseselt nii Lissaboni ja EL2020 strateegiate eesmäärke, kui ka RSKS-is toodud strateegilisi eesmäärke ning on seotud teiste rakenduskavade ja strateegiatega, sh Läänemere strateegiaga. RSKS-i prioriteediks 2 on „T&A võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv“. Nimetatud prioriteedi üks tegevusi on inimeste teadmiste ja oskuste arendamise intensiivistamine. Prioriteetses suunas on otseselt nimetatud eesmärgi täitmiseks suunatud programmide DoRa ja Mobilitas tegevused. RSKS eesmärgi täitmist toetavad samuti 13 doktorikoolide projekti ja 46 kõrgkoolide ja ettevõtete koostööprojekti.

Eesti 2020 strateegia valdkondadest on prioriteetse suuna Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine meetmed kõige enam seotud „Haritud rahvas ja sidus ühiskond“ eesmärkidega: suurendada kolmanda taseme haridusega 30-34-aastaste inimeste osakaalu, suurendada täiskasvanute (25-64) elukestvas õppes osalemise määra ja vähendada eri- ja kutsealase hariduseta täiskasvanute (25-64) osakaalu.

Selleks, et Eesti saaks võrdse partnerina panustada strateegiate eesmärkide täitmisesse, toetavad prioriteetse suuna meetmed rahvusvahelist koostööd. Meetme „Teaduspoliitika ja kõrghariduse kvaliteedi arendamine“ tegevused panustavad rahvusvahelistumise ja koostöö, kõrghariduse kvaliteedi ning e-õppe arendamisele. Samuti panustavad rahvusvahelisse koostöösse programmid Mobilitas ja DoRa ning meede Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine (vt täpsemalt ptk 2.3.2). Laiemalt panustavad kõik prioriteetse suuna meetmed vähesel või suuremal määral Eesti ja Euroopa Liidu konkurentsivõime suurendamise eesmärgi saavutamisse. Allolevas tabelis on toodud TA&I strateegia näitajad, millesse prioriteetse suuna teaduse valdkonna tegevused rohkem või vähem panustavad.

Tabel 2.3.1.2: TA&I strateegia 2007-2013 olulisemad indikaatorid ja nende täitmise seis

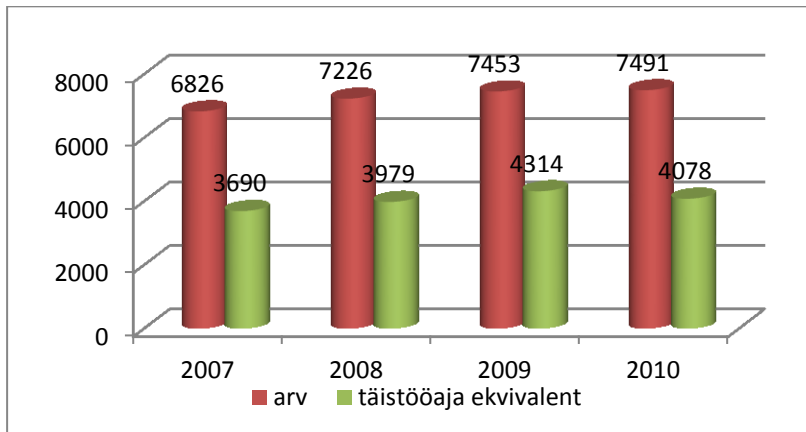
Näitaja	Baastase 2007	Täitmine 2010 seisuga	TA&I eesmärk 2010	TA&I eesmärk 2013	TA&I eesmärk 2014	EE2020 eesmärk 2015	EE2020 eesmärk 2020
T&A maht,% SKPst	1,08%	1,63%	1,9%		3,0%	2,0%	3,0%
sh erasektori T&A maht, % SKP-st	0,51%	0,81%	0,9%		1,6%		
sh avaliku sektori T&A maht,% SKPst	0,57%	0,81%	1,0%		1,4%		
Teadlaste ja inseneride arv 1000 töötaja kohta*	5,63	7,14		8			
Kõrgekvaliteediliste publikatsioonide arv	1068	1484		1200			
Euroopa Patendiameti patenditaotluste arv miljoni elaniku kohta	21,02	25,86 (2008)	32,92 (2009)	45			
Ettevõtete innovats.-investeeringud (% käibest)	3,8% (2005-2006)	2,2% (2007-2008)		2,5%			
Hõive kõrg- ja kesk- kõrgtehnoloogilises tööstuses ja teeninduses	6,44%	5,7%		11%			
Ettevõtete tootlikkus töötaja kohta EL keskmisest (%)	66,6%	69,3%	72%	80%		73%	80%
Eesti positsioon "Innovation Union"	18	14		5.-10. koht			

Scoreboard" edetabelis							
------------------------	--	--	--	--	--	--	--

* Kuna kõnealune indikaator on tugevasti sõltuv tööhõivest, siis majanduslanguse tingimuste on suur kasv saavutatud töötuse kasvu surve. Edasipidi võetakse kasutusele täistööajaga teadlaste absoluutarv.

Paljud ülalloodud näitajatest kattuvad ka RSKS-i eesmärkide ja indikaatoritega, seega panustab prioriteetne suund ühtlasi otseselt ka nendesse.

Oluline näitaja iseloomustamiseks nii prioriteetse suuna kui ka RSKS-i eesmärkide poole liikumist on Eesti teadlaste ja inseneride arv (nii koguarv kui ka täistööaja ekvivalent). Selle muutumist viimastel aastatel kirjeldab joonis 2.3.1.4.

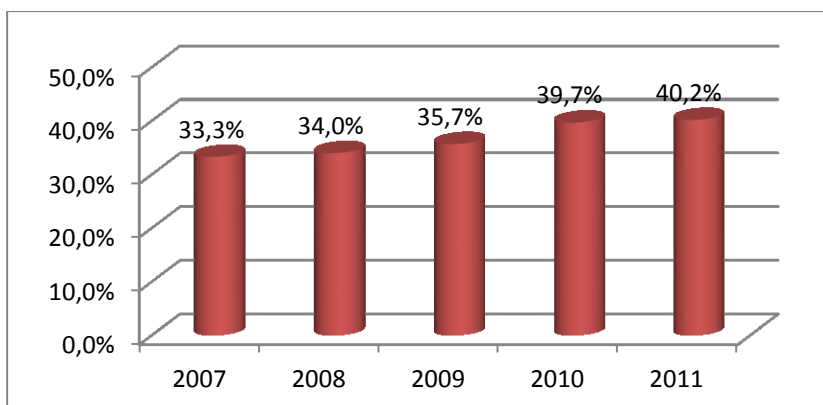

Joonis 2.3.1.4: Eesti teadlaste ja inseneride arv 2007-2010

Allikas: Statistikaamet. 2011. a andmed selguvad juunis 2012.

Viimastel aastatel on teadlaste ja inseneride arv stabiilselt kasvanud, vaid 2010 aastal on täistööaja ekvivalent (TTE) veidi langenud, see langus on tulnud peamiselt kõrgharidussektorist. Kuna ajakasutusuuringud toimuvad juhuslikult, siis TTE andmed on hinnangulised. Seega arvestades, et erinevatel aastatel võivad andmed olla veidi üle- või alahinnatud, ei ole vahed enam drastilised. Parema hinnangu saab anda siis, kui on selgunud 2011. a andmed. Mis puudutab teadlaste koguarvu kasvu, siis hetkel puuduvad piisavad andmed selleks, et väita, nagu just struktuurifondide meetmed võiks olla teadlaste arvu oluliselt kasvatanud. Samas on selge, et nt teadlaste konkurentsivõimelise palga tagamine on üheks eelduseks teadlaste arvu kasvuks ja seeläbi T&A ning innovatsiooni strateegia üldiste eesmärkide saavutamiseks.

Eesti 2020 eesmärk, millega soovitakse suurendada kolmanda taseme haridusega 30-34-aastaste inimeste osakaalu aastaks 2020 40%-ni, näib kättesaadav (vt joonis 2.3.1.5).

Joonis 2.3.1.5: Kolmanda taseme haridusega 30-34-aastaste inimeste osakaal

Allikas: Statistikaamet, HTM analüüsiosakond

Võrreldes 35,7% tasemega aastal 2009 toimus 2010 kasv, kuna alates 2000. a on kõrgkooli lõpetajate arv hüppeliselt kasvanud (nn kõrgharidusboom). Eesmärgi täitmisele aitab kaasa 2010. a käivitunud ESF-ist kaasrahastatav kõrghariduse katkestanute haridustee jätkamise programm TULE.

Euroopa majanduse teadmistepõhiseks muutumise kontekstis edu saavutamiseks on vajalik ülikoolide teadustegevuse intensiivistamine, teadlaste järelkasvu tagamine, kõrgelt kvalifitseeritud tööjõu olemasolu Eestis ning selle edukas rakendumine uutel tehnoloogiamahukatel tegevusaladel. Teadlased on prognoosinud, et ettevõtlus- ja avaliku sektori T&A arengu toetamiseks ning kõrghariduse jätkusuutlikkuse tagamiseks vajab Eesti praegusega võrreldes mitu korda enam doktorikraadiga tippspetsialiste. Kahjuks pole kättesaadavad andmed selle kohta, kui palju kõrgharidusega ja doktorikraadiga inimesi on viimastel aastatel liikunud Eestist välja ning kui suur võiks seega olla tegelik juurdekasvu vajadus.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

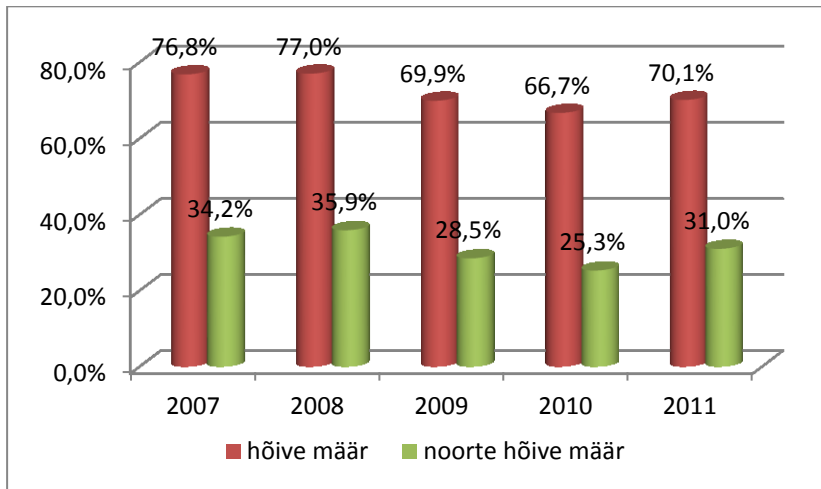
Inimese elukvaliteedi alanemise üheks olulisimaks teguriks on töötus ja/või mitteaktiivsus. Sellega kaasneb inimese materiaalse kindlustatuse vähenemine, sageli süvenevad terviseprobleemid, aeguvad varem omandatud oskused ja kvalifikatsioon, pikaajaline mittetöötamine võib viia sotsiaalse tõrjutuseni. Riigile tähendab see lisaks indiviidi probleemidele survet tööturuteenuste ja sotsiaaltoetuste ja -teenuste ning raviteenuste eelarvele ning kokkuvõttes oluliselt suuremaid kulutusi nende inimeste hõivesse tagasitoomisele. Kvalifitseeritud ja kõrge töötamismotivatsiooniga inimesed on ka kiire majandusarengu eelduseks, samas kui väheste oskustega ja madala motivatsiooniga tööjõud muutub selle piduriks.

Prioriteetse suuna meetmed panustavad otseselt RSKS prioriteeti „Haritud ja tegus rahvas“, toetades kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamist, tervislike valikute ja eluviiside soodustamist, hoolekandeteenuste arendamist, sotsiaalse kaasatuse suurendamist ja soolise võrdõiguslikkuse edendamist.

Teiste RSKS prioriteetidega on seos kaudne, kuid siiski oluline. Näiteks prioriteedi 2 „Teadus- ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv“ juures on oluline nii tööjõu kvalifikatsioon kui üldine tööjõu pakkumine ning ka käesoleva prioriteetse suuna raames tegeletakse väga olulises osas kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamisega. Lisaks toetavad ettevõtluse arengut erinevad tööelu arengule suunatud tegevused nagu töökeskkonna ja –suhete edendamine. Samuti mõjutab ettevõtete tootlikkust ja konkurentsivõimet inimeste tervises seisund – füüsiliselt ja vaimselt terved ning oma eluga toimetulevad inimesed on esiteks ettevõtlikumad ja teiseks tootlikumad. Toetavate hoolekandeteenuste kättesaadavus võimaldab ka nendel inimestel, kes praegu on hoolduskoormuse tõttu hõivatud, osaleda riikliku kogutoodangu tootmises. Prioriteet 5 „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ juures panustatakse töövõimelise ja sissetulekut omava elanikkonna ja töökohtade loomisele, mis on iga piirkonna oluliseks arengueelduseks. Sealjuures avalike teenuste (sh tervishoiu- ja hoolekandeteenuste) kättesaadavus aitab ära hoida inimeste siirdumise suurematesse keskustesse. Seega aitavad prioriteetse suuna tegevused kaasa erinevate eesmärkide saavutamisse nii otseselt kui kaudselt.

Euroopa majanduskasvu strateegiaga „Euroopa 2020“ ja selle eelkäija Lissaboni strateegiaga on prioriteetne suund otseselt seotud. Lissaboni strateegia puhul panustasid prioriteetse suuna viis meetet otseselt tööhõive suurendamise eesmärgi saavutamisse. Strateegias oli seatud kolm peamist tööturgu puuduvat eesmärki: tõsta 2010. a tööhõive määr 70%-ni, naiste tööhõive määr 60%-ni ja vanemaealiste tööhõive määr 50%-ni tööealisest elanikkonnast. Enim aitasid nende eesmärkide suunas püüdlemisele kaasa meetmed 1.3.1, 1.3.2 ja 1.3.3.

Strateegia „Euroopa 2020“ kontekstis on prioriteetne suund otseselt seotud kaasava majanduskasvu eesmärgiga, mille raames soovitakse 2020. aastaks tõsta tööhõive määr 20–64-aastaste elanike seas 75%-ni. Eesti 2020 vastav eesmärk on 76%. Tööhõive määra arengust annab ülevaate joonis 2.3.1.6. Täpsemalt vt tööturu arengute analüüsi ptk 2.1.2 „Muutused tööturul“.

Joonis 2.3.1.6: Tööhõive määr (20-64), sh noorte (15-24) tööhõive määr
Allikas: Statistikaamet

Võrreldes 2010. aasta tööhõive tasemega ja arvestades rahvastiku vähenemise trendi on 76% eesmärgi saavutamiseks vaja täiendavalt hõivesse tuua ligikaudu 43 000 inimest vanuses 20-64. 2015. aasta eesmärgi saavutamiseks peab hõivesse lisanduma ligikaudu 38 000 inimest. Arvestatud on asjaolu, et sel perioodil tööturult pensionile siirdujate põlvkonnad on suuremad kui uute tööturule sisenejate kohordid.

Prioriteetne suund toetab otseselt seatud eesmärki tõsta tööhõive määr vanusegrupis aastaks 2020 76%-ni. Valdkondadest on prioriteetse suuna meetmed kõige enam seotud „Haritud rahvas ja sidus ühiskond“ eesmärkidega: suhtelise vaesuse määra vähendamine läbi tööhõive suurendamise, pikaajalise töötuse määra vähendamine, noorte (15-24) töötuse määra vähendamine, tööjõu osalemise määra suurendamine (vanusegrupis 15-64). Poliitika põhisuundade osas toetatakse väga tugevalt suunda „Aktiivse tööturupoliitika mõju suurendamine ning rahastamise jätkusuutlikkus“, eelkõige läbi puuetega inimeste tööhõive suurendamise, vanemaealiste tööturul püsivust toetavate meetmete arendamise, lastega kodus olnud emade tööturule tagasipöördumise toetamise, soolise ebavõrdsuse vähendamise ning suunda „Tervena elatud eluaastate suurendamine läbi tervisekäitumise parandamise ja õnnetusjuhtumite edasise vähendamise“ eelkõige läbi meetmete 1.3.2 ja 1.3.4 tegevuste, mis aitavad kaasa vigastuste ja vigastussurmade arvu ennetamisele ning tervislike valikute ja eluviiside soodustamisele. Prioriteetne suund panustab kaudset ka vaesuse/sotsiaalse tõrjutuse vähendamisse läbi tööjõu pakkumise suurendamise. Niisiis saab eeldada prioriteetse suuna tegevuste soodsat mõju hõive määra suurenemisele, kuid peamiselt on kasv toimunud siiski paranenud sotsiaalmajandusliku situatsiooni tõttu peale kriisiaastaid. Samas on selge, et tänu ESF toetusele ja aktiivsetele tööturumeetmetele oli võimalik kriisi mõjusid mõnevõrra leevendada.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Majanduse ja ühiskonna muutmisel teadmiste- ja tehnoloogiapõhisemaks on lisaks ressursside märgatavale suurendamisele hariduses ning teadus- ja arendustegevuses vaja samaaegselt kavandada nende sihipärane kasutamine. Uuenduslik ja innovaatiline ettevõtlus ning arendustegevust eeldavad projektid on pikaajalised, sageli riskantsed ning nende tulusust on keeruline prognoosida. Seetõttu ei ole kasumile orienteeritud erasektor alati piisavalt huvitatud nende riskide võtmisest ning teadus- ja arendustegevuse rahastamisest. Riik peab motiveerima eraettevõtete investeringuid teadus- ja arendustegevusse, uutesse tehnoloogiatesse ning inimressursi väljaõppesse läbi soodsa ettevõtluskliima loomise ja täiendavate investeeringute.

Prioriteetne suund on otseselt seotud RSKS-i prioriteediga nr 2 „Teadus- ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv“, panustades otseselt seal planeeritud järgnevatesse

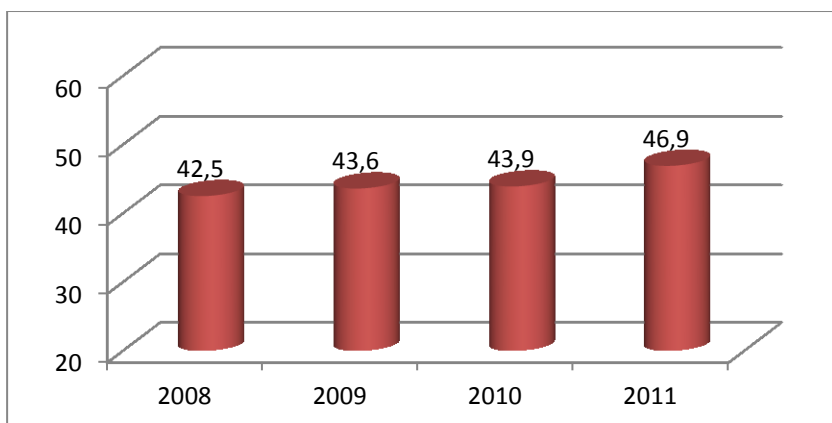
tegevustesse: inimeste teadmiste ja oskuste arendamisse investeerimine, uute teadmiste, tehnoloogiate ning uuendusmeelsete lähenemiste loomise ja ärakasutamise soodustamine ning ettevõtete tehnoloogilise ja arendusalase võimekuse suurendamine, kapitalile ligipääsu parandamine ja ettevõtlikkuse suurendamine, ettevõtete rahvusvahelistumise suurendamine, turismisektori arendamine.

Kuna prioriteetne suund Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks on paljus otseselt suunatud inimressursi teadmiste, oskuste ja teadlikkuse tõstmisele, panustab see tugevalt ka Lissaboni tegevuskava eesmärkidesse nagu T&A rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine, ettevõtlust ja ettevõtlikkust soosiva ettevõtluskeskkonna arendamine ja tööjõu oskuste tõstmine.

Töötajate oskuste tõstmiseks ja arendamiseks on prioriteetses suunas mitu meetet, mis seda eesmärki täidavad. „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“ suurendab ettevõtete juhtide ja töötajate juhtimis- ja tööalaseid teadmisi ning oskusi. Samasse eesmärki panustab ka „Teadmiste ja oskuste arenguprogramm“. Koolitusi pakutakse valdkondades, mis on ettevõtte konkurentsivõime ja töötajaskonna kompetentsi tõstmise seisukohalt antud hetkel olulised. Täiendkoolitused aitavad oluliselt kaasa inimeste teadmiste uuendamisele töötamise ajal ning ennetavad töötust, mis on ka Lissaboni strateegia eesmärk. Lisaks aitab töötust vähendada ja konkurentsivõimet tõsta turismisektorile mõeldud meede „Turismi teadlikkuse- ja koolitusprogramm“. „Arendustöötaja kaasamise toetus“ on seotud teadus- ja arendustegevuse rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamise eesmärgiga strateegiates.

Meetmed „Ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse programm“, „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus“, „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogramm“ ning TOTS panustavad Lissaboni strateegia ettevõtluse ja ettevõtlikust soosiva keskkonna arendamise ning ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmise eesmärkidesse. Nende mõju väljendub eeskätt alustavale ettevõtjale stardikapitali võimaldamises, millega aidatakse kaasa ettevõtlusaktiivsuse kasvule. „Ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse programmiga“ on läbi viidud mitmeid meediakampaaniaid televisioonis ja trükimeedias, mis aitavad tõsta teadlikkust ning tekitada huvi ettevõtluse ja innovatsiooni vastu. Sellega panustatakse ettevõtlikkust soosiva keskkonna arendamisse Lissaboni strateegias ning suureneb ka rahvusvaheline konkurentsivõime. Kuna näiteks starditoetustega aidatakse kaasa ka uute töökohtade loomisele, siis toetab see prioriteetne suund ka selles osas Lissaboni tegevuskava eesmärke.

Eesmärkide poole liikumist ja mh prioriteetse suuna tegevuste tulemuslikkust võiks iseloomustada ettevõtlusaktiivsuse näitaja, mida arvutab MKM Eesti Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal (vt joonis 2.3.1.7).

Joonis 2.3.1.7: Ettevõtlusaktiivsus – ettevõtete arv 1000 elaniku kohta
Allikas: Maksu- ja Tolliamet, MKM arvutused

Ettevõtlusaktiivsus on olnud stabiilselt kasvav viimase nelja aasta vältel. Kriisist taastumine on olnud tugev ning see on suurendanud ka inimeste ettevõtlusaktiivsust. Samuti on oma osa aktiivsuse kasvu andnud kriisiajal kõrgele tõusnud tööpuudus, mis sundis inimesi ise lahendusi leidma ning motiveeris neid enda ettevõttega alustama.

Ettevõtlusaktiivsuse kõige suurem kasv viimase nelja aasta lõikes on täheldatav alates 2011. aastast. See on osaliselt seostatav asjaoluga, et alates 2011. aastast on osaühingu registreerimisel nõutava sissemakse nõue äriseadustikus kaotatud, mis lubab osaühingut asutada ka ilma ettevõttesse kapitali paigutamata.

Ettevõtlusaktiivsuse jätkuvasse kasvu on panustanud mitmed hariduslikud protsessid. Olulisemad neist on äri- ja ettevõtlushariduse omandanud noorte arvu kasv ja majandusainete lülitumine mitmete gümnaasiumide õppeprogrammidesse. Lisaks ettevõtlusharidusele tasemeõppes on positiivset mõju avaldanud ettevõtlus- ja ärialaste koolituste ja konsultatsiooniteenuste laialdane kättesaadavus.

Oluline roll on ka riiklikel toetustel – näiteks alustava ettevõtte stardi- ja kasvutoetus, ekspordi arendamise toetus ja innovatsiooniosak, millede kasutus on ettevõtete hulgas olnud laialdane. SA KredEx laenud, laenukäendused ja krediidikindlustused on parandanud ettevõtete ligipääsu käibevaradele. Alustavate ettevõtete tegevust on rahastanud ka Arengufond läbi riskikapitali investeringute alustamisjärgus ettevõtetesse.

Lisaks nimetatud meetmetele on ettevõtetel olnud võimalus osa saada koolitus- ja konsultatsioonitoetustest, mis on suurendanud ettevõtjate majandus- ja erialast pädevust ning aidanud paremini ära kasutada eraturul tegutsevate koolitajate ja konsultantide kompetentsi.

Lisaks riigipoolsele abile on ettevõtlusaktiivsuse kasvule kaasa aidanud inimeste kindlustunde suurenemine makromajanduslikku stabiilsusse. Kodumaine tarbimise taastumine on alustavatele ettevõtetele eriti oluline, kuna uutel ettevõtetel napib tihti vahendeid välisturgudele sisenemiseks ning see muudab alustava ettevõtte kodumaisest tarbimisest rohkem sõltuvaks.

Prioriteetne suund panustab ka Eesti 2020 eesmärkidesse ja valitsuse poliitika põhisuundadesse. „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“ on suunatud ettevõtte töötajaskonna tööalase kvalifikatsiooni tõstmisele ning nende paremale erialasele ettevalmistusele ning on otseselt seotud Eesti 2020 valituse poliitika põhisuunaga nr 7 „Keskkonna loomine senisest suuremas mahus ekspordipotentsiaaliga ja suurema lisandväärtusega sektoritesse suunatud otseste välisinvesteeringute Eestisse toomiseks“. „Arendustöötaja kaasamise toetus“ võimaldab loomemajanduse ning inseneriteaduse potentsiaali laiemat ärakasutamist töötlevas tööstuses ning on sellest tulenevalt üheks väljundiks põhisuunale nr. 9 „Loomemajanduse, IKT ja teiste võtmetehnoloogiate potentsiaali laiem kasutamine teiste sektorite lisandväärtuse tõstmisel“. Meede lubab toetust taotleda ka ekspordi turundusjuhtide värbamiseks, kes on võimelised tõstma ettevõtete müügi-alast võimekust eksporditurgudel. Selle vajalikkusele on otseselt viidatud Eesti 2020 valituse poliitika põhisuunas nr 7. „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse programm“, toetades alustavate ja uute ettevõtete arengut, on tugevalt seotud valitsuse poliitika põhisuunaga nr 6 „Ettevõtete pikaajalist rahvusvahelise konkurentsivõime kasvu soodustava poliitika kujundamine“. Kaudselt panustab suund ka Euroopa 2020 eesmärki: „75% elanikkonnast vanuses 20-64 a peab olema tööga hõivatud“, sest ettevõtluse ja eriti ettevõtlusega alustamise soodustamine suurendab hõivatute arvu.

PS Suurem haldusvõimekus

Tõhus, avatud ja läbipaistev haldusorganisatsioon, asjatundlikud ja usaldusväärsed ametnikud ning võimekad partnerorganisatsioonid on Euroopa Liidu ja siseriiklike poliitikate ning programmide eduka kujundamise ja elluviimise aluseks, aidates sellega otseselt kaasa riigi konkurentsivõime kasvule ja jätkusuutlikule arengule. Käesoleval perioodil on vaja tõhustada avaliku sektori haldusvõimekust suurendavate ja arendavate strategiate ning otsuste elluviimist nii keskvalitsuse, kohaliku omavalitsuse kui ka kolmanda sektori tasandil.

Suurem haldusvõimekus soodustab EL struktuurivahendite ja Eesti riigi ressursside tulemuslikku ning efektiivset kasutamist. Seetõttu panustab suurema haldusvõimekuse prioriteetne suund EL struktuurivahendite kõikide rakenduskavade edukasse elluviimisse ja Eesti konkurentsivõime kasvu ning jätkusuutlikku arengusse. Prioriteetse suuna raames välja töötatud meetmed aitavad kaudselt kaasa Lissaboni strateegia majanduskasvu ja tööhõive parandamise eesmärkide täitmisele. Strateegilise juhtimissuutlikkuse tõus võimaldab paremini läbi viia olukorra analüüsi ja edukamalt hinnata erinevate makromajanduslike ja fiskaalpoliitiliste otsuste mõju. Eesti ja Euroopa 2020 eesmärkide elluviimist toetavad

kaudselt kõik prioriteetse suuna tegevused, kindlasti on tegevused suunatud ka makromajandusliku stabiilsuse suurendamisele ning majanduses üldiselt soodsa keskkonna loomisele.

RSKS-is panustab prioriteetne suund kõige otsesemalt prioriteeti 6 „Suurem haldusvõimekus“ ja aitab kaudselt ka teiste strateegiate ja arengukavade elluviimisele kaasa. Samuti toetab haldusvõimekuse suurendamine kõigi teiste RSKS prioriteetide elluviimist, sest kõigi riiklike tegevuste elluviijate haldusvõimekusest oleneb nende tegevuste tulemuslikkus ja tõhusus.

Haldusvõimekuse tõstmine on perioodil 2007-2013 üks Euroopa Sotsiaalfondi prioriteetidest, mis tuleneb osaliselt Lissaboni strateegiast ning on esile tõstetud ka Ühenduse strateegilistes suunistes. Antud prioriteetne suund hõlmab administratsiooni kui tervikut ning seega ka struktuurivahendite rakendamisega seotud ametkondi üldiselt. Haldusvõimekuse edasise suurenemise peamiseks teguriteks on strateegilise planeerimise ja juhtimissuutlikkuse suurenemine (s.h elluviimisvõimekuse suurenemine), õiguskeskkonna edasine arendamine ja tõhusam koostöö erinevate sektorite vahel ning inimressursi arendamine kõikides sektorites.

Eesti 2020 kesksete eesmärkide (tootlikkuse kiire kasv ja kriisieelne tööhõive tase) saavutamiseks tuleb jätkata ja edasi arendada senist poliitikat nii töötajate oskuste taseme tõstmiseks, tööjõu pakkumise suurendamiseks, erasektori teadus- ja arendustegevuse mahtude suurendamiseks, ettevõtlust toetava rahvusvahelisel tasemel infrastruktuuri arendamiseks kui otseste välisinvesteeringute soodustamiseks (eriti ekspordipotentsiaaliga ja kõrgema lisandväärtusega valdkondades).

2.3.2 Panus ja seosed Läänemere strateegiaga

2008-2009. aastal koostati Läänemere-äärsete riikide ning arvukate huvirühmade aktiivsel kaasalöömisel Euroopa Liidu Läänemere strateegia (LMS) – EUSBSR (*European Union Strategy for Baltic Sea Region*) – mille Euroopa Ülemkogu kiitis koos esialgse tegevuskavaga heaks 2009. a oktoobris.

Strateegia nelja samba eesmärgid on muuta Läänemere piirkond jõukaks, ohutuks ja turvaliseks, keskkonnasäästlikuks ning atraktiivseks ja hea juurdepääsuga piirkonnaks. Nende eesmärkide saavutamiseks kavandavad tegevused on jaotatud viieteistkümnesse poliitikavaldkonda. Eesti on poliitikavaldkonna "Läänemere regiooni siseturu arengu takistuste kõrvaldamine, sh tolli- ja maksualase koostöö edendamine" koordinaatoriks.

Perioodil 2007-2013 on Euroopa Liidu struktuurivahendid üheks oluliseks rahastamisallikaks projektidele, mis võimaldavad LMS-i eesmärkide poole liikuda. Seetõttu täiendati rakenduskava muudatuste käigus 2010. a rakenduskava teksti LMS-i käsitleva alapeatükiga.

Inimressursi arendamise rakenduskava panustab strateegiasse läbi mitmete otseste ja kaudsete meetmete, sest inimressursi arengut toetavad tegevused omavad mõju nii elu- kui ka majanduskeskkonnale ning parandavad Eesti kui Läänemere äärse riigi elukvaliteeti ning atraktiivsust. IARK meetmed panustavad LMS-i eesmärkidesse läbi alltoodud prioriteetide ja meetmete.

PS Elukestev õpe

Otseselt LMS-i panustavaid tegevusi ei ole. Keskkonnahariduse valdkonna arendamine toetab LMS olulise prioriteetse valdkonna „Läänemere piirkonna muutmine keskkonnasäästlikuks alaks“ eesmärgi saavutamist (peatada Läänemere ökoloogilise ja keskkonnaseisundi halvenemine).

Eestis rakendatakse Läänemere Agenda 21 säästvat arengut toetava hariduse arendamise kava – Läänemere Agenda 21E (2002), mille põhieesmärgiks on Läänemere piirkonna säästev areng, jätkusuutliku arengu põhimõtete integreerimine kõikidesse õppekavadesse, järgimine kõikidel haridustasanditel, kaasa arvatud täiskasvanuhariduses. Keskkonnahariduse arendamise programm on mh ajendatud nimetatud kavast.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Prioriteetses suunas on kolm meetet, millel on otsene mõju LMS prioriteetsesse valdkonda 12.1 Haridus.

Otseselt tegevustega panustavad meetmed on

- 1.2.2 Doktoriope ja rahvusvahelistumise edendamine (DoRa);
- 1.2.3 Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia võtmevaldkondade ja haridusteaduse eelisarendamine (1.2.3.1 Teadlasmobiilsuse programm Mobilitas);
- 1.2.4 Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine (alameetmed Doktorikoolid ning Kõrgkoolide ja ettevõtete koostöö).

Meetmete tegevused, mis panustavad LMS-i on järgmised:

Doktoriope ja rahvusvahelistumise edendamine programmi DoRa tegevused (tegevuse numbriga järgi):

2. Kõrghariduse kvaliteedi parandamine läbi välisõppejõudude kaasamise.
4. Doktorikraadiga spetsialistide arvu suurendamine läbi võimekate välisüliõpilaste kaasamise doktorioppesse.
5. Rahvusvahelise teadusalase koostöö arendamine läbi külalisdoktorantide lühiajaliste uurimisprojektide toetamise.
6. Rahvusvaheliste koostöövõrgustike arendamine läbi Eesti doktorantide õpirände
7. Rahvusvaheliste koostöövõrgustike arendamine läbi Eesti magistrandide õpirände.
8. Noorteadlaste osalemine rahvusvahelises teadmisteringluses.
9. Välisüliõpilaste kaasamine magistrioppesse.

Teadlasmobiilsuse programmi Mobilitas tegevused:

1. Järel doktorite positsiooni arendamine noorte teadlaste akadeemilise karjääri astmena.
2. Eelisarendatavate valdkondade tippteadlastele Eestis töötamiseks võimaluste loomine.

Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine alameetmed:

1. Doktorikoolide alameetme tegevus:

Doktoriopekavade raames uute ainekursuste väljatöötamine ning nende rakendamisega seotud tegevused, mida viiakse läbi doktorikooli poolte vahelises koostöös.

2. Kõrgkoolide ja ettevõtete koostöö alameetme tegevus:

Õppetöö rahvusvahelise mõõtme tugevdamine uutele või kaasajastatud õppekavadele ja nendega seotud täiendusõppe õppekavadele ennekõike välisüliõpilaste kaasamise kaudu.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

Prioriteetse suuna seos LMS-iga on kaudne. Sotsiaalne dimensioon pole LMS-is eraldi prioriteet, mistõttu pole ka suuna tegevused sellega otseselt seotud ega avalda seetõttu LMS-ile otsest mõju. Prioriteetse suuna meetmete tegevused panustavad LMS prioriteetsetesse valdkondadesse 8 (*Implementing the Small Business Act: to promote entrepreneurship, strengthen SMEs and increase the efficient use of human resources*) ja 12 (*To maintain and reinforce attractiveness of the Baltic Sea Region in particular through education and youth, tourism and health*) kaudselt:

- meetmel 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“, mille toetatavateks tegevusteks on muuhulgas ka ettevõtluskoolituse pakkumine ning ettevõtluse toetuse andmine, on kõige lähedasem mõju LMS eesmärkidele prioriteetses valdkonnas 8, eelkõige osas, mis on seotud ettevõtluse edendamise ning ettevõtete loomisega.
- Meede 1.3.2 „Tööelu kvaliteedi parandamine“ tegeleb töökeskkonna parandamisega ning meede 1.3.4 „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamiseks ja tööelu kvaliteedi parandamiseks tervislikel põhjustel tööturul mitteaktiivsete inimeste osakaalu vähendamise ja tööturul tervislikel põhjustel väljalangemise ennetamisega ning seega panustavad need kaudselt prioriteetse valdkonna 12 eesmärki ennetada elustiiliga seotud mittenakkuslike haiguste levikut ja tagada hea sotsiaalne- ja töökeskkond.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Otseselt panustatavaid meetmeid prioriteetses suunas ei ole. Nõrk seos võib olla kahel meetmel („Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus“ ning „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogramm“) LMS kaheksanda

poliitikalavaldkonna (*Implementing the Small Business Act: to promote entrepreneurship, strengthen SMEs and increase the efficient use of human resources*) eesmärgiga toetada noori ettevõtjaid. Samas on panus kaudne ja tinglik, sest meetmed ei ole suunatud noortele ettevõtjatele ning seega sõltub panus konkreetsest rahastatavast projektist. Küll aga suurendavad meetmed väikeettevõtjate ligipääsu kapitalile.

PS Suurem haldusvõimekus

Läänemere strateegiasse otseselt panustatavaid meetmeid prioriteetses suunas ei ole, kuid suuna tegevused aitavad kindlasti läbi horisontaalsete tegevuste panustada strateegia eesmärkide saavutamisesse. Näiteks programmi „Keskonnajuhtimise põhimõtete parem rakendamine avalikus sektoris“ peamiseks eesmärgiks on keskkonnajuhtimise põhimõtete juurutamine ja keskkonnajuhtimissüsteemide kasutuselevõtt, mis kindlustaks säästva ja jätkusuutliku arengu printsiipide ning keskkonnanahoidliku töökorralduse järjepideva ja süsteemse rakendamise avalikus sektoris.

LMS-i elluviimine nii planeerimise kui ka konkreetsete tegevuste lõikes eeldab avaliku sektori head haldusvõimekust. Prioriteetses suuna tegevused aitavad tõsta nii riigi, kohalike omavalitsuste kui ka riigiväliste partnerite haldusvõimekust. See kõik omakorda aitab kaasa strateegias toodud eesmärkide täitmisele, kuna läbi haldusvõimekuse tõstmise panustatakse kaudselt ka avaliku sektori ja partnerite võimekusele strateegiat ja tegevusi ellu viia. Läänemere strateegia põhineb olulisel määral koostööl ning mitmetasandilisel valitsemisel. Prioriteetses suuna sihtgrupiks olevad erinevad tasandid ning **läbi suuna tegevuste koostöövõimekusele panustamine** aitavad seetõttu samuti kaudselt kaasa strateegia eesmärkide saavutamisele.

Hea näitena võib veel esile tuua stažeerimislaadsed tegevused, mis toetavad piirkondlikku koostööd Läänemere piirkonnas, kuna sageli toimuvad stažeerimised just Läänemere-äärsetes riikides. See aitab edendada piirkondlikku koostööd läbi parimate praktikate levitamise, mis on väga oluline aspekt strateegia tulemuslikkuse seisukohast.

Niisiis võib öelda, et LMS eesmärkide saavutamisesse aitavad kaasa teadmised ja oskused, mida saadakse läbi PS koolitus- ja arendustegevuste, stažeerimislaadsete tegevuste ning läbi uuringute ja analüüside teostamise. Seega kaudsemas tähenduses panustavad kõik suuna raames elluviidavad tegevused strateegia eesmärkide täitmisse.

Üldiselt toetavad paljud rakenduskavast aruandlusperioodil rakendatud meetmed ja tegevused otseselt nii Lissaboni strateegia ja Euroopa 2020 strateegia eesmäärke, kui ka RSKS-is toodud strateegilisi eesmäärke ning on seotud teiste rakenduskavade ja strateegiatega, sh Läänemere strateegiaga. Avatud meetmed toetavad nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 9 lõikes 3 püstitatud eesmärki: fondidest kaasrahastatud toetused on suunatud ELi konkurentsivõime edendamise ja töökohtade loomise prioriteetidele.

2.3.3 Panus ja seosed horisontaalsete teemadega

Prioriteetsete suundade üldiste valikukriteeriumite kinnitamisel arvestati ka eeldatava mõju vajadusega horisontaalsetele teemadele. Rakenduskavas kirjeldatud horisontaalsete teemade mõju arvestatakse meetmete tingimuste väljatöötamisel toetatavate tegevuste ja potentsiaalsete taotlejate määratlemise ja projektide taotluste kaudu vastavus- ja hindamiskriteeriumide kehtestamisel. Kõikide meetmete koostamisel on arvestatud, et meede ei tohi omada negatiivset mõju horisontaalsetele teemadele, küll aga on osadel meetmetel neutraalne mõju.

Horisontaalsed teemad ei kuulu enamasti projektide valikukriteeriumite hulka. Infot horisontaalsete teemadega arvestamise kohta kogutakse enamasti taotlejatelt taotlemise käigus ning samuti projekti elluviimise käigus toetuse saajatelt rakendusüksusele esitatavates aruannetes. Taotlejad ja toetuse saajad annavad hinnangu, kuidas ja mil määral nende poolt elluviidavad projektid mõjutavad horisontaalseid teemasid. Projektide mõju horisontaalsetele teemadele seiratakse struktuuritoetuse registri kesksüsteemi

(SFCS) kaudu, RÜ sisestab struktuurifondide operatiivsüsteemi (SFOS) projekti lõpparuannete alusel lõpetatud projektide kohta andmed, sh projekti mõju horisontaalsetele teemadele.

Kvantitatiivse ülevaate lõpetatud projektide/programmide panusest erinevatesse horisontaalsetesse teemadesse annab tabel Lisas 7.

Rakenduskava raames ellu viidud projektid avaldavad horisontaalsetest teemadest kõige enam positiivset mõju **infoühiskonna edendamisele (ca 16,7% projektidest)**. Regionaalsele arengule, keskkonnanahoiule ja võrdsete võimaluste edendamisele on positiivset mõju avaldanud mõnevõrra vähem rakenduskava raames lõpetatud projektidest (vastavalt 14,7%, 14,3% ja 14%). Mõju on pisut väiksem kodanikuühiskonna arengule panustamise osas – 12,1% projektidest. Üldistavalt võib tõdeda, et rakenduskava ükski prioriteetne suund ei avalda horisontaalsetele teemadele negatiivset mõju, aga ka positiivne mõju pole rakenduskava kokkuvõttes tervikuna ühelegi horisontaalsele teemale eriti suur. Protsentide sellist kujunemist mõjutab enim prioriteetne suund Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks, kuna selle raames on praeguseks enim lõpetatud projekte, mis näitaja kujunemist mõjutavad. Kuna nt esimese, teise ja viienda pr suuna lõppenud projekte/programme on väga vähe, ei peegelda hetkeandmed tabelis nende suundade mõju horisontaalsetele teemadele peaaegu üldse.

Meetmete mõju võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste edendamisele

Enim mõju avaldavad PS-d **Elukestev õpe ja Pikk ja kvaliteetne tööelu**. Näiteks Noorsootöö kvaliteedi arendamise programmis luuakse noorte sihtgrupile veebipõhine andmebaas, mille eesmärk on aidata tööturul ebasoodsamas olukorras oleval sihtrühmal (noored) väärtustada ja esile tuua mitteformaalse õppe kogemusi tagades paremad võimalused tööturul hakkama saamiseks. Programmis „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ luuakse hariduslike erivajadustega lastele võrreldes tavalastega võrdsed võimalused võimetekohase hariduse omandamiseks. Lisaks luuakse programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ abil eeldused võrdsete võimaluste tagamiseks, sh võimetekohase hariduse omandamiseks, hariduslike erivajadustega õpilastele.

Meetme „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ programm toetab kohalike omavalitsuste tegevust sotsiaalselt tundlike gruppide toimetuleku parandamisel, mis omakorda aitab vähendada elupaigast või sotsiaalsest taustast tulenevat ebavõrdsust tervises. Meetme „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed“ programm toetab erivajadustega naiste ja meeste ning nende pereliikmete võrdseid võimalusi tööle rakendumisel ning võimaldab neil end tunda täisväärtusliku ühiskonna liikmena, tagades seeläbi parema igapäevaeluga toimetuleku. Sama meetme avatud voorude raames pööratakse tähelepanu puuetega laste ning majanduslike ja sotsiaalsete toimetulekuprobleemidega perede lastehoiuvõimaluste parandamisele, et anda lapsega kodus viibivale vanemale võimalus tööturule naasta.

Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise meetmena on Sotsiaalministeeriumi hallatavas prioriteetses suunas eraldi meede „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine“, mille eesmärgiks on soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja soolise diskrimineerimise vähendamine. Meetme tegevused toetavad soolise võrdõiguslikkuse eesmärkide saavutamiseks ettenähtud strateegiate rakendamist Eestis – naiste ja meeste võrdse kohtlemise normide täitmist, erimeetmete väljatöötamist ja elluviimist soolisest ebavõrdsusest tulenevate tööturuprobleemide lahendamiseks ning soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise strateegia alaste teadmiste ja oskuste laialdasemat levitamist. Üks selle meetme tähtsamaid tegevusi on avaliku sektori ametnike ja laiema avalikkuse informeerimine soolise võrdõiguslikkuse alases seadusandlusest (seda muuhulgas soolise võrdõiguslikkuse seaduse kommenteeritud väljaande ja kokkuvõtliku brošüüri). Mais 2011. a toimus palgalõhe teemaline konverents, kus tutvustati ka soolise palgalõhe uuringut.

Meetmes „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ töötatakse välja tööturupoliitika meetmeid, mis loovad kõigile tööturu sihtrühmadele (sh pikaajalised töötud, puuetega inimesed, vanemaealised, madalama haridustasemega inimesed, noored) võrdsed võimalused konkureerimiseks tööturul. Infotehnoloogiliste vahendite ja võimaluste arendamine loob paremad võimalused inimestele, kelle liikumine on raskendatud puudest või elukohast tulenevalt, sh e-õpe, töökohale kandideerimine, e-nõustamine. Meetmes 1.3.2 „Tööelu kvaliteedi parandamine“ tõlgiti kutseõppeasutustele vene keelde töötõrvishoiu ja tööohutuslaseid teabematerjale, mida saab kasutada õppematerjalina. Lisaks levitatakse

ka vene keeles töötavishoiulaseid juhendamaterjale. Parimate praktikate kirjeldustega, mida kogub Tööinspeksioon, on võimalik tutvuda ka vene keeles.

Meetmete mõju keskkonnahoiule

Programmi „Keskkonnahariduse arendamine” (PS **Elukestev õpe**) elluviimine omab kaudset positiivset mõju keskkonnaseisundi parandamisele, see saavutatakse keskkonnahoiu ja säästva arengu põhimõtete juurutamisega haridussüsteemis ja selle kaudu elanikkonna väärtushinnangute ja käitumise muutmisega keskkonnasäästlikuks.

„Turismi teadlikkus- ja koolitusprogrammi“ (PS **Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks**) raames Rohelise Võtmega liituvad ettevõtted panustavad ennekõike keskkonnahoidu ning soovivad vähendada enda tegevusega seotud keskkonnamõjusid. Keskkonnajuhtimise põhimõtete juurutamine ja keskkonnajuhtimissüsteemide kasutuselevõtt avalikus sektoris (PS **Suurem haldusvõimekus**) aitab kaasa järjepidevale keskkonnahoidlikule töökorraldusele ja avaldab mingil määral mõju ka keskkonnahoiule.

Meetmete mõju infoühiskonnale

Inimressursi arendamise rakenduskava kontekstis on just **Elukestva õppe** prioriteetne suund enim panustanud infoühiskonna arengusse. Seda toetab 12 programmi: „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ panustab infoühiskonna arengusse veebipõhise avatud andmebaasi www.mitteformaalne.ee loomise ning seeläbi Eesti noortevaldkonna koolituste (virtuaalne koolituskalender) ja õppematerjalide kättesaadavuste suurendamise kaudu. „Karjääriteenuste arendamise programmi“ tegevuste raames arendatakse ja täiendatakse pidevalt karjääriplaneerimist toetavat veebilehte www.rajaleidja.ee, mis on abivahend ja infoallikas karjääripetsialistidele, noortele, lapsevanematele ja täiskasvanutele. Lisaks karjääriplaneerimise töövahendile on Rajaleidja keskkond, millel on kõik eeldused arenemaks avatud õpikeskkonnaks. Keeleõppe arendamise programmide kaudu on keelealase suhtluse ja õppega seonduv teabevahetus viidud suhtluskommunidesse, veebilehtedele ja atraktiivselt teostatud audiovisuaalmeediasse. Võimalikult palju infot levitatakse, kogutakse ja edastatakse elektrooniliselt kasutades toetuse saaja võrgulehekülge ning e-infokirju. Valminud õppematerjalid on kättesaadavad võrgulehel www.kutsekeel.ee. Programmi „Kutsehariduse populariseerimine“ raames antakse välja elektroonilist ja paberkandjal Kutsehariduse uudiskirja, informatsiooni kogutakse, säilitatakse ja edastatakse elektrooniliselt. Info kutseõppe võimalustest, kutsemeistrivõistlustest ja kutsehariduse uudiskirjad on SA Innove kodulehel elektrooniliselt kättesaadavad kõigile huvilistele. 2011. a valmis veebileht www.kutseharidus.ee, mille vahendusel saavad huvilised igakülgset informatsiooni kutseõppe võimaluste kohta. Programmi „E-õppe arendamine kutsehariduses“ tegevused on otseselt suunatud infoühiskonna edendamisele arendades e-õpet kutsehariduses. Õpetajate e-õppealastel koolitustel osalemine aitab kaasa IKT vahendite laiemale kasutamisele õppeprotsessis, muutes selle loomulikuks osaks õpetamisel. IKT vahendite juurutamine ja kasutamine õppeprotsessis suurendab õpilaste IT alaseid oskusi ja teadmisi ning muudab õppe õppijatele huvitavamaks. Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppevara arendamise programmi elluviimise käigus arendatakse portaali www.hev.edu.ee. Portaalis kajastatakse seni killustunud ja puudulikke teavet HEV õpilaste õppe ja õppevara kohta (sh programmi elluviimise käigus loodud õppevara) ning muud olulist hariduslike erivajaduste alast, infot. Portaal on mõeldud nii programmi sihtgrupile kui ka laiemale avalikkusele kasutamiseks. Programmis „Õppe kvaliteedi parendamine õppeasutuste sise- ja õpitulemuste välishindamissüsteemi arendamise kaudu“ töötatakse välja üldharidussüsteemi õppeasutuste sisehindamist toetavate veebipõhiselt täidetavad rahuloluküsimustikud õppeasutuste sisehindamise kvaliteedi tõstmiseks ning huvigruppide kaasamiseks. Samuti luuakse võimalused eksamite elektrooniliseks läbiviimiseks, arendatakse elektroonilist eksamite infosüsteemi, luuakse huvigruppidele juurdepääs kvaliteetsetele näidisülesannetele elektroonilises ülesandepangas. Programmi „Õppiv Tiiger 2008-2013“ näol on tegemist e-kursustest komplekteeritud koolitustega, seega ka selle programmi mõju infoühiskonnale on selgelt olemas. Programmi „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ tegevuste toel on kavas asendada seniste paberkandjatel koolituslubade väljastamine registreeringuga EHS-es, taotlusprotsess muudetakse

elektrooniliseks. Püütakse ühildada kõrgkoolide õppeinfosüsteemid ja EHS. Lisaks viiakse läbi arvutikasutuse kursusi. Programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ käigus on loodud veebikeskkond, mis võimaldab kaasaegsel lapsevanemal efektiivselt pöörduda keskuse teenuste kasutamiseks. Kvalifitseeritud nõustajad vahendavad pedagoogidele, lapsevanematele ja lastele asja- ja ajakohast informatsiooni veebikeskkonna kaudu ning valdavad kaasaegseid IT- meetodikaid. Programmi „PIAAC-Eesti“ raames läbiviidavas uuringus kasutatakse aktiivselt infotehnoloogilisi vahendeid, uuringu tulemusena valmib mahukas andmebaas.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu programmides kui ka avatud taotlusvoorudes töötatakse välja võimalusi e-õppeks, e-nõustamiseks ning infotehnoloogiliste vahendite arendamiseks, mis võimaldab laiemale avalikkusele juurdepääsu digitaalsele teabele sõltumata nende elukohast. Nt Töötukassa iseteeninduse keskkonnas on tööotsijal võimalik otsida tööpakkumisi ja neile kandideerida, luua oma CV, vaadata enda poolt Töötukassale esitatud avaldusi ja nende kohta tehtud otsuseid, teavitada andmete muutumisest või tööle asumisest. Meetme „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed“ programmi raames loodud sotsiaalteenuste andmeregister (STAR) on uuenduslik samm elektroonilise juhtumikorralduse suunal, mille raames toetatakse oluliselt sotsiaalsektori teenuste kvaliteedi tõusu. Meetme „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ terviseprofiilide koostamise toetamiseks loodi programmi käigus tervisestatistika ja -uuringute elektrooniline esitlussüsteem, mis võimaldab IT vahendite abil kohalike omavalitsuste ning maakondade juhtidel ja töötajatel ning teistel terviseedenduslike tegevusi planeerivatel ja korraldavatel inimestel tugineda relevantsele infole ning tõendusele. Samuti arendati välja sõltuvushäiretega ja HIV-positiivsetele inimestele nõustamis- ja rehabilitatsiooniteenuseid osutavatele organisatsioonidele suunatud foorumi vormis internetipõhine keskkond.

Mõju kodanikuühiskonna arengule

PS Elukestev õpe programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ ühe koolitusprioriteedina on aastani 2013 sätestatud „Noorte osalus“. Noorte osaluse all mõistetakse noorte aktiivset või passiivset sekkumist ühiskonna protsessidesse ning nende mõju ühiskonnas vastuvõetavatele otsustele. Karjääriteenuste arendamise programmi raames loodud karjääriteenuste koostöökogu ühendab erinevaid osapooli, kes mõistavad karjääriteenuste süsteemi vajalikkust ning toetavad selle väljatöötamist ja edasiarendamist – koostöökogu on erinevate osapoolte võimalus arendada elukestvalt kättesaadavaid karjääriteenuseid ühtselt toimivaks ja koordineeritud süsteemiks. Koostöökogusse on kaasatud HTM, SoM, MKM, Eesti Noorsootöökeskus, Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, Linnade Liit, Maaomavalitsuste Liit, Noorteühenduste Liit, Õpilasesinduste Liit, Karjäärinõustajate Ühendus, teavitamis- ja nõustamiskeskuste esindaja, Kaubandus-tööstuskoda, Tööturuamet ja SA Innove Karjääriteenuste Arenduskeskus.

Keeleõppe arendamise programmide tegevus aitab kaasa erialase koostöö arendamisele, osalejate vaheliste suhete tekkimisele/tihendamisele. Keeleõppe tegevuste kaudu toetavad programmid erinevate sihtrühmade, kodanikeühenduste võimet panustada ühiskonna arendamisse läbi koostöö ja otsustusprotsessides osalemise. Kutsehariduse populariseerimise programmi raames on kutsehariduse valdkonnas tegutsejad, sh mittetulundusühingud (MTÜ-d) ja kutseõppeasutused, kaasatud Kutsehariduse uudiskirja koostamisse ja kutsevõistlustega seotud tegevustesse. Programmi „Täiskasvanuhariduse populariseerimine“ poolt toetatav üle-eestiline võrgustik on toimiv kodanikuühendus. Võrgustiku liikmeid teavitatakse elukestvast õpest teabepäevade ja koolituste vahendusel ning kaasatakse TÕNi (Täiskasvanud õppija nädal) raames toimuvatesse tegevustesse. Kõige selle kaudu aitavad nad muuta inimeste õpihoiakuid ning tõsta täiskasvanud elanikkonna teadlikkust õppimisest täiskasvanueas.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu meetme „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ raames viiakse läbi teemakohaseid teabepäevaid, luuakse võimalused heade praktikate ja ideede vahetamiseks (ümarlauad). Samuti viiakse läbi teabepäevi, kuhu kaasatakse erinevate organisatsioonide spetsialistid, kes tegelevad sarnase sihtgrupiga (näiteks puuetega inimesed, kes on läbivalt kohaliku omavalitsuse, kolmanda sektori organisatsioonide ja Töötukassa kliendid). Meetme „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ programmi raames toimunud paikkondlike terviseprofiilide ja tegevuskavade koostamisse olid lisaks kohalikele omavalitsustele kaasatud ka vastava paikkonna kolmanda sektori esindajad, kuna nimetatud meetme II avatud voores said lisaks kohalikele omavalitsustele ning maavalitsustele toetust

taotleka ka MTÜd. Meetme „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine“ programmi raames tegutseb tööalase soolise võrdõiguslikkuse võrgustik, kuhu kuulub nii MTÜ-sid, sihtasutusi, ettevõtteid kui ka avalik-õiguslikke asutusi. Võrgustik arendab koostööd erinevate sektorite vahel soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas.

MTÜ-d on potentsiaalsed kasusaajad **PS Suurem haldusvõimekus** tegevustes. See toetab kaudselt ka kodanikühiskonna arengut, kuna haldusvõimekuse suurendamine aitab paremini juhtida ja hinnata projekte ja finantsvahendeid. Sotsiaalpartnerite võimekuse tõstmiseks ja kaasamiseks on prioriteetse suuna rakendamisel kasutusele võetud erimeetmed, mille raames toetatakse nii töövõtjate kui ka tööandjate esindajaid. Prioriteetse suuna raames eraldatakse konkreetne osa ESF-i ressurssidest sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamisele, mis hõlmab koolitust, võrgustike loomist ja sotsiaalse dialoogi arendamist, ning aitab mingil määral kaasa ka tööturu osapoolte ühisele tegevusele – tõsi, viimane vajaks veel süsteemsemat lähenemist ja vajaks toetamist kindlasti ka 2014+ perioodi raames. Kuna sotsiaalpartneritele on eraldatud kindel osa ESF vahenditest, siis programmid „Eesti ettevõtlusorganisatsioonide võimekuse tõstmine“ ja „Ametiühingute haldusvõimekuse tõstmine“ viivad ellu sotsiaalpartnerid ise. Lisaks toetatakse partnerlust nõ: „Tarkade otsuste fondist“ erinevate rakendatavate projektide raames, mida viivad ellu samuti sotsiaalpartnerid ise, olles abikõlblikud toetuse saajad. Oluline on rõhutada, et abikõlblikeks toetuse saajateks on need sotsiaalpartnerid, kes esindavad tööandjaid ja töövõtjaid või kes on riigile oluliseks partneriks sotsiaaldialoogide pidamisel (nt MTÜ-de katusorganisatsioonid). Lisaks on võimalik partnereid kaasata ka riigi- ja KOV asutuste poolt läbiviidavatele koolitustele. Üha enam kaasatakse erinevate tegevuste elluviimisesse ka sotsiaalpartnereid ning kaasamine on riigi- ja KOV asutuste poolt muutunud süsteemsemaks.

Mõju regionaalsele arengule

Regionaalselt (vt lisa 2) on toetuse saajatena kõik maakonnad esindatud, kuid maakondliku jaotuse järgi jagunevad võetud kohustused ja väljamaksed võrdlemisi ebaühtlaselt (vt Lisa 2). Kohustuste osas absoluutsummana on ligi 76% kõigist kohustustest üleriigiliste programmide ja projektide all (samas kõigist rahuldatud taotlustest moodustab see 9,5%). Väljamaksetest on üleriigilisi/maakondadevahelisi 73% kogusummast. Järgneb Harjumaa (vastavalt 17% kohustustest ja 19% väljamaksetest), väga suure vahega seejärel Tartumaa (1,9% ja 2,5%) ning muud maakonnad. Suures osas tuleneb see sellest, et rakenduskavas on palju laiemat üleriigilist mõjuga programme ja tegevusi, mida viiakse ellu põhiliselt keskustes. Inimese kohta väljamaksete arvestuses (kui üleriigilised kõrvale jätta) on suurima summaga elaniku kohta taas Harjumaa (üle 82 EUR), seejärel Tartumaa (38 EUR), Hiiumaa (36 EUR) ja Saaremaa (32 EUR inimese kohta). Kõige väiksem väljamakstud abikõlblik summa inimese kohta on Põlvamaal – 11 EUR. Ei tohi aga unustada, et 76% kinnitatud toetusmahust on riigiülene või maakondadevaheline ja seega puudub täpne ülevaade tegelikust toetusmahu jaotusest piirkondade lõikes.

Regionaalset arengut toetavad mitmed **PS Elukestev õpe** programmid. Noorsootöö kvaliteedi arendamise programm tagab ka vähemarenenud piirkondades elavatele inimestele võrdsed võimalused noorsootöötajate täienduskoolituses osalemiseks (koolitusel osalejatele tagatakse soovi korral majutusvõimalus) ning toetab noorte mitteformaalhariduse ja noorsootöö teenuste kasutamist. Karjääriteenuste arendamise programmi kaudu karjääriteenuste osutamine maakondlikes teavitamis- ja nõustamiskeskustes ning koolides võimaldab inimestel teha iseseisvaid ja teadlikke valikuid õppe- ja tööelu kavandamisel. Regionaalse arengu (nii selle majandusliku, kultuurilise ja muu arengu) seisukohalt on ülioluline, kui inimressurss on optimaalselt tõhusama rakenduse leidnud. Programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ vahendusel on õppenõustamisteenus kättesaadav 15 maakonnas ja Tallinnas, teenuse osutamiseks on loodud uusi töökohti. Õppenõustamisteenuste kättesaadavus maakondades ja vajadusel kohapeal valdades tõstab maapiirkonna kui elukeskkonna konkurentsivõimet. Enamus programmi „Keeleõppe arendamine 2007-2010“ koolitusi oli suunatud Ida-Virumaale, mis olulisel määral soodustas piirkonna ja selle inimressursi arengut. Programm on läbi tööjouvahetuste, praktikate ja individuaalse, mentorite toel toimuva eesti keele õppe, noorsootegevuste ja koolide vaheliste kontaktide avardanud paljude geograafilist ja kultuuri alast kogemust. Programmi „Kutsehariduse populariseerimine“ raames tutvustatakse kutseõpet ja õppimisvõimalusi kutseõppeasutustes, mille maine paranemine avaldab

positiivset mõju regionaalsele arengule. Paljud kutseõppeasutused asuvad maapiirkondades ja maakonnakeskustes, olles antud kohas nii oluliseks tööandjaks kui ka laiemas mõttes kogukonna arendajaks. Programmis „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ pakutakse samuti koolitust kõikides maakondades. Täiskasvanuhariduse populariseerimise programmi poolt rahastatud TÕN tugigrupid on igas maakonnas, samuti aasta tegijaid neljas kategoorias esitatakse ja valitakse igas maakonnas. TÕNi vabariiklikud tegevused (nt eelfoorum, TÕNi avaüritus) toimuvad igal aastal erinevas maakonnas, tutvustades kohaliku kultuuri ja võimalusi.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu projektides kavandatud piirkondlike kaugtöökeskuste tegevus toetab regionaalset arengut, aitab tuua maapiirkondadesse kõrgemalt tasustatud ja paremat kvalifikatsiooni nõudvat tööd, loob vajaduse teiste teenuste järgi, mis omakorda suurendab madalama kvalifikatsiooniga inimeste tööhõivet. Töötamise võimaluste ja ettevõtluse mitmekesistamine maapiirkondades vähendab tööealiste inimeste liikumist tömbekeskustesse suurendades või tasakaalustades maapiirkondade tööhõivet ning aitab kaasa piirkonna sotsiaal-majanduslikule arengule. Meetme „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed“ programmide tegevused on mõeldud sotsiaalse sektori tugevdamiseks ja avaldavad enim mõju just väljaspool Tallinna asuvatele piirkondadele. Füüsiliste, vaimsete või sotsiaalsete erivajadustega inimeste ja nende perede nõustamiskeskused pakkusid teenust kahes maakonnas (Ida-Viru, Pärnu), haarates ka nende lähiumbruse inimesi. Erinevad sihtgrupid tundsid suurt huvi keskuste vastu, kuna sotsiaalteenuste kvaliteet ja kättesaadavus on Eestis piirkonniti erinev. Meetme „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ programmi üks suund oli otseselt suunatud kohalike omavalitsuste ja maavalitsuste võimestamisele, nende suutlikkuse suurendamisele elanikkonna tervises seisundi hindamisel ja parandamisel, terviseedenduslike meetmete kavandamisel ja elluviimisel ning projektide planeerimisel, rahastamisel ja juhtimisel laiemalt. Programmi raames väljatöötatud koolitusmaterjalide ja läbiviidud koolituste tulemusena tõuseb maavalitsuste ja kohalike omavalitsuste töötajate paikkonna terviseedenduse alane kompetents kogu Eestis.

Positiivseks võib pidada **PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks** „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammi“ mõju regionaalsele arengule läbi ettevõtluse edendamise ning seeläbi ka tööhõivele seoses töökohtade loomise ja/või säilitamisega. „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus“ on suunatud alustavatele ettevõtetele, mis tegutsevad kõigis Eesti piirkondades ja seega on regionaalne mõju saavutatud.

Rahvusvaheline koostöö ESF-is

Järgnev tabel annab ülevaate ESF rahvusvahelise koostöö meetmetest IARK-i raames.

Tabel 2.3.3: riikidevahelised (rahvusvaheline koostöö) ja/või piirkondadevahelised meetmed

Prioriteetne suund	Meede	Koostöö- partnerid	Tegevused	Summa (perioodil välja makstud summad)
Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	Meede 1.2.4 Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine. Doktorikoolide alameede	Vastavalt meetme tingimustele peab doktorikoolis olema üheks osapooleks välisriigi ülikool, teadus- ja arendusasutus või äriühing. Valdavas osas on doktorikoolidesse kaasatud välisülikoolid (üle 30 erineva asutuse). Kaasamise aluseks on koostööleping partnerriigi ülikooliga.	Tegevus 5.1: Doktorioppekavade raames uute ainekursuste väljatöötamise ning nende rakendamisega seotud tegevused, mida viiakse läbi doktorikooli partneritevahelises koostöös	72 139,44
Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	Meede 1.2.4 Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni	Vastavalt meetme tingimustele tuli koostöö alameetme projektidel kaasata vähemalt üks partner Eestist või välisriigist. Kaasamise	Tegevus 6 (II vooru projektid) ja tegevus 7 (I vooru projektid): Õppetöö rahvusvahelise mõõtmega tugevdamine uutele või	48 490,02

	arendamine. Koostöö alameede	aluseks on koostööleping partnerriigi ülikooliga.	kaasajastatud õppekavadele ja nendega seotud täiendusõppe õppekavadele välisüliõpilaste kaasamise kaudu	
--	---------------------------------	--	--	--

Allikas: Struktuuritoetuse registri kesksüsteem (18.01.2012)

Samuti panustavad rahvusvahelisse koostösse sama prioriteetse suuna meetmes 1.2.2 Doktoriõppe ja rahvusvahelistumise edendamise programm DoRa ning meetmes 1.2.3 (T&A ning innovatsiooni strateegia võtmevaldkondade ja haridusteaduse eelisarendamine) teadlasmobiilsuse programm Mobilitas. Lisaks panustavad osaliselt rahvusvahelisse koostösse ka TeaMe programmis (meede 1.2.5 Kohandumine teadmispõhise majandusega) Eesti Rahvusringhäälingu tegevused.

Muudes prioriteetsetes suundades ei ole otseselt rahvusvahelisele koostööle suunatud meetmeid. Osades meetmetes on rahvusvaheline koostöö siiski lubatud ning projektid on seda võimalust ka kasutanud (nt suundades 1, 3 ja 5). Peamiseks koostöövormiks on õppevisiidid, teadmiste vahetamine ning kogemuste jagamine. Kõige enam tehakse koostööd Läänemere piirkonna riikidega, eriti Põhjamaadega. Samuti on koostööpartnereid veel Hollandist, Suurbritanniast, Norrast ning ka Hispaaniast jt.

Immigrantidele suunatud meetmed

IARK prioriteetsetes suundades ei ole eraldi immigrantide tööhõivele ja nende sotsiaalsele lõimumisele suunatud meetmeid.

2.3.4 ESF tegevustes osalevate isikute seire

Käesolevas alapeatükis esitatakse isikute seire andmed (vastavalt määruse (EÜ) 1828/2006 lisale XXIII), kes on saanud otseselt kasu ESFi toetusest (kas siis koolitustel osalemise või muude meetmete, nt nõustamise või tööturuteenuste kaudu). Andmed osalenute kohta on kogutud vastavalt määramises ettenähtud vormile prioriteetsete suundade kaupa ning koondatud seejärel kogu rakenduskava peale kokku (vt tabel 2.3.4).

Andmed peegeldavad isikute osalemist osalemiskordade järgi (mitte indiviidide arvu järgi), mistõttu kasusaajate koguarv on suurem, kui reaalse isikute arv, kuna ilmselt on mingi hulk ka neid inimesi, kes on saanud kasu mitmest tegevusest või ka samast tegevusest mitu korda. Kui suure hulga korduvosalemised aga koguarvust moodustavad, ei ole olemasolevate andmete põhjal võimalik hinnata.

Tabel 2.3.4: ESF tegevustest otseselt kasu saanud isikud 2011. aastal

Osalejate arv aastas	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		varem alustanud / ülekanavad		% koguarvust
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	
Osalejate koguarv	249 645	157 039 (63%)	234 017	146701 (63%)	-15628	-10338	
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul							
töötajad (töötajate koguarv, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjad)	107 618	75 659 (70%)	97 459	68 576 (70%)	-10159	-7083	43,1%
füüsilisest isikust ettevõtjad	1321	780 (59%)	1250	744 (60%)	-71	-36	0,5%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	30 369	17 694 (58%)	27 481	15 403 (56%)	-2888	-2291	12,2%
pikaajaliselt töötud	13421	7245 (54%)	14396	7720 (54%)	975	475	5,4%
mitteaktiivsed isikud	111 658	63 686 (57%)	109 077	62 722 (58%)	-2581	-964	44,7%
haridust ja koolitust saavad mitteaktiivsed isikud	103 054	59 088 (57%)	100 313	57 976 (58%)	-2741	-1112	41,3%
Osalejate liigitus vanuse järgi							
noored (15–24 aastased)	107 822	60 475 (56%)	104 806	58 769 (56%)	-3016	-1706	43,2%
vanemaealised (55–64 aastased)	21 471	14 867 (69%)	19 817	13 734 (69%)	-1654	-1133	8,6%
Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa							
rahvusvähemused	17 355	10 371 (60%)	15 411	8804 (57%)	-1944	-1567	7,0%
immigrandid	324	167 (52%)	225	134 (60%)	-99	-33	0,1%
puuetega inimesed	3312	1751 (53%)	3471	1810 (52%)	159	59	1,3%
muud tõrjutud isikud	7636	3788 (50%)	7465	3595 (48%)	-171	-193	3,1%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi							
esimese taseme või teise taseme alumise	86 980	48 267	85 672	47 901	-1308	-366	34,8%

astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)		(55%)		(56%)			
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	36 898	21 727 (59%)	34 328	20 045 (58%)	-2570	-1682	14,8%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	31 055	19 201 (62%)	29 092	17 551 (60%)	-1963	-1650	12,4%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	94 712	67 844 (72%)	84 925	61 204 (72%)	-9787	-6640	37,9%

Allikas: Prioriteetsete suundade aruanded 2011, juhtministeeriumi arvutused

Võrreldes 2010. aastaga on osalejate koguarv umbes 90 000 võrra kasvanud (2010. a oli kokku 157 745 osalejat). Suure kasvu on toonud karjääriteenuste programmis osalejad (ca 68 000) prioriteetsetes suunas Elukestev õpe, keda varasematel aastatel ei esitatud. Otseste kasusaajate arv on suurenenud kõigis prioriteetsetes suundades peale Pika ja kvaliteetse tööelu (vähenemine võrreldes 2010. aastaga 6575) ja Tehniline abi (vähenemine 393). Andmeid vaadeldes tuleb arvestada, et tabel sisaldab vaid isikuid, kelle kohta on õnnestunud (peamiselt tagasisidelehtede abil) infot saada ning seetõttu kõik tegelikud kasusaajad ei kajastu siin tabelis, kuna osade kohta ei saa tegevuste iseloomu tõttu andmeid koguda. Nende hulka kuuluvad näiteks isikud, kes on osalenud konverentsidel, teabepäevadel või messidel, mille raames ei ole võimalik seireandmeid küsida. Teatud hulk osalejaid (RÜ poolt täpsustamata) ei kajastu ka suunas „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks“, sest osad toetuse saajad ei järgi alati täitmise loogikat ja jätavad mõnedel juhtudel näiteks naiste arvu eraldi märkimata. Samal ajal sisaldavad osade teenuste (nt eelmainitud karjääriteenuste programmis) osutamise andmed nõ korduvteenindust, st statistikas loetakse mitu korda nõustajaga kohtumist mitmeks osalemiseks. Niisiis tuleks andmetesse suhtuda teatava reservatsiooniga, ehkki üldine pilt on ilmselt suhteliselt tõelähedane.

Tabeli viimases veerus on arvatud vastava alaliigituse alustanute osakaal kõigist aasta jooksul alustanutest. Nagu näha, on otseste kasusaajate hulgas töötavaid inimesi (43%) ja mitteaktiivseid (45%) tunduvalt rohkem, kui töötuid. Suure kasvu mitteaktiivsete (sh hariduses ja koolituses osalevate) hulgas on toonud peamiselt eelnimetatud karjääriteenuste programm, milles osalenute andmeid varem ei ole esitatud. Seoses antud programmist kasusaanute iseärasustega (tegemist on peamiselt põhikooli- ja gümnaasiumi ning kutseõppeasutuste lõpuklasside õpilastega) on ka märkimisväärselt muutunud erinevate gruppide proportsioonid kogu prioriteetsetes suunas ja rakenduskavas tervikuna. Samuti on osakaale mõjutanud nt prioriteetse suuna T&A inimressursi arendamine (kus on samuti palju mitteaktiivseid hariduses osalevaid kasusaajaid) osalejate hulga suur kasv (ca 29 000 võrra). Samadel põhjustel on märkimisväärselt vähenenud töötute protsent kõigist rakenduskava kasusaajatest (2010. a 24%). Suhteliselt suur on endiselt aga töötavate inimeste osakaal, kuna lõviosa mitme suuna tegevustest on suunatud just nendele (õpetajad, spetsialistid, ametnikud jne).

Teatavat soolist kallutatust näitab naiste suurem osakaal kõigist ESF tegevustes osalenutest, mis oli 2011. a 63% (eelmisel aastal 65%). Kaasatud on rahvusvähemused (7%) ning vanemaealised inimesed (9%). Siiski on naiste osakaal võrreldes varasemate aastatega pisut langenud seetõttu, et aruandeaastal on esmakordselt sisse loetud karjääriteenuseid saanud õpilased, mis mõnevõrra tasakaalustab soolist jaotust. Samal põhjusel on hüppeliselt suurenenud noorte (43%, 2010. a 18%) ja madalama haridustasemega (põhiharidusega või alla selle) kasusaanute osakaal – 35% varasema 13% asemel. Paralleelselt on vähenenud kolmanda taseme haridusega osalejate osakaal (38% varasema 49% asemel). Kuna puuetega inimesed, immigrandid ja muud tõrjutud on otseseks sihtrühmaks vaid teatud spetsiifilistes meetmetes (põhiliselt prioriteetsetes suunas 3 Pikk ja kvaliteetne tööelu), on ka nende hulk kogupildi suhtes väike. Veidi on nende rühmade osakaal kogu alustanute hulgas langenud ka tänu proportsioonide muutumisele prioriteetsete suundade vahel – tööelu suuna osakaal kasusaanute kogupildis on langenud. Andmed ESF tegevustes osalenute kohta prioriteetsete suundade lõikes on toodud suundade elluviimise peatükis eraldi tabelitena koos selgitustega.

3 JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMID, JÄRELEVALVE JA AUDIT

Käesolev peatükk kirjeldab abi rakendamise kontrollitegevuses toimunud peamisi arenguid aruandeaastal. Juhtimis- ja kontrollisüsteemide (JKS) toimimine on abi vahendamise õiguse ehk akrediteeringu aluseks. JKS on kehtestatud asutustes protseduuride ja töökordade kaudu. Olulisemad muudatused JKS-s asutuste kaupa on kirjeldatud ptk-s 3.1.

JKS üheks osaks on rakendusüksuste, -asutuste, korraldusasutuse ning makseasutuse poolne järelevalvetegevus. Järelevalvetegevust on detailsemalt kirjeldatud ptk-s 3.2. Kontrollitegevuse kvaliteedile annavad tagasisidet auditeeriva asutuse (AA) poolt läbiviidavad süsteemi- ja projektauditid. Põhjalikumalt on nii projektide kui asutuste JKS-iga seotud auditeid kirjeldatud peatükis 3.3. JKS, järelevalve ja auditite tulemusel tuvastatud rikkumised ja tagasinõuded on kajastatud ptk-s 3.4.

Struktuurivahendite järelevalve on lähtuvalt Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuste seadusest oma ülesehituselt 3-tasandiline: rakendusüksuse järelevalve taotlejate/ toetuse saajate üle, rakendusasutuse järelevalve rakendusüksuse üle ja Rahandusministeeriumi, kui korraldusasutuse ning kogu protsessi eest vastutaja järelevalve RA ja RÜ tegevuse suhtes. Lisaks korraldusasutusele kontrollib pisteliselt RÜ-de tööd makseasutus (MA) selleks, et veenduda, et deklareeritud kulud on abikõlblikud. Järelevalve toimub läbi mitmete tegevuste, ennekõike aga dokumentide ning kohapealsete kontrollide abil. AA auditeerib kogu süsteemi (projektauditid TS juures, JKS auditid RÜ, RA, KA, MA).

3.1 Muudatused juhtimis- ja kontrollisüsteemides

PS Elukestev õpe

SA Innove juhatuse käskkirjaga määrati perioodi 2007-2013 rakenduskavade alusel ellu viidavate meetmete osas RÜ ülesannete täitjad. IARK prioriteetse suuna „Elukestev õpe“ RÜ ülesannete täitjaks määrati elukestva õppe talitus. Asjaolu oli tingitud sellest, et SA Innove on kahe prioriteetse suuna RÜ (SoM ning HTM), mistõttu kinnitati ülesannete täitmine talituste tasandil.

Samuti muudeti struktuuritoetuste menetlemise korda, väljamaksetaotluse kontroll-lehte ja riigihangete kontroll-lehte ning kinnitati SA Innove struktuur ja koosseis alates 01.01.2012. Senine struktuuritoetuste üksus nimetati ümber struktuuritoetuste keskuseks, mis on osa struktuuritoetuste agentuurist.

Aruandlusaastal toimus Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) jätkuv arendamine eesmärgiga tagada meetmete rakendamiseks vajalik haldussuutlikkus. Kummagi RA JKS-is olulisi muudatusi ei tehtud.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Olulisi muudatusi rakendusüksuse (SA Archimedes) ega rakendusasutuse JKS-is 2011. a ei tehtud.

Täiendati RÜ töötajate tööülesandeid ning muudeti ametijuhendeid, mille tulemusena anti kvaliteedijuhtimissüsteemi dokumentide koostamise ja kaasajastamise ülesanne juristile ning täpsustati juhataja asetäitja ja büroode juhatajate vahelist tööjaotust. Teiseks täiendati kvartaalse kuluaruande kontroll-lehte, lähtudes MA poolt RÜ-s läbiviidud kontrolli tulemusel tehtud tähelepanekutest ja soovitustest.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

RÜ tasand: SA Innove juhatuse käskkirjaga määrati perioodi 2007–2013 rakenduskavade alusel elluviidavate meetmete osas RÜ ülesannete täitjad. IARK prioriteetse suuna „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ RÜ ülesannete täitjaks määrati tööelu talitus.

Samuti muudeti struktuuritoetuste menetlemise korda, väljamaksetaotluse kontroll-lehte ja riigihangete kontroll-lehte. Muudatused olid tingitud väljamaksetaotlustele suunatud lihtsustatud kontrolli kehtestamisest ning RHS muudatustest. Tõhustamiseks järelevalve tegevusi ning paikvaatluse juhendi täiendamise tingimusi kinnitati muudatused „Toetuse kasutamise järelevalve korras“ ja selle lisas 1 „Paikvaatluse juhend“. Kehtestati protseduurid väikesemahuliste projektide valimi moodustamiseks ja lisati juhendisse valimimetoodika kirjeldused. Senine struktuuritoetuste üksus nimetati ümber struktuuritoetuste keskuseks, mis on osa struktuuritoetuste agentuurist. Struktuurimuudatus tulenes Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse ühinemisest SA Innovega.

RA tasand: 03.04.2011. a jõustunud sotsiaalministri määrusega muudeti „Tööturu osakonna põhimäärust“ ning loodi tööturu osakonda ESF talitus, mis tegeleb RA ülesannetega ning ülejäänud osakond toetuse saaja ülesannetega. Muudatus oli tingitud JKS 10.02.2011. a auditist, mis tõi märkusena välja Sotsiaalministeeriumi tööturu osakonna kohustuste lahususe küsimuse – samas osakonnas on nii RA kui ka toetuse saaja.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Aruandeperioodil muudeti KredExis ja MKM-is JKS kirjeldusi koos seonduvate struktuurivahendite rakendamist puudutavate protseduuridega üks kord. Uuendatud protseduurides täpsustati asutuste funktsioone. EAS-i peamised muudatused juhtimis- ja kontrollisüsteemis 2011. aastal toimusid järgmistes valdkondades: toetuse saajate hangete kontroll; programmide raames teostatavate hangete kontroll (TS on EAS); TS kulude abikõlblikkuse kontroll. Muudatused tulenevad eelkõige vajadusest tõhustada hangete kontrolli ja vähendada hankereeglitega seotud rikkumisi. Puudusi hangete ja kulude abikõlblikkuse kontrollis tuvastati 2011. aastal läbi viidud projektauditites ja „Ühtekuuluvuspoliitika maksete seaduslikkuse ja korrektsuse auditi esialgsete leidude aruandes“.

Toetuse saajate hangete paremaks kontrollimiseks on loodud 3 hankespetsialisti ametikohta ja täiendatud hangete kontrolli protseduuri, et vähendada probleeme hangetel.

EASi hangete läbiviimise paremaks kontrollimiseks loodi hankespetsialisti ametikoht finantsüksusesse, kelle põhiülesandeks on üle siseriikliku piirmäära jäävate EASi hangete läbiviimise nõustamine. Samuti loodi järelevalve hankespetsialisti ametikoht, kelle üheks ülesandeks on programmide raames teostatud hangete teise tasandi kontroll. Täiendati ka „EASi poolt rakendatavate tegevuste elluviimise korda“ ja „Hangete teostamise korda“.

TS kulude abikõlblikkuse kontrollimiseks täiendati aruande kontroll-lehte, kus on lisatud kulude ja tegevuste abikõlblikkuse küsimusi tööajatabeli täitmise, kuludokumentide väljastamise ja tegevuste toimumise abikõlbliku perioodi ning ettemaksete kontrollimise kohta.

PS Suurem haldusvõimekus

2011. aasta algusest tegutseb prioriteetse suuna rakendusasutuse ja -üksusena KA. Seetõttu kehtib 2011. a-st ka uuendatud JKS-i kirjeldus. Kuna suuna rakendamisega seotud inimesed on samuti Riigikantseleist Rahandusministeeriumisse üle tulnud, siis JKS-is suuremaid muudatusi ei ole, igapäevatöö põhimõtted on jäänud samaks, st projektide esitamine, heakskiitmine, maksete tegemine ja järelevalve on jäänud sisuliselt samaks. Seoses asutuse muudatusega on muudetud nii meetmete tingimusi, seirekorda, protseduure jm kordasid. Muudatused on suuremas osas vormilised. Sisulistest võib välja tuua väljamaksete valimi koostamise meetodika muudatuse, mille kohaselt RÜ kasutab valimit esimesest VMT-st alates.

Aasta teises pooles alustas AA korraldusasutuse auditiga, kus eraldi pööratakse tähelepanu RA ja RÜ ülesannete täitmisele. Seoses sellega ning ka KA poolt uuendatavate juhenditega (nt järelevalve juhend, kontroll-lehed riigihangete kontrollimiseks) vaatab RÜ ja RA oma protseduurid ja muud asjakohased dokumendid 2012. aasta I pooles üle.

PS-d Horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi

Alates 01.01.2011, mil RM-i RA ja RÜ funktsioonidele liideti rakenduskava prioriteetne suund „Suurem haldusvõimekus“ on HTA ja tehnilise abi töökord eraldatud KA üldisest juhtimis- ja kontrollisüsteemist. Sellest tulenevalt on ühine töökord tehnilise abi meetmetel ja suuremal haldusvõimekusel. Sisulist muudatust tööprotsessides ei toimunud.

3.2 Järelevalve

Alljärgnevalt on kirjeldatud olulisemad leiud, üldistused kitsaskohtadest ja arengud järelevalvetegevuses asutuste (tasandite) kaupa aruandeaastal. Järelevalve tulemusel avastatud rikkumised ja tagasinõuded on kajastatud koos auditist tulenevate leidudega eraldi peatükis 3.4.

3.2.1 Korraldusametuse ja makseametuse järelevalve rakendusüksuse üle

Korraldusametuse järelevalves rakendusüksuse üle oli 2011. aastal fookuses **paikvaatluste teostamine ning riigihangete kontrollimine**.

Paikvaatluste kontrollid viidi läbi kuuest rakendusüksusest neljas ning need kõik lõppesid korraldusametuse tähelepanekute ja soovustega, seda enamasti protseduuride täiendamise kohta. Enamikele rakendusüksustele anti tähtaeg protseduuride uuendamiseks hiljemalt 01.05.2012. Olulisemad tähelepanekud töökorralduse osas on tehtud **kontroll-lehe vähese informatiivsuse või ebakvaliteetse täitmise kohta** (EAS, Archimedes, Innove), **andmete SFOSi kandmise kohta** (Archimedes, Innove, EAS) ning selle kohta, et **projektijärgsed kontrollid olid protseduurides reguleerimata** (Archimedes).

Paikvaatluste parimate praktikate jagamiseks toimus novembris 2011 seminar RÜ-de töötajatele, kes viivad läbi paikvaatlusi. Seminari tulemusi kasutati sisendina järelevalve üldjuhendi paikvaatluste peatüki uuendamisel.

Riigihangete kontroll hõlmas kuues erinevas rakendusüksuses seitset riigihanget, **kolme riigihanke osas** (EAS 2 tk, Innove) on korraldusametuse soovitanud **alustada tagasinõude menetlust** ning ülejäänud nelja osas on tehtud tähelepanek edaspidiseks hanke paremaks läbiviimiseks, mis olemuselt on suunatud riigihanke läbiviijale ehk toetuse saajale. Kontrollide tulemusel tehti enim tähelepanekuid, mis olid seotud **pakkujate kvalifitseerimistingimustega** (tehtud pooltele kontrollitud hangetele).

Makseametuse tegi 2011. aastal rakendusüksustes nelja protsessi (**kuluaruannete koostamine, väljamaksetaotluste menetlemine (sh kuludokumentide pisteline kontroll) ning tagasinõude menetlemine**) kohapealsed kontrollid, mõnede rakendusüksuste kontrollid jäävad 2012. aastasse.

Kuluaruannete koostamise protseduuri kontrolliti kõikides rakendusüksustes ning enamikele tehti soovitus **kontroll-jälje põhjalikumaks muutmise kohta**, mis on rakendusüksuste poolt ka tehtud.

Väljamaksetaotluste menetlemise kontroll teostati 2011. aastal 8 rakendusüksuses, mille tulemusel tehti arvukalt soovitusi, kuid need olid pigem väheolulised, kuna olid seotud **detailidega kontroll-jälje täiendamiseks**. Pistelise kuludokumentide kontrolli tulemusel otsustati, et **vajalik on rakendusüksuste praktika ühtlustamine**. Selleks uuendati makseametuse, korraldusametuse ning nelja rakendusüksuse koostöös valimi moodustamise aluseid ning kontrollimise põhimõtted, mille ellurakendamine algab 2012. aastal.

Tagasinõude menetlemise protseduuride kontroll viidi 2011. aastal läbi 6 rakendusüksuses (*Archimedes, EAS, Innove, Maanteeamet, Sotsiaalministeerium, Rahandusministeerium*) ning selle tulemusel tehti soovitusi **protseduuride täpsustamiseks** (nt õigusaktis olevad menetlustähtajad protseduuridesse, rikkumiste kvartaalse aruandluse esitamise regulatsioon). Ülejäänud rakendusüksuste kontrollid toimuvad 2012. aastal.

3.2.2 Korraldusametuse järelevalve rakendusametuse üle

Rakendusametuste järelevalve rakendusüksuste üle ei ole väga detailselt reguleeritud ning rakendusametused on oma vastava rolli täitmisel olnud üpris vabad. Tulenevalt rakendusametuste suhteliselt erinevast järelevalve ulatusest ja tegevustest ning vajadusest järelevalve tugevdamise järele otsustas korraldusametuse, et alates 2012. aastast toimub **rakendusametuse järelevalve rakendusüksuste üle osaliselt korraldusametuse juhendamisel ja koordineerimisel**. See tähendab, et korraldusametuse poolt on sõnastatud kontrolli eesmärk ning ette on valmistatud kontroll-lehed, mida kasutavad kõik rakendusametused. Sellega on tagatud ühetaoline kontrollimine ning tulemusi on võimalik paremini kogu süsteemile laiendada. Milliseid meetmeid või projekte ning millises ulatuses täpselt kontrollitakse, otsustatakse riskide hindamise tulemusel korraldusametuse ja rakendusametuse koostöös. Kõikide kontrollide tulemused koondatakse kokku korraldusametusse ühtsetel alustel. 2012 esimese poolaasta kontrollikavas on projektivaliku, SFOS andmete ning programmi järelevalve kontrollid.

3.2.3 Muud olulised tegevused

Korraldusasutus **analüüsis** abiperioodi algusest **kuni novembrini 2011 lõppenud projektauditite tulemusi**, mida kasutati ühe olulise allikana korraldusasutuse 2012. aasta kontrolliplaani koostamisel. Nimetatud ajavahemikul oli lõppenud 208 projektauditit, milles tehti kokku 465 tähelepanekut. Finantsmõjuga tähelepanekuid tehti 100 korral kokku 47 projektile, millest omakorda 34 olid seotud hangetega.

Alljärgnev tabel annab ülevaate rakendusüksuste lõikes perioodi jooksul tehtud auditite ja tähelepanekute arvust võrrelduna rahuldatud taotluste koguarvuga.

Tabel 3.2.3: perioodi jooksul tehtud auditid ja tähelepanekud

RÜ/Aasta*	2008			2009			2010			Määra-mata		KOKKU		
	A/TP/Pr. arv**			A/TP/Pr.arv			A/TP/Pr.arv			A/TP arv		A/TP/Pr. arv		
AS Tln LJ	-	-	6	-	-	-	1	2	-	-	-	1	2	6
EAS	14	17	567	44	109	1940	31	84	2971	2	18	91	228	5478
Mnt	-	-	-	2	8	14	5	7	4	-	-	7	15	18
RM	10	11	118	3	6	65	3	11	157	-	-	17	28	340
Archimedes	-	-	15	4	16	35	3	10	214	-	-	7	26	254
Innove	9	20	86	19	26	130	11	26	108	-	-	39	72	324
RIA	4	4	3	2	8	72	2	-	96	-	-	8	12	171
KIK	-	-	23	3	4	62	7	16	98	-	-	10	20	183
Kredex	9	27	318	4	8	744	1	9	591	-	-	20	44	1653
SoM	-	-	4	1	4	31	-	-	2	-	-	1	4	37
TJA	-	-	-	1	5	14	2	1	4	-	-	3	6	18
VTA	-	-	2	2	8	14	-	-	-	-	-	4	8	16
KOKKU:												208	465	8498

* Auditeeritud kalendriaasta

** Auditite koguarv – aastas läbi viidud auditite arv,

TP koguarv – auditite käigus tehtud tähelepanekute arv, Pr. arv – arvestatud rahuldatud taotluste arvu

Probleemse teemana võib projektauditite tähelepanekute analüüsi tulemusena välja tuua **riigihangete temaatika** selle suure finantsmõju ning peaaegu kõikides rakendusüksustes korduva esinemise tõttu. Riigihanked on välja toonud riskide hindamisel ning probleemide kirjeldamisel kõik süsteemiosalised (ptk 2.2). Riigihangete järelevalve tõhustamine on kindlasti üks korraldusasutuse 2012. aasta prioriteetseid tegevusvaldkondi. Selleks juurutatakse 2011. aastal välja töötatud **miinimumnõuded hangete kontrollimisele**, tagatakse piisav süsteemi-sisene juhendamine ja info liikumine erinevatest kaasustest (ennetamiseks probleemide kordumist). Alates märtsist 2012 peavad kõik RÜ-d riigihankeid kontrollima korraldusasutuse poolt seatud minimaalses ulatuses. Lisaks jätkatakse **riigihangete kontrolli pistelise kvaliteedikontrolliga**. Infoliikumise parandamiseks toimuvad riigihangete alased koolitused ning plaanis on riigihangete tööühma loomine.

Järelevalve valdkonna juhendmaterjalidest uuendati 2011. aastal tagasinõuete ja tagasimaksete juhendit ning alustati järelevalve üldjuhendi ning tulu teenivate projektide juhendi uuendamist, mis valmivad 2012. a esimeses pooles. Järelevalve üldjuhendi uuendamine on oluline, kuna tegemist on peamise rakendusüksuste järelevalvetegevust reguleeriva dokumendiga.

3.2.4 RÜ-de ja RA-de järelevalvetegevused

Kokkuvõttev ülevaade paikvaatluste katvusest prioriteetsete suundade lõikes tabelina on toodud lisas 5.

PS Elukestev õpe

Iga projekti, mille rahastus struktuuritoetusest on vähemalt 130 000 eurot, ja iga programmi kontrollitakse paikvaatlusel ühe korra selle abikõlblikkuse perioodi jooksul. Juhul, kui sellist projekti/programmi pole varem paikvaatlusel kontrollitud, lisatakse see paikvaatluse plaani hiljemalt 6 kuud enne abikõlblikkuse

perioodi lõppu. Projekte, mille rahastus struktuuritoetusest on alla 130 000 euro, kontrollitakse paikvaatlusel juhuvalimi alusel. Juhuvaim koostatakse projektidest, mille abikõlblikkuse periood pole lõppenud ja mida varem ei ole paikvaatlusel kontrollitud, arvestades, et kord kvartalis kontrollitakse vähemalt 3 projekti. Koostatud juhuvalim lisatakse sellega seotud paikvaatluse plaanile.

RÜ on 2011. a keskendunud rohkem programmide/projektide tegevuste kontrollimisele. PS paikvaatlusi on tehtud aruandeperioodil 15le avatud voo projektile meetmetes:

1.1.7 „Kooli poolelijätmise vähendamine, haridusele juurdepääsu suurendamine ning õppe kvaliteedi parandamine“ 8 projektile (sh 7 etteteatata ja 1 etteteatamata paikvaatlus);

1.1.8 „Õppijakeskse ja uuendusmeelse kutsehariduse arendamine ning elukestva õppe võimaluste laiendamine“ 7 projektile (sh 6 etteteatata ja 2 etteteatamata paikvaatlust).

Tuvastati, et teavituse nõuete täitmine ei ole korrektne kolme projekti juures. Kahel juhul juhiti tähelepanu sellele, et toetuse saaja ei ole läbi mõelnud dokumentide hoidmist ja säilitamist ning puudus vastav asutusesisene kord. Paikvaatluse tulemusel algatati kaks tagasinõude menetlust, seoses sellega, et ei olnud võetud pakkumusi (1 juhul) ja sõlmitud lepingu summa ei vastanud pakkumuse summale (1 juhul).

Vaideid esitati 2011. aastal RÜ-le 3, sisuks oli toetuse taotleja rahulolematuse projektile ekspertide poolt antud hinnangutega. Kahel juhul RA rahuldab vaide, ühel juhul jättis rahuldamata (vt Lisa 6).

RA teostab järelevalvet RÜ tegevuste üle paikvaatluste käigus ning *desk-based* meetodil. Perioodiliste järelevalvetena teeb RA kord kvartalis RÜ koostatud rikkumisaruannete kontrolli ning tagasimaksete aruannete analüüsi SF infosüsteemide aruannete põhjal. See analüüs annab sisendi järelevalve tegevusteks. Lisaks teeb RA valimipõhist ning riskidest tulenevat järelevalvet. Läbiviidud järelevalvete tulemusena võib RÜ JKS antud tööloikude osas hinnata toimivaks. Aruandeperioodil ei viinud RA ega RÜ seoses programmiga „Keskkonnahariduse arendamine“ läbi järelevalvetoiminguid.

Järelevalve tulemusel avastatud rikkumisi ja tagasinõudeid on kajastatud koos auditist tulenevate leidudega eraldi peatükis 3.3.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Prioriteetses suunas on aktsepteeritud või lõpetatud kokku 89 projekti, millest 11-s projektis on RÜ läbi viinud paikvaatluse (12,36%) (Lisa 5). Dokumentide kontrolli ja paikvaatluste põhjal on enamlevinud vigadeks tööjookulude arvestamisega seotud vead (samad vead on seotud ka toetuse tagasinõuetega), projekti kulude eristamine toetuse saaja raamatupidamises, tähelepanuvead ning hinnavõrdluse teostamata jätmine, juhul kui toetuse saaja oli selleks kohustatud. Vigade hulk võrreldes eelmiste aastatega ei ole oluliselt suurenenud, samas toob uute toetuse saajate lisandumine kaasa ka võimaluse, et vigade arv suureneb, eriti projekti algfaasis ning loob vajaduse pöörata enam tähelepanu TS nõustamisele. Nõustamisel on peamiseks väljunditeks meetmete infopäevad, konsultatsioonid koordinaatoritega, kodulehele paigutatud teave ning samuti on TS-le jagatud informatsiooni KA poolt läbi viidavate koolituste kohta (nt. riigihangete läbiviimine).

RA teostab järelevalvet RÜ tegevuste üle sarnaselt esimese prioriteetse suunaga.

Aruandlusaastal teostas RA antud prioriteetse suuna raames järelevalvet meetme 1.2.4.3 avatud taotlusvoo hindamise üle ning meetmetes 1.2.1.1, 1.2.2.1 ja 1.2.5.1 teostatud riigihangete kontrolli RÜ-s. Järelevalve tulemusena RÜ töös olulisi puudusi ei tuvastatud, kuid tehti soovitusi hindamissüsteemi muutmiseks, et muuta hindamine läbipaistvamaks.

Läbiviidud järelevalvete tulemusena võib RÜ JKS antud tööloikude osas hinnata toimivaks.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

RÜ tasand:

2011. a teostati prioriteetse suunas kokku 73 paikvaatlust 52 projektile ja neljale programmile. Varasema kuludokumentipõhise kontrolli asemel keskendus RÜ 2011. a rohkem programmide/projektide tegevuste kontrollimisele. Üldjuhul tehakse seda etteteatamata paikvaatluse käigus. 2011. a moodustas etteteatamata paikvaatluste osakaal 20,5% paikvaatluste koguarvust. Kontrolliti koolituste toimimist ja kas planeeritud koolitused aitasid ellu viia projekti/programmi eesmärgi. Olulisi puuduseid ei tuvastatud.

Paikvaatluste käigus tehti 22-l korral tähelepanekuid, so. 30% teostatud paikvaatlustest. Ühe projekti osas (tehti kolm etteteatamata kontrolli) tuvastas RÜ, et projekti tegevused ei vasta taotluses kirjeldatule ja projektile tehti rahuldamisotsuse kehtetuks tunnistamise otsus. Tähelepanekuid, mis viisid tagasinõude otsuseni, oli kaks. Paikvaatlustel olid enamlevinud puudused seotud hangete läbiviimisega ning pakkumuste võtmisega. Kahel juhul oli valesti arvestatud sõidukulu – taheti näidata suuremat kilometraaži või kajastati sõite, mis tegevuskava kohaselt ei saanud sellel ajal toimuda. Läbivaks tähelepanekuks oli teavitusnõuete puudulik täitmine.

RA tasand:

Aruandeaastal toimus rutiinse järelevalvetegevusena kaks RA-RÜ rakenduskohtumist ja üks paikvaatlus. RÜ on kontrolltoimingute käigus tuvastanud, et esineb risk, et lisaks struktuurivahenditele võivad TS taotleda samadele kuludele toetust ka muudest allikatest ning olemasolevad andmebaasid ei võimalda selle kontrollimist (vt. ptk 2.2.1 Probleemid). KA poolt algatatud „Perioodi 2007–2013 abikõlblikkuse või mitteabikõlblikkuse määramise tingimused ja kord“ määramise muudatusega on vastavat riski arvesse võetud. 22.11.2011. a teostas RA järelevalvet RÜ tegevuste üle paikvaatluse käigus. Leiti, et RÜ paikvaatlus vastas kehtivale järelevalve teostamise korrale ja RÜ töös puudusi ei tuvastatud.

Ühe tegevusena analüüsis RA RÜ tööd puudutavaid auditeid (RÜ tegevus TS projekti tegevuste kontrollimisel). SoM poolt läbiviidud meetme 1.3.1 projekti auditeerimisel tekkis audiitoril kahtlus, et projekti tegevuste elluviimisel ei ole sihtgrupp saanud piisaval hulgal erialaseid koolitusi, RA tegi RÜ-le vastavasisuliselt järelepärimise. RÜ ei ole tuvastanud rikkumisi ja on seisukohal, et tegevused on toimunud vastavalt planeeritule ning projektis püstitatud eesmärgid suudetakse saavutada. Jooksvalt on analüüsitud ka meetmetes 1.3.1 ja 1.3.4 esitatud vaideid (vt. Lisa 6 Vaideid). Ühtki vaiet ei ole olnud alust rahuldada.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Kui programmide elluvijaks on RÜ, siis teostab järelevalvet toetuse saaja üle RA. RA teostas 2011. aastal paikvaatlusi viies TOTS-i alaprogrammis: eksport, turundus, innovatsioon, ettevõtete võimekus ja EAS-i arendus; kolmes „Teadmiste ja oskuste arenguprogrammi“ alaprogrammis: loomemajandus, turundus ja innovatsioon ning lisaks ka „Stardi ja mikrolaenu käendusprogrammis“.

Kontrollide käigus tehti kaks tähelepanekut. „Teadmiste ja oskuste arenguprogrammi“ turunduse osas tegi RA märkuse seoses kontrollijäljega ja hanke hindamiste dokumenteerimisega ning tehti soovitus edaspidi parandada kontrollijälje säilitamist. „Teadmiste ja oskuste arenguprogrammi“ innovatsiooni osas tõi RA kahe lihthanke osas välja pakujate ebavõrdse kohtlemise ning esitas tagasinõude summas 2772,56 eurot. Ülejäänud paikvaatluste käigus ei tuvastatud mitteabikõlblikke kulusid ning rakendamine oli korrektne.

EAS-i järelevalve üksuse töö kvaliteet oli 2011. aastal rahuldaval tasemel. 99% aruannetest ja väljamaksetaotlustest kinnitati tähtaegselt. Samas viitavad välise institutsioonide poolt läbiviidud auditid vajadusele järelevalve poolt läbiviidava kontrolli ulatust ja sügavust (eelkõige riigihangete valdkonnas) tõhustada. Auditite soovitustest tulenevalt täiustati RÜ-s riigihangete kontrollisüsteemi: täiendati kontrolliprotseduure ja kontroll-lehti ning loodi täiendav ametikoht (riigihangetega kontrolli osas, täpsemalt peatükis 3.1).

2011. aastal viidi järelevalve üksuse poolt prioriteetse suuna meetmetes läbi 121 paikvaatlust (Lisa 5). Hinnang „üldjoontes korrektne“ anti 15 projektile, s.o 12,4% kontrollitud projektidest ning hinnang „ebakorrektne“ 3 projektile (2,5% läbiviidud paikvaatlustest). Ülejäänud teostatud paikvaatluste kohta anti hinnang „korrektne“. Kriitilise meetmena eristus 2011. aastal „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“, sh koolitusosak, kus peamise veana esines koolitusel osalejate mittetöölepingualane suhe toetuse saajaga.

Dokumentide kontrollimisel avastati enim vigu seoses mittetäielike kuludokumentide esitamisega ning puudustega dokumentatsioonil (lepingud, üleandmise-vastuvõtmise aktid jms). Lisaks esines puudusi ka mitteabikõlblike kulude esitamise, vahetuskursi arvestuse ja logode kasutamise osas.

Konsultantide paikvaatluseid on aruandeperioodi lõpuks kokku teostatud 407 (Lisa 5). Tükiarvuliselt on konsultantide paikvaatluseid kõige rohkem läbi viidud alustava ettevõtja starditoetuses (368).

PS Suurem haldusvõimekus

Kuna RA ja RÜ rolli täidab suuna raames KA, siis nimetatud funktsioonide osas 2011. aastal omavahelist järelevalvet ei teostatud.

2011. aasta lõpuks on paikvaadeldud 34 projekti ja programmi, mis on 10% kõikidest heakskiidetud projektidest. Suuri rikkumisi dokumentide kontrolli raames ei ole tuvastatud. Peamised probleemid on dokumentide säilitamisega. Dokumendid kas ei asu ühes kohas ja ei ole kiiresti leitavad, dokumentatsioon on ebapiisav (kõik originaalid ei asu toetuse saaja juures), ei ole tagatud dokumentide säilitamine 2025. aasta lõpuni. Selliste puuduste leidmisel on TS tihti vead juba kontrolli käigus likvideerinud, ettekirjutuste puhul on teostatud järelkontroll. Tegevuste kontrolli raames on tuvastatud ebapiisav osalejate arv ning teavitusnõuete mittejärgmine. Kokku on 34 paikvaatluse raames tehtud 10 ettekirjutust, ehk 1/3 juhul on tuvastatud vigu, ükski järelevalve raames tuvastatud viga ei ole viinud tagasinõude otsuseni.

Võrreldes erinevaid aastaid, siis muudatusi tuvastatud vigade sageduses ei ole, samuti nende raskusastmes. Alates 2012. aastast pöörab RÜ enam tähelepanu tegevuste kontrollile, veendumaks, kas projekte ja programme viiakse ellu vastavalt planeeritule. Kuludokumentide kontroll toimub endiselt väljamaksete raames.

2011. aastal esitati RÜ tegevuse peale 4 vaiet, kõik meetme 1.5.3 (Avaliku sektori ja mittetulundusühingute töötajate koolitus ja arendamine) avatud taotlusvooru raames. Kõik vaied olid seotud projektide mitterahuldamise otsustega. Üks vaie rahuldati, teised jäeti rahuldamata. Esitatud vaiete raames tuvastati ebaselgus projektide osalise rahuldamise otsuse tegemises, mille valguses on 2012. aasta taotlusvooru raames plaanis täpsustada meetme juhtkomisjoni töökorda.

PS-d Horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi

HTA ja tehnilise abi meetmete raames on 31.12.2011. a seisuga läbi viidud korralisi paikvaatlusi kõikide toetuse saajate juures vähemalt korra projekti rakendamise perioodi jooksul.

Kohapealsete kontrollide käigus avastati mitteabikõlblikke kulusid arvetes, mille abikõlblikkuse proportsioon oli arvestatud tegelikust suuremaks, mis on toetuse saajale välja makstud. SA Archimedese 2011. a HTA projektile tehti tagasinõue mitteabikõlbliku summa 24 euro osas. Toetuse saaja tagastas enamakstud struktuuritoetuse.

Kokkuvõttes võib järelevalve tulemustele tuginedes väita, et üldiselt süsteemid toimivad ja ehkki tähelepanekuid on suhteliselt palju, on enamus neist kergemat laadi. Probleemseima teemana saab välja tuua **riigihangete temaatika** selle suure finantsmõju ning peaaegu kõikides rakendusüksustes korduva esinemise tõttu. Samuti on läbivateks teemadeks dokumentatsiooni korrektsus ja teavitusnõuete puudulik täitmine.

3.3 Auditid

Kindluse saamiseks kulude abikõlblikkuses ja asutuste juhtimis- ja kontrollisüsteemide toimimises toimuvad projektide ja JKS auditid. Auditeeriv asutus (AA) on Rahandusministeeriumi Finantskontrolli osakond, kes võib oma toiminguid delegerida RA-de ja RÜ-de audiitoritele või osta ka teenust välisaudiitorilt. Projektauditite soovitude ja järeltegevuste elluviimist järelevalvab AA, JKS auditite järeltegevuste elluviimist järelevalvab KA.

3.3.1 Projektauditid

AA 2011. aasta projektauditi valimis⁸ oli **70 projekti summas 292,3 miljonit eurot**, seega auditeeriti peaaegu pool kõigist 2010. aastal EK-le deklareeritud kuludest. Kokku 39 auditit viis läbi AA ning 31 audiitorid rakendusasutustes ja -üksustes. **Auditite tulemusena tehti finantsmõjuga tähelepanekuid 28 projektile (40% auditeeritud projektidest sisaldas mitteabikõlblikke kulusid).**

Projektauditite tulemusena tehti **83 olulist tähelepanekut**. Kõige rohkem tehti tähelepanekuid struktuuritoetuse eesmärgipärase kasutamise osas (44 tähelepanekut), **suurima finantsmõjuga olid hangetega seotud tähelepanekud (82,6% tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest).**

⁸ Valimi moodustamisel kasutab AA statistilisi valimi moodustamise meetodikaid

Projektiauditite raames väljatoodud probleemid ning tehtud olulised tähelepanekud jagunevad auditi alameesmärkide lõikes järgmiselt:

- **Struktuuritoetuse eesmärgipärane kasutamine:** 44 olulist tähelepanekut (tuvastatud mitteabikõlblik kulu referentsperioodil on 461 295,01 eurot, potentsiaalne mitteabikõlblik kulu⁹ 50 979,23 eurot).
- **Hangete läbiviimine:** 36 olulist tähelepanekut (tuvastatud mitteabikõlblikud kulud referentsperioodil kokku 2 186 041,71 eurot, potentsiaalne mitteabikõlblik kulu kokku 1 661 336,55 eurot).
- **Raamatupidamisarvestuse õigsus:** 1 oluline tähelepanek (finantsmõju ei kaasnenud).
- **Rakendusüksusele suunatud tähelepanekud:** 2 olulist tähelepanekut (finantsmõju ei kaasnenud).

AA hinnangul on struktuuritoetuse eesmärgiga seonduvad tähelepanekud sisult erinevad ning ei viita süsteemsele veale¹⁰. Suurima finantsmõjuga on hangetega seotud tähelepanekud, mis viitavad puudustele rakendusüksuste JKS-ides.

Läbiviidud projektiauditite tulemusena tuvastati referentsperioodil mitteabikõlblikke kulusid kokku summas **2,65 mln eurot** ehk **0,9%** auditeeritud kulude kogumahust (**sh IARK-is vastavalt 0,15 mln eurot ehk 0,51%**) ning potentsiaalseid mitteabikõlblikke kulusid 1,71 mln eurot (IARK-is 0,045 mln). Vt tabel 3.3.1.

Arvestades auditi toimingute käigus tuvastatud vigu ja nende põhjal leitud kõige tõenäolisemaid vigu, on võimalik 80% kindlustunde määraga öelda, et **koguviga on 1,33% üldkogumist**.

Tabel 3.3.1: Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud rakenduskavas

Rakenduskava	Auditeeritud projektide arv	Auditeeritud sertifitseeritud kulud ¹¹	Avastatud mitteabikõlblikud kulud	Potentsiaalselt mitte-abikõlblikud kulud	Vea määr %
Inimressursi arendamine (ESF)	10	30 183 338,63	154 152,23	45 265,9	0,51%
Tehniline abi (ESF, ERF, ÜF)	2	762 834,06	73,99	0,00	0,01%

Allikas: AA 2012

Võrreldes varasemate aastatega on suurenenud nende projektide osakaal, milles on tehtud finantsmõju omavaid tähelepanekuid (2011. aastal 40% auditeeritud projektidest, 2010. aastal 25% auditeeritud projektidest). Seega **vigade esinemise sagedus on suurenenud**. Samuti on tõusnud projektide arv, milles tuvastati oluline finantsmõju (ehk vea määr ületas 2%): 2011. aastal ületas 15 auditeeritud projektil vea määr 2% (ehk 21% auditeeritud projektidest sisaldas olulist finantsmõju). 2010. aastal oli selliseid projekte auditi valimis vaid 5 (s.o 6% auditeeritud projektidest). **Sellest võib järeldada, et struktuuritoetuste rakendamise süsteem laseb varasemate aastatega võrreldes läbi rohkem rikkumisi ning nende rikkumiste mõju on suurenenud.**

IARK-i puudutavas osas toimus enim auditeid prioriteetses suunas Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks (4 projekti), kuid enim olulisi leidusid ja abikõlbmatuid kulusid tuvastati

⁹ Auditi toimingute käigus ei ole olnud võimalik tuvastada täpset mitteabikõlblike kulude summat (näiteks on vajalik täiendav erialane ekspertis) või auditi toimingute käigus on tuvastatud selliste kulude abikõlblikkuse osas puudusi, mida ei ole auditi läbiviimise hetkel välja makstud.

¹⁰ Näiteks töajatabelitega seonduvalt tehti 5 olulist tähelepanekut. Need tähelepanekud tehti kahe erineva asutuse projektide osas. AA hinnangul ei viita see süsteemsele veale.

¹¹ Auditeeritud kogukulude maht on 294 080 851,25 eurot.

Elukestva õppe prioriteetse suuna programmis „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ – **142 237 eurot mitteabikõlblikku kulu**. Tegelikke tagasinõudeid on summas 1379,7 eurot. Programmi „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ auditi järeletegevused on lõpetamata, kuna RÜ hinnangul puudub auditi aruandes alus toetuse tagasinõude otsuse tegemiseks. Projektauditite tulemuste ülevaade rakendusüksuste kaupa on toodud aruande lisa 10.

Vigade tuvastamiseks kõrgema riskiga meetmete ja RÜ-de osas on MA ja KA viinud läbi kohapealseid kontrole RÜ-des, mille tulemuste alusel täiendavad RÜ-d oma protseduure ja kontrole.

MA on viinud läbi analüüsi RÜ-de lõikes ning jätnud EK-le esitatud rahataotlusest välja hangete kontrollimise nõrkuse tõttu kõik Sotsiaalministeeriumi ERF projektide kulud, osad EAS-i, Innove ja VTA kulud. Nendel RÜ-del tuleb viia läbi detailne analüüs riigihangete kontrollimise piisavuse osas ning teha tagantjärele kontrollid tehtud kulude osas. Vigade tuvastamisel tehakse finantskorrektsioone.

MA ja KA jätkavad 2012. aastal kontrolliplaani alusel RÜ-de kontrollimist, mille järgselt saavad kõik olulisemad kontrolliprotsessid kõikides RÜ-des hinnatud. AA viib läbi JKS auditid kõrgema riskiga RÜ-des vastavalt 2012. aastal auditeerimise tööplaanile.

Arvestades projektauditite 2011. aasta tulemusi on AA arvamusel, et struktuuritoetuse JKS toimib, kuid mõningad parendused on vajalikud. Need puudutavad eelkõige JKS-ide tõhustamist riigihangete kontrolli osas.

Detailne informatsioon projektaudititest on AA auditeerimise aastaaruandes (leitav Rahandusministeeriumi kodulehel: <http://www.fin.ee/valisvahendite-auditid>).

3.3.2 JKS auditid

2011. aastal läbiviidud juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditid ning kokkuvõte nende tulemustest.

2011. aastal viis AA lõpule seni veel auditeerimata rakendusasutustes ja -üksustes (SA Keskkonnainvesteeringute Keskuses, Veeteede Ametis, Sotsiaalministeeriumis ja MA-s) neli eelmisel aruandlusperioodil alustatud JKS auditit. Lisaks viidi 2011. aastal läbi MA JKS auditi järelaudit ning alustati kahte JKS auditit (KA JKS audit ning paikvaatluste JKS audit), mille tulemused kajastatakse 2012. aasta auditeerimise aastaaruandes.

JKS auditite käigus süsteemseid, kõikidele asutustele laienevaid probleeme ei leitud, auditeeritavate juhtimis- ja kontrollisüsteeme hinnati järgmiselt:

- *Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (kategooria I) (rakenduskava: EARK)*
- *Veeteede Amet (kategooria II) (rakenduskava: MARK)*
- **Sotsiaalministeerium** (RÜ - kategooria II ja RA - kategooria III) (EARK, IARK)
- **Makseasutus** (järelauditi tulemusena tõstis AA hinnangut kategoorialt III kategooriale II) (EARK, IARK, MARK).

Analüüsides peamisi 2011. aastal tehtud JKS auditite tähelepanekuid, on AA hinnangul suuremad kitsaskohad endiselt **kulude abikõlblikkuse tagamisel**, sealhulgas **riigihangete kontrollimisel**. Riigihangete kontrollimisel ei suudeta alati hinnata keerulisemaid juhtumeid – näiteks väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kasutamise põhjendatus ning hankelepingute muutmise seaduslikkus. JKS auditite tulemusena tuvastati finantsmõju omavaid probleeme, mis tulenesid **hangete eelkontrolli puudlikkusest** RÜ-s.

Endiselt vajab parandamist **kohustuste lahususe tagamine** väiksemates RÜ-des, mis on samaaegselt ka toetuse saajad, ning asutustes, mis täidavad nii RÜ kui ka RA rolli. Ka **RA kontroll RÜ tegevuse üle** vajab tõhustamist.

Kulude EK-le sertifitseerimise osas on **puudusi kontrollitegevuses delegeeritud ülesannete üle**. Puudub kindlustunne, et neid täidetakse tõhusalt. MA JKS auditi tulemusena on seda kontrolli hakanud tõhustama nii MA kui ka KA. Samuti on parendamisel riskide hindamise ja juhtimise protsess struktuuritoetuste süsteemis, mis peaks andma olulise sisendi nii MA, KA kui ka AA poolt teostatavatesse kontrollitegevustesse järgmisel aastal.

JKS auditite käigus tuvastatud puudusi toetavad ka projektauditite tulemused. Projektauditites avastatud mitteabikõlblikud kulud on põhjustatud valdavalt puudustest JKS-is. Järeltoiminguid juhtimis- ja kontrollisüsteemides tuvastatud riskide maandamise osas teostab korraldusasutus koostöös RA-de ja RÜ-dega.

Vastavalt Euroopa Komisjoni õigusaktides sätestatud ja tuginedes eeltoodud JKS auditite tulemustele, esitas AA 30.12.2011 Euroopa Komisjonile auditeerimise aastaaruande ja märkustega auditi hinnangu (*qualified opinion*), mille kohaselt AA hinnangul Eesti struktuuritoetuste juhtimis- ja kontrollisüsteem toimib, kuid mõningad parendused on vajalikud (**II kategooria ehk keskmise tasemega kindlustunne**¹²).

JKS auditid prioriteetsete suundade kaupa:

PS1 – AA on 2011. a alustanud auditit nr II-136/2011, mille aruanne on valmimisel. Auditi ulatuses on hinnata rakendusüksuste ja -asutuste JKS-i paikvaatluste teostamisel ajavahemikul 01.07.2010 - 30.06.2011. a, sh SA-s Innove ning HTM-is.

KIKis viidi perioodil 08.09.2010 – 21.04.2011 läbi JKS audit, mille tulemusena anti KIK-i JKS-ile tulemuseks I kategooria. Olulisi tähelepanekuid ei olnud, väheolulisi tähelepanekuid tehti 2.

PS2 – JKS auditid tehti prioriteetse suuna rakendamise seotud 1 asutusest 1 asutuses (lisa 10). Selle tulemusel tehti kokku 5 tähelepanekut (olulist, väheolulist). Suuna elluviimisega seotud 1 asutusest 1 juhul mõningaid parandusi vajavaks.

PS3 – AA JKS audit nr II-113/2010 tõi RA osas ühe olulise märkusena välja Sotsiaalministeeriumi tööturu osakonna kohustuste lahususe küsimuse – samas osakonnas on nii RA kui ka toetuse saaja. Kuigi kohustuste lahusus oli ka varasemalt tagatud isikute tasandil, muudeti 03.04.2011. a jõustunud sotsiaalministri määrusega sotsiaalministri määrust nr 38 „Tööturu osakonna põhimäärus“ ning loodi tööturu osakonda ESF talitus, mis tegeleb RA ülesannetega ning ülejäänud osakond toetuse saaja ülesannetega.

AA alustas 2011. a uut auditit nr II-136/2011, mille aruanne on valmimisel. Auditi ulatuses on RÜ-de ja RA-de JKS paikvaatluste teostamisel ajavahemikul 01.07.2010–30.06.2011. a.

3.4 Rikkumised, ettekirjutused, tagasinõuded

Kokku on rakenduskavas tuvastatud 37 rikkumist (rikkumised, mille kohta vastavalt VV määrusele on esitatud Rahandusministeeriumile aruanded) summas 179 tuhat eurot (0,046% rakenduskava eelarvest). **Enim rikkumisi oli seotud hangetega ning mitteabikõlblike kuludega.** Võrreldes 2010. aastaga oli 2011. aastal 5 rikkumist vähem.

Enim rikkumisi ja tagasinõudeid on olnud prioriteetses suunas **Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks seoses** EAS-iga. Kokku on prioriteetses suunas OLAF-ile registreeritud 26 rikkumist (0,6% projektide koguarvust) summas 134 461,94 eurot (0,3% rahastatud projektide kogumahust). Tagasinõudeid antud suunas summas 175 253 eurot (vt tabel 3.4). Enamik rikkumisi selles suunas on seotud „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetusega“ ning toetuse saaja poolse lõpparuande esitamata jätmisega või pankrotiga. Hankekohuslastest TS kulude abikõlblikkuse kontrollimisel ja projektide auditeerimisel on jätkuvalt suurimaks probleemiks Riigihangete seaduses kehtestatud korra eiramine. Sagedasemad rikkumised seisnevad hangete jagamises osadeks ja sellest tuleneva vale hankemenetlusliigi valikus, menetlusreeglite eiramises eriti pakkujate kvalifikatsiooni kontrollides ning hankelepingute muutmises ilma

¹² Average level of assurance (as defined in the Guidance Note on Annual Control Reports and Opinions – COCOF 18/0220/09)

objektiivsete põhjendusteta. Riigihangete seaduse mõtet on Rahandusministeerium sisustanud riiklike järelevalvemenetluste käigus ning vastustes EAS-i päringutele seisukohtadega, mis on erinevad varasematest hinnangutest ja praktikast (näiteks väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse korraldamise alused, hankelepingu muutmise võimalused), mis võib tingida eriarvamusi ka edaspidi toimivate auditite raames. Käesolevaks hetkeks on RÜ-d hangete kontrolli tõhustanud, sealjuures tutvudes enne hankemenetlust hankedokumentidega ja nõustades selles valdkonnas toetuse saajaid.

Prioriteetses suunas **Pikk ja kvaliteetne tööelu** tuvastati enim rikkumisi dokumentide kontrolli käigus. Suurenenud leidude arv on tingitud projektide arvu suurenemisest ja nende tegevuste jõudmisest sellisesse etappi, mis võimaldab dokumentide alusel rikkumiste tuvastamisest. Projektide arv järjest suureneb ning tegevustega jõutakse aktiivsesse faasi, kus võivad ilmneda probleemid teenuste ostmisel, mille osas on vajalik järgida õigusaktides sätestatud nõudeid. Kahel korral oli tegemist projektidega, mille tegevused ja sihtgrupp ei vastanud taotluses kinnitatud tegevustele ja määratletud sihtgrupile või siis tegevused olid seiskunud ning RÜ tegi taotluse rahastamisotsuste tühistamise otsused.

Oma olemuselt on rikkumiste sisu olnud aastate jooksul sarnane, tulenedes nii mitteabikõlblikest kuludest kui ka hangete tegemise tingimuste mittekorrektsest järgimisest

Tabel 3.4: Tagasinõutud toetus

Prioriteetne suund	Fond	Tagasinõutud toetus
1.1 Elukestev õpe	ESF	3 977
1.2 Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	ESF	2 685
1.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu	ESF	25 245
1.4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	ESF	175 253
1.5 Suurem haldusvõimekus	ESF	8 954
1.6 Horisontaalne tehniline abi	ESF	158
KOKKU	ESF	216 272

Allikas: SFCS, 15.05.2012

Lisaks rikkumistele esines ka rikkumistega mitteseotud vahatahtlikke tagastusi. Vabatahtlikest tagastustest suunas Pikk ja kvaliteetne tööelu moodustavad 99% Eesti Töötukassa poolt rakendatava programmi „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine 2010-2011“ tagastused (96 312 eurot). Tagastusi on palju seoses sellega, et ettevõtlustoetust antakse vastavalt äriplaanile ja tegelikku ellurakendamist (ettevõtlusega alustamist ja kulude abikõlblikkust) saab kontrollida mõne aja möödudes. Prioriteetses suunas Suurem haldusvõimekus oli tagastusi 3, EL osaluse summas 5730 eurot. Võrreldes eelneva aastaga on seda mõnevõrra rohkem (2010. aastal 1, EL summas 221 eurot). Vabatahtlikud tagastused on olnud seoses TS enda avastatud veaga, mida nad on ettemakse vahenditest teinud.

4 SEIRE JA HINDAMINE

Käesolev peatükk annab ülevaate aruandlusperioodil toimunud seire ja hindamise tegevustest. Esmalt lühiülevaade KA tasandil läbi viidud arendustegevustest, seejärel IARK seire 2011. a kokkuvõte. Eraldi alapeatükk annab ülevaate aruandlusperioodi hindamistest ja nende järeltegevustest.

4.1 KA seiretegevused

2011. aastal jätkas KA kord kvartalis KA/RMi ja teiste valitsemisalade vahelisi kohtumisi ning eelarve ja välisvahendite koondaruande koostamist ja Vabariigi Valitsusele esitamist. Aruandega teavitatakse Valitsuskabinetti rakendamise hetkeseisust ja probleemidest/kordaminekutest ning vajadusel tehakse Vabariigi Valitsusele ettepanekuid plaanide muutmiseks.

2011. aastal tegi Vabariigi Valitsus Rahandusministeeriumi ettepanekul otsused N+ siseriiklike sihttasemete kehtestamiseks seiremääruses, mis kinnitati 29. augustil 2011 (sihttasemed on määruse nr 276 lisad). Sihttasemete analüüsist lähtuvalt valmistas Haridus- ja Teadusministeerium Vabariigi Valitsuse otsuse põhjal ette tegevused projektide kallinemise juhuks ja valdkonna sisulise ulatuse laiendamiseks rakenduskavas, et maandada vahendite kasutamisega seotud riske.

Lisaks kvartaalsetele seirekohtumistele KA ja RA-de ning RÜ-de vahel, kus arutatakse meetmete sisulist ja finantsprogressi ning IARK seirekomisjoni koosolekule (vt 4.2) toimus 2011. a märtsis KA kohtumine EK-ga, mille peamised aruteluteemad lisaks üldisele rakendamise hetkeseisule puudutasid ühikuhindade rakendamist, järelevalve tõhustamist, programmiperioodi 2004-2006 sulgemist ja perioodi 2014-2020 ettevalmistust.

Tulenevalt EK aastakoosolekul tehtud soovitudest pööras KA 2011. aastal suuremat tähelepanu 2010. aasta prioriteetsete suundade ja rakenduskavade seirearuannete kvaliteedi parandamisele. 2011. aasta teises pooles uuendas ja täiendas KA koostöös juhtministeeriumidega olemasolevate seirearuannete vorme ja juhendeid, mis peaks tõstma 2011. aasta seirearuannete kvaliteeti ja analüütilist taset.

Samuti vaadati üle territooriumi ja majandustegevuse mõõtmise sekkumisvaldkonna koodi „00“ liigne kasutamine ning viidi sisse vastavad parandused.

4.2 Rakenduskava seire

Inimressursi arendamise rakenduskava seirekomisjoni korraline koosolek toimus 2011. aasta 2. juunil Tartus. Koosolekul anti ülevaade kõigi prioriteetsete suundade seire aastaaruannetest, meetmete rakendamise hetkeseisust ja plaanidest 2011. aastaks ning kinnitati ühehäälselt rakenduskava 2010. aasta seirearuanne. Samuti tehti lühikokkuvõtte Läänemere strateegia 2010. a aruandest ning rakenduskava kommunikatsioonitegevustest 2010. aastal. Korraldusasutus andis seirekomisjoni liikmetele ülevaade programmiperioodi 2014+ planeerimisest. Poliitikauuringute keskus Praxis ja Balti Uuringute Instituut tegid vahekokkuvõtte teadus- ja arendustegevuse ning kõrghariduse meetmete vahehindamise käigust.

Seirekomisjoni poolt täiendavaid seisukohti ei võetud ega ettepanekuid ei tehtud, koosoleku protokoll ning muud materjalid on kättesaadavad juhtministeeriumilt.

EK esindaja tundis huvi madala hariduse ja oskuste tasemega (*low-skilled*) inimeste edasiõppimise kohta Elukestva õppe prioriteetses suunas, kuna nimetatud sihtgrupp on tegevustes ja näitajates suhteliselt vähe esindatud. RA (HTM) vastas, et prioriteetses suunas ei ole praegu tõesti peamiseks tegevuseks madalate oskustega inimeste koolitamine, vaid pigem süsteemide arendamine, kvaliteedi parandamine ja koolitajate koolitamine, mistõttu on kõrge haridustasemega otseste kasusaajate hulk suur. Samas on selle kaudseteks kasusaajateks ka madala haridustasemega inimesed. Küsimust on teadvustatud ning sellega tegeletakse prioriteetses suunas edasi. Näiteks on ümbervaatomisel kutseõppe katkestanute õppesse tagasitoomise programm, mis ei käivitunud edukalt.

Lisaks koosolekutel jagatavale infole annab juhtministeerium alates 2009. aastast jooksvalt välja seire ja hindamiste infokirja, mis saadetakse kõigile seirekomisjoni liikmetele, asendusliikmetele ja vaatlajatele kolm korda aastas (koosolekute vahelisel ajal). Ka toimuvad kord kvartalis seirekohtumised RA-de ja KA vahel.

Alljärgnevalt on toodud ülevaade seiretegevustest prioriteetsetes suundades.

PS Elukestev õpe

Aruandlusperioodil toimus üks juhtkomisjoni koosolek 1.04.2011 (seirearuande kinnitamine). Kord kuus esitab töukefondide osakond ministeeriumi juhtkonnale ülevaate riigieelarve välisvahendite täitmisest ning suuna eelarvete ning eesmärkide täitmisest.

Keskonnahariduse meedet ja teisi meetmeid seiratakse KIKis regulaarselt:

- Kuni 2011. a sügiseni toimusid kvartaalsed seirekohtumised KKM-i ja RM-iga, kus anti ülevaade meetmete hetkeseisust ja tekkinud probleemidest.

- Alates 2011. a kevadest toimuvad KIK-is kvartaalsed projektide ülevaatused, kus projektide hetkeseisu analüüsitakse põhjalikumalt, jagades projektid rakendamise edukuse alusel nn valgusfoori meetodil kolme gruppi – rohelised, kollased ja punased. Nn punastele projektidele rakendatakse igakuist aruandluskohustust ning nende projektide hetkeseisu analüüsitakse KIK-is igakuiselt, võttes vajadusel tarvitusele täiendavaid abinõusid, sh sanktsioonide kehtestamist toetuse saaja suhtes (TS taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud väljamaksekohustuste mittetäitmisest, projektijuhtimise kulude abikõlbmatuks tunnistamisest kuni taotluse rahuldamise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistamiseni).

KKM jälgib programmi edenemist programmi nõukojas osalemise kaudu. Samuti on elluviijal ja RA-i sisuline koostöö programmi sisutegevuste elluviimisel.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Aruandeaastal toimus kolm juhtkomisjoni (ühine komisjon IARKi ja MARKi prioriteetsele suunale) koosolekut: 11.03.2011 (kirjalik protseduur), 04.04.2011 ja 11.04.2011 (kirjalik protseduur). Juhtkomisjoni olulisemad otsused olid: 2010. aasta seirearuande kinnitamine; meetme „Kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste õppe- ja töökeskkond“ tingimuste määramise heaks kiitmine.

Täiendavalt jälgib RA meetmete edenemise finantsprogressi ja tulemuste saavutamist. Kord kuus koondab RA meetmete finantsülevaated ja esitab ülevaate välisvahendite kasutamisest HTM-i juhtkonnale.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

Peale suuna seirekomisjoni aastakoosolekutele teisi regulaarseid mehhanisme antud suunas ei ole. Kord poolaastas toimuvad RA-RÜ rakenduskohtumised täidavad pigem järelevalve rolli, kuid sisaldavad ka seire osas väga olulisi aspekte. Nii saadakse jooksvalt ajakohast infot rakendamise seisu kohta, arutatakse võimalikke riske ja kitsaskohti ning leitakse lahendused tekkinud probleemidele. Samas on seire osas peamiseks otsustusareeniks ikkagi seirekomisjoni koosolek.

12.04.2011. a toimunud seirekomisjoni koosolekul tõstatatud teemad:

- pidada nõu Eesti Tööandjate Keskliiduga selle liikmestaatuses osas. Kui Eesti Tööandjate Keskliidust keegi seirekomisjoni koosolekutel osaleda ei saa, küsida volitus kutsuda seirekomisjoni liikmeks Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoda;
- kajastada seirearuandes ka mõnda edukat projekti, et oleks parem seos toetuse kasutamisega.

Eesti Tööandjate Keskkliit kinnitas 13.02.2012 juhataja kirjaga oma liikmestaatuset ning osalemist PS seirekomisjoni koosolekutel.

Edukate projektinäidete osas on RA 2012. a koostamas edukate projektide kogumikku, milles tutvustatakse selle programmiperioodi häid ja silmapaistvaid projekte, mida saab esile tõsta uuenduslike tegevuste, väga hea teostuse või tulemuslikkuse poolest. Kogumik avaldatakse sügisel 2012.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Meetmete jooksvaks seireks toimuvad RA ja RÜ-de vahel regulaarsed kvartaalsed kohtumised, kus arutatakse eelneva kvartali tegevust ja tulemusi ning vajadusel võimalikke muudatusi tulevikuks. EAS-i ja RA vahel toimuvad kord nädalas või vastavalt vajadusele lisaks ka juhtgrupi kohtumised, kus arutatakse päevakajalisi probleeme ja võimalikke muudatusi meetmetes.

PS juhtkomisjonis toimus aruandeperioodil üks kirjalik hääletus 2010. aasta seirearuande heakskiitmiseks. Hääletuse käigus esitati küsimusi ja kommentaare aruandele, mistõttu ka aruannet enne kinnitamist täiendati. Suuna juhtkomisjonis rakendamist puudutavaid ettepanekuid ei tehtud.

Meetmepõhiseid seiretegevusi on aruandeperioodil teostatud vaid „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse“ meetmes iga-aastase järelseire kogumise näol. Vaadeldi 2007-2009. a toetust saanud ettevõtjaid ehk siis ka neid ettevõtteid, kellel ei olnud toetuse saamise ajast kolme aastat möödunud. Esialgsete tulemuste põhjal on toetuse saajatest 2010. aasta majandusaasta aruande põhjal elus 81,1%.

PS Suurem haldusvõimekus

Aruandlusperioodil on mitmel korral toimunud PS juhtkomisjoni koosolekud, peamiselt elektroonilises formaadis. Olulised otsustuskohad on puudutanud eelkõige täiendava programmi toetamist (programm „Kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamine“, koosolek 17.06.2011), samuti on juhtkomisjon otsustanud täiendava kodifitseerimisvaldkonna lisamise ning mõne eemaldamise „Parema õigusloome arendamise“ programmis (koosolek 17.10.2011).

Erinevate komisjonide töö ja kohtumiste raames ei ole otseselt probleeme prioriteetse suuna rakendamisel tõdetud. Küll aga soovib RÜ ise jätkuvalt rakendamist parandada – suurendada nt väljamaksete tegemise kiirust, parandades seeläbi suuna finantsprogressi.

Aruandlusperioodil rakenduskava muudatusi algatatud ei ole.

4.3 Läbiviidud hindamised ja uuringud

Korraldusasutuse eestvedamisel on rakendusasutused koostanud kogu perioodiks hindamiste kava, hindamised toimuvad alates 2010. aastast (kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamise meetme hindamine, töölesaamist toetavate hoolekandemeetmete hindamine, teadus- ja arendustegevuse meetmete rakendamise hindamine, ettevõtlusmeetmete mõjude hindamine, haldusvõimekuse suuna tulemuste hindamine jne). Hindamiste tööplaan on kinnitatud Rahandusministeeriumi kokkukutsutud hindamiste juhtkomisjoni poolt ning see vaadatakse iga-aastaselt üle ning täiendatakse vastavalt vajadusele uute hindamistega. Järgnevalt antakse ülevaade aruandlusaastal toimunud hindamistest.

Perioodi 2007-2013 struktuurivahendite vahehindamine (2011)

Hankija: Rahandusministeerium

Teostajad: CPD OÜ ja Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskus RAKE.

Kõigi rakenduskavade ja fondide vaates olulisimaks hindamiseks võib pidada aruandeaastal läbiviidud abiperioodi 2007-2013 vahehindamist. Vahehindamise fookuses oli kasutatud vahendite panuse hindamine seatud eesmärkide saavutamisel ja rakendussüsteemi toimimine. Vahehindamise alusel saab toetuste rakendamist muuta kvaliteetsemaks ja tõhusamaks. Analüütilist tuge sooviti hindajalt saada nii käesoleva perioodi rakendamise korrigeerimiseks kui ka 2014-2020 kavade ja rakendussüsteemi ettevalmistamiseks. 2010. aasta sügisel alustatud hindamisprojekti väljatöötamiseks kaasati kõik RA-d ja RÜ-d. Hindaja alustas tööd märtsis 2011, 15. detsembril toimus hindamistulemuste avalik tutvustamine. Lõplik hindamisaruanne anti tellijale üle aasta 2011. aasta lõpul. Vahehindamise lõpparuandega saab tutvuda aadressil: http://www.struktuurifondid.ee/public/hindamine/Vahehindamise_aruanne.pdf

Vahehindamise tulemuste kokkuvõte

Üldhinnang.

Üldiselt on struktuurivahendeid kasutatud sihipäraselt ning need on olulisel määral kaasa aidanud Eesti majandusarengule ja konkurentsipositsiooni tugevdamisele. Toetatud tegevustega on liigutud seatud eesmärkide saavutamise suunas ja lisaks on struktuurivahendite abil õnnestunud leevendada majanduskriisi negatiivseid mõjusid.

Samas on võimalusi vahendite kasutamist optimeerida ning saavutada rohkem kui täna. Eesmärkideni jõudmise seisukohalt on tänase süsteemi oluliseks probleemiks puudujäägid riigi tasandi strateegilises vaates. Läbimõelduma strateegilise planeerimise ja süsteemsema sisulise järelseirega saaks ressursse

paigutada senisest efektiivsemalt, jätkusuutlikumalt ja tulemuslikumalt. Eesmärkide täitmist mõõtvad indikaatorite süsteemis on veel arenguruumi. Kohati ei võimalda olemasolevad indikaatorid piisavalt adekvaatselt hinnata eesmärgi suunas liikumist. Samuti on jätkusuutlikkuse aspektist oluline juurutada rohkem pikemaajalist mõju mõõtvaid indikaatoreid.

Struktuurivahendite rakendussüsteem on toimiv ega kasuta liiga palju ressursse oma ülesannete täitmiseks. Võrreldes Läti, Leedu ja Soomega võib struktuurivahendite rakendamist Eestis pidada efektiivseks – nii administreeritava toetuse maht kui ka teostatud väljamaksete maht ühe täistööajaga töötaja kohta on Eestis suurim. Samuti on toetuse väljamaksed Euroopa Komisjonilt Eestile väga heal tasemel (1,7 korda kõrgem kui EL-i keskmine näitaja) ja Eesti asub vastava näitajaga liikmesriikide hulgas pidevalt esimeste hulgas (01.07.2011 seisuga oli Eesti lirimaa järel teine). Aruandes kajastub ka fakt, et ESF tüüpi tegevusi on kulukam rakendada, kui suuri ERDF ja ÜF tüüpi tegevusi. Kuigi IARK-i rahaline maht on EARK-ist pea 2,4 korda väiksem, kasutab see sama palju tööjõukulu ressursi, kui viimane.

Positiivse asjaoluna tõstavad hindajad esile, et struktuurivahendite lihtsustamise raames on Eestis läbi viidud erinevaid analüüse ja õigusaktide muudatusi, et vähendada toetuse saaja administratiivset koormust. Järgmise sammuna on loogiline vaadata, kas leidub administratsioonis endas kohti, kus annab süsteemi tõhusust veelgi tõsta.

Ülesannete jaotus on rakendussüsteemis väga detailselt kirja pandud, mis tagab selle, et kõik vajalikud tegevused saavad tehtud ning suuri puudujääke ei tohiks esineda. Samas on rakendusstruktuuris väga palju erinevaid osapooli ja tasandeid, mistõttu esineb eri ülesannete puhul palju koordineerimist, nõustamist ja kontrolli, mis omakorda tõmbab tihtipeale tähelepanu strateegiliselt fookuselt operatiivsele.

Toetuse jagamisel kasutatakse täna väga palju erinevaid meetodeid: programmid, investeringute kavad, avatud taotlemine ja nende kombinatsioonid. Hindajad töötasid välja toetuse jagamise mudeli, mis aitab leida uuel programiperioodil kõige sobivama toetuse jagamise viisi. Väljatöötatud mudeli testimisel käesoleva perioodi meetmete peal tuli välja, et suurem osa neist vastab juba praegu mudeli poolt väljapakutavale variandile.

Alljärgnevalt on toodud põhilised järeldused ja soovitusel, mis puudutavad IARK-i.

IARK-is oli 2010. aastaks seatud indikaatorite saavutamise vähem probleeme, kui teiste rakenduskavade puhul. Samuti viitab indikaatorite senine võrdlemine edukas täitmine sellele, et enamike indikaatorite sihttasemed saavutatakse tõenäoliselt perioodi lõpuks. Eelkõige võib probleeme tekkida nendega, kus ei ole majanduskriisi tõttu saavutatud 2010. aasta kontrolltasel, samuti puuduvad mõnede indikaatorite osas andmed 2010. aasta saavutustasemete kohta, mistõttu on raske anda hinnangut nende tõenäolisele saavutustasemele perioodi lõpuks. Lisaks on mitmete IARK-i indikaatorite kontroll- ja sihttasemete prognoosimisel olnud väga tagasihoidlikud, eriti arvestades rahastuse suhteliselt suurt mahtu (näiteks prioriteetses suunas „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“).

Välismõjudest mõjutas majanduskriisi ja sellega kaasnenud töötute arvu järsk suurenemine oluliselt olukorda IARK-i prioriteetses suunas „Pikk ja kvaliteetne tööelu“, kus tööturumeetmete vastu tekkis töötuse järsu kasvu tõttu tunduvalt suurem huvi, kui programiperioodi alguses prognoositi, mistõttu on mitme indikaatori sihttaseme täitmine kujunemas oluliselt keerulisemaks.

Rakendussüsteemi kohta käivad järeldused.

Hindajate poolt esitatud järeldusena on **struktuurivahendite kasutamine sihipärane ja rakendussüsteem toetuste jagamiseks toimib ökonoomselt**. Struktuurivahendid on toetanud Eesti sotsiaalmajanduslikku arengut ja tugevdanud konkurentsivõimet. Toetatud tegevustega on liigunud seatud eesmärkide saavutamise suunas, struktuurivahendid on leevendanud majanduskriisi negatiivseid mõjusid, näiteks ohjanud tööpuudust ja soodustanud ettevõtlust. Samas viidati, et läbimõelduma riikliku strateegilise planeerimisega ja meetmete süsteemsema sisulise seire/kontrolliga saaks ressursse kasutada senisest efektiivsemalt, jätkusuutlikumalt ja tulemuslikumalt.

Hindamise käigus ei tuvastatud rakendussüsteemis olulisi kitsaskohti, ülemääraseid maandamata riske või madala efektiivsusega protsesse. Struktuurivahendite rakendussüsteemis on toetuse korraldamise ja

jagamisega hõivatud kokku ligi 400 täistöökohta, administreerimise kulu võib hinnata pigem madalaks. Ühe toetuskrooni (ehk nüüd ka euro) väljajagamiseks keskmiselt kulutati 2 senti. Suur osa ressursidest kulub väljamaksetaotluste kontrollile, projektitaotluste menetlemisele ning toetuse andmise põhimõtete väljatöötamisele ja muutmisele. Rakendussüsteemi efektiivsust saaks mõningal määral tõsta administratsiooni struktuuri ja tööjaotust korrastades sh projektide menetluse ja aruandluse lihtsustamisega. Erinevatest põhifunktsioonidest vajavad sõltumatute ekspertide hinnangul **kõige rohkem tähelepanu seire ja struktuurifondide registri toimimine.**

Üldised järeldused ning soovitused

1. Tugevdada regionaalset planeerimist, et oleks põhjalik ülevaade, millistes piirkondades, miks ja mida on toetatud. Soovitus: järgmisel struktuurivahendite planeerimise perioodil tuleb rohkem tähelepanu pöörata strateegilise tasandi vaatele ja analüütilisele planeerimisele, vältimaks olukorda, kus toetatakse dubleerivalt või ebaotstarbekalt omavahel konkureerivaid projekte.
2. Vajalik on arendada riigi tasandil struktuurivahendite jaotamise strateegiat (nii regionaalne kui ka valdkondlik), selleks soovitatakse uue perioodi planeerimisel põhjalikumalt läbi mõelda, millised tegevused on asjakohasemad Eesti tasakaalustatud arengu toetamisel.
3. Projektide jätkusuutlikkuse süsteemseks mõõtmiseks ja tagamiseks soovitatakse tugevdada seireprotsesse ning juurutada pidev järeelseire. Täna hõlmab järeelseire peamiselt finantskontrolli, mille kõrval tuleb alustada süsteemse sisulise järeelseirega.
4. Horisontaalsete eesmärkide poole liikumise hindamiseks soovitatakse asjakohase meetodika väljatöötamist.
5. Lihtsustada rakendussüsteemi struktuuri, jagades ümber ülesanded ja säilitades olemasolev inimressurss. Näiteks uuel perioodil kaotada ära juhtministeeriumi tasand, vähendada rakendusüksuste arvu, tsentraliseerida funktsioone ja tugevdada koordineerimise asutuste sees.
6. Tugevdada seireprotsesse, sh üle vaadata seirearuannete vormid ja juhendid¹³, suurendada analüütilist võimekust RA-des ja KA-s, muuta ka projekti tasandil kogutavad andmed sisulisemaks ning lisaks administratiivsetele nõuetele arvestada rohkem projekti sisuliste aspektidega.
7. Jätkata ja intensiivistada SFOSiga seotud arendustöid, sh kaasata tugevamalt strateegilise planeerimise ja seirega tegelevad ametnikud (RA/JM, KA), suurendada SFOSi kiirust, vähendada käsitsi sisestamise praktikat ja teostada SFOSi andmete korrektsuse üle tugevamat järelevalvet (nn "arvandmete ristkontrollid").
8. Indikaatorid (eelkõige väljundindikaatorid) on kohati meetmete sisuga nõrgalt seotud. Soovitati kaaluda võimalust lisada uuel programmiperioodil indikaatoreid kahes etapis. Esmalt rakenduskava mõju- ja tulemusindikaatorid ning seejärel väljundiindikaatorid, seda koos konkreetsete meetmete väljatöötamisega.

Järeltegevused

Mitmete hindamissoovituste elluviimist on alustatud 2014-2020 planeerimisprotsessis. Pärast seda, kui KA, RA-de ja RÜ-de esindajatest koosnev hindamiste juhtkomisjon tutvus vahehindamise tulemustega, käivitati hindamissoovituste analüüsimine, mille põhjal lepitakse kokku meetmed hindamissoovituste elluviimiseks KA, RA-de ja RÜ-de tasandil.

Euroopa Liidu tõukefondide perioodi 2007-2013 teadus- ja arendustegevuse ning kõrghariduse meetmete rakendamise vahehindamine (2011)

Hankija: Haridus- ja Teadusministeerium

Teostajad: Balti Uuringute Instituut, Poliitikauuringute Keskus Praxis ja Technopolis Group Belgia.

HTM tellis 2011. a algul käesoleva struktuurivahendite rakendamise perioodi T&A ja nendega seotud kõrghariduse meetmete vahehindamise. Hindamise eesmärk oli hinnata TA&I strateegia ja

¹³ Aasta lõpu seisuga korraldusasutus ja JM-id täiendasid juhendit vastavalt soovitustele.

kõrgharidusstrateegia ellurakendamiseks kavandatud EL struktuurivahendite (nii ESF kui ka ERF) meetmete kogumi asjakohasust, teostatavust ning rakendamise tõhusust, et panustada nende paremasse elluviimisse. Keskenduti kahele peamisele vahehindamise aspektile: meetmete asjakohasus ning tõhusus. Kuuest hindamisküsimusest lähtuvalt jagunes hindamine kolmeks etapiks:

- meetmete asjakohasuse hindamine, lähtudes strateegiate ning rakenduskavade prioriteetsete suundade eesmärkidest;
- meetmete käivitamise ja senise elluviimise edukuse hindamine;
- tulemuste valideerimine ning soovitude väljatöötamine.

Hindamisküsimustele vastuste leidmiseks viidi läbi kaheetapiline analüüs – esmalt analüüsiti valdkonna struktuurifondide strateegilist planeerimist ja juhtimist, teises etapis vaadeldi meetmete rakendamist, kasutades seejuures ka detailsema vaate saamiseks juhtumianalüüse. Analüüsitulemuste valideerimiseks viidi seejärel läbi ekspertpaneel – seminar, millesse kaasati osalisi nii valdkonna poliitikakujundajate kui ka ekspertide seast. Hindamise lõpparuandega (sh konkreetsemate soovitustega) saab tutvuda aadressil: <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=11565>

Tulemuste kokkuvõte

Üldhinnang ja järeldused.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et kõrghariduse ning teadus- ja arendustegevuse meetmed toetavad kõrghariduse ja T&A strateegiate eesmärkide saavutamist. IARK-is ja MARK-is seatud mõõdikute sihttasemed valdavas osas saavutatakse, kuid kõrghariduse ja TA&I strateegiate peaeesmärgid, mis on ka RSKS-i eesmärgid, jäävad eelöeldule vaatamata suure tõenäosusega saavutamata. Samuti võib öelda, et **kõrghariduse ja T&A meetmete planeerimine ja elluviimine on seni kulgenud üldjoontes hästi.**

- 1) Meetmete kogumit võib pidada eesmärkide saavutamiseks piisavaks. Puudusena tuleb siiski välja tuua ebamäära meetmete sekkumise loogikat, sh meetmete avamise ebaloogilist järjestamist. Käesoleval programmeerimisperioodil ei ole vajalik uute täiendavate meetmete avamine, vaid olulisem on keskenduda olemasolevate meetmete tulemuslikule rakendamisele. Hindajate arvates on rakenduskavades seatud indikaatorid strateegilise juhtimise tagamiseks küllalt formalistlikud ning sihttasemed on määratud konservatiivselt. Kuigi suurem osa rakenduskavades määratletud indikaatorite sihtidest saavutatakse edaspidi, ei taga see kõikide RSKS-is esindatud KH ja TA&I strateegiate eesmärkide täitmist.
- 2) Struktuurivahendid on tugevalt panustanud kõrgharidus- ning T&A süsteemi arengut takistavate tegurite ületamise, aidates kaasa konkurentsivõimelisema süsteemi arengule. Edu alusena võib välja tuua väärtusliku kogemustepagasi tekkimise kõigil struktuurivahendite rakendamisega seotud tasanditel (ministrium, rakendusüksus, kasusaajad). Kõige paremini käivitatud ja suurima mõjuga meetmeteks võiks lugeda teaduse tippkeskuste toetamist ja mobiilsusprogramme (DoRa, Mobilitas), mille rakendamise jätkamist peaks kindlasti kaaluma ka järgmisel programmeerimisperioodil.
- 3) Meetmete aeglase käivitamise üheks põhjuseks on olnud suur meetmete arv. Strateegilisel tasemel ei olnud HTM võimeline üheaegselt nii suurt arvu meetmeid loogilises järjestuses kavandama ning käivitama. Meetmete suur arv on kaasa toonud märkimisväärse administratiivse koormuse nii kasusaajatele kui rakendusüksusele. Suure halduskoormuse tingimustes ei tekkinud RÜ-s piisavalt teadmisi ja arusaamist, milline on meetmete oodatav koosmõju ning kuidas meetmed omavahel suhestuvad. Struktuurifondide taotlejate jaoks tähendas suur meetmete arv ning sellega kaasnenud halduskoormus, et ühe tervikprojekti/suure eesmärgi elluviimise tarvis tuli vahendeid taotleda erinevatest üksteist täiendavatest meetmetest. Seiresüsteem ei ole võimaldanud saada meetmete rakendamise kohta piisavalt strateegilist informatsiooni ning seeläbi pole seirekomisjonidel olnud võimalik astuda ka vajalikke samme olukorra parandamiseks.
- 4) Arvestades konservatiivselt seatud eesmärgid (indikaatoreid), on eesmärkide saavutamine tõenäoline. Seejuures on enamus meetmete eelarved suures osas kinnitatud ning peamised meetmed (suure eelarvega) on hästi käivitatud. Uue programmeerimisperioodi lähenemisel ohustab programmide jätkusuutlikkust rahastamise peatumise risk – see puudutab nii teaduse infrastruktuuri kui ka nõrkeid meetmeid (doktorikoolid, mobiilsusskeemid jne).

- 5) Projektide rakendamist on aeglustanud mitmed tegurid, sh kohmakad rahastamise reeglid ning RÜ ebapiisav tugi kasusaajatele. Rakendusüksus peaks pakkuma taotlejatele taotlemisprotsessi käigus senisest rohkem tuge (info jagamise ja avalikustamise suurendamine, taotlejate juhendamine) ning aitama keerukamate protseduuriliste küsimuste lahendamisel (nt riigihankereeglid, raamatupidamise/auditireeglid, riigihangete juristi töölevõtmine jne). Olukorda aitaks lahendada RÜ personali töö ümberkorraldamine, pöörates rohkem tähelepanu toetavatele tegevustele ja vähendades lauskontrolli osa. Ranged abikõlblikkuse reeglid võivad takistada kasusaajatel meetmete eesmärkide saavutamist, sest need piiravad liialt selleks sobivate tegevuste valikut. Seepärast oleks võimalusel vajalik projektide elluviimise protsessi kiirendamiseks lihtsustada abikõlblikkuse reegleid, tugevdades samas järelevalveprotsessi saavutatavate tulemuste osas. Aeglane väljamakseprotsess mõjutab eriti tugevalt väiksemate organisatsioonide, kelle omafinantseerimise võimekus on niigi piiratud, likviidsust ning seeläbi piirab osaliste ringi juba teada-tuntud organisatsioonidega. TS likviidsuse tagamiseks on vajalik väljamaksetaotluste menetlemise kiirendamine.
- 6) Käesoleval perioodil on rõhk olnud kõrghariduse ning T&A infrastruktuuri arendamisel, seejuures ei ole pööratud piisavalt tähelepanu kaasnevatele tegevustele, mis tagaksid nende investeeringute käigushoidmise ja tasuvuse. Olemasolev killustatud rahastamismudel, kus langetatakse infrastruktuuri investeeringute ning õppe ja teadustegevuse rahastamise otsuseid üksteisest eraldatult ei taga, et hoonete või aparatuuri hanke rahastamisele järgneb ka nende täielikuks rakendamiseks vajalik õppe- ja teadustegevuse rahastamine või vastupidi. Vaatamata ministriumitevahelistele headele suhetele tuleb siiski esile tuua meetmetevahelist vähest kooskõla ja koordineerimist rakendamise tasandil. See puudutab nii (kõrg)hariduse ja teaduse meetmete omavahelisi seoseid kui ka nende seoseid majandus- ja innovatsioonipoliitikaga. Praeguste meetmete tulemusena on ehk liiga palju keskendutud infrastruktuurile ja liiga vähe teistele elementidele, mis muudavad investeeringud tasuvaks. **Järgmisel perioodil tuleks panna enam rõhku inimressursi arendamisele.**

Kehtivad struktuurivahendite rakenduskavad ei käsitle piisavalt mitmeid kõrgharidus- ning teadus ja arendustegevuse süsteemi toimimise seisukohalt olulisi aspekte nagu demograafilised probleemid, teaduse ja ettevõtluse koostöö, teaduse rahvusvahelistumine, laiem küsimus Eesti kui töö- ja elukohariigi atraktiivsusest välisteadlastele, -õppejõududele ja -tudengitele.

Pikemas perspektiivis on eelkõige soovitusena püüda vähendada meetmete arvu selliselt, et taotlejatel oleks võimalik rahastamist taotleda omavahel seotud tegevuste kogumile, mis aitavad konkreetset eesmärki/tulemust saavutada (mitte kitsaste tegevuste läbiviimiseks). Tugevam temaatiline fookuseerimine, mis oli küll juba sellel perioodil kavas, kuid mida ei toimunud, aitab kaasa selgema sekkumisloogika tekkimisele ning võimaldab eri organisatsioonide koostöös (konsortsiumitena) taotleda rahastamist konkreetsetele TA valdkonna ühisprojektidele.

Järeltegevused

Paljud järeldused ja soovitused puudutavad järgmise programmiperioodi planeerimist ning HTM kui RA kavatseb neid selles protsessis arvesse võtta, et käesoleva perioodi õppetunde efektiivselt kasutada.

Jooksvat perioodi puudutavate soovituste järeltegevused on suures osas rakendatavad RÜ tasandil. SA Archimedes on andnud teada järgmistest arendustegevustest 2012. aastal:

- hea klienditeeninduse tava rakendamine eesmärgiga olla toetuse saajale koostööpartneriks;
- väljamaksete tähtaegne ja kvaliteetne menetlemine;
- toetuse efektiivsele kasutamisele kaasaaitamine, sh jälgitakse projektide eelarveid (tagasiside ministriumile, tagasiside toetuse saajatele);
- nõustada ja koolitada toetuse saajaid.

Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna 5 „Suurem haldusvõimekus” tulemuslikkuse hindamine ja mõjude analüüs (2011)

Hankija: Rahandusministeerium

Teostaja: OÜ CPD

Suurema haldusvõimekuse vahehindamise üldiseks eesmärgiks oli läbi viia suuna mõjude hindamine. Hindamise raames oodati vastust neljale hindamisküsimusele:

1. Kuivõrd on rahastatud tegevused vastavuses IARK ja PS eesmärkidega?
2. Mil määral on rahastatud programmid ja toetuskeemid aidanud kaasa PS eesmärkide saavutamisele, arvestades tegevuste lisanduvusega?
3. Milline on olnud prioriteetse suuna panus IARK eesmärkidele?
4. Milline on olnud prioriteetse suuna panus Eesti riigi haldusvõimekusele?

Lisaks oodati ettepanekuid programmide tulemuslikkuse ja mõjude suurendamiseks ja seda nii jooksva perioodi kui ka uue programmiperioodi valguses.

Tulemuste kokkuvõte

Hindamistulemused näitasid, et prioriteetse suuna tegevuste asjakohasus on hea: tegevuste pakett on mitmekesisem võrreldes eelmise programiperioodiga, mistõttu prioriteetne suund vastab paremini peamistele avaliku halduse ees seisvatele väljakutsetele. Kuigi võrdlus teiste EL liikmesriikidega näitab, et Eestis rakendatud tegevuste pakett on sarnane sellega, mida mujal on tehtud, paistab silma **Eesti vähem strateegiline lähenemine inimressursside arendamisele ning vähem aktiivne kodanike ja ettevõtete kaasamine avalike teenuste arendamisele**. Tegevuste kaardistamisest selgus, et esineb teatud fragmenteeritust, näiteks kattuvad mitmed koolitusteemad erinevate programmide või toetusprojektide raames. Lisaks on erinevaid sihtgrupe eraldi toetatud teemadel, mis sobiksid paremini koostöö konteksti. Prioriteetse suuna lisanduvus on üldjuhul hea: enamike tegevuste puhul saavutati tulemused mitu aastat varem, kui see ilma toetuseta oleks juhtunud, kusjuures mitmeid tegevusi ei oleks tõenäoliselt ilma toetuseta üldse ellu viidud. Ka väljund- ja tulemusindikaatorite kontrolltasemed saavutati.

Hindamise tulemusena soovitati muuhulgas:

- koostada riigiasutuste inimressursi arendamise strateegia;
- rohkem panustada personalijuhtimise (st mitte ainult personalijuhtide, vaid ka nt keskastmejuhtide) arendamisele;
- mõõta teadmiste ja oskuste tõusu vähemalt 2-päevaste koolituste puhul. Näiteks viia koolitajate abil läbi osalejate hulgas erinevaid teste ja ülesandeid nii koolituse alguses kui ka lõpus, mida koolitaja hiljem hindab;
- koostada KOV-de haldusvõimekuse tõstmiseks programm, mis integreerib neile vajalikud arendustegevused (nt strateegiline juhtimine, finantsjuhtimine, inimeste juhtimine, uuringud). Programmi raames soodustada koostööd KOV-de vahel;
- laiendada koostöö (st partnerluse) nõuet enamusele programmide ja toetuskeemidest. Tuua tingimuseks iga projektitaotluse puhul, et sellel oleks lisaks taotlejale vähemalt üks partner, ning iga programmi puhul, et tegevusi tuleb läbi viia vähemalt kahe organisatsiooni koostöös;
- planeerida rohkem ühiseid tegevusi erinevatele sihtgruppidele (sotsiaalpartnerid, KOV ja teised asjakohased osapooled). Nt teha riigi õigusloome ja poliitikakujundamise arendustööd kombineerituna sotsiaalpartnerite arendusprogrammidega; korraldada ühiseid koolitusi riigiametnikele ja partneritele;
- tuua koostöö ja kaasamine uue perioodi horisontaalseteks eesmärkideks. Lisada vastav nõue projektitaotlustele ja programmi eelnõudele.

Kogu lõpparuandega (sh konkreetsemate soovitusetega) saab tutvuda aadressil: http://www.struktuurifondid.ee/public/hindamine/Hindamisaruanne_Haldusvoimekus_CPD.pdf

Käimasolevad ja plaanitavad hindamised

RA ja RÜ-d alustasid aruandeperioodil (hindamine jätkub 2012. a) koostöös üldise **ettevõtluse suundade toetuste vahehindamise** läbiviimist (IARK-i suunda 4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks ning MARK-i suunda Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime hinnati koos), mille esmase tulemusena võib öelda, et üldjoontes on RÜ poolt välja antud toetuseid saanud ettevõtted ületanud toetust mitte saanud ettevõtteid kui võrrelda majandusnäitajate dünaamikat. Hinnatud kuuest majandusnäitajast neli on toetuse saajatel olnud edukamad. Need on töötajate arvu, tööjõukulude, müügitulu ja ekspordimüügitulu näitajad. Toetust saanud ettevõtted ei ole olnud samaväärselt edukad kasumlikkuse ja tootlikkuse näitajates (ärikasum ja lisandväärtus). Toetuse liikides on parimaid tulemusi saanud teadmiste ja oskuste ning alustavatele ettevõtetele suunatud toetused. Ettevõtted, kes said „Teadmiste ja oskuste arendamise toetust“ omasid paremaid näitajaid nii töötajate arvu muutuses, müügitulu muutuses, ekspordimüügitulu muutuses kui ka tööjõu kulu muutuses. Analüüsitud toetuste lõikes on ekspordimüügitulu kõige kiiremini kasvanud „Alustavate ettevõtete stardi- ja kasvutoetuse“ saajate hulgas. Üle kahe korra on kasvanud ka teadmiste ja oskuste toetuse saajate ettevõtete eksport.

Toetuste abil on ettevõtted kokku loonud üle 500 töökoha ja kasvatanud ligi 30 mln eurot ekspordi. Toetuseid on kõige olulisemaks pidanud „Teadmiste ja oskuste toetuse“ saajad. Negatiivse poole pealt võib välja tuua fakti, et 720st hinnatud toetuse saajast on pankrotis või likvideerimisel 41 ettevõtet. Seevastu need ettevõtted, kes edukalt majandustetevust jätkavad, on keskmisest Eesti ettevõttest oluliselt innovaatilisemad ja teinud sellel suunal oluliselt rohkem koostööd erinevate osapooltega.

2012. a valmib veel üks hindamine prioriteetses suunas Pikk ja kvaliteetne tööelu ning prioriteetses suunas Elukestev õpe on kavas alustada kahe hindamisega (üldhariduse ja noortetöö ning kutsehariduse meetmete hindamised).

2011. a alustati meetme 1.3.1 programmi „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine 2007–2013“ jätkuhindamisega. Selle keskmes on kahe aktiivse tööturumeetme (tööturukoolituse ja palgatoetuse) asjakohasuse, efektiivsuse, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse analüüs. Sealjuures pööratakse tähelepanu ka palgatoetuse eritingimustele, mis kehtisid majanduskriisi ajal, ning tööturukoolituse osas koolituskaardile. Hindamisraport valmib mais 2012. a.

Varasemate hindamiste järeltegevused

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu osas viidi aruandlusperioodil ellu 2010. a läbiviidud meetmete 1.3.1 („Ettevõtluse alustamise toetuse, tööpraktika ja tööharjutuse hindamine“) ja 1.3.3 („Programmi „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed 2007-2009“ hindamine“) hindamiste järeltegevusi. Analüüsiti soovitusi ning nende vajalikkust ja rakendatavust, seejärel alustati olulisemate soovitusete elluviimist. Meetme 1.3.1 osas toodi välja 45 soovitus, mille rakendamist kaaluti. Osa soovitusi on Töötukassa ja Sotsiaalministeerium ka juba rakendanud, kuid osa elluviimist/arutamist jätkatakse veel 2012. a Meetme 1.3.3 osas toodi välja 13 soovitus, mille elluviimist on programmi elluviija ja SoM ka alustanud. Osa soovitustest pole enam programmi raames aktuaalsed, kuna maakondlikke teavitamis- ja nõustamiskeskusi (Pärnumaa ja Ida-Virumaa nõustamiskeskused) ja puuetega laste lapsehoidjate koolitust programmist enam ei rahastata. Samas on soovitused olulised tegevuste jätkumisel ja rahastamisel teistest finantsallikatest.

2010. a läbiviidud struktuurivahendite valikukriteeriumite hindamise tulemusi ja ettepanekuid on RM olulises osas juba rakendanud. Soovitus hindamislehed avalikustada on ellu viidud, samuti hakati 2011. aasta lõpus välja töötama 1.5.3 meetme tingimuste muudatusi. Käesoleva aasta jaanuaris said meetme tingimuste muudatused kinnitatud, kus muuhulgas on suurendatud jätkusuutlikkuse hindamiskriteeriumi osakaalu, meetme eesmärgi sõnastust ning toetatavate ja mittetoetatavate tegevuste loetelu vastavalt nimetatud hindamisest tulnud ettepanekule.

5. KOMMUNIKATSIOON

Tabel 5.1: Teave ja avalikustamise indikaatorid

Näitaja (tegevus)		2007	2008	2009	2010	2011	2007 ... 2011	2012	2013	...	Kokku
Eesmärk: ESFist, ESFi ja Eesti riigi koosrahastusest ning ühtekuuluvuspoliitikast teadlikkuse tõus											
1. Väljundinäitajad											
1.1. Teavitussüritused (sh programmiperioodi avakampaania üritused 2007)	Saavutus	17	13	38	25	39	132
	Eesmärk	–	35	70	...	61
	Esialgne olukord	0	17	30	68	93
1.2. Artiklid (sh programmiperioodi avakampaania artiklid 2007)	Saavutus	9	20	10	6	59	109
	Eesmärk	–	50	70	...	35
	Esialgne olukord	0	9	29	39	45
1.3. Trükised (juhend, erileht, voldik, kalender, kommunikatsiooni käsiraamat)	Saavutus	0	22	3	5	0	30
	Eesmärk	–	0	25
	Esialgne olukord	0	0	22	25	30
1.4. Televisioonisaated, -klipid	Saavutus	0	0	36	37	23	96
	Eesmärk	–	30	70
	Esialgne olukord	0	0	0	36	73
1.5. Raadiosaated, -klipid	Saavutus	0	0	0	0	6	6
	Eesmärk	–	9	9
	Esialgne olukord	0	0	0	0	0
1.6. Pressiteated (sh programmiperioodi avakampaania pressiteated 2007)	Saavutus	13	36	31	38	40	168
	Eesmärk	–	40	45	...	65
	Esialgne olukord	0	13	49	80	128
1.7. Ametlikud teated	Saavutus	...	16	9	31	5	61
	Eesmärk	5	50
	Esialgne olukord	16	25	56
1.8. Pressikonverentsid (sh programmiperioodi avakampaania pressikonverentsid 2007)	Saavutus	2	1	2	2	2	9
	Eesmärk	–	1	6	...	6
	Esialgne olukord	0	2	3	5	7
1.9. ESFi kaksiklogo kleebised	Saavutus	25950	0	25950
	Eesmärk	25000
	Esialgne olukord	25950
1.10. ESFi reklaammaterjalid (pliiatsid, pastakad, kilekaaned, mälupulgad jt)	Saavutus	10500	14000	2700	270	210	27680
	Eesmärk	–	100	25000	...	35000
	Esialgne olukord	0	10500	24500	27200	27470
1.11. Internet: ESF/Inimressursi arendamise rakenduskava linkide arv	Saavutus	5	5	7	11	11	11
	Eesmärk	–	10	10	...	10
	Esialgne olukord	0	5	5	7	11

2. Tulemusnäitajad											
		2007	2008	2009	2010	2011	2007 ... 2011	2012	2013	...	Kokku
2.1. Teavitusüritustel osalejate arv (ESF-50 konverents, seminar EMSLi SF-võrgustikuga, infopäevad maakondades)	Saavutus	1567	750	1864	1537	1520	7238
	Eesmärk	-	1500	6500	...	2500
	Esiagne olukord	0	1567	2317	4181	5718
2.2. Teavitusüritustel osalejate rahulolu hinnang (ESF-50 konverents, seminar EMSLi SF-võrgustikuga)	Saavutus	87%	95%	95%	95%
	Eesmärk	-	93%	93%	...	83%
	Esiagne olukord	0	87%	87%	90%	93%	93%
2.3. Pressikonverentsidel osalenud ajakirjanike arv	Saavutus	~ 25	25	20	25	~ 20	95
	Eesmärk	-	~ 20	~ 20	55
	Esiagne olukord	0	25	25	20	25
2.4. Internet: ESF/Inimressursi arendamise rakenduskava linkidel klikkide arv (päevas)	Saavutus	10000	10000	12000	11000	11000	11000
	Eesmärk	-	15000	13000	53000	...	17000
	Esiagne olukord	0	10000	10000	12000	11000

Eesmärk: ESFi toetustest ja Eesti riigi kaasrahastusest läbipaistvuse suurendamine

Avatud taotlusvooru teated, toetuse taotlemise juhendid, valikukriteeriumid, menetluskord ja ajakava avaldatakse RÜde interneti kodulehel. Toetuse saajate andmed on avalikustatud vastava prioriteetse suuna RA ja RÜ internetilehel ning kõigi ESFist toetuse saajate andmed on avalikustatud KA veebis:
http://www.struktuurifondid.ee/toetuse_saajad.php?search_criteria=0&searchtype=2&toetuse_saaja=®istrikood=&juriidilise_isiku_vorm%5B%5D=&projekti_nimi=&meede=&toetuse_andja=0&fond=ESF&kestvus=&kestvus_kuni=&submit=Otsi.
 Iga prioriteetse suuna RA ja RÜ interneti kodulehel on lingid teiste prioriteetsete suundade ESFi toetuste ja toetatavate tegevuste informatsioonile.

Allikas: JM, RA, RÜ.

5.1 Näited

Inimressursi arendamise rakenduskava ja Euroopa Sotsiaalfondi 2011. aasta kommunikatsiooni fookuses oli: (1) JM-il ja RA-del fondist (kaas)rahastatud tegevustest (koolitused jne) ja selle kontekstis fondi eesmärkidest ja kasust teavitamine; (2) RÜ-del taotlusvoorudest ning programmide/projektide elluviimisega seotud reeglitest informeerimine. KA kommuniqueeris Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitikat.

Aasta peaüritusena jätkus üle-eelmisel aastal alustatud Euroopa Sotsiaalfondist toetatud tegevuste, inimestele ja ühiskonnale saadava kasu ning ESF-i üldeesmärkide kajastamine televisioonis. JM-i tellimisel (koostöös RA-de ja RÜ-dega) edastati 2010. aastal kakskümmend (20) saatelõiku (Kanal 2, eestikeelne) ESF-i toetatud eri prioriteetsete suundade tegevustest, sh töötutele ja tööotsijale, ettevõtjale mõeldud toetustest ja teenustest ning täiskasvanute õppimisvõimalustest kutsekoolides ja vabahariduskeskustes, samuti edastati teavet kutsekoolides ja kõrgkoolides (kel varasemalt õpingud katkenud) õppimise jätkamise kohta (auditoorium kordusedastustega vähemalt 150 000 vaatajat).

EL-i lipp on heisatud korraldusasutuse hoone ees kõigil päevadel kogu aasta jooksul. Euroopa päeval heiskavad lipu ka JM ja RA-d.

Teised teavitustegevused. Ka 2011. a korraldasid RÜ-d koostöös RA-dega infopäevi potentsiaalsetele taotlejatele, taotlejatele ja toetuse saajatele, kus tutvustati taotlemise võimalusi ja tingimusi ning abikõlblikkuse, raamatupidamise, riigihangete, teavitamise jt toetuse taotlemise ning programmide ja projektide rakendamisega seotud teemasid.

Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt välja kuulutatud ning ESF-ist kaasrahastavat 2011/2012 teadusaasta ja selle ürituste (Teadlaste Öö 2011, mis on küll 7. Raamprogrammist rahastatav, aga mida toetatakse lisaks ka ESF-ist, jt) kohta on info edastanud ajakirjandusele eri osapooled ning ka meediakajastused on olnud head. Kutsekooli katkestanute õpingute jätkamise võimalusi on tutvustatud venekeelsele sihtrühmale Raadio 4s (Eesti Rahvusringhääling, ERR), mis on üks suurema kuuljaskonnaga raadiokanal.

Sotsiaalministeerium (suhtekorraldusagentuuriga Hill&Knowlton Eesti AS) korraldas teavituskampaania seostatuna oma haldusala taotlusvoorudega: arvamused ning raadio ja televisiooni saatelõigud avaldati eesti- ja venekeelsetes väljaannetes ning raadio- ja telekanalites.

Sotsiaalministeerium jätkas ka kommunikatsioonikoolituste „Kuidas oma sõnumit avalikustada“ korraldamist projektide rakendajatele, eesmärgiga anda teadmisi ja oskusi meediaga suhtlemiseks ning seeläbi julgustada rakendajaid aktiivsemalt meediaga suhtlema ja oma projekte tutvustama (koolituse läbiviija Agu Uudelepp (*Ph.D.*). 2011. a toimus kaks koolitust (Tallinnas ja Tartus), kokku osales 35 inimest ning osalejate hinnangud koolitusele olid positiivsed ja väga positiivsed. Koolituse tarbeks telliti juurde 100 eks kommunikatsiooni käsiraamatut „Kuidas oma sõnumit avalikustada“; kommunikatsioonikoolitused jätkuvad 2012. a.

ESF-i toetusi ja tegevusi käsitledes on RA-de ja RÜ-de esindajad esile toonud EL-i ühtekuuluvuspoliitika ja ESF-i eesmärgid ja ESF-i kaasrahastusega loodava lisandväärtuse. ESF-ist saadava kasu teavitamisel ja teadvustamisel on olnud oluline roll programmide elluviijatel.

Veeb. ESF-i ja Inimressursi arendamise rakenduskava teave on avaldatud veebilehel (<http://www.hm.ee/index.php?049512>) ning koos teiste fondide üldtutvustusega on avaldatud ESF-i ellurakendamise (sh lingid rakenduskava teistele RA-dele ja RÜ-dele) informatsioon KA veebis (www.struktuurifondid.ee).

ESFi meened. 2010. tellitud ESF-i reklaamneena tellitud pastakaid kasutati eelkõige potentsiaalsete taotlejate infopäevadel.

Koostöö. Euroopa Komisjoni Esinduse Eestis kirjastatavas ajakirjas „Eurokratt“ on käsitletud nii Euroopa Sotsiaalfondi üldteemasid ELi ühtekuuluvuspoliitika kontekstis („Eurokratt“ 2011 (4), lk 14–17) kui ka toetatud tegevusi (teadlasmobiilsuse programm „Mobilitas“, doktorioõppe ja rahvusvahelistumise programm „DoRa“) ning neist saadavat kasu Eestile („Eurokratt“ 2011 (2), lk 22–23).

Oluline roll ESF-i kaasrahastavate meetmete käsitlemisel avalikkus inforuumis on olnud sotsiaalpartneritel, kes on ühtlasi ka toetuse saajate esindusorganisatsioonid, Eesti Tööandjate Keskkliit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Ametiühingute Keskkliit jt. MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus on esile toonud noorsootöö toetamise tähtsuse „Euroopa Sotsiaalfondi toetus on andnud noortekeskustele uue hingamise“ (pressiteade 10.02.2011).

JM ja RA-de esindajad on esinenud sotsiaalpartneritele ning ühenduste (Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingu) üritustel.

Teavitajate koosolekud. Inimressursi arendamise rakenduskava kommunikatsioonispetsialistide kohtumised, nii vertikaalse (KA, RA-d, RÜ-d) kui ka horisontaalse (RA-d), on toimunud KA korraldatud SF-i kommunikatsiooni koosolekute raames. Rakenduskava kommunikatsiooni hindamise tulemusi jt küsimusi arutati ESF-i teavitajate koosolekul 2011. a detsembrikuus. ESF-i kommunikatsiooni jooksev infovahetus ja Euroopa Komisjoni ESF-i kommunikatsioonispetsialistide koosolekute memod jms informatsioon edastatakse ESF-i teavitajate e-listi kaudu.

Meediaülevaade ja -analüüs. 2011. aastal oli ESF-i toetatud tegevuste kajastusi ajakirjanduse 1936, neid oli tunduvalt enam (2010. aastal 970) võrreldes 2010. aastaga, sealjuures väga hea kajastus on maakonnväljaannetes/-kanalites. Nagu eelnevatelgi aastatel, olid kajastused domineeritavalt neutraalsed või positiivsed ning esitatud oli toetatud tegevusest saadav kasu. Enim käsitletud teemad olid tööhõivet ja tööelu kvaliteeti toetavad tegevused, koolitused ja õppimisvõimalused (täiskasvanute tööalased koolitused kutsekoolides, kõrgkooli õpingute jätkamine), ettevõtlusmeetmed (nt Ekspordirevolutsioon, ettevõtlusideede konkurss Ajujaht) (meediamonitoringu ja -analüüsi teostas ETA Uudistetalituse OÜ).

Uuring. 2011. aasta (rakenduskava juhtministeeriumi tellitud) Eesti elanikkonna ESF-ist teadlikkuse uuringu kohaselt oli kuulnud Euroopa Sotsiaalfondist 49% (2010. aastal 32%) 15–74-aastastest elanikest (maksimaalne veapiir antud küsimuses on 3.1%, usaldusnivoo 95%; n = 1000); Mõõtmisinstrumentina kasutati ankeeti ja küsitlus viidi läbi näost-näku (*face-to-face*) intervjuuna (<http://www.hm.ee/index.php?0510527>; uuringu teostas Turu-uuringute AS).

Kommunikatsioonitegevuste eelarve. Inimressursi arendamise rakenduskava aastaelarve jäi eelnevate aastate tasemele, orienteeruvalt kakssada tuhat eurot. Kommunikatsiooni kulude kokkuhoidu on

võimaldanud ESF-i administreerivate asutuste omavaheline koostöö ning teiste EL-iga (nt Euroopa Komisjoni Esindus Eestis) seotud organisatsioonidega.

5.2 Hinnang

2011. aastaks kavandatud peamised kommunikatsioonitegevused viidi ellu, 2012. aastasse lükkus Euroopa Sotsiaalfondi veebi valmimine ning sellest johtuvalt ka ESF-i üldeesmärkide teavitust.

RÜ-de korraldatud potentsiaalsetele taotlejate (nt tööelu meetmed), taotlejate ja rakendajate infopäevadel on olnud aktiivne osavõtt ning sedalaadi vahetule teabevahetusele on andnud osavõtjad kõrge hinnangu. ESF-ist toetatud tegevuste kajastamine ajakirjanduses kasvas 2011. a märgatavalt, seda eelkõige, tööelu, elukestva õppe ja ettevõtluse teemal; need teemad on enim käsitletud ka varasematel aastatel. Atraktiivset ja regulaarset ESF-i teemade käsitlemist on võimaldanud televisioon.

Eesti ajakirjandus on kaasa aidanud infoedastusele ESF-ist rahastatud õppimisvõimalustest, toetustest jt meetmetest. Et ESF-i toel loodud võimalused (nt eri tööturu meetmed, õppimisvõimalused eri sihtrühmadele) on vajalikud Eesti elanikkonnale ja märgatav on lisandväärtus, siis leiab teema alalist käsitlemist ajakirjanduses ning ESF-i kaasrahastust nähakse olulise panustajana Eesti inimkapitali ning konkurentsivõime tõstmise.

6 PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE

Järgnevates alapeatükkides kajastatakse rakenduskava elluviimist prioriteetsete suundade kaupa. Välja tuuakse suundade lühikirjeldus koos sisalduvate meetmete ja nende mahuga, seatud eesmärkide täitmine (võttes arvesse nii rakenduskava indikaatorite täitmist kui ka suuna finantstulemusi – väljamaksed, projektidega kaetus), ESF tegevustes osalenud isikute seireandmed, vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused pr suunas ning lõpetuseks RA ja RÜ hinnangud suuna rakendamisele tervikuna.

6.1 Elukestev õpe

Prioriteetset suunda Elukestev õpe rakendatakse kokku üheksa meetme kaudu. Neist kaheksa rakendusüksuseks on SA Innove ja ühe rakendusüksuseks on Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK). Avatud on kõik meetmed, kõikide meetmete tegevused on käimas. Antud PS moodustab oma kogueelarvega (68 679 947 eurot) ligikaudu 15% IARK-i kogu-eelarvest.

Tabel 6.1: Prioriteetse suuna meetmed

Meetme nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
1.1.1 Kutsekvalifikatsioonisüsteemi arendamine	Programm	19.03.2008	2 627 152
1.1.2 Noorsootöö kvaliteedi arendamine	Programm	30.06.2008	4 002 275
1.1.3 Teavitamis- ja nõustamissüsteemi arendamine	2 programmi	3.07.2008; 10.07.2008	6 046 505
1.1.4 Keeleõppe arendamine	2 programmi	19.03.2008; 10.01.2011	5 532 723
1.1.5 Kutseõppe sisuline kaasajastamine ning kvaliteedi kindlustamine	3 programmi	4.06.2008, 28.05.2008 29.04.2008	11 303 211
1.1.6 Täiskasvanuhariduse arendamine	5 programmi	6.02.2009 20.06.2008 9.06.2008 16.02.2010 9.02.2010	14 618 989
1.1.7 Kooli poolelijätmise vähendamine, haridusele juurdepääsu suurendamine ning õppe kvaliteedi parandamine	4 programmi ja kaks avatud taotlusvooru	10.07.2008 3.07.2008 23.09.2008 9.01.2009 16.04.2009 26.04.2011	7 592 231
1.1.8 Õppijakeskse ja uuendusmeelse kutsehariduse arendamine ning elukestva õppe võimaluste laiendamine	Avatud taotlusvoor	15.07.2010	3 459 286
1.1.9 Keskkonnahariduse arendamine	programm	12.01.2011	3 195 582

6.1.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna eesmärgid on järgmised:

1. Suurem osalemine elukestvas õppes vastavalt võimetele ja vajadustele.
2. Õpe üld- ja kutsehariduses on kõrgtasemeline ja vastab õppijate ja ühiskonna vajadustele.

Allpool on toodud IARK-i prioriteetse suuna Elukestev õpe eesmärkide saavutamist iseloomustavad tulemus-, väljund- ja mõjuindikaatorid ning seatud kontroll- ja sihttasemete saavutamise määrad (%) aastate lõikes. Indikaatorite info tugineb programmide ja projektide elluviijate poolt esitatud 2011. aasta aruannetes kajastatud andmetele. Programmide ja projektide elluviijad esitavad RÜ-le informatsiooni indikaatorite saavutamise kohta vähemalt kord aastas (sõltuvalt programmist esitatakse ainult aastaaruandeid või nii poolaasta aruandeid kui ka aastaaruandeid). Indikaatorite täitmist jälgib RA iga-aastaselt, koondades elluviijate ja toetuse saajate aastaaruannetest saadava sisendi. Inimressursi arendamise rakenduskavas ei ole kinnitatud aruandes käsitletava keskkonnahariduse meetme suhtes konkreetseid indikaatoreid.

Tabel 6.1.1: Prioriteetse suuna Elukestev õpe indikaatorid

Prioriteetse suuna 1 sisunäitajad		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Suurem osalemine elukestvas õppes vastavalt võimekusele ja vajadustele							
Väljundindikaator: Täiskasvanute koolitust pakkuvate kutseõppeasutuste ja vabahariduslike koolituskeskuste arv (kokku)	Saavutustase eesmärgist %	0%	87%	100%	100%	100%	Programmide „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ (49) ja „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ (39) 2011. aasta aruanded
	Saavutustase	0	65	87	88	88	
	Eesmärk (sihttase)	>75	>75	>75	>75 (>75)	>75	
	Esialgne tase	64	0	65	87	88	
Tulemusindikaator: Koolituse edukalt läbinud täiskasvanud inimeste arv (kumulatiivselt)	Saavutustase eesmärgist %	-	6%	24%	50%	73%	Programmide „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ (28 077) ja „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ (24 225) 2011. aasta aruanded, meetme 1.1.8 projektide 2011. a aruanded (1212)
	Saavutustase	-	4314	17 252	36 560	53 514	
	Eesmärk	73 000	73 000	73 000	73 000 (40 000)	73 000	
	Esialgne tase	11 505	-	4314	17 252	36 560	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Mõjuindikaator: Täiskasvanud elanike (25-64a) elukestvas õppes osalemise määr	Saavutustase eesmärgist %	61%	85%	92%	95%	104%	STAT(15.02.2012)
	Saavutustase	7,0%	9,8%	10,6%	10,9%	12%	
	Eesmärk	11,5%	11,5%	11,5%	11,5% (10%)	11,5%	
	Esialgne tase	6,5%	7,0%	9,8%	10,6%	10,9%	
Väljundindikaator: Moderniseeritud nõuete järgi välja töötatud kutsestandardid (kumulatiivselt) ¹⁴	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	33%	48%	Programmi „Kutsete süsteemi arendamine“ 2011. aasta aruanne.
	Saavutustase	5	33	40	101 (33%)	48%	
	Eesmärk	100%	100%	100%	100% (33%)	100%	
	Esialgne tase	0	5	33	40	101 (33%)	
Tulemusindikaator: Inimeste arv, kelle kvalifikatsiooni on tunnustatud uuendatud nõuete järgi (uute kutsetunnistuste arv)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	47%	115%	Programmi „Kutsete süsteemi arendamine“ 2011. aasta aruanne.
	Saavutustase	0	0	0	14 169	34 600	
	Eesmärk	30000	30000	30000	30000 (10 000)	30000	
	Esialgne tase	0	0	0	0	14 169	
Väljundindikaator: Noorsootõtjatele suunatud koolituste arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	2%	18%	37%	67%	Programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ 2011. aasta aruanne. 2009-2010. a koolituste arvu on korrigeeritud.
	Saavutustase	0	5	45	93	167	
	Eesmärk	250	250	250	250 (100)	250	
	Esialgne tase	0	0	5	46	93	
Tulemusindikaator: Koolituse edukalt läbinud noorsootõtjate arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	2%	25%	62%	109%	Programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ 2011. aasta aruanne. 2009.-2010. a koolitute arvu on korrigeeritud.
	Saavutustase	0	70	1011	2469	4349	
	Eesmärk	4000	4000	4000	4000 (1600)	4000	
	Esialgne tase	0	0	70	1041	2469	
Väljundindikaator: Mitte-eestlastele suunatud koolituste arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	9%	60%	221%	223%	Programmi „Keeleõppe arendamine 2007-2010“ lõpparuanne ja „Keeleõppe arendamine 2011-2013“ 2011. aasta aruanne
	Saavutustase	0	8	54	199	201	
	Eesmärk	90	90	90	90 (45)	90	
	Esialgne tase	0	0	8	54	199	

¹⁴ Kuna indikaatorit on rakenduskava muudatustega muudetud, siis peab saavutustase edaspidi olema näidatud osakaaluna kutsestandardite koguarvust.

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Tulemusindikaator: Koolituse läbinud mitte-eestlaste arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	4%	22%	55%	56%	Programmi „Keeleõppe arendamine 2007-2010“ lõpparuanne ja „Keeleõppe arendamine 2011-2013“ 2011. aasta aruanne. Programmi elluviija on täpsustanud ka 2009.-2010. a aruandeperioodidel koolitatud isikute arvu
	Saavutustase	0	155	815	2065	2106	
	Eesmärk	3750	3750	3750	3750 (1870)	3750	
	Esialgne tase	0	0	155	815	2065	
Mõjuindikaator: Mitte-eestlaste (25-64.a) elukestvas õppes osalemise määr	Saavutustase eesmärgist %	48%	70%	79%	85%	87%	STAT (15.02.2012)
	Saavutustase	4,8%	7%	7,9%	8,5%	8,7%	
	Eesmärk	10%	10%	10%	10% (7,5%)	10%	
	Esialgne tase	4,1%	4,8%	7%	7,9%	8,5%	
Eesmärk 2: Õpe üld- ja kutsehariduses on kõrgtasemeline ning vastab õppijate ja ühiskonna vajadustele							
Väljundindikaator: Koolitustel osalenud kutseõpet pakkuvate õppeasutuste õpetajate ja kutseõpetajate määr (% kõigi kutseõpet pakkuvate õppeasutuste õpetajate ja kutseõpetajate koguarvust ühe õppeaasta jooksul) ¹⁵	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	-	100%	Programmi „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ 2011. a aruanne. Aastatel 2009 ja 2010 panustas indikaatorisse ka programm „Kutsehariduse populariseerimine“ Selgitus: 10.11.11 töötas kutseõppeasutustes kokku 2199 õpetajat (EHISe andmed).
	Saavutustase	0	50	1763	1017	40% (872 in)	
	Eesmärk (ühe õppeaasta kohta)	>35%	>35%	>35%	>35% (>35%)	>35%	
	Esialgne tase	0	0	50	1763	1017	
Tulemusindikaator: Läbitud koolitust vajalikuks ja kasulikuks hinnanud õpetajate osakaal koolitustel osalenutest	Saavutustase eesmärgist %	0%	104%	110%	111%	111%	Programmi „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ 2011. a aruanne. Indikaator esitatakse igaaastaste andmete põhjal.
	Saavutustase	0%	94%	98,6%	99,9%	99,7%	
	Eesmärk	90%	90%	90%	90% (80%)	90%	
	Esialgne tase	0	0	94%	98,6%	99,9%	

¹⁵ Kuna indikaatorit on rakenduskavas muudetud, siis saavutustase peab edaspidi olema näidatud protsendina õpetajate koguarvust.

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Väljundindikaator: Rakenduskava raames välja töötatud HEV õpilastele suunatud õppematerjalide arv, mis vastavad riikliku õppekava nõuetele	Saavutustase eesmärgist %	-	3%	10%	20%	60%	Programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ 2011. aasta aruanne.
	Saavutustase	-	1	3	6	18	
	Eesmärk	30	30	30	30 (15)	30	
	Esialgne tase	5	-	1	3	6	
Tulemusindikaator: Päevases õppevormis individuaalse õppekava alusel õppivate õpilaste osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	80%	80%	60%	EHIS (10.02.2012)
	Saavutustase	0	0	4%	4%	3%	
	Eesmärk	5%	5%	5%	5% (3%)	5%	
	Esialgne tase	0	0	0	4%	4%	
Väljundindikaator: Koolitusel osalevate õpetajate arv (üldharidus)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	387%	807%	Programmi „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008-2014“ 2011. a aruanne (510) ja meetme 1.1.7.5 projektide 2011. aasta aruanded (7562)
	Saavutustase	0	0	0	3869	8072	
	Eesmärk	1000	1000	1000	1000 (400)	1000	
	Esialgne tase	0	0	0	0	3869	
Tulemusindikaator: Protsent õpetajatest, kes vastavad kvalifikatsiooninõuetele	Saavutustase eesmärgist %	-	-	95%	96%	96%	STAT/EHIS (1.02.2012)
	Saavutustase	90%	91%	90%	91,3%	91,1%	
	Eesmärk	>95%	>95%	>95%	>95% (95%)	>95%	
	Esialgne tase	89,5%	90%	91%	90%	91,3%	
Väljundindikaator: Koolitatud nõunike arv	Saavutustase eesmärgist %	50%	50%	50%	65%	103%	Programmi „Õppe kvaliteedi parendamine õppeasutuste sise- ja õpitulemuste välishindamissüsteemi arendamise kaudu“ 2011. aasta aruanne
	Saavutustase	100	100	100	130	206	
	Eesmärk	200	200	200	200 (150)	200	
	Esialgne tase	100	100	100	100	130	
Tulemusindikaator: Süsteemselt asutuse kvaliteeti hindavate õppeasutuste osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	134%	194%	Programmi „Õppe kvaliteedi parendamine õppeasutuste sise- ja õpitulemuste
	Saavutustase	0%	0%	0%	67%	97%	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (30%)	50%	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

	Esialgne tase	5%	0%	0%	0%	67%	välisindamissüsteemi arendamise kaudu 2011. aasta aruanne (HTM välisindamis- osakonna analüüs)
Väljundindikaator: Koolitatud pedagoogide arv IKT valdkonnas	Saavutustase eesmärgist %	0%	14%	35%	54%	77%	Programmi „Õppiv Tiiger 2008-2013“ 2011. aasta aruanne
	Saavutustase	0	1615	4137	6493	9247	
	Eesmärk	12000	12000	12000	12000 (8000)	12000	
	Esialgne tase	0	0	1615	4137	6493	
Tulemusindikaator: IKT-d aktiivselt tundides ja koolitustel kasutatavate ning elektroonilisi õppematerjale koostavate õpetajate osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	29%	43%	71%	-	Programmi „Õppiv Tiiger 2008-2013“ 2011. aasta aruanne 2011. aastal ei toimunud uuringut, mis oleks mõõtnud antud tulemusindikaatori saavutustaset
	Saavutustase	0%	10%	15%	25%	N/A	
	Eesmärk	35%	35%	35%	35% (25%)	35%	
	Esialgne tase	0%	0%	10%	15%	25%	
Mõjuindikaator: Koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal 18-24 a vanusegrupis	Saavutustase eesmärgist %	55%	56%	56%	68%	74%	STAT, Tööjõu-uuringu andmed 2011. a kohta
	Saavutustase	14,6%	14,3%	14,3%	11,7%	10,8%	
	Eesmärk	8%	8%	8%	8% (10%)	8%	
	Esialgne tase	13,2%	14,6%	14,3%	14,3%	11,7%	
Mõjuindikaator: Vähemalt keskkariduse omandanud noorte osatähtsus 20-24a vanusegrupis	Saavutustase eesmärgist %	97%	98%	98%	99%	99%	STAT, Tööjõu-uuringu andmed 2011. a kohta
	Saavutustase	81,1%	82%	81,9%	83,4%	83%	
	Eesmärk	84%	84%	84%	84% (83%)	84%	
	Esialgne tase	83,0%	81,1%	82%	81,9%	83,4%	

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2011 (programmide ja projektide seirearuanded, STAT ja EHIS, 14.03.2012).

N/A - andmed pole aruande esitamise ajaks veel teada või pole kättesaadavad.

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

Elukestva õppe prioriteetses suunas on kokku 22 indikaatorit, millest 2010. a kontrolltase saavutati või ületati 15 puhul. Tabelist selgub, et ligikaudu poolte indikaatorite puhul on juba sihttase saavutatud, mõned isegi ületavad seda mitmekordselt (näiteks mitte-eestlastele suunatud koolituste arv, koolitusel osalevate õpetajate arv). Paljud indikaatorid on täitmisele lähedal ning eeldatavasti saavutavad planeeritud tulemuse järgneva paari aasta jooksul, millal programmide ja projektide tegevused toimuvad. Alla 50% on täidetud vaid mõni üksik indikaator, näiteks moderniseeritud nõuete järgi välja töötatud kutsestandardite arv (48%).

Esimene eesmärk on „**Suurem osalemine elukestvas õppes vastavalt võimekusele ja vajadusele**“.

Selle eesmärgi saavutamiseks rakendatakse nelja tegevust.

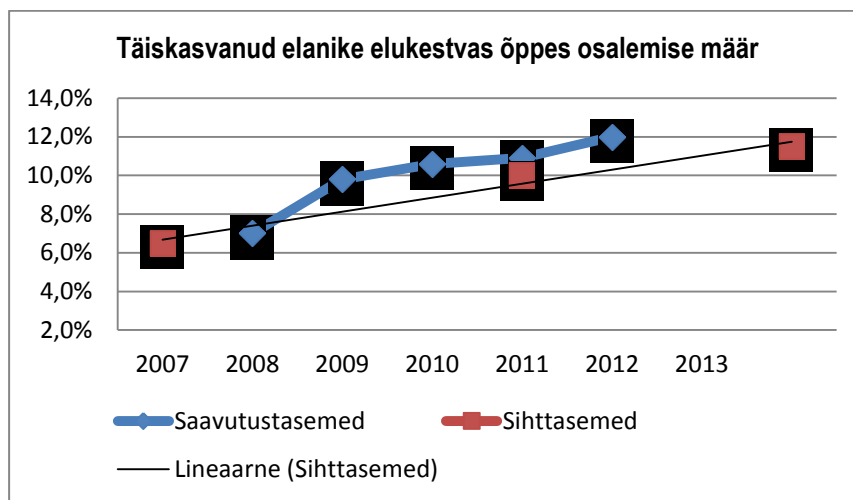
Väljundindikaator „täiskasvanute koolitust pakkuvate kutseõppeasutuste ja vabahariduslike koolituskeskuste arv“ on 2011. aasta lõpu seisuga täidetud (õpe toimub 49-s koolituskeskuses ja 39-s kutseõppeasutuses). Planeeritust suurem koolide arv näitab koolide valimisolekut koolituste läbiviimiseks ja arendustegevustes osalemiseks. Tulemusindikaatori „Koolituse edukalt läbinud töötavate täiskasvanud inimeste arv“ sihttasemest on täidetud 73%. Programmi „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ elluvijja hinnangul ei ole võimalik selle programmi sihttasel 40 000 koolitatut vabahariduslikes keskustes programmi lõpuks saavutada seoses suurema hulga pikaajaliste koolitustega, millega on kaasnenud kulu kasv ühe õppija kohta ning võimalike osalejate väiksema huvi tõttu. Väiksem huvi on programmi elluvijja hinnangul tingitud 2010. ja 2011. aastal tasuta koolituste suurema pakkumisega koolitusturul. Programmi lõpuni jääva poole aasta jooksul plaanitakse võtta kasutusele täiendavaid meetmeid (rohkem teavitust, lühemad kursused), kuid programmi indikaatorite täielikuks saavutamiseks oleks vajalik programmi pikendada. Programm „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ kestab kuni 2013. aastani ning seetõttu on selle programmi sihttaseme (33 000) saavutamine reaalne. Koolitusi on läbinud aastatel 2008-2011 kokku 53 514 täiskasvanut (2013. aasta sihttase on 73 000 koolitatut), neist 28 077 vabahariduslikes koolituskeskustes, 24 225 kutseõppeasutustes ja 1 212 meetme „Õppijakeskse ja uuendusmeelse kutsehariduse arendamine ning elukestva õppe võimaluste laiendamine“ projektide kaudu.

2011. aasta lõpuks on moderniseeritud nõuete järgi välja töötatud kutsestandardeid 144, mis moodustab planeeritavast standardite koguarvust (300) 48%. Seisuga 20.03.12 kehtib veel üle 600 standardi, 2013. a peavad aga kõik kutseregistris olevad kehtivad standardid olema uuendatud. Need kutsestandardid, mida programmi lõpuks ei uuendata, kaotavad kehtivuse, seega saab sihttase perioodi lõpuks täidetud. Tulemusindikaatori „Inimeste arv, kelle kvalifikatsiooni on tunnustatud uuendatud nõuete järgi“ sihttase 30 000 inimest on ületatud, lõppeesmärgist on täidetud 115%. 2011. aasta lõpuks on indikaator ületäidetud seoses sellega, et programmi juhtrühma otsuse kohaselt loetakse kõik kutsetunnistused, mis kannavad uue kvalifikatsiooniraamistiku tasemenumbrit, uuendatud nõuete järgi väljastatuks.

Tegevust „Noorsootöötajate täienduskoolitus“ rakendatakse programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ kaudu. Rakenduskavas sätestatud indikaatorite täitmine kulgeb plaanipäraselt. Programmi väljundindikaatori „noorsootöötajatele suunatud koolituste arv“ eesmärgist on täidetud 67% (läbi on viidud 167 koolitust), tulemusindikaatori „Koolituse edukalt läbinud noorsootöötajate arv“ sihttase on täidetud 109% (kokku 4349 inimest). Indikaator on ületatud esmalt tänu koolituste põhjalikule ettevalmistusele ja kavandamisele, pidades silmas valdkonna ja sihtrühmade vajadusi. Seda iseloomustab koolitustel osalejate suur huvi koolitustel osalemiseks. Teiseks on sihtrühma suuremat kaasatust soodustanud programmi raames kavandatud koolituste läbiviijate paindlikkus, mis on võimaldanud koolitusel osaleda esialgselt suuremal arvul noortega töötavatel spetsialistidel. Tulemusindikaatori täitmine ei näita seda, et vajadust noortega töötavate spetsialistide koolitamiseks enam pole. Pigem vastupidi, programmi raames tuleb koolitustega jätkata, kuna vajadus ja eelarvevahendid on olemas. Vahendite kasutamine on toimunud vastavalt aastaeelarvetele ning selles osas ei ole toimunud ressursside kiiremat kasutuselevõtmist. Praeguseks on programmis koolitustele kavandatud eelarvest tekkepõhiselt kasutatud veidi üle 60%.

Tegevust „Mitte-eestlaste konkurentsivõime tõstmine“ viiakse ellu programmide „Keeleõppe arendamine 2007-2010“ ja „Keeleõppe arendamine 2011-2013“ abil. Mõlema programmi tulemused on väljundiindikaatoris „mitte-eestlastele suunatud koolituste arv“, saavutatud on 223% sihttasemest. Koolitused on olnud sihtgrupi seas oodatust populaarsemad ning kuna ka vahendeid suudeti efektiivsemalt kasutada, on olnud võimalik rohkemate inimeste kaasamine koolitustesse. Programmi elluviija on korrigeerinud tulemusindikaatori „koolituse läbinud mitte-eestlaste arv“ saavutustaset 2011. aasta aruandes – koolituse läbinute seas oli varasemalt kajastatud ka keeleõppehüvitise saajate arv. Indikaatori sihttasemest on aruandlusperioodi lõpuks täidetud 56%, kusjuures aruandeaasta alustanutest lõpetavad paljud osalejad koolituse järgmisel aruandlusperioodil.

Rakenduskavas on esimese eesmärgi täitmise hindamiseks täiendavalt kaks mõjuindikaatorit, mille täitmisse panustavad erinevad programmid ja mille täitmise andmeid esitatakse kogutava riikliku statistika põhjal. Nendeks on: „täiskasvanud elanike (25-64a) elukestvas õppes osalemise määr“ ja „mitte-eestlaste (25-64a) elukestvas õppes osalemise määr“.

Joonis 6.1.1: Täiskasvanud elanike (25-64) elukestvas õppes osalemise määr
Allikas: Statistikaamet, RA

Mõlema mõjuindikaatori täitmine on kasvutrendis, kusjuures elukestvas õppes osalemise määr (12%) on nüüdseks ületanud juba ka 2013. a sihttaseme (11,5%). Arvestades seda, et perioodi algusest alates on ESF-i täiskasvanute koolitamise meetmetes olnud kokku üle 52 000 osaleja, võib näha nende meetmete positiivset mõju indikaatori paranemisele.

Eesmärk „Õpe üld- ja kutsehariduses on kõrgetasemeline ning vastab õppijate ja ühiskonna vajadustele“ viiakse ellu samuti nelja tegevusega.

Tegevuse „Kutseõpetajate konkurentsivõime tõstmine“ väljundiindikaatori „koolitustel osalenud kutseõpet pakkuvate õppeasutuste õpetajate ja kutseõpetajate määr“ täitmisse on panustanud programmid „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ ja „Kutsehariduse populariseerimine“. Programm „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ rakendub plaanipäraselt ja indikaatorite täitmine on hea, koolitustegevus lõppes 2010. aastal ning 2011. aastal indikaatorisse panustamist enam ei toimunud. Programmis „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ esineb probleeme haldussuutlikkusega, kuid rakenduskava indikaatorite täitmine on hea. Kui 2008. ja 2009. aastal arvestati indikaatoris koolitustel osalemiste arvu, mitte inimeste arvu, siis nüüdseks on numbreid korrigeeritud. Alates 2011. a muudeti indikaatori sõnastust ja tulemusi näidatakse määrana, mitte arvuna. 2011. aastal oli osalemise määr 40%. Tegevus „Erivajadustega õpilaste toetussüsteemide arendamine“ rakendub läbi programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ ja programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“. Väljundiindikaatori „välja töötatud HEV õpilastele suunatud õppematerjalide arv, mis vastavad riikliku õppekava nõuetele“ täitmine oli 2011. aasta lõpuks 60% (18 õppematerjali planeeritavast 30st). Toetuse

saaja eeldab, et kuna eelkõikulepped koostajatega on olemas, on indikaatori sihttaseme täitmine programmi lõpuks võimalik. 2011. aasta lõpuks rakendati individuaalset õppekava EHISe andmetel 2,9% kooliealistest lastest ehk see jääb sihttasemele (5%) alla 2% võrra (tulemusindikaator „Päevases õppevormis individuaalse õppekava alusel õppivate õpilaste osakaal“). Indikaatori täitmise dünaamika viitab asjaolule, et rakenduskavas on sihttase seatud liialt optimistlikult. Reaalne saavutustase on pigem 3%.

Tegevus „Üldhariduskooli õpetajate kvalifikatsiooni tõstmine“ viiakse ellu programmi „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008–2014“ kaudu ja avatud taotlusvoorude „Kaasav, mitmekesine ja turvaline üldharidus“ (meede 1.1.7.5) ning „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklikele õppekavadele vastav üldharidus“ (meede 1.1.7.6) 62 projektiga. 2011. a lõpu seisuga on 4 projekti lõppenud. Programmi raames on 2011. aastal koolitatud 510 õpetajat, mis on IARK indikaatori eesmärgist 51% (IARK eesmärk on koolitada aastas 1000 õpetajat). Kuid arvestades juurde ka projektide tegevustes osalenud 7562 õpetajat on indikaatori täitmine mitmekordne (807%). Tekkinud olukorda selgitab asjaolu, et perioodi kavandamisel planeeriti koolitusi valdavalt programmilise tegevusena, mida täiendavad projektide tegevused. Pedagoogide koolitustel osalemise suur arv näitab koolituste populaarsust ning pedagoogide suurt huvi osaleda aktiivselt erinevates täienduskoolitustel.

Tegevus „Üldhariduse kvaliteeti kindlustava sisehindamissüsteemi rakendamine“ viiakse ellu programmi „Õppe kvaliteedi parendamine õppeasutuste sise- ja õpitulemuste välishindamissüsteemi ning seadusloome arendamise kaudu“ abil. Programmi seirearuande kohaselt on indikaatori „koolitatud nõunike arv“ saavutustase 2011. aasta lõpuks 206 ehk eesmärgist on täidetud 103%. Indikaatori täitmine näitab seda, et programmilised tegevused on just aruandlusaastal käivitunud väga hästi. Tulemusindikaatori „süsteemselt asutuse kvaliteeti hindavate õppeasutuste osakaal“ eesmärk on juba oluliselt ületatud (194%). Indikaatori ületäitmine viitab tagasihoidlikele sihttasemete määramisele planeerimise käigus. Tulemusi analüüsid tuleb arvesse võtta asjaolu, et tänapäeva koolis on süsteemne asutuse kvaliteedi hindamine muutunud igapäevaseks reaalsuseks, mis toimib tänu koolide arendustegevusele, mida on läbi viidud alates 90.- aastate lõpust.

Tegevust „Pedagoogide IKT alaste teadmiste tõstmine“ rakendatakse läbi programmi „Õppiv Tiiger 2008-2013“. Väljund- ja tulemusindikaatorite täitmine kulgeb hästi, 2011. aasta lõpuks oli väljundindikaator „koolitatud pedagoogide arv IKT valdkonnas“ täidetud 77% (9 247 koolitatut). Indikaatori „IKTd aktiivselt tundides ja koolitustel kasutatavate ning elektroonilisi õppematerjale koostavate õpetajate osakaal“ osas ei ole 2011. aasta kohta uusi andmeid esitatud, kuna vastavat uuringut ei toimunud. Eelmisel aastal oli lõppeesmärgi täitmine 71% ja 2010. a kontrolltase saavutatud 100%.

Rakenduskavas on PS Elukestev õpe teise eesmärgi täitmise hindamiseks täiendavalt kaks mõjuindikaatorit, mille täitmise panustavad erinevad programmid ja mille andmeid esitatakse kogutava riikliku statistika põhjal. Nendeks on: „**Koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal 18-24 a sihtgrupis**“ ja „**Vähemalt keskhariduse omandanud noorte osatähtsus 20-24 a vanusegrupis**“.

Eesmärgi „Õpe üld- ja kutsehariduses on kõrgetasemeline ning vastab õppijate ja ühiskonna vajadustele“ täitmist toetavad nii kutse- kui ka üldhariduse valdkonna meetmed. Koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal vanusegrupis näitab positiivset trendi, ehkki kontrolltasemeni veel ei jõutud. Mõjuindikaatori väärtus 2011. a oli 10,8%, olles tunduvalt vähenenud võrreldes 2009. a 14,3%-ga ning 2010.a 11,7%-ga. Samas ei ole võimalik hinnata selles näitajas tõukefondide meetmete põhjustatud mõju ulatust, saab aga eeldada, et mõju on olnud soosiv. Samuti on vähehaaval suurenenud vähemalt keskhariduse omandanud noorte osatähtsus 20-24a vanusegrupis. 2010. a kontrolltase (83%) täideti ning 2013. a sihttase näib kättesaadav. 2011. a saavutustase on esialgsetel andmetel 83%. Hoolimata aastanäitaja väikesest langusest on trend positiivne.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et indikaatorite täitmisega suuri probleeme ei ole, pigem on mitmetel juhtudel tegemist nende ületäitmisega, millest saab järeldada, et planeerimise faasis on oldud liiga tagasihoidlikud ja pole suudetud piisavalt ette näha tegevuste tegelikku ulatust. Raskem on sihttasemeid saavutada nende indikaatorite puhul, mis on üldisemad riiki ja selle haridussüsteemi iseloomustavad näitajad (nt päevases õppevormis individuaalse õppekava alusel õppivate õpilaste osakaal, koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal 18-24 a vanusegrupis) ning mis sõltuvad paljuski demograafilistest jm teguritest.

6.1.2 Finantsteave

Elukestva õppe prioriteetses suunas on 2011. aastal kasutatud ESF toetust 10,97 miljonit eurot ehk **78,3%** riigieelarvesse kavandatust (koos ettemaksetega), mis jääb alla eelmisel aruandeaastal välja makstud 11,92 miljonile eurole (ESF) ning 94,13%-le riigieelarvesse planeeritud summadest. RÜ on aruandeaastal väga hoolikalt jälginud ettemaksete andmisel toetuse saajate tegelikke vajadusi ning varasemate ettemaksete jääke, mistõttu ongi riigieelarve täitmine võrreldes varasema aastaga madalam. Samas on oluliselt tõusnud abikõlblike kulude maht – 72% võrreldes 2010. aasta lõpu kumulatiivse abikõlblike kulude mahuga. 2010. aasta abikõlblike kulude mahtu ületab aruandeaasta abikõlblike kulude summa 1,39 miljoni euro võrra (ESF toetuse osa). Uusi ESF toetuse kohustusi võeti 2011. aastal üles **3,93 miljonit eurot**, sh 88 projekti meetme 1.1.8 ning alameetme 1.1.7.6 avatud taotlusvoorude projektid. Täiendavalt suurendati kahe meetme 1.1.3 „Teavitamis- ja nõustamisteenuste arendamine“ programmi eelarveid 3,4 miljoni euro võrra, osaliselt vähendati selleks meetme 1.1.7 eelarvet alameetme „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklikele õppekavadele vastav üldharidus“ I taotlusvoorust kohustustega katmata jäänud vahendite arvelt. Hinnang riigieelarve täitmisele on hea.

Kinnitatud projektide ja programmide eelarved moodustavad **99,98%** meetmete 1.1.1-1.1.8 kogueelarvest, seega hindab RA prioriteetse suuna ning meetmete eelarvete kohustustega katmise väga heaks. Võrreldes eelmise aastaga on kohustuste protsent suurenenud ligikaudu 15% võrra nii meetme 1.1.8 kui 1.1.7.6 avatud taotlusvoorude projektide rahastamisotsuste võrra. Nende projektide mõjul on ligikaudu 50% suurenenud ka erasektori osalus prioriteetse suuna kogueelarvest. 2011. aastal suurendati eelarvemahtu ja pikendati meetme 1.1.3 programme. Kuna osaliselt oli seal riigipoolne kaasfinantseerimine suurem kui 15%, on vastavate meetmete Eesti avaliku sektori osalus suurem kui algselt planeeritud.

Abikõlblike kulusid on tehtud 46% prioriteetse suuna EL osaluse kogueelarvest ning kinnitatud projektide ja programmide eelarvetest. Programmide aastaaruannetes kajastatud tekkepõhised kulud on märgatavalt suuremad, mis viitab sellele, et kulude abikõlblikkuse tõendamine võtab siiski mõningatel juhtudel rohkem aega (nt probleemid hangetega, lepingute ebakorrektsus, partnerite kulude esitamine jms).

Kõige madalam on väljamaksete protsent meetmes 1.1.8, kuna avatud vooru projektid alles käivitavad oma tegevusi (toetusotsused tehti I kvartalis 2011. a). Madalamad on ka meetmete 1.1.1, 1.1.2 ja 1.1.5 väljamaksed, kuid meetme 1.1.1 ja 1.1.2 programmide seirearuanded kinnitavad tekkepõhist kulude tegemist aruandeaasta lõpuks mahus vastavalt 51,7% ja 55,04%, mis ületab oluliselt abikõlblike kulude proportsiooni eelarvest ja näitab kulude abikõlblikuks tunnistamise pikka viitaega alates kulude tekkest.

RÜ (Innove) hindab meetmete finantsprogressi rahuldavaks, kuid meetme 1.1.5 osas leiab, et tuleks kaaluda eelarvevahendite ümberjaotamist, kuna mahukast eelarvest (11,3 mln eurot) 65% kulutamine kaheaastase perioodi jooksul ei ole tõenäoline. Vaadates indikaatorite täitmise dünaamikat, on võimalik seatud eesmärgid saavutada ka praegusest planeeritust väiksemate vahenditega.

Keskkonnahariduse arendamiseks ESF-ist ettenähtud toetusest on programmiga „Keskkonnahariduse arendamine“ kaetud 85%. Veel kohustustega katmata osa kasutamise viisi üle otsustatakse 2012. a II kvartalis, kui valmivad programmi raames korraldatavate keskkonnahariduse teemaliste uuringute aruanded.

Väljamaksed jäid 2011. a tagasihoidlikeks, sest programm käivitus viivitusega ja põhiliselt tegeldi hangete ettevalmistamise ning läbiviimisega. Aruandeaasta lõpul võib aga öelda, et programm on hästi käivitud ning eesmärgid on saavutatavad.

6.1.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

Osalejate (ESFist otseselt kasusaanud inimeste) liigitust prioriteetse suuna tegevustes kajastab järgnev tabel:

Tabel 6.1.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas 1

Osalejate arv aastal 2011	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	alustanutest
Osalejate koguarv	121 699	77 345 (64%)	117 493	74 754 (64%)	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE-d))	32 575	26 623	29 939	24 403	26,8%
FIE-d	691	446	696	445	0,6%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	3 584	2 498	3 532	2 469	2,9%
pikaajaliselt töötud	549	364	527	361	0,5%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetud isikud, tööl mittekaivad või muud isikud)	85 540	48 224	84 022	47 882	70,3%
haridust ja koolitust saavad mitteaktiivsed isikud	80 518	45 807	78 948	45 426	66,2%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	79 252	44 287	77 518	43 460	65,1%
vanemaealised (55–64 aastased)	6 919	5 661	6 577	5 379	5,7%
Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa, vastavalt riiklikele eeskirjadele					
(rahvus)vähemused	7 048	4 936	6 146	4 218	5,8%
Immigrandid	97	78	113	79	0,1%
puuetega inimesed	815	517	750	474	0,7%
muud tõrjutud isikud	89	68	89	68	0,1%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	77 202	43 768	76 145	43 635	63,4%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	14 826	9 032	13 807	8 433	12,2%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	5 928	4 479	5 664	4 240	4,9%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	23 743	20 066	21 877	18 446	19,5%

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2011, HTM ja SA Innove

Tabelis näidatud osalejatest ca 68 300 osalejat lisandus aruandeaastal programmist „Karjääriteenuste süsteemi arendamine“. Selle programmi osalejate sooline jaotus on hinnanguline, kuna polnud võimalik kõigi teenust saanud osalejate puhul tuua välja jagunemist „sh naised“. Seetõttu laiendati nõustamisteenustes osalenute soolist proportsiooni ka infoteenustele.

Võrreldes 2010. aastaga on näha, et projektide ja programmide tegevused on hoogustunud, osalejate koguarv on võrreldes eelmise aastaga suurusjärgu võrra kasvanud (2010. a 74 668 osalejat). Suure kasvu on toonud eelnimetatud karjääriteenuste programm, milles osalenute andmeid varem ei esitatud. Seoses antud programmist kasusaanute iseärasustega (tegemist on põhiliselt põhikooli- ja gümnaasiumi ning

kutseõppeasutuste lõpuklasside õpilastega) on ka märkimisväärselt muutunud erinevate gruppide proportsioonid kogu prioriteetses suunas.

Kaks kolmandikku moodustab mitteaktiivsete, sealhulgas õpingutes osalevate inimeste osakaal (2010. a vaid 25%, põhjuseks suure hulga õppurite lisandumine karjääriteenuste programmist), endiselt on marginaalne töötute arv. Suhteliselt suur on ka töötavate inimeste osakaal, kuna suur osa suuna tegevusi on suunatud just nendele (õpetajad, spetsialistid jne).

Suurema osa (64%) kõigist osalejatest moodustavad naised, mis on iseloomulik näitaja sellest, et Eesti haridussüsteemis töötab mehi võrreldes naistega suhteliselt vähe. Siiski on naiste osakaal võrreldes varasemate aastatega langenud seetõttu, et aruandeaastal on esmakordselt sisse loetud karjääriteenuseid saanud õpilased, mis mõnevõrra tasakaalustab soolist jaotust. Aastal 2010 oli vastav näitaja nt 71%. Samal põhjusel on hüppeliselt suurenenud noorte ning madalama haridustasemega (põhiharidusega või alla selle) kasusaanute osakaal. Kuna meetmed ei ole suunatud otseselt vähemustele, puuetega inimestele, immigrantidele ega muudele tõrjutud isikutele, oli nende osakaal endiselt väga väike.

6.1.4 Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused

Tegevuste topeltrahastamise vältimiseks küsitakse avatud taotlusvoorudes toetuse taotlejalt teavet, kas taotleja on taotlenud või kavatses taotleda sama tegevuse rahastamiseks mõnelt riigieelarveliselt või muid vahendeid. Kulude võimaliku topeltrahastamise kontrolliks teostatakse kuludokumentide kontroll andmebaasis SFOS.

Programmi „Keskkonnahariduse arendamine” raames arendatakse keskkonnahariduse koostöövõrgustikku, et anda arengutõuge riiklikel õppekavadel põhineva (RE-st rahastatava) ja koolivälise keskkonnahariduse (erinevad rahastajad ja juriidilised isikud) teineteist toetavale arengule, eesmärgiga tõhustada riigi ees seisvate säästva arengu ja keskkonna valdkonna eesmärgi.

Programm „Keskkonnahariduse arendamine” on kaudselt seotud „Elukeskkonna arendamise rakenduskava” prioriteetse suuna 2 „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine” meetmega „Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine”, mille toel arendatakse üle Eesti asuvaid mitteformaalse keskkonnahariduse keskusi. Keskuste töötajaskond saab programmi raames täienduskoolitust. Samuti suurendatakse programmi tegevuste kaudu ERF meetme toel arendatavate keskuste formaalhariduslikus õppetöös kasutamise potentsiaali.

Prioriteetse suunas on kõigi meetmete puhul lubatud rahastada teise fondi tüüpi tegevusi (ESFist rahastatud prioriteetse suuna eelarvest kuni 10% ERF tüüpi tegevuste rahastamiseks).

Aruandeperioodi lõpu seisuga oli tehtud meetmetes 1.1-1.8 ERF tüüpi kulusid 216 871 euro (0,67%) ulatuses abikõlblikest kuludest. ERF tüüpi kulusid on projektides ja programmides tehtud reeglina administreerimiseks või sisutegevuste läbiviimiseks vajaliku kontorimööbli ja –tehnikaga soetamiseks, sh on kaasajastatud täiskasvanute koolituskeskuste arvutiparki, ostetud vajalikud arvutid PIAAC-uuringu läbiviimiseks jmt.

6.1.5 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

RÜ hinnang:

Programmide tegevused on aruandeaastal saavutanud enamjaolt hea tempo. Varasematel aastatel märgatud probleeme tegevuste algatamisel ja läbiviimisel enam pole ning programmide indikaatorite ja eesmärkide täitmine on hea.

On mitmeid programme, mis siiski leiavad, et otstarbekas oleks programmi abikõlblikkuse perioodi pikendada ka 2014. aastasse või kauem (programmid „Kutsehariduse sisuline arendamine 2007-2013” ning „PIAAC-Eesti”), et tagada sisutegevuste elluviimine piisava ajaressursiga. Kindlasti peaks rakendusamet kaaluma vähese abikõlblike kulude mahuga programmide perioodi lõpuks potentsiaalselt kasutamata jäävate vahendite ümberjagamist 2012. aastal lõppevate programmide tegevuste jätkamiseks.

Nt programmi KUTSE 2011. aasta eelarvest on kulusid toetuse saaja aruande järgi tehtud 26% eelarve mahust, kogueelarvest on toetuse saaja raamatupidamises tekkepõhiselt aruandeperioodi lõpuks kasutatud 11,8%. Programmi „Kutsehariduse sisuline arendamine aastaaruande kohaselt on 2011. a eelarve täitmine 69% ning kumulatiivselt tehtud kulusid 36% programmi eelarve mahust. Arvestades järelejäänud aega programmide abikõlblikkuse perioodi lõpuni, ei ole reaalne enam kui 50% eelarve kasutamine hiljemalt 31. detsembriks 2013. a.

Hinnang 2011.a riigieelarve täitmisele on **hea**, välja maksti 78,4% riigieelarvesse planeeritud mahust (koos ettemaksetega). Abikõlblike kulude väljamakseid (sh ettemakstud toetuse tõendamist abikõlblike kuludena) oli aruandeaastal 11,15 miljonit eurot, mis moodustab ühenduse osalusest 19,1%, võrreldes 2010. aasta tasemega 15 539 689 eurot on abikõlblike kulude maht kasvanud 72%. Tagasinõudeid esines aruandeperioodil 8 koondsummas 3 216 eurot (ESF toetuse osa tagasinõudest), kõik rikkumiste summad olid väheolulised.

RA (HTM) hinnangul on prioriteetse suuna progress **hea**, võttes arvesse asjaolusid, et kõik kavandatud meetmed on käivitanud, kohustustega on kaetud 99,2%. EL toetuse vahenditest. Hinnang 2011.a riigieelarve täitmisele on hea, välja maksti 78,4% riigieelarvesse planeeritud mahust (koos ettemaksetega). Prioriteetse suuna mõjuindikaatorite täitumise dünaamika on ootuspärane ning algselt kavandatud eesmärgid saavad enamjaolt täidetud.

RA (KKM) hinnang programmi esimesele tegevusaastale on **rahuldav**. Vastavalt esimese tegevusaasta kogemusele on järgneva perioodi ajakava koostatud optimaalne, kaotatud aeg on võimalik oskusliku planeerimise tulemusel tagasi võita ning tegevuste ja väljamaksete prognoosi täitmine on tõenäoline.

6.2 Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Prioriteetne suund Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine jaguneb kuueks meetmeks, mida viiakse ellu programmide (10 tk) kui ka avatud taotlusvoorude alameetmete (neli tk) kaudu. Antud PS moodustab oma kogueelarvega (117 598 503 eurot) ligikaudu 25% IARK-i kogueelarvest. Avatud on viis meedet, avamata on aruandlusaasta lõpu seisuga üks meede – Eesti teadusasutuste rahastamissüsteemi ümberkorraldamine. Meetmete RA-ks on Haridus- ja Teadusministeerium ja RÜ-ks SA Archimedes.

Tabel 6.2: Prioriteetse suuna meetmed

Meetme nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/ programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
1.2.1 Teaduspoliitika ja kõrghariduse kvaliteedi arendamine	<ul style="list-style-type: none"> – Kolmanda taseme õppe kvaliteedi arendamise programm „Primus“ – Kõrghariduse e-õppe programm „BeSt“ – Eesti kõrghariduse kvaliteedi arendamise programm „Ekka“ – Kõrghariduse katkestanute haridustee jätkamise programm TULE – Programm „Teadus- ja innovatsiooni -poliitika seire“ 	<p>23.07.08</p> <p>21.05. 2008</p> <p>18.12. 2009</p> <p>15.03.2010</p> <p>25.03.2011</p>	26 980 457
1.2.2 Doktorioõppe ja rahvusvahelistumise edendamine	<ul style="list-style-type: none"> – Doktorioõppe ja rahvusvahelistumise programm „DoRa“ 	10.06.2008	24 579 445
1.2.3 Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia võtmevaldkondade ning haridusteaduse eelisarendamine	<ul style="list-style-type: none"> – Teadlasmobiilsuse programm „Mobilitas“ – Haridusteaduse ja õpetajahariduse programm „EduKo“ 	<p>23.07.2008</p> <p>27.01.2009</p>	21 601 754
1.2.4 Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine;	<ul style="list-style-type: none"> – Alameetmed „Doktorikoolid“ (13 projekti) – „Kõrgkoolide ja ettevõtete koostöö“ – „Kõrgkooli innovatsioon“. 	06.02.2009	23 314 075
1.2.5 Kohandumine teadmispõhise majandusega.	<ul style="list-style-type: none"> – Teaduse populariseerimise programm „TeaMe“ – Teaduse populariseerimise avatud taotlusvoor „Teeme“ (15 projekti) 	<p>17.07.2009</p> <p>6.05.2010</p>	3 835 447
1.2.6 Teadusasutuste rahastamissüsteemi ümberkorraldamine	<ul style="list-style-type: none"> – Programm 	Kooskõlastamisel	2 443 637

6.2.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna eesmärgid on järgmised:

1. Lisandub teadmispõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja insenere.
2. Tugevneb kõrghariduse kvaliteet ning suunatus lisandväärtuse loomisele.

Allolevas tabelis on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamise väljund-, tulemus- ja mõjuindikaatorid, näidatud ära neile seatud kontroll- ja sihttasemed ning saavutamise määrad aastate lõikes.

Tabel 6.2.1: Prioriteetse suuna Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine indikaatorid

Prioriteetse suuna 2 sisunäitajad		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Lisandub teadmispõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja insenere*							
Väljundindikaator: Kõrgetasemeliste rahvusvaheliste õppejõudude ja teadlaste pikaajalised ESF-i kaasfinantseeritavad grandid eelisarendatavates valdkondades (jooksva aasta grandihoidjate arv)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	83-100%	142-170 %	175-210%	Programmide Mobilitas ja DoRa 2011. a seirearuanded (28.02.2012) (ehk Mobilitases 13 ja DoRas 8).
	Saavutustase	0	0	10	17	21	
	Eesmärk (sihttase)	10-12	10-12	10-12	10-12 (8-10)	10-12	
	Esialgne tase	0	0	0	10	17	
Tulemusindikaator: Kõrgetasemeliste rahvusvaheliste õppejõudude ja teadlaste pikaajalist granti saanud õppejõudude poolt juhendatavate magistrantide ning doktorantide arv (jooksval aastal)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	4-5%; 8,3-10%	40-50%; 158-190%	48-60%; 300-360%	Programmi DoRa 2011. a seirearuanne (28.02.2012).
	Saavutustase	0; 0	0; 0	1; 1	10; 19	12; 36	
	Eesmärk	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12 (15-20; 8-10)	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12	
	Esialgne tase	0; 0	0; 0	0; 0	1; 1	10; 19	
Väljundindikaator: ESF-i finantseeritavate doktoriõppe kohtade arv (jooksval aastal)	Saavutustase eesmärgist %	0%	20,0-22,5%	67-75%	96 -108%	107-120%	Programmi DoRa 2011. a seirearuanne (28.02.2012)
	Saavutustase	0	9	30	43	48	
	Eesmärk	40 - 45	40 - 45	40 - 45	40 - 45	40 - 45	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

	Esiolgne tase	0	0	9	(20-25) 30	43	
Tulemusindikaator: ESF-i finantseeritavatel doktorioõppe kohtadel atesteeritute osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	111%	108%	111%	Programmi DoRa 2011. a seirearuanne (28.02.2012)
	Saavutustase	0%	0%	100%	97%	100%	
	Eesmärk	90%	90%	90%	90% (90%)	90%	
	Esiolgne tase	0%	0%	0%	100%	97%	
Väljundindikaator: Kõrgharidustasemel jätkuõppesse vastuvõetud üliõpilaste arv	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	56%	119%	Programmi TuLe 2011. a seirearuanne (28.02.2012)
	Saavutustase	-	-	-	450	955	
	Eesmärk	800	800	800	800	800	
	Esiolgne tase	-	-	-	0	450	
Väljundindikaator: Doktorioõppe jätkuõppesse vastuvõetud üliõpilaste arv	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	0%	79%	Doktorikooliprojektide 2011. a seirearuanded (28.02.2012). Kontrolltase 2013: 100; sihttase 2015: 100
	Saavutustase	-	-	-	0	79	
	Eesmärk	100	100	100	100	100	
	Esiolgne tase	-	-	-	0	0	
Tulemusindikaator: Jätkuõppe efektiivsus - jätkuõppes õpingud lõpetanud üliõpilaste osakaal vastuvõetutest	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	3%	16%	Programmi TuLe 2011. a seirearuanne (28.02.2012). kontrolltase 60% (2013); sihttase 80% (2015)
	Saavutustase	-	-	-	2%	13%	
	Eesmärk	-	-	-	80% (2015)	80% (2015)	
	Esiolgne tase	-	-	-	-	-	
Tulemusindikaator: Jätkuõppe efektiivsus - jätkuõppes õpingud lõpetanud doktorantide osakaal vastuvõetutest	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	-	16%	Kontrolltase 2013 doktorioõppes 40%; sihttase 2015 doktorioõppes 70%
	Saavutustase	-	-	-	-	11%	
	Eesmärk	-	-	-	70% (2015)	70% (2015)	
	Esiolgne tase	-	-	-	-	-	
Eesmärk 2: Tugevneb kõrghariduse kvaliteet ning suunatus lisandväärtuse loomisele							
Väljundindikaator: ESF-i kaasfinantseeritavate stipendiumite eest Eesti ülikoolides õppivate välisdoktorantide arv (jooksval aastal)	Saavutustase eesmärgist %	0%	33,3-50%	126,6-190%	180 - 270%	460%-690%	Programmi DoRa ja doktorikooli TÜ Biomeditsiini ja biotehnoloogia doktorikooli, TTÜ Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia doktorikooli, ja
	Saavutustase	0	5	19	27	69	
	Eesmärk	10-15	10-15	10-15	10-15 (10-15)	10-15	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

	Esialgne tase	0	0	5	19	27	TÜ Eesti matemaatika ja statistika doktorikooli projektide 2011. a seirearuanded (28.02.2012)
Tulemusindikaator: ESF-i kaasfinantseeritavate stipendiumite eest ülikoolides õppivate atesteeritud välisdoktorantide osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	102%	102%	110%	Programmi DoRa ja doktorikooli TÜ Biomeditsiini ja biotehnoloogia doktorikooli, TTÜ IKT doktorikooli, ja TÜ Eesti matemaatika ja statistika doktorikooli projektide 2011. a seirearuanded (28.02.2012)
	Saavutustase	0%	0%	92,1%	92,1%	98,6%	
	Eesmärk	90%	90%	90%	90% (90%)	90%	
	Esialgne tase	0%	0%	0%	92,1%	92,1%	
Väljundindikaator: ESF-i finantseeritavatel lühiajalistel õppejõudude täienduskoolituskursustel osalenud õppejõudude arv (jooksval aastal)	Saavutustase eesmärgist %	0%	126%	794%	888%	824%	Koostöö alameetme I ja II voo projektid (22), doktorikoolide alameetme projektid (11) ja programm Primus (28.02.2012)
	Saavutustase	0	505	3176	3551	3297	
	Eesmärk	400	400	400	400 (400)	400	
	Esialgne tase	0	0	505	3176	3551	
Tulemusindikaator: Täienduskoolituskursused edukalt läbinute osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	111%	111%	94%	102%	Koostöö alameetme I ja II voo projektid (22), doktorikoolide alameetme projektid (11) ja programm Primus (28.02.2012)
	Saavutustase	0%	100%	100%	84,6%	92%	
	Eesmärk	90%	90%	90%	90% (90%)	90%	
	Esialgne tase	0%	0%	100%	100%		
Väljundindikaator: ESFi finantseerimisel toimuvate kõrgkooli tasemel e-kursuste arv (kumulatiivselt)	Saavutustase eesmärgist %	0%	17%	33%	51%	68%	Koostöö alameetme I ja II voo projektid (8), doktorikoolide alameetme projektid (1) ja programm Best (28.02.2012)
	Saavutustase	0	500	1002	1517	2045	
	Eesmärk	3000	3000	3000	3000 (1500)	3000	
	Esialgne tase	250 (2006)	0	500	1002	1517	
Tulemusindikaator: ESFi finantseerimisel toimunud kõrgkooli tasemel e-kursuste edukalt läbinute arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	46,3%	57,1%	67%	79%	Koostöö alameetme I ja II voo projektid (8), doktorikoolide alameetme projektid (1) ja programm Best (28.02.2012)
	Saavutustase	0	20 835	25 709	30 139	35 508	
	Eesmärk	45 000	45 000	45 000	45 000 (30 000)	45 000	
	Esialgne tase	16 000	0	20 835	25 709	30 139	

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2011 (toetuse saajate 2011. a seirearuanded seisuga 28.02.2012)

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

Prioriteetse suuna kahe eesmärgi täitmiseks on 12 indikaatorit (kaks neist lisandus rakenduskava muudatustega 2010. a), mis jagunevad tulemus- ja väljundindikaatoriteks. 2010. a kontrolltase jäi saavutamata vaid paaril indikaatoril ja nende sihttasemed on saavutatavad perioodi lõpuks.

Eesmärgi 1 „Lisandub teadmispõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja inseneri“ mõõdikuid on neli. Prioriteetse suuna esimese eesmärgi saavutustasemete täitmist toetavad programmid DoRa ja Mobilitas. Esimese eesmärgi indikaatorite 2013. a sihttasemed on 2011. aasta lõpu seisuga enamuses täidetud. Kõrgetasemeliste rahvusvaheliste õppejõudude ja teadlaste pikaajalised ESF kaasfinantseeritavad grandid eelisarendatavates valdkondades on absoluutarvude osas täidetud, aruandeaastal rahastatakse Mobilitasest 13 tippteadlase ja DoRa`st 8 välisõppejõu tegevust. Programmi Mobilitas tegevuskava kohaselt oli aastaks 2011. a kavandatud rahastada 17 tippteadlase tegevust, tegelikult rahastati 13 (I voorus 4; II voorus 4, IV voorus 5). Suurim erinevus plaanitu ja tegelikkuse vahel tuleneb IV voorust – plaaniti rahastada 9 kuid rahastati vaid 5. Mahajäämise oluliseks põhjuseks on madal huvi tippteadlase toetuse vastu, mille tulemusel on jäänud taotlejate hulk tagasihoidlikuks. Huvi puuduse põhjuseks on toetuse suhteline väiksus võrreldes teiste riikide samalaadsete grantidega. Takistuseks osutus ka Eestis töötamise kohustus grandide kestuse jooksul (osaliselt sel põhjusel ebaõnnestus tippteadlaste III voor).

Olulise positiivse näitena võib esile tuua tippteadlaste V taotlusvooru õnnestumist. Vooru tulemused selguvad veebruaris 2012. Lisaks toetab Mobilitas uue põlvkonna teadlaste ja inseneride järelkasvuga järeldoktorite tegevust. Aastal 2011 kavandati Mobilitas rahastada 83 järeldoktori teadustööd, tegelikult rahastati 94 (I voorus 23; II voorus 20; III voorus 20, IV voorus 11, V voorus 20). DoRa ja Mobilitas programmide koostööl on suurenenud juhendatavate magistrantide (12) ja doktorantide arv (36) – tulemusindikaator „Kõrgetasemeliste rahvusvaheliste õppejõudude pikaajalist granti saanud õppejõudude poolt juhendatavate magistrantide ning doktorantide arv jooksul aastal“, kusjuures juhendatavate doktorantide arv aruandeaastal ületab rakenduskavas kavandatu aasta kohta kolmekordselt (eesmärk on 12 doktoranti aastas). Selline trend on äärmiselt positiivne ning näitab aruandeaastal tegevuste intensiivistumist. Positiivset trendi näitab ka tulemusindikaator, mis väljendab doktorioõppe kohtadel atesteeritute osakaalu, aruandlusaastal on osakaal 100% (2010 oli 97%).

Positiivset trendi näitavad ka kõrgharidustasemel jätkuõppesse vastuvõetud üliõpilaste arv (2010 – 450 ja 2011 – 505, kokku 955 õppijat, kellest on lõpetanud juba 123) ja doktorioõppes jätkajate vastuvõetute arv – 79. Tuleb arvestada olulise asjaoluga, et tegevust on toetatud vaid ühe õppeaasta jooksul, alates sügisest 2010.

Prioriteetse suuna **eesmärk 2 „Tugevneb kõrghariduse kvaliteet ning suunatus lisandväärtuse loomisele“** on suunatud kõrghariduse kvaliteedi suurendamisele. Eesmärgi täitmist mõõdetakse kuue indikaatoriga.

Väljundindikaatori ESF-i kaasfinantseeritavate stipendiumite eest Eesti ülikoolides õppivate välisdoktorantide arv saavutustase on 69. Siinkohal tuleb arvestada, et aruandlusaastaks ei ole IARKis kehtestatud sihttasemeid (st pole ka nõ mitmekordset ületäitmist), eesmärk on toetada 2013. aastal 15 välisdoktorandi õpinguid. Jooksval aastal indikaatori kõrge saavutustase näitab suurt huvi tegevuse jätkamiseks ning ka seda, et tegevus on populaarne.

Õppejõudude täienduskoolituse tegevused on rakendunud oodatust kordi edukamalt ning koolitustega seotud indikaator on ületäidetud mitmekordselt (väljundindikaator „ESF-i finantseeritavatel lühiajalistel õppejõudude täienduskoolituskursustel osalenud õppejõudude arv jooksul aastal“). Õppejõudude täienduskoolituskursuse kestvus peab olema vähemalt 8 akadeemilist tundi. On märgata trendi, et just lühemaajalised kursused on populaarsemad kui pikemaajalised. Ilmselt on tegu asjaoluga, et lühiajalistel kursustel osalemine on võimalik tänu paindlikkusele oma tööaja korraldamisel. Kursused edukalt läbinud inimeste arv on vastav kavandatule (92% planeeritud 90% asemel). Õppejõudude suur huvi koolitustel

osalemise vastu on positiivne, õppejõudude koolitustegevus on käivitanud vägagi hoogsalt ning kuigi tegevuse indikaator on olulisel määral alaplaneeritud, ei tohiks indikaatori sihttaseme ületamine takistada tegevuste edasist rakendamist esialgselt kavandatud mahus.

Kavakohaselt on täitunud e-kursuste arv, mida ESF toetab. Programmi jooksul valminud e-õppematerjalid ning nende väljatöötamist toetavad tugi- ja kvaliteedisüsteem on prioriteetse suuna eesmärgi täitmisele olulist mõju avaldanud. Tegevuse jätkusuutlikkus on tagatud e-õppe portaali kaudu (<http://www.e-ope.ee>). ESF-i toel loodud õppematerjalide jagamiseks ja rakendamiseks on e-õppe portaalis loodud andmebaas, mis on vabalt kättesaadav kõikidele huvilistele. Ka tulemusindikaatori „ESFi finantseerimisel toimunud kõrgkooli tasemel e-kursuste edukalt läbinute arv“ sihttase saab tõenäoliselt perioodi lõpuks täidetud, arvestades senist aktiivsust.

2011. aastal läbi viidud teadus- ja arendustegevuse ning kõrghariduse meetmete rakendamise vahehindamise lõpparuandes on märgitud, et rakenduskavades (IARK ja MARK) seatud indikaatorid on strateegilise juhtimise tagamiseks küllalt formalistlikud ning sihttasemed on määratud konservatiivselt, kuigi suurem osa rakenduskavades määratletud indikaatorite sihtidest saavutatakse¹⁶ (vt ka hindamiste peatükk 4.3).

Kokkuvõtvalt saab öelda, et indikaatorite täitmine eesmärkide saavutamiseks on olnud väga hea (indikaatorite täitmise poolest on antud suund IARK-i prioriteetsetest suundadest edukaim). Mõnel juhul on tegemist ületäitmisega, millest saab järeldada, et planeerimise faasis on olnud tagasihoidlikud ja pole suudetud piisavalt ette näha tegevuste tegelikku ulatust ja suurt huvi tegevustes osalemise vastu. Peamiseks hea saavutusmäära põhjuseks on olnud indikaatorite täitmisesse panustavate tegevuste edukas käivitumine (näiteks DoRa programm).

6.2.2 Finantsteave

Aruandlusperioodil lõpuks on prioriteetses suunas kohustusi võetud 100,3 mln EUR ühenduse osalusest, suuna eelarve EL osa (102,8 mln) on seega **kohustustega kaetud 98%** ulatuses. **Välja on makstud EL osalust 30,1 mln EUR ehk 29,3% suuna EL toetuse vahenditest.** Võetud kohustustest moodustavad väljamaksed 30%. Võrreldes eelmise aastaga (2010. a 12,4%) on EL osaluse väljamaksete osakaal oluliselt tõusnud.

Mõneti murettekitav on asjaolu, et seni on veel välja maksmata 71% prioriteetse suuna EL osaluse mahust ning kavandatavad väljamaksed kuhjuvad perioodi viimastele aastatele. Selline olukord suurendab vahendite kasutamata jäämise riski, arvestades, et uute tegevuste toetamine perioodi viimastel aastatel ei ole enam võimalik seetõttu, et nende käivitamine on oluliselt ajakulukam, kui vahendite suunamine juba algatatud meetme tegevustesse.

Samas, **võrreldes eelmise aasta lõpu seisuga on märgata mitmekordset väljamaksete osakaalu kasvu kõigis meetmetes.** Nt on oluliselt suurenenud väljamaksed meetmes 1.2.5 (Kohandumine teadmispõhise majandusega, 2010. a vaid 3%, 2011.a 22%). Põhjuseks on teaduse populariseerimise meetme TEEME projektide väljamaksed ja programmi TeaMe väljamaksete hoogustumine. Positiivse näitena võib tuua ka meetmes 1.2.1 „Teaduspoliitika ja kõrghariduse kvaliteedi arendamine“ EL osaluse väljamaksete kahekordistumist (2010. a 23%, 2011.a 46%). Kolmekordne väljamaksete osakaalu tõus oli samuti meetmes 1.2.4 „Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine“. Seda põhjusel, et II vooru koostöö alameetme projektid alustasid jõuliselt sisutegevustega (arendustegevused) ja I vooru projektid jõudsid õppekavade rakendamise faasi, mis on eelarveliselt mõnevõrra kaalukamad ja mõjutavad väljamaksete osakaalu tõusu.

Probleemaatilisem on programmi Mobilitas toetuse maksete dünaamika. Programmi kogueelarvest on välja makstud 23%, võrreldes esialgsete plaanidega on edasi lükkunud ca 4,5 mln EUR kasutamine. Aastateks

¹⁶ Praxis, Technopolis, Institute of Baltic Studies, Euroopa Liidu tõukefondide perioodi 2007-2013 teadus- ja arendustegevuse ning kõrghariduse meetmete rakendamise vahehindamine, 2011, 65.

2012 ja 2013 on planeeritud 4,9 mln euro välisvahendite väljamaksmine kummalgi aastal, samas 2011. a kasutati vaid 2,4 mln eurot. Tuleb hinnata, kas teadusvaldkonna programmid suudavad planeeritud vahendid ära kasutada ning vajadusel paindlikult programme täiendada uute tegevustega.

Järgneval aruandeaastal väljamaksete osakaal suureneb, kuna lisanduvad meetme 1.2.4 „Kõrgkooli innovatsiooni“ alameetme projektide (11 projekti) väljamaksed ja meetme 1.2.1 raames „Teadus- ja innovatsioonipoliitika seireprogrammi TiPS“ väljamaksed.

6.2.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

Andmed toetuse jagunemisest sihtrühmade kaupa prioriteetses suunas on toodud tabelis 6.2.3. Osalejate liigitust osade sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa käesoleva prioriteetse suuna raames ei koguta, kuna suuna tegevused ja eesmärgid ei ole suunatud vastavatele sihtgruppidele.

Tabel 6.2.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas 2

Osalejate arv aastal 2011	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	alustanutest
Osalejate koguarv	53 026	34 390 (65%)	49 509	32 562 (66%)	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh FIE-d)	28 943	20 257	26 811	19 205	54,6%
FIE-d	288	161	248	142	0,5%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	37	15	12	5	0,1%
pikaajaliselt töötud	NA	NA	NA	NA	0%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetud isikud, tööl mittekäivad või muud isikud)	24 046	14 118	22 686	13 352	45,3%
haridust ja koolitust saavad mitteaktiivsed isikud	22 178	13 019	21 016	12 299	41,8%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	20 557	11 546	19 806	11 199	38,8%
vanemaealised (55–64 aastased)	5418	3727	5110	3512	10,2%
Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa, vastavalt riiklikele eeskirjadele					
(rahvus)vähemused	1583	795	1122	528	3%
Immigrandid	209	76	92	41	0,4%
puuetega inimesed	98	56	84	44	0,2%
muud tõrjutud isikud	NA	NA	NA	NA	0%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	2612	1264	2612	1264	4,9%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	9126	4498	8791	4264	17,2%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	4658	3434	4594	3332	8,8%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	36 630	25 194	33 512	23 702	69,1%

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2011, HTM ja SA Archimedes

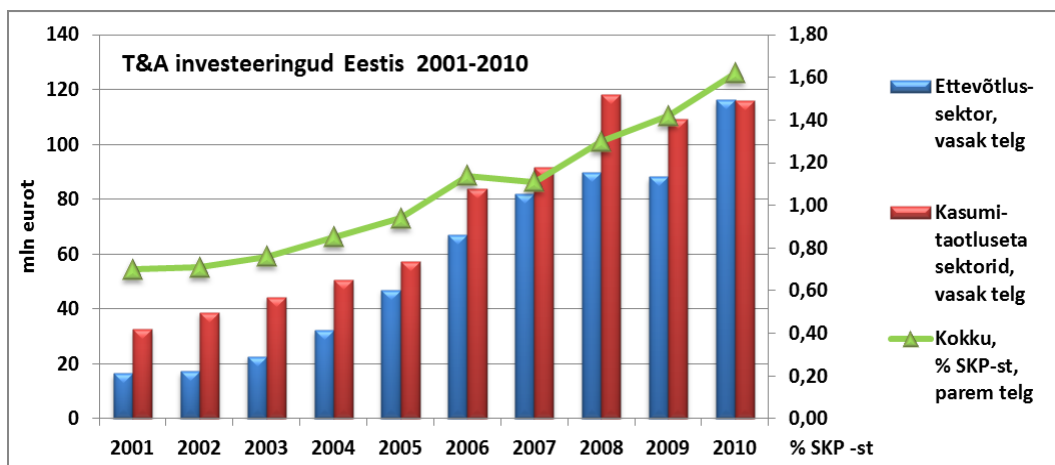
Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamise prioriteetsele suunale iseloomulikult on suuna tegevustest kasusaavate inimeste hulgas suures enamuses (69%) kolmanda taseme haridusega isikud. Aruandeaastale on iseloomulik madalamate haridustasemetega isikute osaluse suurenemine (vastavalt 4,9% ja 17%), mis on seletatav alameetme „Teeme“ projektitegevuste käivitumisega teaduse populariseerimistegevustena. Esimese taseme ja teise taseme alumise astme haridusega (põhiharidusega) isikute osaluste arv tuleneb muuhulgas samuti õpilaste osalemisest infopäevadel.

Suunale iseloomulikult moodustab alla poole (45%) mitteaktiivsete, sealhulgas õpingutes osalevate inimeste osakaal (2010. a 16%, 2009. a 11,5%) ning marginaalne töötute arv. Samaselt Elukestva õppe prioriteetse suunaga iseloomustab suur naiste osalus (65%), mis ilmselt peegeldab naissoost tudengite ning õppejõudude suuremat osakaalu kõrghariduses.

6.2.4 Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused

Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia näeb Eesti T&A kulutuste mahu eesmärkidenä ette 2008. aastal 1,5%, 2010. aastal 1,9% ning 2014. aastal 3% SKP-st. Konkurentsivõime kava 'Eesti 2020' koostamisel korrigeeriti Eesti T&A sihttasemeid: 2015. a 2% SKP-st ning 2020.a 3% SKP-st. Need sihid on ambitsioonikad, kuid realistlikud

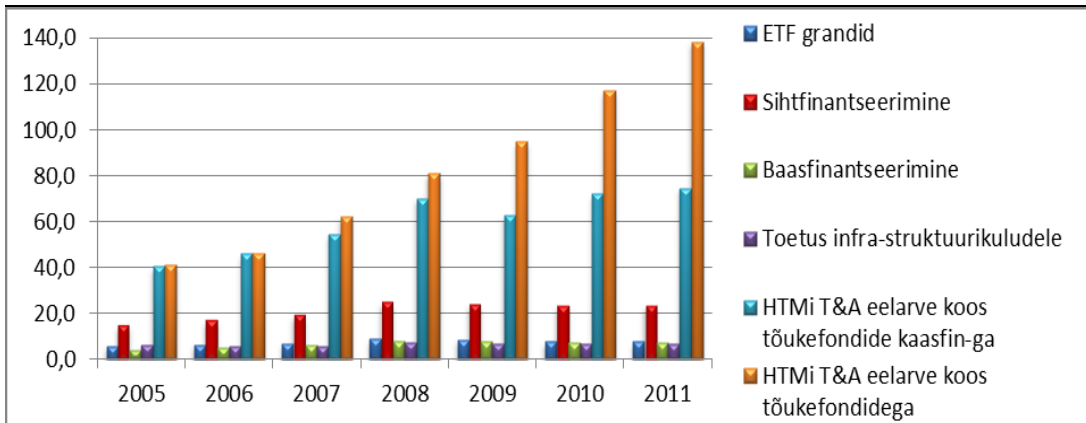
Jooniselt 6.2.4.1 on näha, et kuigi T&A rahastamise mahud aastal 2009. a küll langesid, järgnevatel aastatel aga kasvutrend jätkus ning aastal 2010 jõudis 1,6% SKPst.

Joonis 6.2.4.1. T&A investeeringud Eestis

Allikas: Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007-2013. Aruanne strateegia eesmärkide ja rakendusplaanide täitmisest 2010. ja 2011. aastal

Eesti T&A riigieelarvelisest rahastamisest toimub ca 82,5% Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu. Joonistel näeme, millisteks komponentideks see raha jaguneb. Nagu jooniselt 6.2.4.2 näha, jätkub T&A investeeringute hoogne kasv struktuuritoetuste arvel, kuid jooniselt nähtub ka väga suur disproportsioon investeeringute (struktuuritoetuste vahendid) ning T&A tegevuskulude vahel.

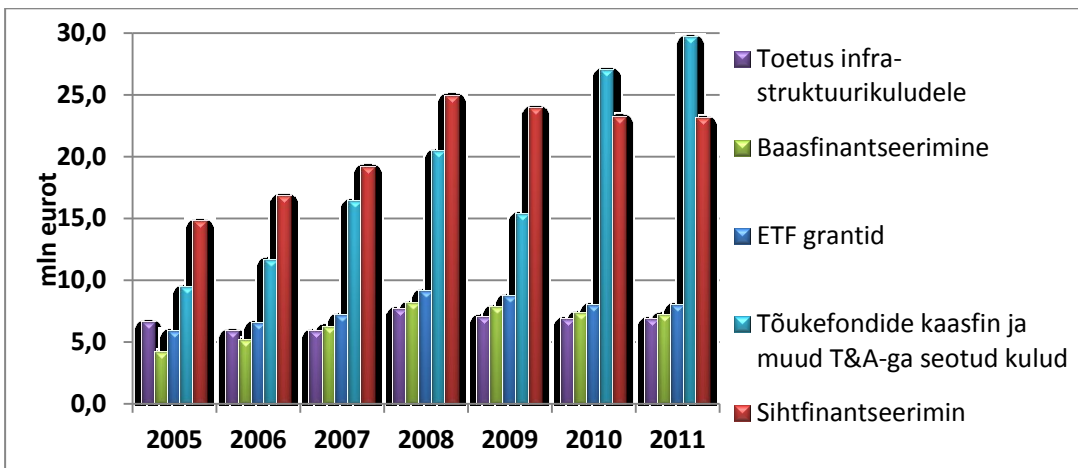

Joonis

6.2.4.2.: Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve ja selle põhikomponentide mahud (mln eurot).

Allikas: Riigieelarve

Joonisel 6.2.4.3. on detailsemalt välja toodud traditsiooniliste T&A rahastamise instrumentide dünaamika HTMi eelarves. Traditsiooniliste instrumentide järjekindel kasv muutub 2009. a languseks ning 2010 ja 2011 on praktiliselt samal tasemel. Kuid väga oluline on tõukefondide kaasfinantseerimise kasv, millela poleks käsilolevad suuremahulised investeeringud tõukefondidest võimalikud.

Joonis 6.2.4.3. T&A rahastamine HTM-i eelarvest koos SF kaasfinantseerimisega

Allikas: Riigieelarve

Prioriteetse suuna „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“ kõikides meetmetes on lubatud rahastada teise fondi tüüpi tegevusi.

Kogu prioriteetse suuna väljamaksetest on sel aruandlusperioodil 2,8% ERF tüüpi kulud. Valdavalt olid kulud seotud Teeme projektide jaoks vajalike vahendite (auhinnad ja roboti ehitamiseks vajalikud vahendid) ning teadustöö vahenditega doktorikooli projektides. Kogu suunas on eelarveperioodil 2007-2013 lubatud teise fondi tüüpi kulude protsent 10%. Nii RA kui ka RÜ jälgivad teise fondi tüüpi kulude osakaalu.

6.2.5 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

RÜ hinnang prioriteetse suuna rakendamisele on hea.

- Aastaeelarvete mahtude tõus on kahekordne võrreldes eelmise aruandlusperioodiga. Tõusnud on eelkõige koostöö ja doktorikoolide eelarvemahud, mis ilmestab projektide sisutegevuste käivitumist ja aktiivset toimimist aruandlusperioodil.
- Eesmärkide suunas liikumine on eelmise aastaga võrreldes parem, mis on ka oodatav, kuna projektid on alustanud sisutegevustega, millega kaasnevad reaalsed näitajad indikaatorite näol.

- Samuti on sellel aruandeperioodil välja tulnud probleemid ja kitsaskohad, mis on seotud taotlemise hetke ja reaalse olukorra erinevustega. Näiteks on osade projektide puhul ilmnenu, et rakenduskava indikaatorit ei suudeta täies mahus täita. Samuti on selgunud, et mingi tegevuste kogum on osutunud populaarseks ja mingi tegevuste kogum vähem populaarseks, mistõttu on tulnud eelarveid ja tegevuskavasid muuta. Need nüansid mõjutavad projektide kulgu, kuid rakendusüksus on eelarve muudatustesse suhtunud paindlikult ja neid ka põhjendatult muutnud, et eesmärgid saaksid saavutatud.
 - EL toetust maksti välja 93% (18,4 miljonit EUR) riigieelarvesse planeeritud 19,7 miljonist EUR (koos ettemaksetega). Abikõlblike kulude väljamakseid (sh ettemakstud toetuse tõendamist abikõlblike kuludena) aruandeaastal moodustavad ühenduse osalusest 17,9 %. Võrreldes 2010. aasta tasemega maksti toetust välja ligi kaks rohkem kui eelmisel aastal (2010. maksti toetuse saajatele 8.84 mln EUR ESF vahendeid).
 - Tagasinõudeid esines aruandeperioodil 2,5 tuhat EUR (ESF toetuse osa tagasinõudest), kõik rikkumiste summad olid väheolulised.
 - Käivitunud on viis meetet kuuest ning avamist ootab ajakava kohaselt üks meede.

RA hinnang prioriteetse suuna rakendamisele on **hea**, arvestades väljamaksete kasvu võrreldes varasemate aastatega. (2011. a maksti välja 17% suuna mahust, 2010. a maksti 9%). Teiseks on meetmete tegevused intensiivistunud, mida näitab indikaatorite sihttasemete täitumine ning kõrge kohustuste võtmise protsent (98%) prioriteetses suunas tervikuna. Hinnang kohustuste võtmisele on samuti hea, arvestades asjaolu, et käivitunud on viis meetet kuuest ning avamist ootab ajakava kohaselt üks meede.

6.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu

Prioriteetset suunda Pikk ja kvaliteetne tööelu rakendatakse viie meetme kaudu. Suuna rakendusasutuseks on Sotsiaalministeerium ning rakendusüksuseks on SA Innove. Antud PS moodustab oma kogueelarvega (155 718 852 eurot) ligikaudu 34% IARK-i kogu-eelarvest. Meetmeid viiakse ellu programmide kui ka avatud taotlusvoorude kaudu. Avatud on kõik viis meetet ning lõppenud pole ühtki meetet.

Tabel 6.3: Prioriteetse suuna meetmed

Meetme nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
1.3.1 Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine	avatud taotlemine ja programmid	10.12.2007	107 445 495
1.3.2 Tööelu kvaliteedi parandamine	avatud taotlemine ja programmid	13.12.2007	6 372 854
1.3.3. Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed	avatud taotlemine ja programm	12.12.2007	9 147 663
1.3.4 Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine	avatud taotlemine ja programm	05.09.2008	8 065 650
1.3.5 Soolise võrdõiguslikkuse edendamine	avatud taotlemine ja programm	15.04.2010	1 329 362

6.3.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna eesmärgid on järgmised:

1. Kvalifitseeritud tööjõu pakkumine on suurenenud.
2. Tööelu kvaliteet on paranenud.

Indikaatorite täitmist jälgib RA iga-aastaselt, koondades programmide elluvijate ja toetuse saajate aastaaruannetest ning avalikust statistikast saadava sisendi. Järgnevas tabelis on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamise väljund-, tulemus- ja mõjuindikaatorid, näidatud ära neile seatud kontroll- ja sihttasemed ning saavutamise määrad (%) aastate lõikes..

Tabel 6.3.1: Prioriteetse suuna Pikk ja kvaliteetne tööelu indikaatorid

Prioriteetse suuna 3 sisunäitajad		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Kvalifitseeritud tööjõu pakkumine on suurenenud							
Väljundindikaator: Aktiivseid tööturuteenuseid saanud inimeste arv	Saavutustase eesmärgist %	N/A	12%	38%	107%	182%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	N/A	10 543	34 711	97 828	166 216	
	Eesmärk (sihttase)	91 600	91 600	91 600	91 600 (44 000)	91 600	
	Esialgne tase	20 000 (2004-2006)	N/A	10 543	34 711	97 828	
Väljundindikaator: Töölesaamist toetavaid teenuseid saanud isikute arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0,3%	11%	43%	155%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	0	49	1671	6 460	23 307	
	Eesmärk	15 000	15 000	15 000	15 000 (5 000)	15 000	
	Esialgne tase	N/A	0	49	1671	6 460	
Väljundindikaator: Välja arendatud uute töölesaamist toetavate ja tööhõivest väljalangemist ennetavate tervise- ja nõustamisteenuste arv	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0	100%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	0	0	0	0	4	
	Eesmärk	4	4	4	4 (1)	4	
	Esialgne tase	0	0	0	0	0	
Väljundindikaator: Tööhõivest väljalangemist ennetavate terviseteadlikkuse tõstmisele	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0	70 %	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	0	0	0	0	7	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

suunatud teavituskampaaniate arv	Eesmärk	10	10	10	10 (4)	10	
	Esialgne tase	0	0	0	0	0	
Väljundindikaator: Tervislikel põhjustel tööhõivest väljalangemise ennetuse alast koolitust saanute arv	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0	94%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	0	0	0	0	3 772	
	Eesmärk	4 000	4 000	4 000	4 000 (1400)	4 000	
	Esialgne tase	0	0	0	0	0	
Tulemusindikaator: Aktiivsete tööturuteenuste abil tööle rakendunud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	58%	70%	62%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	N/A	N/A	29%	35%	31%	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (25%)	50%	
	Esialgne tase	42,4% (2004)	N/A	N/A	29%	35%	
Tulemusindikaator: Töölesaamist toetavate teenuste abil tööle rakendunud või töö säilitanud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	14%	43%	86%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	N/A	N/A	4,73%	15%	30%	
	Eesmärk	35%	35%	35%	35% (15%)	35%	
	Esialgne tase	N/A	N/A	N/A	4,73%	15%	
Tulemusindikaator: Töölesaamist toetavate teenuste abil aktiivsetesse tööturuteenustesse suunatud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	N/A	17%	77%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	5,2%	23%	
	Eesmärk	30%	30%	30%	30%	30%	
	Esialgne tase	N/A	N/A	N/A	N/A	5,2%	
Tulemusindikaator: Paikkondliku terviseprofili koostanud kohalike omavalitsuste osakaal kõigist omavalitsustest	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	N/A	91%	112%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	40,9%	50,4%	
	Eesmärk	45%	45%	45%	45% (17%)	45%	
	Esialgne tase	N/A	N/A	N/A	N/A	40,9%	
Tulemusindikaator: Tervist edendavate töökohtade võrgustikuga liitunud ettevõtete ja asutuste arv	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	N/A	64%	84%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	102	134	
	Eesmärk	160	160	160	160 (80)	160	
	Esialgne tase	N/A	N/A	N/A	N/A	102	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Mõjuindikaator: Aktiivsuse määr (15-64 a)	Saavutustase eesmärgist %	97%	98%	98%	98%	99,5%	Statistikaamet 20.03.2012
	Saavutustase	72,5%	73,6%	73,6%	73,4%	74,4%	
	Eesmärk	74,8%	74,8%	74,8%	74,8% (73,5%)	74,8%	
	Esialgne tase	70,1% (2005)	72,5%	73,6%	73,6%	73,4%	
Mõjuindikaator: Lastetute inimeste ning väikelaste vanemate hõive lõhe vanusegrupis 20-50 aastat (sugude kaupa)	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	M 37%; N 78%	M 31%; N 97%	M 25%; N 87%	Statistikaamet 21.03.2012
	Saavutustase	N/A	N/A	M -13,4; N 27	M -16; N 21,7	M -20; N 24,1	
	Eesmärk	M 5; N 21	M 5; N 21	M 5; N 21	M 5; N 21 (M 8; N 24)	M 5; N 21	
	Esialgne tase	M -10,9; N 30 (2005)	N/A	N/A	M -13,4; N 27	M -16; N 21,7	
Mõjuindikaator: 25-49-aastaste mitteaktiivsete arv, kelle mitteaktiivsuse põhjuseks on haigus või vigastus	Saavutustase eesmärgist %	86%	80%	80%	81%	87%	Statistikaamet 20.03.2012
	Saavutustase	15 100	16 200	16 300	16 100	14 900	
	Eesmärk	13 000	13 000	13 000	13 000 (14 200)	13 000	
	Esialgne tase	15 400 (2005)	15 100	16 200	16 300	16 100	
Eesmärk 2: Tööelu kvaliteet on paranenud							
Väljundindikaator: Koolitusel osalevate Tööinspektsiooni ametnike arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	59%	117%	109%	109%	RÜ, toetuse saaja seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	0	71	140	131	131	
	Eesmärk	120	120	120	120	120	
	Esialgne tase	0 (2005)	0	71	140	131	
Väljundindikaator: Töökeskkonna koolitusel või teabepäevadel osalevate inimeste arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	31%	55%	69%	RÜ ja toetuse saaja seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	0	0	2 362 (2 276 teabepäevadel osalenut + 86 koolitusel osalenut)	4 114 (3 429 teabepäevadel osalenut + 685 koolitusel osalenut)	5 194 (3 972 teabepäevadel osalenut + 1 222 koolituse läbinud)	
	Eesmärk	7 550 (4 800 teabepäevadel osalenut + 2 750 koolitusel)	7 550 (4 800 teabepäevadel osalenut + 2 750 koolitusel)	7 550 (4 800 teabepäevadel osalenut + 2 750 koolitusel)	7 550 (4 800 teabepäevadel osalenut + 2 750 koolitusel osalenut)	7 550 (4 800 teabepäevadel osalenut + 2 750 koolitusel)	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

		osalenut)	osalenut)	osalenut)		osalenut)	
	Esiolgne tase	0 (2005)	0	0	2 362	4 114	
Väljundindikaator: Tööelu kvaliteedi parandamisele kaasa aitavate teavituskampaaniate läbiviimine	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	100%	67%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	0	0	0	3	2	
	Eesmärk	3	3	3	3	3	
	Esiolgne tase	0	0	0	0	3	
Väljundindikaator: Tööelu kvaliteedi parandamisele kaasa aitavate uuringute läbiviimine (kumulatiivselt)	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	20%	70%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	0	0	0	2	7	
	Eesmärk	10	10	10	10 (2)	10	
	Esiolgne tase	5 (2004-2009)	0	0	0	2	
Tulemusindikaator: Tööinspektiooni ametnike kompetentside hindamisel saadud keskmine hinne (skaalal 2-6)	Saavutustase eesmärgist %	N/A	0%	0%	96%	99,5%	Seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	N/A	0	0	4,04	4,18	
	Eesmärk	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	
	Esiolgne tase	0 (2005)	0	0	0	4,04	
Tulemusindikaator: Töötajate osakaal, kes töötavad ettevõtetes, mille spetsialist on läbinud Tööinspektiooni poolt korraldatud teabepäeva või koolituse	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	31%	59%	82%	Toetuse saaja seirearuanded 21.02.2012
	Saavutustase	N/A	N/A	22%	41%	57,4%	
	Eesmärk	70%	70%	70%	70%	70%	
	Esiolgne tase	0% (2005)	N/A	N/A	22%	41%	
Mõjuindikaator: Tööturu sooline segregatsioon (ehk segregatsiooniindeks)	Saavutustase eesmärgist %	ametite lõikes 87%; sektorite lõikes 79%	ametite lõikes 87%; sektorite lõikes 79%	ametite lõikes 88%; sektorite lõikes 81%	ametite lõikes 91%; sektorite lõikes 80%	N/A	Eurostat ¹⁷ 21.03.2012
	Saavutustase	ametite lõikes 32,2%, sektorite lõikes 26,1%	ametite lõikes 32,2%, sektorite lõikes 25,8%	ametite lõikes 31,8%, sektorite lõikes 25,4%	ametite lõikes 30,7%, sektorite lõikes 25,7%	N/A	
	Eesmärk	ametite lõikes: 28,0%; sektorite lõikes: 20,5%	ametite lõikes: 28,0%; sektorite lõikes: 20,5%	ametite lõikes: 28,0%; sektorite lõikes: 20,5%	ametite lõikes: 28,0%; sektorite lõikes: 20,5% (ametite lõikes:	ametite lõikes: 28,0%; sektorite lõikes: 20,5%	

¹⁷ „Annual Report on Equality between Women and Men“ [http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/index_en.htm]. 21.03.2012.

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

					29,5%; sektorite lõikes: 22,0%)		
	Esialgne tase	ametite lõikes: 31,6%; sektorite lõikes: 24,3%	ametite lõikes 32,2%, sektorite lõikes 26,1%	ametite lõikes 32,2%, sektorite lõikes 25,8%	ametite lõikes 31,8%, sektorite lõikes 25,4%	ametite lõikes 30,7%, sektorite lõikes 25,7%	

Allikas: prioriteetse suuna aruanne 2011.

N/A - andmed pole aruande esitamise ajaks veel teada või pole kättesaadavad.

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

Prioriteetsel suuna eesmärkide saavutamist mõõdavad 20 väljund-, tulemus- ja mõjuindikaatorit. Esimene eesmärk toetab inimkapitali, seda kõige laiemas tähenduses, arendamist, edendades inimeste teadmisi, oskusi ja tervist. Teine eesmärk on suunatud peamiselt töökeskkonna ja –suhete arendamisele. Seega kaetakse nende kahe eesmärgiga tööturu kõige olulisemad aspektid, mille fookus on eelkõige tööhõive suurendamisel. Lähtuvalt püstitatud eesmärkidest käsitletakse ka indikaatoreid kahes osas, mis tähendab, et esimeses eesmärgis on kajastatud meetmete 1.3.1, 1.3.3 ja 1.3.4 indikaatorid ning teises eesmärgis meetme 1.3.2 ja 1.3.5 indikaatorid.

Eemärk 1 „kvalifitseeritud tööjõu pakkumine on suurenenud“.

Esimese eesmärgi juures on indikaatorid jaotatud kolme gruppi: väljund- (5), tulemus- (5) ja mõjuindikaatorid (3), mida on kokku 13.

Viest väljundiindikaatorist kolmel indikaatoril on sihttase ületatud ning kahel on sihttase peaaegu täidetud, ühel juhul on saavutustase eesmärgist 94% („Tervislikel põhjustel tööhõivest väljalangemise ennetusalast koolitust saanute arv“) ja teisel juhul 70% („Tööhõivest väljalangemist ennetavate terviseteadlikkuse tõstmisele suunatud teavituskampaaniate arv“). Seega võib eeldada, et programmiperioodi lõpuks saavad ka nende indikaatorite sihttasemed täidetud.

Väljundiindikaatorite juures võib välja tuua, et väga suur ületäitmine on indikaatorite „Aktiivseid tööturuteenuseid saanud inimeste arv“ 182% sihttasemest ja „Töölesaamist toetavaid teenuseid saanud isikute arv“ 155% sihttasemest. Tööturuteenuste indikaatori ületäitmine on peamiselt tingitud 2010. a suurest majanduslangusest, mil töötute arv kasvas hüppeliselt. Viimasest tingitult tõusis ka tööturumeetmetes osalenud inimeste arv. Töölesaamist toetavate teenuste indikaatori ületäitmine tuleneb meetmete (indikaator kajastab meetmete 1.3.3 ja 1.3.4 osalejaid) avatud voorudes osalejatest ja voorudes toetatavate tegevuste iseloomust – koolitustes ja ka mõnedes nõustamise liikides on tavapäraselt väga suur hulk osalejaid.

Tulemusindikaatoritest, mis kajastavad eesmärgi poole liikumist, on sihttase täidetud ja 12% võrra ületatud ühel indikaatoril („Paikkondliku terviseprofili koostanud kohalike omavalitsuste osakaal kõigist omavalitsustest“). Ülejäänud nelja puhul on saavutustase liikunud positiivse trendiga sihttaseme täitmise suunas (täidetud 62% – 86%) ning eeldatavalt saavad need perioodi lõpuks ka täidetud.

Indikaatori „Töölesaamist toetavate teenuste abil tööle rakendunud või töö säilitanud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest“ prognoositust parem tulemus on saavutatud seoses rakenduskava muudatusega, millega indikaatori täitmiseks lähevad arvesse ka töö säilitanud inimesed. Endiselt on aga keeruline puudega inimeste tööle rakendamine, kuna paljud tööandjad ei ole enamasti huvitatud tegema lisakulutusi ning pingutusi raskemate sihtrühmade tööle rakendamiseks. Madalaim sihttaseme täitmine on aga indikaatoril „Aktiivsete tööturuteenuste abil tööle rakendunud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest“ – 62% sihttasemest, mis tuleneb peamiselt sellest, et sihtgrupi rakendumine tööle toimub väikese viivitusega pärast projekti/programmi tegevuste lõppu, mis aga ei lähe kohese tulemuse juures arvesse. Samas osutati teenuseid 2011. a ka suhteliselt keerulises majandussituatsioonis (vt. ptk 2.1 tööturu ülevaade), mis omakorda aktiivsete tööturuteenuste tulemuslikkust mõjutas.

Efektiivseks tööle rakendamiseks ei piisa üksnes hoolekandeteenustest, vaid oluline roll on hoolekandeteenuste ja aktiivsete tööturumeetmete koostoimel, mistõttu on rakenduskava muudatusega lisatud indikaator „Töölesaamist toetavate teenuste abil aktiivsetesse tööturuteenustesse suunatud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest“, mis mõõdab hoolekandeteenuseid (eelkõige nõustamist) saanud isikute edasist liikumist tööturule või aktiivsetele tööturuteenustele Eesti Töötukassasse. Antud indikaatori planeeritud väiksem täitmine on tingitud sellest, et paljud puudega

inimesed on heitunud ning nad ei ole valmis kohe tööturule siirduma ja aktiivseid tööturuteenuseid kasutama.

Mõjuindikaatorite osas võib samuti täheldada sihttasemete poole liikumist, v.a indikaatori „Lastetute inimeste ning väikelastega inimeste hõivelõhe vanusegrupis 20-50 aastat“, mis on 2011. a nii naiste kui meeste lõikes suurenenud vastavalt 24,1% ja -20% (st väikelastega meeste hõive on suurem kui lastetute meeste hõive) ehk hõivelõhe on võrreldes 2010. a kasvanud vastavalt 2,4% ja 4%. Seevastu indikaatori „Aktiivsuse määr (15-64 a)“ saavutustase eesmärgist on juba 99,5% ning indikaatoril „25-49-aastaste mitteaktiivsete arv, kelle mitteaktiivsuse põhjuseks on haigus või vigastus“ 87%.

Kokkuvõtlikult võib esimese eesmärgi juures indikaatorite põhjal välja tuua, et kui pool programmiperioodist on läbi, võib märgata positiivset trendi indikaatorite sihttasemete täitmise suunas ehk liigutakse kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamise eesmärgi suunas. Tulemusindikaatorid „Aktiivsete tööturuteenuste abil tööle rakendunud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest“ ja „Töölesaamist toetavate teenuste abil tööle rakendunud või töö säilitanud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest“ viitavad tegevuste suhteliselt heale tulemuslikkusele, kuna tegevuste abil õnnestub tööle rakendada või töö säilitada üle 30% programmides ja projektides osalejatest. Eesmärgi poole liikumist väljendab ka mõjuindikaatorite paranemine eelkõige kasvanud aktiivsuse määra osas.

Eemärk 2 „tööelu kvaliteet on paranenud“.

Neljast väljundindikaatorist on ainult ühel „Koolitusel osalevate Tööinspeksiooni ametnike arv“ sihttase täidetud (109% sihttasemest). Teiste indikaatorite osas jääb sihttasemete täitmine vahemikku 67% - 70%, mida võib 2011. a kontekstis pidada samuti hea tulemuseks. Plaaniust tagasihoidlikumaks on tulemused jäänud vaid indikaatori „Töökeskonna koolitusel või teabepäevadel osalevate inimeste arv“ osas, mille saavutustase eesmärgist on 69%. Siiski on tegemist käimasoleva programmiga, mille tegevused lõppevad 2014. a, mistõttu on sihttaseme saavutamine võimalik.

Kahest tulemusindikaatorist saab indikaatori „Tööinspeksiooni ametnike kompetentside hindamisel saadud keskmine hinne“ sihttaseme lugeda täidetuks. Teise indikaatori „Töötajate osakaal, kes töötavad ettevõtetes, mille spetsialist on läbinud Tööinspeksiooni poolt korraldatud teabepäeva või koolituse“ puhul on täidetud 82% sihttasemest ja mis on alates 2009. a järk-järgult suurenenud. Kuna tegemist on programmiga, mille tegevused lõppevad samuti 2014. a, võib eeldada, et see tulemusindikaator täidetakse.

Mõjuindikaatori „Tööturu sooline segregatsioon“ osas 2011. a kohta andmed puuduvad, kuid üldise trendina võib täheldada, et ametite lõikes sooline segregatsioon väga aeglase tempoga väheneb, kuid sektorite lõikes püsib sooline segregatsioon üsna stabiilsena vahemikus 25% - 26%. Siinkohal tuleb rõhutada, et tegemist on väga keeruka probleemiga ning soolise segregatsiooni vähendamine on pikaajaline protsess, mis sõltub paljuski mõtteviisi muutumisest ühiskonnas. Samas selle probleemiga pidevalt tegeletakse, seda ka meetme „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine“ raames.

Teise eesmärgi indikaatorite osas erilisi ala- või ületäitmisi ei esine. Tegevuste rakendamise tulemuste põhjal võib väita, et peamised ja olulisemad indikaatorid on kas täidetud ja ületatud või nende täimise saavutustase eesmärgist (ehk sihttasemest) annab kindlust eeldada, et need täidetakse. Tagasihoidlikumad tulemused on mõjuindikaatori sektoraalse segregatsiooni osas.

Kokkuvõttes liigutakse mõlema eesmärgi indikaatorite täitmise ja seega eesmärkide saavutamise suunas ning olulisi ala- ega ületäitmisi ei esine. Tõenäolisem sihttasemete mittesaavutamine puudutab eelkõige indikaatoreid, mis ei sõltu nii otseselt selle prioriteetse suuna ega rakenduskava tegevustest, vaid sotsiaalmajanduslikust olukorrast Eestis üldisemalt. Indikaatorite kontrolltasemete saavutamise seisukohalt mõjutab majanduslangus enim just prioriteetset suunda Pikk ja kvaliteetne tööelu.

6.3.2 Finantsteave

Aruandlusperioodil lõpuks on prioriteetses suunas kohustusi võetud 117,98 mln EUR ühenduse osalusest, suuna eelarve EL osa (132,4 mln) on seega **kohustustega kaetud 89%** ulatuses. **Välja on makstud 81,5 mln EUR ehk 61,6% suuna EL toetuse vahenditest.** Võetud kohustustest (kinnitatud programmide/projektide eelarvest) moodustavad väljamaksed 69%.

Vaadates meetmete lõikes võetud kohustusi, siis kõige suurem osa eelarvest on kaetud meetmetes 1.3.1, 1.3.2 ja 1.3.5 ning kõige väiksem meetmetes 1.3.4 ja 1.3.3. Meetmete 1.3.2 ja 1.3.3 võetud kohustuste määra vähenemine kogueelarvest on tingitud nii lõppenud programmide eelarvete korrigeerimisega (kasutamata vahendid suunatakse uutesse programmidesse) kui ka vahendite ümbertõstmisega meetmete vahel (meetmest 1.3.1 tõsteti meetmesse 1.3.3 ca 1,7 miljonit eurot), mistõttu kinnitatud programmide/projektide eelarvete osakaal kogueelarvest on vähenenud. Meetme 1.3.4 puhul on tegemist oodatust tagasihoidlikuma vahendite planeerimisega.

Hinnates meetmete lõikes tehtud abikõlblikke kulusid kogueelarvest 31.12.2011. a seisuga, on kõige enam väljamakseid tehtud meetmes 1.3.1 – 67%, mis ühelt poolt tuleneb kriisiaja meetmete kiirest kasutuselevõtust, kuid teisalt on toimunud ka kolm väga edukat avatud taotlusvooru. Teistes meetmetes on väljamakseid tehtud tunduvalt vähem (35-50%). Kui meetmete 1.3.2 ja 1.3.3 puhul on väiksem vahendite rakendamise määr tingitud nii vahendite ümbertõstmisest kui ka lõppenud programmide eelarvete korrigeerimisest, siis meetmes 1.3.4 on vahendite rakendamine olnud tagasihoidlikum just programmeerimise suhteliselt aeglase käivitamise ja avatud taotlusvooru esitatud taotluste halva kvaliteedi tõttu (rahuldatud taotluste arv on väike). Samas on 2011. a toimunud meetme 1.3.4 vahendite kasutamise osas võrreldes teiste meetmetega tunduvalt kiirem kasv – projektide/ programmi võetud kohustustest teostati makseid ligikaudu 45%, mis on üle viie protsendipunkti enam kui teistes meetmetes. Meetme 1.3.2 puhul võib veel välja tuua, et programmi "Tööelu kvaliteedi parandamine 2009-2014" tegevused on jagatud kuni 2014. aasta lõpuni, mistõttu on programmi algusaastatel vahendite kasutamine olnud väiksem.

2011. a teostati prioriteetse suuna raames väljamakseid ja toetatud omafinantseeringu osalust kokku summas 36 212 867 eurot, millest EL toetust maksti välja 29 930 963 eurot (koos ettemaksetega). Meetmes 1.3.1 oli madalam toetuse väljamaksmine tingitud Töötukassa poolt rakendatava programmi „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine 2010-2012“ ettemaksete kinnikandmise viibimisega. Meetmete 1.3.2 - 1.3.5 väljamaksed suurenesid avatud taotlusvooru projektide rakendamise aktiivse perioodi tõttu.

Vahendite rakendamine kogu perioodil on prioriteetse suuna kokkuvõttes hea. Esmased raskused tegevuste käivitamisel on ületatud, millele viitavad ka kiirenevas tempos kasvanud tehtud abikõlblikud kulud ning seda kõigi meetmete osas. Kui nt 2010. a oli abikõlblikke kulusid kogueelarvest tehtud 39%, siis 2011. a juba 62%, st ligikaudu 23% kasv, mis annab kindluse, et ka edaspidi on olemas suutlikkus vahendeid kasutada. Seega võib väita, et 2011. a on finantsprogress prioriteetses suunas olnud väga hea.

6.3.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

Aruandeaastal kaasati tegevustesse kokku 36 123 inimest, kellest 60,1% on naised ja 39,9% mehed. Võrreldes 2010. a oli osalejaid ca 6 600 e 15,4% võrra vähem, mis on osaliselt põhjendatav 2010. a väga kõrge tööpuudusega ning 2011. a töötute arvu vähenemisega (vt. ptk 2.1 – tööturu ülevaade). Kuna prioriteetse suuna tegevused on otseselt seotud tööjõu pakkumise suurendamisega, siis suurem osa tegevustes osalejatest on töötud - 74%, kellest enamik on pikaajalised töötud. Töötajaid oli 20,6% ning mitteaktiivseid 5,4%. Tööga hõivatute hulka kuulusid ka osa sellest sihtgrupist, kes projekti sisenemise hetkel olid tööturult väljalangemise ohus.

Nii noori (15-24) kui vanemaealisi (55-64) oli osalejate seas suhteliselt võrdselt. Võrreldes aga osalejaid sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa, kaasati tegevustesse kõige enam rahvusvähemusi ja muid tõrjutuid isikuid. Puuetega inimesi oli märgatavalt vähem.

Haridustasemete järgi oli 2011. a kõige enam osalejaid teise taseme järgse või kolmanda taseme eelse haridusega - 39,4% ning kolmanda taseme haridusega - 28,9%. Vähem tegevustes osalejaid oli esimese taseme või teise taseme alumise astme haridusega - 17,7% ning teise taseme ülemise astme haridusega - 14%. Antud tulemus näitab, et tegevustes osalesid valdavalt kõrgema haridustasemega inimesed. Näiteks kui 2010. a olid peamised osalejad gümnaasiumi või kutsekeskharidusega, siis 2011. a oli kõige enam kutseharidusega isikuid keskhariduse baasil. Samas saab nii 2010 kui 2011. a kohta välja tuua, et suhteliselt suur osa osalejatest olid kõrgharidusega, vastavalt 27,2% ja 28,9%.

Tabel 6.3.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas 3

Osalejate arv aastal 2011	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	alustanutest
Osalejate koguarv	36 123	21 718 (60%)	32 494	18 772 (58%)	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh FIE-d)	7 430	5 295	6 315	4 457	20,6%
FIE-d	258	155	222	139	0,7%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	26 747	15 181	23 936	12 929	74,0%
pikaajaliselt töötud	12 872	6 881	13 869	7 359	35,6%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetud isikud, tööl mittekäivad või muud isikud)	1 946	1 242	2 243	1 386	5,4%
haridust ja koolitust saavad mitteaktiivsed isikud	234	162	225	151	0,6%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	5 039	2 726	4 823	2 409	13,9%
vanemaealised (55–64 aastased)	4 498	2 635	4 064	2 398	12,5%
Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa, vastavalt riiklikele eeskirjadele					
(rahvus)vähemused	8 720	4 640	8 139	4 058	24,1%
Immigrandid	18	13	20	14	0,0%
puuetega inimesed	2 399	1 178	2 637	1 292	6,6%
muud tõrjutud isikud	7 547	3 720	7 376	3 527	20,9%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	6 388	2 870	6 205	2 684	17,7%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	5 065	3 563	4 666	3 244	14,0%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	14 232	7 597	13 244	6 736	39,4%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	10 438	7 688	8 379	6 108	28,9%

Allikas: prioriteetse suuna aruanne 2011, Sotsiaalministeerium

6.3.4 Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused

Prioriteetses suunas rakendatavates programmides ja projektides elluviidavad tegevused täiendavad töövaldkonnas olulisel määral riigieelarvelisi vahendeid. Läbi programmide ja projektide on võimalik jõuda laiemale sihtgrupini, töötada välja või soetada abimaterjale, tõlkida vajalikke töömaterjale, täiustada või luua infotehnoloogilisi vahendeid, viia läbi uuringuid, pakkuda uudseid teenuseid ning tõsta ametnike kompetentsi. PS Pikk ja kvaliteetne tööelu meetmed on omavahel seotud ning täiendavaid üksteist moodustades kompleksse tegevuskava. Meetmed 1.3.1, 1.3.3 ja 1.3.4 panustavad tööjõu pakkumise suurendamisse, arendades inimeste teadmisi, oskusi ja tervist ning pakkudes hoolekandeteenuseid, mille abil saavad hoolduskoormusega inimesed liikuda tööturule. Teisalt panustavad meetmed 1.3.2 ja 1.3.3 töökeskkonna ja -suhete edendamisele, soodustades töökeskkonna muutmist turvalisemaks ja tervist hoidvaks ning arendades töösuhteid selgemaks ja paindlikumaks, mille kaudu soodustakse omakorda tööhõive suurendamist ning kauem tööturul püsimist.

Seisuga 31.12.2011. a on prioriteetses suunas teise fondi tüüpi kulud (ERF tüüpi kulud) tehtud kumulatiivselt 7 836 744 eurot. ERF tüüpi kulude osakaal kõikidest tehtud abikõlblikest kuludest on 8,07%.

Teise fondi tüüpi kulud on planeeritud kõigis viies meetmes ja nende siseselt nii programmides kui ka projektides (v.a meetme 1.3.2 avatud taotlusvoor). ERF tüüpi kulutused on üldjuhul inventari soetuskulud, seda nii projekti/programmi administreerimiseks kui sisutegevuste elluviimiseks. Teise võimaliku kuluartikliina kasutatakse ruumide kohandamise kulude katmiseks, sh kohandamised puuetega inimestele. Projektide tegevuste kvaliteetsele elluviimisele on teise fondi tüüpi vahendite soetamine ja kasutamine positiivselt kaasa aidanud. Näiteks on ruumide kohandamine aidanud parandada puuetega inimeste ligipääsu osalemaks koolitustel ja/või tööharjutusel. Võimalus soetada projekti tegevuste läbiviimiseks kaasaegset ja kvaliteetset inventari on pakkunud eesmärkide täitmiseks ja tulemuste saavutamisele märkimisväärset tuge.

Järelevalve teise fondi tüüpi kulude 10% piiridesse jäämise üle toimub väljamaksetaotluste kontrolli käigus. VMT-s on nõue eraldi välja tuua ERF tüüpi kulude osakaal abikõlblikust kumulatiivsest summast. Juhul kui viimane VMT kajastab ERF tüüpi kulude osakaalu suuremal määral kui meetme määrusega lubatud, algatatakse tagasinõude menetlus.

Sama tegevuse topeltrahastamise võimalikkust teistest meetmetest kontrollitaks nii taotlemise kui ka rakendamise faasis. Taotlusvormi on viidud sisse sellekohased küsimused, nagu „Taotleja poolt taotlusega seotud valdkonnas rakendatud, rakendatavad või taotlusfaasis olevad projektid“. Samuti on taotleja ja taotluse vastavuse kontrollimiseks kontroll-lehel küsimus, kas taotleja ei ole varem taotluses esitatud kulu hüvitamiseks riigieelarvelistest, EL või välisabi vahenditest raha saanud. Kontrolli teostatakse nii vormil oleva info kui ka SFOS registri kaudu. Rakendatavate projektide puhul toimub kontroll SFOS-is läbi kuludokumentide ristkontrolli. Juhul, kui sama kuludokument on varem registrisse sisestatud, teavitab SFOS sellest kohe pärast VMT samase kuludokumendi kohta käiva info sisestamist.

6.3.5 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

RÜ hinnang: RÜ hinnang prioriteetse suuna rakendamisele on olnud **väga hea**, kuna kõik 2011. a tööplaani võetud tööülesanded täideti. RÜ on rahul programmide/projektide rakendamise protsessiga ja kulude väljamaksmisega, väljamaksete protsent (koos ettemaksetega) kogu suuna eelarvest moodustas 31.12.2011. a seisuga 68,5%.

RA hinnang: RA hinnang prioriteetse suuna rakendamisele on **hea**. Pea kõik eelarvevahendid on juba projektide/programmide eelarvetega kaetud, mis omakorda seab heasse positsiooni ka eesmärkide saavutamise. Kuigi vahendite kasutamine on läinud oodatud tempos ning eesmärkide saavutamine näib tõenäoline, on aruandeaasta lõpuks veel lahenduseta mõned olulised probleemid: topelfinantseerimise kontrollimise küsimus; hangetega teenuste tellimine ja kontroll; kulude lihtsustamine (standardiseeritud ühikuhinna kehtestamine stipendiumile ja sõidukuludele), mille tagajärjel on tekkinud olukord, kus meetme 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ projektis osalevad sihtgrupi liikmed on ebasoodsamas olukorras kui programmis osalevad inimesed.

6.4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Prioriteetse suuna RA on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi MKM) ning rakendusüksusteks on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) ja Sihtasutus KredEx. Antud suund moodustab oma eelarvega (85 322 051 eurot) 18,5% IARK-i kogueelarvest. Suund jaguneb kaheksaks meetmeks, mida viiakse ellu programmide (5 tk) ja avatud taotlusvoorude (3 tk) kaudu. Avatud on kuus, suletud on kaks meetet.

Tabel 6.4: Prioriteetse suuna meetmed

Meetme nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
1.4.1 Stardi- ja mikrolaenu käendusprogramm	Programm	01.02.2008	6 012 808
1.4.2 Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus	Avatud taotlemine	28.01.2008	8 214 699
1.4.3 Ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse programm	Programm	05.02.2008	2 940 048
1.4.4 Turismi teadlikkus- ja koolitusprogramm	Programm	04.03.2008	2 661 920
1.4.5 Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	Avatud taotlemine	16.06.2008	12 782 330
1.4.6 Teadmiste ja oskuste arenguprogramm	Programm	06.06.2008	2 160 897
1.4.7 Arendustöötajate kaasamise toetus	Avatud taotlemine	23.09.2008	8 225 864
1.4.8 TOTS	Programm	01.02.2010	25 957 764

6.4.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna eesmärgid on järgmised:

1. Ettevõtete töötajate teadmised ja oskused vastavad ettevõtete vajadustele ning nende arendamine on harjumuspärane.
2. Ettevõtete otsused on pädevad ja professionaalsed.
3. Rohkem elujõulisi uusi ettevõtteid.
4. Teadmised ettevõtlusest ja innovatsioonist on levinud ja hästi kättesaadavad.

Indikaatorite täitmise andmeid kogub ja koondab RA, jälgides iga-aastaselt andmete muutumist. Andmed indikaatorite hindamiseks saadakse EAS-ilt ja KredEx-ilt, Statistikaameti, Eurostati jt andmebaasidest ning MKM-i uuringute andmetest ja aruandlusest ning nendes kogutavast statistikast. Allolevas tabelis on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamise väljund-, tulemus- ja mõjuindikaatorid, näidatud ära neile seatud kontroll- ja sihttasemed ning saavutamise määrad (%) aastate lõikes.

Tabel 6.4.1: Prioriteetse suuna Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks indikaatorid

Prioriteetse suuna 4 sisunäitajad		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Ettevõtete töötajate teadmised ja oskused vastavad ettevõtete vajadustele ning nende arendamine on harjumuspärane							
Väljundindikaator: Ettevõtete osakaal, kes on saanud koolitustoetust kõigi potentsiaalsete toetuse saajate seast (füüsilisest isikust ettevõtjad pole kaasa arvatud)	Saavutustase eesmärgist %	-	-	39%	62%	71%	EAS (2505 toetatud ettevõtet) ja Äriregister (maha on võetud maksuvõlglaste ning käibeta ettevõtteid, üldarv 70 690)
	Saavutustase	N/A	N/A	1,95%	3,06%	3,54%	
	Eesmärk	5%	5%	5%	5% (5%)	5%	
	Esialgne tase	2,8%	N/A	N/A	1,95%		
Tulemusindikaator: Ettevõtete osakaal, mis on viimase 12 kuu jooksul koolitanud vähemalt pooli oma töötajaid	Saavutustase eesmärgist %	-	82%	-	-	60%	Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused (Praxis, 2012)
	Saavutustase	N/A	41%	N/A	N/A	30%	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (45%)	50%	
	Esialgne tase	39% (2005)	N/A	41%	N/A	N/A	
Tulemusindikaator: Ettevõtete osakaal, mis on viimase 12 kuu jooksul koolitanud oma töötajad	Saavutustase eesmärgist %	N/A	90%	-	-	57%	Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused (Praxis, 2012)
	Saavutustase	0	63%	N/A	N/A	40%	
	Eesmärk	70%	70%	70%	70% (65%)	70%	
	Esialgne tase	61% (2005)	N/A	63%	N/A	N/A	
Väljundindikaator: Toetatud ettevõtete arv aastas, mis on saanud mobiilsustoetust	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	22%	50%	30%	EAS toetuste andmebaas (2012)

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

kaasamaks kõrgelt kvalifitseeritud tööjõudu	Saavutustase	0	0	12	27	16	
	Eesmärk	54	54	54	54 (46)	54	
	Esialgne tase	0	0	0	12	27	
Tulemusindikaator: Innovatsioonikulude kasv mobiilsustoetust saanud ettevõtjate seas	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	-	-	EAS toetuste andmebaas
	Saavutustase	0%	0%	0%	N/A	N/A	
	Eesmärk	Keskmine reaalkasv 15% aastas	Keskmine reaalkasv 15% aastas	Keskmine reaalkasv 15% aastas	Keskmine reaalkasv 15% aastas	Keskmine reaalkasv 15% aastas	
	Esialgne tase	0%	0%	0%	0%	N/A	
Eesmärk 2: Ettevõtete otsused on pädevad ja professionaalsed							
Väljundindikaator: Toetatud ettevõtete arv aastas, mis on saanud toetust nõustamisteenuse kasutamiseks	Saavutustase eesmärgist %	0%	12%	38%	51%	42%	EAS toetuste andmebaas (2012)
	Saavutustase	0	70	227	308	247	
	Eesmärk	600	600	600	600 (600)	600	
	Esialgne tase	340 (2006)	0	70	227	308	
Tulemusindikaator: Ettevõtete osakaal, mis on viimase 12 kuu jooksul kasutanud ettevõttevälisest konsultatsiooniteenust	Saavutustase eesmärgist %	-	60%	-	-	56%	Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused (2012)
	Saavutustase	N/A	30%	N/A	N/A	28%	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (40%)	50%	
	Esialgne tase	33% (2005)	N/A	30%	N/A	N/A	
Tulemusindikaator: Ettevõtete osakaal, mille juhid on osalenud pikemaajalistel juhtimiskoolitustel	Saavutustase eesmärgist %	-	88%	-	-	40%	Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused (2012)
	Saavutustase	N/A	44%	N/A	N/A	20%	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (42%)	50%	
	Esialgne tase	35% (2005)	N/A	44%	N/A	N/A	
Eesmärk 3: Rohkem elujõulisi uusi ettevõtteid							
Väljundindikaator: Toetatud alustavate ettevõtete arv aastas	Saavutustase eesmärgist %	-	44%	90%	100%	68% (koos RE toetusega 100%)	EASI ja KredExi toetuste andmebaas (2012)
	Saavutustase	N/A	155	316	559	237 (koos RE toetusega 573)	
	Eesmärk	> 350	> 350	> 350	> 350 (>250)	> 350	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

	Esialgne tase	153 (2005)	N/A	155	316	559	
Tulemusindikaator: Ellujäämismäär toetust saanud alustavate ettevõtjate seas	Saavutustase eesmärgist %	-	-	99%	108%	91% / 82%	EAS-i ja KredExi järelseire. Kuna vaadatakse peale 3 aastat, siis 2011. a number on 2007. a toetatud ettevõtete kohta.
	Saavutustase	N/A	N/A	84% (käib 2005. a toetatud ettev. kohta)	92%	77% (toetus)/ 70% (käendus)	
	Eesmärk	85%	85%	85%	85%(>80%)	85%	
	Esialgne tase	65% (2005)	N/A	N/A	84%	92%	
Eesmärk 4: Teadmised ettevõtlusest ja innovatsioonist on levinud ja hästi kättesaadavad							
Väljundindikaator: Haridustöötajate arv aastas, kes on osalenud ettevõtlushariduse programmis	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	65%	133%	Junior Achievement Eesti ettevõtlusprogrammides osalenud haridustöötajate arv
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	130	266	
	Eesmärk	200	200	200	200 (200)	200	
	Esialgne tase	0	N/A	N/A	N/A	130	
Tulemusindikaator: Ettevõtete osakaal, mis leiavad, et ettevõtlust puudutava info leidmisega ei ole neil raskusi	Saavutustase eesmärgist %	-	95%	-	-	62%	Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused (2012)
	Saavutustase	N/A	81%	N/A	N/A	53%	
	Eesmärk	85%	85%	85%	85% (80%)	85%	
	Esialgne tase	76% (2005)	N/A	81%	N/A	N/A	
Tulemusindikaator: Õpilaste arv, kes on saanud ettevõtlusõpet	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	32%	34%	Junior Achievement Eesti ettevõtlusprogrammides osalenute (andmed 279 kooli kohta 575-st, kokku 16 403 õpilast) osakaal õpilaste üldarvust HTM andmetel (138 448)
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	11,2%	11,8%	
	Eesmärk	35%	35%	35%	35% (20%)	35%	
	Esialgne tase	9%	N/A	N/A	N/A	11,2%	
Tulemusindikaator: Õppekavade osakaal, kus õpetatakse ettevõtlusõpet (ülikoolid ja kutsehariduskoolid)	Saavutustase eesmärgist %	-	-	200%; 123%	-	-	Ettevõtlus- ja majandusainete osakaal kõrgkoolide õppekavades. Allikas: MKM
	Saavutustase	N/A	N/A	Kutseõpe 100%, ülikoolid 61,3%	N/A	N/A	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (35%)	50%	
	Esialgne tase	Info puudub			100%;61,3%	N/A	

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2011, MKM.

N/A - andmed pole aruande esitamise ajaks veel teada või pole kättesaadavad.

Peamised saavutused eesmärkide täitmisele

Prioriteetses suunas on kokku 14 indikaatorit. 2011. aasta andmed puuduvad nelja indikaatori kohta. 2010. aasta kontrolltasemed on täidetud kolme indikaatori puhul, 2013. aasta sihttase on täidetud ühe indikaatori puhul.

Eesmärk 1 „Ettevõtete töötajate teadmised ja oskused vastavad ettevõtete vajadustele ning nende arendamine on harjumuspärane“. Väljundindikaator: „ettevõtete osakaal, kes on saanud koolitustoetust kõigi potentsiaalsete toetuse saajate seast“ – 2011. aastal oli saavutustase 3,54%. (sihttase 5%). Alates 2006 aastast kui indikaator seati, on muutunud Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator, laiendatud on potentsiaalsete ettevõtjate hulka, mis võrreldes 2005. aastaga on suurenenud ca 20 000 ettevõtte võrra ehk potentsiaalsete toetuse saajate hulk on kahekordistunud. Seda ei osatud sihttasemete seadmisel ette arvestada ning tulemused on seetõttu erinevad. Lisaks said toetust ka ettevõtjate ühendused, kelle projektidesse oli kaasatud koolitavatena hulk ettevõtjaid, aga nende andmeid andmebaasist võimalik välja võtta ei ole.

Meetme „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“ raames on aruandeperioodil toetust kasutatud väga intensiivselt ning kokkuvõtvalt saab meetme rakendamist pidada väga heaks. Projektidest ca 60% olid seotud töötajate koolitustega ning ca 30% moodustasid nõustamisprojektid. Ülejäänud projektid olid kombinatsioon mõlemast. Seisuga 22.11.2011 on meede seoses eelarveliste vahendite lõppemisega suletud.

Uue olulise tegevusena alustati TOTSi raames pikaajalise koolitusprogrammi „Ekspordirevolutsiooni“ rakendamist, mis aitas eksportivatel ettevõtetel lahendada kvalifitseeritud tööjõu leidmisega seotud kitsaskohta. Koolitusprogrammiga koolitatakse rahvusvahelise ettevalmistuse saanud ekspordimüügijuhtide olemasoluks välja uusi noori ekspordijuhte.

Tulemusindikaatorid: „ettevõtete osakaal, mis on viimase 12 kuu jooksul koolitanud vähemalt pooli oma töötajaid“ – väike- ja keskmise suurusega ettevõtete (edaspidi VKE) uuringu andmetel koolitas 2011. aastal 30% ettevõtetest vähemalt pooli oma töötajatest (sihttase 50%) ja tulemusindikaator: „ettevõtete osakaal, mis on viimase 12 kuu jooksul koolitanud oma töötajat“ – 2011. aastal 40% ettevõtetest (sihttase 70%). 2013. aasta sihttasemed jäävad tõenäoliselt täitmata ning saavutustase jääb samasse suurusjärku, sest vajadust koolituste järele tõi VKE uuringus välja vaid 43% ettevõtetest, koolituste kasv eeldab majanduskasvu jätkumist ja võimaluste olemasolu ning toetusmeede koolituste ergutamiseks on vahendite ammendumise tõttu suletud.

VKE uuringus tuuakse välja, et võrreldes 2008. aastaga oli 2011. aastaks suurenenud nende ettevõtete osakaal, kes pole oma töötajaid viimase 12 kuu jooksul koolitanud. Kui 2008. aastal oli see näitaja 37%, siis 2011. aastal oli see tõusnud 53%ni. Kõige sagedamini on töötajaid koolitatud suuremates ettevõtetes. Kui 1-9 töötajaga ettevõtetes on saanud koolitust 49% ja 10-49 töötajaga ettevõtetes 68% töötajatest, siis 50–249 töötajaga ettevõtetes on see näitaja juba 85%. Teisalt on rohkem väiksemaid ettevõtteid, kes on koolitanud kõiki või üle poole oma töötajatest. VKE uuringus järeldatakse, et majanduskriisi ajal koolitasid ettevõtted töötajaid märgatavalt vähem, sest kulusid (sealhulgas tööjõukulusid) tuli kokku hoida, et muutunud majanduskeskkonnaga kohaneda. Ettevõtted nimetasid uuringus 2011. aastal töötajate koolitamist takistavate teguritena kõige sagedamini koolituse maksumust, sobivate koolituste vähesust või puudumist ning töötajate ajapuudust. Töötajate oskusi ja teadmisi arendavate ettevõtete vähesus võib aga tulevikus nende arengut pärssida.

Väljundindikaator: „toetatud ettevõtete arv aastas, mis on saanud mobiilsustoetust kaasamaks kõrgelt kvalifitseeritud tööjõudu“ – 16 ettevõtet, mis on 30% seatud 2013. aasta sihttasemest. Indikaatori saavutustase on võrreldes eelmise aastaga langenud. 2013. aasta sihttasest ilmselt ei täideta, sest ettevõtete huvi ja võimekus kalleid projekte ellu viia (sh leida turult sobivaid arendustöötajaid) on väiksem, kui rakenduskava koostamisel oodati. 2011. aasta taotlemise aktiivsus oli veelgi madalam, kui 2010. aastal, aruandeperioodil esitati 23 taotlust, sh 20 rahvusvahelise turundusjuhi kaasamiseks, 1 tootearendaja kaasamiseks ja 2 tootmisvõimekuse tõstmiseks. Perioodil rahuldati 18 taotlust kokku summas 1,55 mln

eurot. Meetme avamisest kuni seisuga 31.12.2011 on kokku rahuldatud 55 taotlust summas 4,98 mln eurot ning aruandeperioodi lõpu seisuga oli elluviimisel 42 projekti.

Aruandeperioodil toimunud toetusmäärade suurendamine 50%-lt 70%-ni eesmärgiga tõsta ettevõtjate huvi tootearenduse ja tootmisvõimekuse arendamise vastu ei andnud soovitud tulemusi. Huvi suurendamiseks on alates septembrist ülikoolidel võimalik taotleda toetust arendustöötaja värbamiseks intellektuaalomandi kommertsialiseerimise alal. 2012. aastal lihtsustatakse meetet veelgi (lisaks ekspordijuhtidele võivad ka teised arendustöötajad välisriigis asuda, leevendatakse haridusnõudeid ning lubatud on osaline töoaeg).

Eesmärk 2 „Ettevõtete otsused on pädevad ja professionaalsed“. Väljundindikaator: „toetatud ettevõtete arv aastas, mis on saanud toetust nõustamisteenuse kasutamiseks“ – 247 ettevõtet, mis on 42% seatud 2013. aastaks seatud sihttasemest (600 ettevõtet aastas). Indikaatori sihttaseme seadmisel arvestati kokku nii nõustamis- kui ka koolitustoetused ühtse indikaatori alla ning seetõttu on seatud sihttase väär. Juhul kui arvestada nõustamis- ja koolitustoetused kokku oleks toetatud ettevõtete arv 496 ettevõtet, mis on 83% seatud sihttasemest.

Meetme „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“ raames on aruandeperioodil toetust kasutatud väga intensiivselt ning kokkuvõtvalt saab meetme rakendamist pidada väga heaks. Projektidest ca 60% olid seotud töötajate koolitustega, ca 30% moodustasid nõustamisprojektid ning ülejäänud projektid olid kombinatsioon mõlemast. Seisuga 22.11.2011 on meede seoses eelarveliste vahendite lõppemisega suletud.

Aruandlusperioodil püsis maakondlike arenduskeskuste (edaspidi MAK) poolne ettevõtlusnõustamiste maht stabiilsena, moodustades ca 80% 2010. aasta tasemest.

Tulemusindikaator: „ettevõtete osakaal, mis on viimase 12 kuu jooksul kasutanud ettevõttevälist konsultatsiooniteenust“ – VKE uuringu andmetel kasutab ettevõttevälist nõustamist 28% VKEdest, mis 56% seatud 2013. aasta sihttasemest. Aastate vältel on indikaatori näitaja olnud suhteliselt konstantne ja seega võib prognoosida, et 2013. a sihttase jääb saavutamata, sest on liiga optimistlik. Uuringus on välja toodud, et välise konsultatsiooniteenuse kasutamise väikest langust selgitab esiteks alla 10 töötajaga ettevõtete osakaalu suurenemine, sest neil VKEdel on väliste teenuste kasutamiseks tavaliselt vähem vahendeid. Teiseks võib nõustamisteenuse vaoshoitum kasutamine tuleneda üldisest majandusarengust, mis on pannud VKEsid kulusid kokku hoidma ning tuginema raskuste ületamisel ettevõttesisestele oskustele ja teadmistele.

Ülaltoodud väiteid toetab ka nõustamisteenuse kasutamine ettevõtte suuruse järgi – sagedamini ostavad teenust suuremad ettevõtted, kellel on rohkem vahendeid või võimalusi. Kui 50-249 töötajaga ettevõtetest kasutas nõustamisteenuseid 51%, siis ilma töötajateta ettevõtetest 23%. Samal ajal võiks eeldada, et nõustamisvajadus on suurem just väiksemates ettevõtetes, kus sisemised oskused ja teadmised on piiratumad.

VKE uuringu andmetel leidis 2011. aastal 51% VKEdest, kes ei ole kasutanud ettevõttevälist nõustamist, et ettevõtte ei vaja seda. Alates 2002. aastast on nõustamist mittevajavate ettevõtete arv märkimisväärselt vähenenud, kukkudes 33 protsendipunkti võrra. Uuring toob välja, et kui nõustamisteenust kasutanud ettevõtete osakaal on aastate vältel vähenenud vaid mõnevõrra, siis märgatavalt on kahanenud nende ettevõtete osakaal, kes ei vaja enda hinnangul nõustamist. Nihked majanduses on ajendanud ettevõtteid üle vaatama oma tegutsemispõhimõtteid ja -strateegiaid ning selle tulemusena on sagedamini tunnetatud vajadust ettevõttevälise nõustamise järele, et teha tarvilikke valikuid muutunud oludega kohanemiseks. Majanduslanguse ja müügitulu vähenemise tõttu on ettevõtetel siiski vähem raha, et nõustamisteenust osta. 2005. aastal pidas 10% VKEdest nõustamisteenuste kasutamatajätmise põhjuseks teenuse kõrget hinda. 2011. aastal juba 27%. Mõnevõrra on suurenenud ka nende ettevõtete osakaal, kes ei ole leidnud sobivat nõustamisteenust – see näitab taas pigem vajaduse kasvu kui pakkumise piiratust.

Eesmärk 3 „Rohkem elujõulisi uusi ettevõtteid“. Väljundindikaator: „toetatud alustavate ettevõtete arv aastas“ – 237 ettevõtet (573 ettevõtet koos RE toetusega), mis on 68% (koos RE toetusega 164%) 2013. aasta sihttasemest. Toetatud ettevõtetena loetakse kokku „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetust“ (nii

struktuurifondidest kui ka riigieelarvest rahastatud programmist) ja „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammist“ toetust saanud ettevõtted. Mõlemad meetmed olid jätkuvalt väga edukad, sest kriitilisematel aegadel majanduses luuakse rohkem ettevõtteid, kuna seda nähakse otsese alternatiivina töötusele. Alates 2011. aasta I kvartalist lõpetati vahendite lõppemise tõttu „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse“ Euroopa Sotsiaalfondist (edaspidi ESF) jagamine ning jätkati riigi poolse rahastamisega. „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammiga“ jätkatakse perioodi lõpuni.

Perioodil 03.03.2008-20.03.2011 esitasid „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse“ meetmesse toetuse taotluseid 2 136 ettevõtjat, millistest rahastati 998 ettevõtjat. 2011. aastal oli meetmest taotlemise aktiivsus mõnevõrra väiksem kui 2010. aastal, kuid rahastatud sai sama suurusjärg projekte, mis 2010. aastalgi. Sellest saab järeldada, et toetuse taotlemiseni on jõudnud enam selliseid alustavaid ettevõtjaid, kes on oma äri alustamise paremini läbi mõelnud, niisamuti on enam kliente käinud alustava ettevõtja baaskoolitusel ja MAKides nõustamisel. Struktuuritoetusest rahastatav meede suleti 20.03.2011. 2011. aastal esitati ESFist rahastatavasse meetmesse 283 toetuse taotlust, (225 starditoetuse ja 58 kasvutoetuse taotlust), millest rahastati 168 toetuse taotlust (135 starditoetuse ja 33 kasvutoetuse taotlust) kogumalus 1,85 mln eurot. Aruandeperioodil (terve 2011. aasta) esitati 914 (731 starditoetuse ja 183 kasvutoetuse) taotlust, millest toetati 504 ettevõtte alustamist (411 starditoetuse ja 93 kasvutoetuse taotlust) toetuste kogumalus 5,34 mln eurot.

Tulemusindikaator: „ellujäämismäär toetust saanud alustavate ettevõtjate seas“ – saavutustase toetuse puhul 77%, käendusel 70% (sihttase 85%). 2010. aastal oli Eestis alustavate ettevõtete keskmine ellujäämismäär 3 aastat tagasi asutatud ettevõtete seas 63,3%. Seega on toetatud ettevõtete ellujäämismäär tunduvalt kõrgem. Käenduste puhul on sihttase seatud tõenäoliselt natuke ambitsioonikas, kuna käendust kasutatakse kõrgema riskiga, kuid suurema kasvupotentsiaaliga projektide puhul, mida pank ilma käenduseta ei finantseeri. Kuna risk on kõrgem, siis on ka ebaõnnestumiseoht suurem. Hetkel saavutatud 70% on optimaalne ning tõenäoliselt jääb saavutustase käenduste osas ka perioodi lõpul samaks.

Aruandeperioodil viis EAS läbi meetme järeelseire 2007., 2008. ja 2009. aastal toetust saanud ettevõtjate hulgas. Sellel aastal kasutati järeelseire läbiviimiseks muudetud meetodikat, kus ettevõtjaid ei kaasanud läbi otsese kontakti, vaid analüüs teostati Äriregistris olevate majandusaasta aruannete põhjal. Võrreldes varasemate aastatega on toetuse saajate ellujäämismäär mõnevõrra madalam, mis on selgitatav majanduskriisi ajal alustamisega ja riskide vähese maandamisega. Samuti iseloomustab perioodi ettevõtete loomise paljusust, kuna see oli ainus võimalus ja majandusolukorra stabiliseerumisel valitakse sobiva töö leidumisel ettevõtluse asemel palgatöö. Aruandeperioodil vaadeldi ka 2007-2009 (vähem kui 3. aastat peale toetuse saamist) toetust saanud ettevõtjaid, esialgsete tulemuste põhjal on toetuse saajatest 2010. aasta majandusaasta aruande põhjal elus 81,1%.

Potentsiaalsete ja alustavate ettevõtjate kompetentsi tõstmiseks korraldati 49 alustava ettevõtja baaskoolitust, milles osales kokku 833 inimest. Koolitustsükli raames õpetati alustada soovivatele või äsja alustanud ettevõtjatele ettevõtluse ja äritegevuse aluseid, eesmärgiga luua eeldused koolituse läbinute edukaks konkureerimiseks ettevõtluses. Osalejate tagasiside koolitustele oli hea või väga hea, mis annab tunnistust baaskoolituste jätkuvalt kõrgest kvaliteedist.

Eesmärk 4 „Teadmised ettevõtlusest ja innovatsioonist on levinud ja hästi kättesaadavad“.

Tulemusindikaator: „ettevõtete osakaal, mis leiavad, et ettevõtlust puudutavat info leidmisega ei ole neil raskusi“ – VKE uuringu andmetel on ettevõtlusteabe kättesaadavus vastajate hinnangul hea. Üle poole ettevõtjatest ehk 53% ettevõtetest leiab, et neil ei ole ettevõtlust puudutava info leidmisega raskusi, seatud sihttasemest täideti 62%. Samas otseselt ettevõtlusalase info leidmise raskusele viitas 13% ettevõtetest, väga suur ehk üle kolmandiku vastajatest ei oska info leidmise kättesaadavust hinnata (12%) või ei ole ettevõtlusalast informatsiooni otsinud (22%). Kui võrrelda „jah“ ning „ei“ vastanute osakaale oleks 2010. aastaks seatud sihttase täidetud ning seetõttu võime prognoosida tõusu ka ettevõtlusteabe kättesaadavuse hinnangutes. 2008. aastal oli info kättesaadavusega rahul 81% ettevõtetest, seega on kriitilisus ettevõtlusinfo kättesaadavuse osas kasvanud. Kui VKEdele esitati uuringu käigus täpsustav küsimus,

millist liiki infot on raske leida, siis saadi vastuseks, et keerukas on leida teavet potentsiaalsete klientide (51%) ja hankijate-tarnijate (49%) kohta. Raskusi on ka regulatsioonide ja standarditeemalise info (43%) ning õigusaktide ja seadusandluse info leidmisel (39%). Teabe saamine on keeruline peamiselt mikroettevõtete esindajate (84%) jaoks. Sektoriti ei eristunud uuringus ükski valdkond märgatavalt, kuigi rohkem näib probleeme olevat teenuseid pakkuvate ettevõtete hulgas (58% vastanutest). Uuringus järeldatakse, et osa kasvust on tingitud just viimastel aastatel hüppeliselt kasvanud alustavate mikroettevõtete ja FIEde arvust, kel puudub varasem ettevõtluskogemus ning seetõttu on ettevõtlusteavet keerukam leida. Seetõttu on soovitus edaspidi teha rohkem teemakohalist teavitustööd just mikroettevõtjate ja alustavate ettevõtjate hulgas.

Eestis pakutavate riiklike ettevõtluse toetusmeetmetega on uuringu andmetel ettevõtjad üldiselt kursis. Neid, kes ei ole neist midagi kuulnud või ei oska oma teadlikkust hinnata, on alla 15%. Toetusmeetmeid tundvate ja neid kasutanud VKEde osakaal kõigub nii suuruse kui ka tegevusala järgi. Kõige rohkem on toetusmeetmetega kursis ja on neid kasutanud keskmise suurusega töötleva tööstuse ettevõtted. Piirkondadest on teistest rohkem toetusmeetmetest teadlikud Lõuna-Eesti (25%) ja Kirde-Eesti (26%) ettevõtted.

TOTS programmist toetas antud eesmärgi tegevusi ettevõtlusnädala korraldamine, piirkondlike ettevõtluspäevade läbiviimine, ettevõtlikkusprojektide konkursside korraldamine, VKE uuringu hange, alustava ettevõtja baaskoolituste korraldamine, uue veebi tehnilise lahenduse ja sisumaterjalide tellimine, põhimentorprogrammi läbiviimine ja mentorklubide ning mentorvõrgustike haldamine.

2011. aastal korraldati eksporti kasvatada soovivatele ettevõtetele 74 ühe- kuni kolmepäevast koolitust. Ühepäevased koolitused keskendusid spetsiifilistele valdkondadele nagu internetivõimaluste kasutamine e-turunduse rakendamisel, partnerite koostöövõrgustiku juhtimine rahvusvahelises äris, turu-uuringute läbiviimine jne.

Noortele suunatud ideekonkurss Ajujaht kogus jätkuvat populaarsust tänu telekajastustele ning samuti on tõusnud äriideede kvaliteet. Noorte ettevõtlusõppe tõhustamiseks korraldati kaasusepõhise õppevormi koolitus Eesti ülikoolide ettevõtlusvaldkonna õppejõududele ning täiskasvanute koolitajatele. Koolituse käigus valmis ülikoolide kasutusse kogumik Eesti ettevõtete põhjal kirjutatud professionaalsete õppejuhtumitega.

Rakenduskava kontekstis (võrreldes teiste suundadega) on prioriteetse suuna Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks indikaatorite saavutamise kõige nõrgemas seisus. Seda võib ühelt poolt põhjendada ambitsioonikate sihttasemete seadmisega programmeerimise käigus ning teisalt muutunud väliskeskonnaga. Tänapäevaste arengute valguses jäävad tõenäoliselt mitme indikaatori perioodi lõpuks seatud sihttasemed mainitud põhjustel täitmata. Samas võib tõdeda, et ehkki 14 indikaatorist täideti 2010. aasta sihttasemed vaid kolme puhul ning 2013. aasta sihttase on hetkel täidetud ühe indikaatori puhul, võib suuna rakendamisega jääda rahule. Kahe indikaatori puhul on muudatusi meetodikas ning ettevõtete teadmiste ja oskuste tulemusindikaatorite alatäitmine on suures osas põhjustatud väliste tegurite poolt ning majanduslanguse perioodist. Uuringus „Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused“ (Praxis, 2012) järeldatakse, et majanduskriisi ajal koolitasid ettevõtted töötajaid märgatavalt vähem, sest kulusid (sealhulgas tööjõukulusid) tuli kokku hoida, et muutunud majanduskeskkonnaga kohaneda, kuid samas toodi välja, et vajadus koolituste järele on jätkuvalt olemas. Kõikvõimalikud riiklikud toetused on viimaste aastatega muutunud ettevõtetele oluliseks rahastamisallikaks, sest pangad annavad neile laenu väga ettevaatlikult.

6.4.2 Finantsteave

Aruandlusperioodil lõpuks on prioriteetses suunas kohustusi võetud 53,6 mln EUR ühenduse osalusest, suuna eelarve EL osa (68,3 mln) on seega kohustustega kaetud 78,5% ulatuses. Abikõlblikke kulusid on ESF vahenditest välja makstud 36,9 mln eurot. See moodustab 54% perioodi ESF vahendite

kogueelarvest. Võetud kohustustest (kinnitatud programmide/projektide eelarvest) moodustavad väljamaksed 69%.

2011. aasta jooksul kinnitati ESF vahenditest projekte mahus 5,36 mln eurot. Väljamakseid on aasta jooksul teostatud 12,4 mln euro ulatuses, mis on 88% 2011. a planeeritud väljamaksetest. Meedet „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogramm“ rakendatakse finantskorraldusvahendina ning sellest tulenevalt on EL osaluse sissemaksed programmi abikõlbliku kuluna Euroopa Komisjonile deklareeritud. Prognoositud 2011. aasta väljamaksed ületati „Teadmiste- ja oskuste arendamise toetuse“ puhul, kus prognoositud 3 mln euro asemel maksti välja 3,6 mln. Suurimad prognooside alatäitumised olid „Turismi teadlikkuse- ja koolitusprogrammis“ ning Arendustöötajate kaasamise toetuses.

Tulenevalt MA JKS auditist ei sertifitseerinud MA alates 01.04.2011 meetmete 1.4.3; 1.4.4; 1.4.6 ja 1.4.8 täiendavaid kulusid seoses võimaliku riigihangete probleemiga ja antud meetmeid sertifitseeritakse peale täiendavate kontrollide läbiviimist ja AA hinnangut tehtud tegevustele.

Finantsinstrumendid

„Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammi“ rakendatakse Nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 44 kohaselt finantskorraldusvahendina. Nii programmi RÜ-ks kui ka elluvijaks on KredEx. Meetme eesmärgiks on suurendada väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate tekke-, ellujäämis- ja arenguvõimalusi finantseerimisvõimaluste parandamisega läbi laenukapitali kättesaadavuse parandamise. Käendusega on võimalik finantseerida alustavate ja kuni 3 aastat tegutsenud väikese ja keskmise suurusega ettevõtete ning FIE-de uusi investeeringuid kui ka käibevahendeid. Programmi 6 012 808 eurosest eelarvest on programmi elluvijale välja makstud 5 112 932 eurot ehk 85% kogusummast. 2011. aasta lõpuks oli programmi vahenditest sõlmitud kokku 194 käenduslepingut summas 3,4 mln eurot, mis võimaldas alustavatele ettevõtjatele pankadest finantseerimist summas 4,6 mln eurot.

Üldiselt võib pidada finantsinstrumendi elluviimist edukaks, kuigi viimasel aastal on suuremate mahtude saavutamist pidurdanud finantsturgudel valitsev määramatus.

6.4.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

Tabelis 6.4.3 on kajastatud teadmiste ja oskuste toetusmeetme raames koolitustel osalenud, turismi teadlikkuse- ja koolitusprogrammi raames osalenud, tehnilisest abist rahastatud ning TOTSi kaudu rahastatud üritustel osalejad. Tabelis ei ole kõikidel juhtudel andmed alati 100% täidetud. Näiteks „Teadmiste ja oskuste programmi“ raames täidavad tabelit toetuse saajad, kes alati ei järgi täitmise loogikat ja jätavad osadel juhtudel näiteks naiste arvu eraldi märkimata, mistõttu võivad naised just seetõttu olla andmetes alaesindatud (39%). Tehnilise abi ja TOTSi kaudu rahastatud isikuseires on ka üksikuid puuduseid. Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa ei ole aruandva suuna vastutusallas ja andmeid selle kohta ei koguta.

Tabel 6.4.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas 4

Osalejate arv aastal 2011	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	alustanutest
Osalejate koguarv	10 207	3964 (39%)	10 082	3937	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh FIE-d)	10 080	3862	9955	3835	98,8%
FIE-d	84	18	84	18	0,8%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	1	0	1	0	0%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetus isikud, töö	126	102	126	102	1,2%

mittekäivad või muud isikud					
haridust ja koolitust saavad mitteaktiivsed isikud	124	100	124	100	1,2%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	1008	564	983	556	9,9%
vanemaealised (55–64 aastased)	842	265	832	264	8,2%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	389	99	379	94	3,8%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	2983	1281	2897	1269	29,2%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	2069	835	2045	829	20,3%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	4766	1749	4761	1745	47%

Allikas: prioriteetse suuna aruanne 2011, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

6.4.4 Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused

Lisaks „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammile“ ning „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetusele“ on sarnane toetus ettevõtlusega alustamiseks rakendamisel ka Töötukassas, kuid toetus on suunatud teisele sihtrühmale – töötutele. RÜ-d kontrollivad jooksvalt, et samad isikud ei saaks sama sihtotstarbega toetust mitu korda.

Prioriteetse suuna meetmetest on „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuses“ tehtud teise fondi tüüpi kulusid summas 5 877 090 eurot ehk 15,7% prioriteetse suuna väljamaksetest seisuga 31.12.2011 ning 8,6% prioriteetse suuna kogumahust. Kõrge protsent tuleneb eelkõige sellest, et ERDF tüüpi kulutusi tehakse „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse meetmes“, kus projektid on lõppemas ning väljamaksed toimuvad kiiremini kui teistes meetmetes. Teiste meetmete väljamaksete suurenedes kahaneb ka teise fondi reeglite alusel tehtud kulude väljamaksete osakaal. Võrreldes eelnevate aastatega on osakaal vähenenud.

„Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse“ meetmes rahastatakse teise fondi tüüpi tegevustena ettevõtte alustamiseks vajaliku põhivara soetamist.

Prioriteetses suunas tagatakse seatud 10% piirmäära sisse jäämine, sest „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse“ meetme ühenduse poolne eelarve on 11% prioriteetse suuna kogu ühenduse eelarvest ning teise fondi tüüpi tegevusi tehakse vaid antud meetmes, kuid seda mitte kogu meetme eelarve mahus. Samuti jälgitakse nii RA kui ka RÜ tasandil teise fondi tüüpi kulude osakaalu prioriteetse suuna ja meetme tasandil.

6.4.5 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

Kokkuvõttes on RA ja RÜ-de hinnang prioriteetse suuna rakendamisele **hea**, sest kõik planeeritud meetmed on rakendamisel või juba suletud, rakendamisel liigutakse eesmärkide täitmise suunas, kohustustega on kaetud ligi 80% suuna eelarvest ning aruandeaastaks prognoositud väljamaksed täideti 88,1%-liselt.

Suuna läbivamaks probleemiks on majanduskeskkonnast tingitud mõjud ning probleeme on esinenud esitatavate äriplaanide realistlikkusega, kus on ilmne, et projekte ei suudetaks esitatud planide kohaselt ellu viia. Majanduskeskkond on tinginud pankade väga konservatiivse laenupoliitika, mis ei soosi „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammi“ rakendamist. Jätkuvalt oli probleemne ka „Arendustöötaja kaasamise toetus“, sest väikeettevõtetel puudub võimekus leida, kaasata ja rakendada rahvusvahelise tasemega tippspetsialiste.

6.5 Suurem haldusvõimekus

Prioriteetse suuna Suurem haldusvõimekus rakendusasutus ja -üksus on alates 2011. aasta algusest Rahandusministeerium (varasemalt Riigikantselei), välja arvatud alasuuna 1.5.5 „Maakondlike tugistruktuuride toetamine“, mille osas on RA Siseministeerium ning RÜ ja programmi elluviija EAS. Antud suund moodustab oma eelarvega (24 465 675 eurot) 5,3% rakenduskava kogu-eelarvest. Prioriteetne suund koosneb viiest alasuunast (meetmest). Nimetatud alasuundade 1, 2, 3 ja 5 raames käib hetkel tegevuste elluviimine. Alasuuna 4 „Avaliku sektori koolitussüsteemi arendamine“ rakendamist ei toimu.

Tabel 6.5: Prioriteetse suuna meetmed

Meetme (alasuuna) nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
1.5.1: Avaliku sektori asutuste ja mittetulundusühenduste strateegilise juhtimissuutlikkuse tõstmine	9 programmi ja avatud taotlemine 3 alameetme raames	16. 10. 2008 10.03.2009 03.11.2009 12.08.2011 28.12.2009 17.06.2008 24.04.2009 09.12.2010 08.03.2010	8 000 461
1.5.2: Parema õigusloome arendamine	programm	22.05.2008	2 630 603
1.5.3: Avaliku sektori töötajate ja mittetulundusühingute töötajate koolitus ja arendamine	2 programmi ja 2 avatud taotlemisega alameedet	18.11.2008 08.04.2010 28.10.2008 07.04.2010 15.12.2010	7 453 376
1.5.4: Avaliku sektori koolitussüsteemi arendamine	Programm (ei avatud)	-	438 434
1.5.5: Maakondlike tugistruktuuride toetamine	Programm (RÜ on EAS)	27.05.2008	3 064 691

6.5.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna Suurem haldusvõimekus eesmärgid on järgmised:

1. Poliitika kujundamise ja elluviimise tulemuslikkus ja efektiivsus on tõusnud.
2. Avaliku- ja mittetulundussektori töötajad on asjatundlikud ja usaldusväärsed.

Mõlema eesmärgi osas on IARK-is püstitatud indikaatorite sihttasemed, mille täitmist RA regulaarselt jälgib. Allolevas tabelis on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamise väljund-, tulemus- ja mõjuindikaatorid, näidatud ära neile seatud kontroll- ja sihttasemed ning saavutamise määrad aastate lõikes.

Tabel 6.5.1: Prioriteetse suuna Suurem haldusvõimekus indikaatorid

Prioriteetse suuna 5 sisunäitajad		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Poliitika kujundamise ja elluviimise tulemuslikkus ja efektiivsus on tõusnud							
Väljundindikaator: Rahastatud uuringute ja analüüside arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	6,7%	43%	127%	Projektide ja programmide seirearuanded, SFCS. 05.03.2012
	Saavutustase	0	0	2	13	38	
	Eesmärk (sihttase)	30	30	30	30 (15)	30	
	Esialgne tase	N/A	0	0	2	13	
Tulemusindikaator: Organisatsioonide arv (või organisatsioonide gruppide arv samas tegevusalas) kes on muutnud juhtimissüsteeme või protseduure	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	10%	30%; 67%	50%; 67%	Projektide ja programmide seirearuanded, SFCS. 05.03.2012
	Saavutustase	0	0	1	3; 2	5; 2	
	Eesmärk	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid)	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid)	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid)	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid) (4; 1)	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid)	
	Esialgne tase	0	0	0	1	3; 2	
Tulemusindikaator: Lihtsustatud ja kodifitseeritud õigusvaldkondade arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	36%	100%	Programmi seirearuanne.
	Saavutustase	0	0	0	1	3	
	Eesmärk	3	3	3	3 (1)	3	
	Esialgne tase	0	0	0	0	1	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Tulemusindikaator: Erinevate MTÜde arv aastas, kes on saanud nõustamisteenust	Saavutustase eesmärgist %	-	114%	150%	153%	134%	Programmi seirearuanne.
	Saavutustase	-	1707	2253	2288	2008	
	Eesmärk	1500	1500	1500	1500 (1500)	1500	
	Esialgne tase	1395	-	1707	2253	2288	
Mõjuindikaator: Valitsussektori töö tulemuslikkus <i>NB!</i> <i>Metoodika muutus 2009. a</i>	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	95%	100%	Andmed pärinevad Riigikantselei strateegiabüroolt. IMD läbiviidud uuring.
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	5,68*	6,03	
	Eesmärk	6	6	6	6 (paraneb)	6	
	Esialgne tase	41,65 (5,96)	N/A	N/A	N/A	5,68	
Eesmärk 2: Avaliku- ja mittetulundussektori töötajad on asjatundlikud ja usaldusväärsed							
Väljundindikaator: Avalike teenistujate ja töötajate arv, kes on saanud koolitust organisatsioonipõhistel koolitustel või keskselt korraldatud koolitustel	Saavutustase eesmärgist %	0%	13%	33%	78%	142%	Projektide ja programmide seirearuanded, SFCS. 05.03.2012
	Saavutustase	0	1514	3882	9316	16845	
	Eesmärk	11900	11900	11900	11900 (5100)	11900	
	Esialgne tase	N/A	0	1514	3882	9316	
Väljundindikaator: Koolitatud mittetulundusühenduste (sh. sotsiaalpartnerite) töötajate arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	41%	126%	212%	312%	Andmed pärinevad Siseministeeriumist.
	Saavutustase	0	859	2645	4455	6555	
	Eesmärk	2100	2100	2100	2100 (900)	2100	
	Esialgne tase	N/A	0	859	2645	4455	
Tulemusindikaator: Personalivoolavus	Saavutustase eesmärgist %	69%	69%	91%	112%	85%	RIHATO personalijuhtimise statistika
	Saavutustase	14,4%	14,4%	11%	8,9%	11,7%	
	Eesmärk	10%	10%	10%	10% (10%)	10%	
	Esialgne tase	14,5%	14,4%	14,4%	11%	8,9%	
Tulemusindikaator: Väljatöötatud koolitusprogrammide arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	183%	275%	358%	Projektide ja programmide seirearuanded, SFCS. 05.03.2012
	Saavutustase	0	0	22	33	43	
	Eesmärk	12	12	12	12 (6)	12	
	Esialgne tase	N/A	0	0	22	33	
Mõjuindikaator: Avaliku teenistuse asjatundlikkus	Saavutustase eesmärgist %	70%	86%	76%	80%	-	Andmeid ei kogutud 2011. aastal. Uus uuring on
	Saavutustase	49%	60%	53%	56%	N/A	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

	Eesmärk	70%	70%	70%	70% (paraneb)	70%	planeeritud läbi viia 2012. aastal.
	Esialgne tase	54%	49%	60%	53%	56%	
Mõjuindikaator: Avaliku teenistuse usaldusväärsus	Saavutustase eesmärgist %	46%	75%	66%	69%	-	Andmeid ei kogutud 2011. aastal. Uus uuring on planeeritud läbi viia 2012. aastal.
	Saavutustase	30%	49%	43%	45%	N/A	
	Eesmärk	65%	65%	65%	65% (paraneb)	65%	
	Esialgne tase	47%	30%	49%	43%	45%	
Mõjuindikaator: Avaliku teenistuse pühendumuse indeks	Saavutustase eesmärgist %	78%	84%	-	78%	-	Andmeid ei kogutud 2011. aastal. Uus uuring on planeeritud läbi viia 2012. aastal.
	Saavutustase	49	53	N/A	49	N/A	
	Eesmärk	63	63	63	63 (paraneb)	63	
	Esialgne tase	46	49	53	N/A	49	

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2011

* IMD indikaatorit mõõdeti seitsme kriteeriumi alusel kuni aastani 2008. 2009. a on IMD indikaatori mõõtmise meetodika muutunud, see kujuneb kuue valitsussektori töö tulemuslikkuse indikaatori punktisummast. Ligikaudu pooled indikaatorid leitakse ametliku statistika alusel, ülejäänud aluseks on ettevõtjate seas läbiviidavad küsitlused.

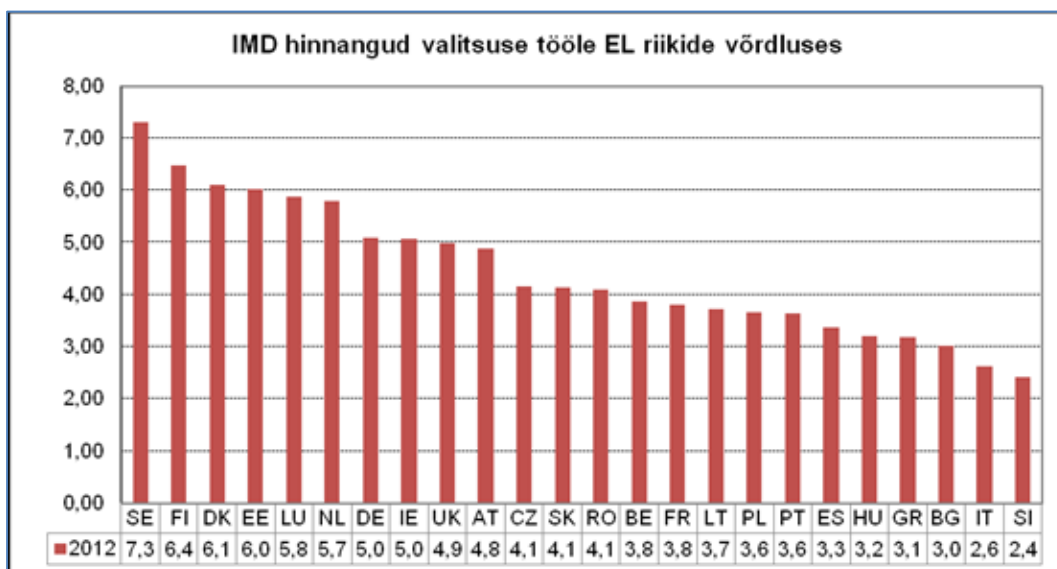
N/A - andmed pole teada või pole kättesaadavad.

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

Prioriteetsele suunale on seatud kaks eesmärki. Esimest eesmärki: „**poliitika kujundamise ja elluviimise tulemuslikkus ja efektiivsus on tõusnud**“ mõõdetakse läbi 5 indikaatori, millest 4 on juba täidetud ning isegi ületatud ja üks on oma sihte saavutamata. Suurem ületäitmine on toimunud nii rahastatud uuringute ja analüüside kui ka nõustatud MTÜ-de arvu osas. Uuringuid ning analüüse on peamiselt rahastatud meetme 1.5.1 raames. Tõenäoliselt tõuseb see number veelgi, kuna 2012. ja 2013. aastasse on planeeritud veel uuringute ettepanekute esitamise voore. RA loeb seda toetuskeemi väga hästi rakendunuks. Riigiasutused ning teised avaliku sektori partnerid, kes uuringute ja analüüside ettepanekuid esitada saavad, on üha enam teadvustamas vajadust teha teadmispõhiseid otsuseid. Samuti ollakse üha enam aru saamas, et ilma olukorda analüüsivõimega ei pruugita näha kõiki aspekte ning võimalusi olukorra parandamiseks. Piiratud eelarvesituatsioonis on uuringu või analüüsi tegemiseks toetuse saamine saanud väga oluliseks. Ka nõustatud MTÜ-de arv näitab muutust ühiskonnas. Üha enam pannakse rõhku kodanikuvalgatustele ning kodanikuühiskonna tugevdamisele, mis seletab mõneti ka nimetatud näitaja ületäitmist. Teisalt on MTÜ-d ise muutumas üha teadlikumaks, et nende tegevuste toetamiseks on võimalik abi saada ning seetõttu pöörduakse üha enam MAK-ide poole nõustamisteenuse saamiseks.

Valitsuse töö efektiivsust aitab mõõta IMD mõjuindikaator. Indikaatorit mõõdetakse iga-aastaselt valitsussektori töö tulemuslikkuse indikaatorite suhtarvuna kuue kriteeriumi alusel (1. avalike finantsvahendite juhtimine, 2. õiguskeskkonna piirangud ettevõtete konkurentsivõimele, 3. valitsuse poliitikate paindlikkus muutuste suhtes, 4. valitsuse otsuste elluviimine, 5. valitsuse poliitikate läbipaistvus, 6. bürokraatia ettevõtluse takistusena). IMD konkurentsivõime indikaatorid pannakse kokku terve rea indikaatorite alusel. Ligikaudu pooled neist leitakse ametliku statistika alusel, ülejäänud aluseks on ettevõtjate seas läbiviidavad küsitlused. Indikaatori saavutustase näitab, et valitsuse töö efektiivsus on tõusnud ja seeläbi suurenenud ka konkurentsivõime. Prioriteetse suuna mõju on kindlasti indikaatori kujunemisel olemas, kuid see on pigem kaudne. Näiteks läbi õigusloome lihtsustamise kahanevad ka piirangud ettevõtetele. Lisaks on erinevad arendusprojektid ja uuringud kaasa aidanud, et vähendada bürokraatiat ja muuta riigivalitsemine läbipaistvamaks ja tõenduspõhisemaks.

Alljärgnevalt on toodud joonis riikide lõikes, kus on näha, et Eesti asub IMD indikaatori osas võrreldes teiste Euroopa riikidega neljandal positsioonil.

Joonis 6.5.1. IMD indikaator EL riikide võrdluses

Allikas: Riigikantselei

Esimese eesmärgi saavutamiseks toetatava nn „Tarkade otsuste fondi“ toetuskeemi raames on suur huvi olnud nii uuringute teostamiseks kui ka strateegiliste arendusprojektide elluviimiseks. Viimasest võib näitena tuua E-Tervise SA läbiviidud projekti, mille eesmärgiks oli hinnata riiklikul tasandil riigiülese terviseinfosüsteemi rakendamise mõjusid. Projekti tulemusena töötati välja Eesti terviseinfosüsteemi

rakendamise mõjude hindamise indikaatorid ja prognoosmudel. Valdkondlike uuringute alameetme raames on näiteks analüüsitud maksejõuetuse põhjuseid, Eesti sotsiaalkindlustussüsteemi jätkusuutliku rahastamise võimalusi ning ka tulemuspõhise juhtimissüsteemi arendamist.

2011. a lõpu seisuga on programmi „Parema õigusloome arendamine“ raames juba kodifitseeritud kolm õigusvaldkonda: keskkonnaõigus, väärtemenetlus ja majandushaldusõigus. Töö käib sotsiaalõiguse, ehitus-planeerimisõiguse ja karistusõigusega. Ühe kodifitseeritava valdkonnana on lisatud ka intellektuaalse omandi õigus. Vahepeal oli programmi lisatud ka haridusõigus, äriõigus ja konkurentsioigus, kuid need otsustati eemaldada. Nimetatud valdkonnad lisati programmi 2009. aastal, kuid nende valdkondade osas ei ole veel läbi viidud eelanalüüse valdkondade probleemide ja kodifitseerimise ulatuse kohta. Alustatud projektid on võtnud planeeritust rohkem aega ning nii on otsustatud panustada pigem käimasolevatele projektidele ja intellektuaalse omandi õiguse kodifitseerimisele, mille osas on eelanalüüs läbi viidud.

Teist eemärki: „**avaliku- ja mittetulundussektori töötajad on asjatundlikud ja usaldusväärsed**“ mõõdetakse läbi 7 indikaatori, millest 3 sihttasemed on täidetud. Suurimaid raskusi valmistavad personalivoolavuse ning avaliku teenistuse asjatundlikkuse, usaldusväärse ja pühendumuse tasemete saavutamine. Viimase kolme nimetatud osas 2011. aastal uuringut läbi ei viidud, seega ei saa täpseid tulemusi 2011. aasta kohta anda ning muudmoodi, kui läbi uuringu, seda hinnata ei ole võimalik. Küll aga ei ole eelnevatel aastatel sihttasemeid saavutatud. Selle peamiseks põhjuseks on indikaatorite raske mõjutatavus suuna tegevuste poolt ning suur mõjutatavus välistegurite poolt (majanduslik olukord, meediakajastus jne). Selle probleemi on välja toonud ka erinevad hindamised (sh nii suuna kui ka kogu SF süsteemi vahehindamine) ehk on seatud indikaatorid, mis ei ole suuna tegevuste raames kõige paremini mõjutatavad. Teiste (otseselt mõjutatavate) numbriliste indikaatorite täitmisega probleeme ei esine, pigem võib välja tuua, et osalejate arvult ning väljatöötatud programmide osas ületatakse seatud sihtmäärasid suurel määral. Seda põhjustab nii planeeritust oluliselt suurem huvi suuna tegevuste vastu kui ka mõningane tagasihoidlik planeerimine. Suurem huvi on kindlasti tingitud organisatsioonide eelarveprobleemidest, mis paratamatult jätab nn pehmete teemadega (sh töötajate arendamine) tegelemise tahaplaanile. Seetõttu on sellistele tegevustele toetuse taotlemine asutuste jaoks pea ainus võimalus oma inimressursile piisavalt tähelepanu pöörata. Lisaks on näiteks keskse koolituse programmi raames enam suund pööratud korralike koolitusprogrammide väljatöötamisele, mis võimaldab programmi raames väljatöötatud ka hiljem kasutada ning see omakorda aitab tagada programmi jätkusuutlikkust.

Teise eesmärgi saavutamiseks on toetatud „Organisatsiooni arendamise“ ja „Stažeerimisprogrammi“ alameetmete raames väga erinevaid peamiselt organisatsioonide põhiseid koolitus- ja arendusprojekte. Näiteks on toetatud juhtide hindamissüsteemi arendamist läbi 360 kraadise tagasisidestamise, võistleva kohtumenetluse koolitust prokuröridele, aga ka kohalike omavalitsuste teenuste analüüsi ja koostöövõimalusi. Samuti on toetatud nii pikemaajalisi, paarikuuseid stažeerimisi, võimaldades näiteks vanglaametnikel läbida asukohariigi vanglaametniku baaskursused, kui ka lühemaid, paaripäevaseid õppereise võimaldamaks saada ülevaade väga spetsiifilises valdkonnas, näiteks sordiaretuse teemadel. Hea meel on tõdeda, et projektid on läinud ka üha süsteemsemaks ning tegevustesse on kaasatud mõju suurendamiseks erinevaid osapooli. Arvestades projektide raames kogutud tagasisidet ning osalejate rahulolu, võib arvata, et projektid on olnud väga vajalikud ja edukad ning nende raames saadud teadmised ja kogemused hiljem oma organisatsioonis ja avalikus sektoris laiemalt rakendatavad.

2011. aastal lõppesid ka programmide „Tippjuhtide arendamine 2010-2011“ ja „Keskne koolitus 2010-2011“ tegevused ning 2012. a esimeses kvartalis on kinnitatud jätkuprogrammid „Tippjuhtide arendamine 2012-2013“ ja „Keskne koolitus 2012-2013“. Programmi „Keskne koolitus 2010-2011“ raames viidi läbi koolitusi uutele riigiametnikele. Lisaks viidi läbi mõjude hindamise, kaasamise, EL läbirääkimiste, hea eesti keele ja eetikaalaseid koolitusi erinevatele sihtgruppidele. Huvi koolitustel ja erinevates arenguprogrammides osalemise vastu on olnud väga suur ja see programm on olulisel määral ka osalejate määra indikaatorit

suurendanud. Programmi „Tippjuhtide arendamine 2010-2011“ raames üheks suuremaks tegevuseks oli tippjuhtide konverentsi läbiviimine, kus osales enamuse avaliku sektori tippjuhte, mis andis hea võimaluse kogemusi vahetada. Lisaks jätkati individuaalsete nõustamiste läbiviimisega ning tutvuti erinevate riikide (näiteks: Taani, Holland, Prantsusmaa) kogemustega. Üle vaadati ka tippjuhtide jaoks välja töötatud kompetentsimudel, millele enamuse programmi raames arendustegevusi tuginevad ning uuendati ka tippjuhtide värbamise ja valikusüsteemi.

Kokkuvõttes saab järeldada, et prioriteetse suuna Suurem haldusvõimekus eesmärkide ja indikaatorite saavutamise on olnud küllaltki hea tulemuslikkusega ja tegevused on asjakohased. Seda kinnitavad ka aruandlusperioodil läbi viidud hindamised. Probleemsemad on näitajad, mis ei ole SF tegevuste raames kõige paremini mõjutatavad (mõningane analoogia kolmanda ja neljanda prioriteetse suunaga). Otseselt suuna tegevustega mõjutatavate indikaatorite täitmisega probleeme ei esine, pigem ületatakse seatud sihtmäärasid suurel määral. Seda põhjustab nii planeeritust oluliselt suurem huvi antud tegevuste vastu kui ka tagasihoidlik planeerimine.

Inimressursi arendamise (eriti igasuguste koolituste) seisukohalt on planeeritust suuremale huvile SF toetuste vastu selgituseks majandusolukorra drastiline muutus kriisiaastatel, mis ei võimaldanud organisatsioonidel kärbeta tõttu nii era- kui avalikus sektoris omavahendeid nendele tegevustele piisavalt suunata. Seega on mingil määral tegemist olnud nõ arendustegevuste jaoks täiendava ressursi kasutamisega oma ressurside asemel.

6.5.2 Finantsteave

Aruandlusperioodil lõpuks on prioriteetses suunas kohustusi võetud 17 mln euro ulatuses EL osalusest, suuna kogueelarve EL osa (21,6 mln) on seega **kohustustega kaetud 78,9%** ulatuses. Abikõlblikke kulusid on ESF vahenditest **välja makstud 11,7 mln eurot. See moodustab 54,1% perioodi ESF vahendite kogueelarvest.** Võetud kohustustest (kinnitatud programmide/projektide eelarvest) moodustavad väljamaksed ca 69%.

Suuna finantsprogressi võib pidada heaks nii kogu perioodi kui ka aasta 2011 lõikes, sest aruandlusperioodile planeeritud vahenditest on välja makstud ca 82%. Planeeritust vähesem kasutamine tulenes “Parema õigusloome arendamise” programmi (alasuund 1.5.2) ja „Valitsuse töö pikaajalise planeerimise süsteemi arendamise ja korrastamise“ programmi (1.5.1.1) muutmisest ja sellega seoses maksete edasilükkamisest järgnevale aastatele. N+ sihttase 2011. aastaks oli seatud 45%, samas täideti 60%.

Sarnaselt aastale 2010 tehakse suurem osa makseid (ca 40-50%) aastaeelarvest viimase 2-3 kuuga, mis tähendab, et kõige suurem koormus väljamaksetaotluste menetlemiseks langeb aasta lõpu.

Võttes arvesse olemasolevat infot on finantsprogress plaanipärane. Ka kõikide alasuundade finantsprogress on plaanipärane ja üheski alasuunas ei ole alatäitmist, st kõikide alasuundade eelarveline täitmine on kulgenud üldjoontes ühes tempos. Aastal 2012 on oodata mõnevõrra väiksemat väljamaksete hulka, kuna projektide hulk on väiksem.

Kui arvestada asjaolu, et meetme 1.5.5 kohustused võetakse üles aastate kaupa, kuid programm on juba kogumahus kinnitatud, siis võib lugeda tegelikult võetud kohustuste protsendiks 84%.

6.5.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

Tabel 6.5.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas 5

Osalejate arv aastal 2011	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	alustanutest
Osalejate koguarv	27 719	18 972 (68%)	23 568	16 026 (68%)	100%

Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh FIE-d)	27 719	18 972	23 568	16 026	100%
FIE-d	0	0	0	0	0%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	0	0	0	0	0%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetus isikud, tööl mittekaivad või muud isikud)	0	0	0	0	0%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	1940	1328	1650	1121	7%
vanemaealised (55–64 aastased)	3742	2561	3182	2163	13%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	388	266	330	224	1%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	4879	3339	4148	2821	18%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	4158	2846	3535	2404	15%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	18 294	12 521	15 555	10 577	66%

Allikas: prioriteetse suuna aruanne 2011. Andmed osalejate koguarvu ja soo kohta pärinevad SFCS-st, muus osas (noored-vanad, haridustase) on andmed indikatiivsed.

PS Suurem haldusvõimekus tegevustest osavõtjate arv on oluliselt suurenenud, võrreldes eelmise aruandeperioodiga. Seda eelkõige seetõttu, et eelmisel aastal ei kajastunud osalejate arvus tehnilise vea tõttu alasuuna 1.5.5 tegevustes osalejad. Käesolevas aruandes on need välja toodud. Siiski võib tõdeda, et lõppenud aasta oli kogu suuna raames väga tegus ja osalejaterohke. Oma osa mängib selles kindlasti väga suur 1.5.5 alasuuna nõustamiste ja koolituste aga ka 1.5.3 meetme alt rakendatava keske koolituse programmi populaarsus (osalejaid vastavalt 6555 ning 5614). Samuti on aasta-aastalt kasvanud avatud taotlusvoorude raames esitatavate projektide arv. Peamise põhjusena näeb RA selle taga keerulisi eelarvesituatsioone, mis ei võimalda asutustel endil omavahendeid inimeste arendamisesse nii palju suunata, kui varem ning seetõttu otsitakse võimalusi toetuse taotlemiseks või tasuta koolitusteks.

Osalejate sooline, vanuseline ja haridustaseme jaotus on esitatud indikatiivsete numbritena. Seda infot küll kogutakse projektide ning programmide seire raames, kuid täpseid kokkuvõtteid ning analüüse ei koostata. Üheks põhjuseks on suuremate programmide ja projektide puhul asjaolu, et kõik osalejad lihtsalt ei täida lisainfo tagasisidet enda kohta, mistõttu on nende aruandluses numbrid hinnangulised. Teisalt oleks täpne osalejate soolise ning haridustasemeti jaotuse kättesaamine ebamõistlikult ressursimahukas, kuivõrd PS suuna tegevused ei ole otseselt suunatud kindla kitsa sihtgrupi hüvanguks vaid avaliku sektori ja tema partnerite töötajatele laiemalt. Käesolevasse aruandesse on saadud tulemused järgmiselt: läbi on vaadatud 10 suurima osalejate arvuga projektid/programmid (mis osalejate koguarvult oli kokku 68%), nende 10 põhjal on leitud naiste, meeste, vanuselise jaotuse ja haridustaseme osakaalud osalejate arvust ning vastavaid protsente on rakendatud arvude leidmiseks kõikide osalejate koguarvust. Osalejate sooline jaotus vastab suurel määral kogu avalikule teenistusele, kus töötab naisi rohkem kui mehi.

Infot sotsiaalselt kaitsetute rühmade kohta ei koguta, kuna suuna tegevused ei ole sellise suunitlusega.

6.5.4 Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused

Prioriteetse suuna Suurem haldusvõimekus tegevuste elluviimisel teise fondi tüüpi kulusid ei rakendata.

6.5.5 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

Kokkuvõtvalt hindab RA ja RÜ suuna rakendamist **heaks**, sest

- suuna finantsprogress on hea, rakendamise rahaline seis on planeeritud graafikus;
- indikaatorites seatud tasemed on paljuski juba saavutatud ning ületatud;
- suuna vahehindamise tulemused olid positiivsed ja kinnitasid suuna asjakohasust ning edukust.

Väga head hinnangut ei saa anda, kuna üks programm on veel avamata, samuti oli aastane riigieelarvesse planeeritud vahendite kasutamine 82%, mis on hea, mitte väga hea tulemus.

6.6 Horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi

Prioriteese suuna rakendusasutuseks ja ka rakendusüksuseks on Rahandusministeerium ehk Korraldusasutus. Antud suunad moodustavad oma eelarvetega (9 552 562 eurot) 2% Inimressursi arendamise rakenduskava kogueelarvest.

RM rakendab perioodil 2007–2013 nelja meetet: horisontaalse tehniline abi (edaspidi HTA), Inimressursi arendamise rakenduskava tehniline abi (edaspidi tehniline abi), Elukeskkonna arendamise rakenduskava tehniline abi ja Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava tehniline abi.

HTA ja tehnilise abi meetmete vahendeid on võimalik kasutada igal aastal, sõltuvalt toetuse saaja vajadustest. 2011. a kasutati aktiivsemalt pigem HTA vahendeid kui rakenduskavakeskset tehnilist abi. Põhjus on toetavate tegevuste eripäras, sest horisontaalsetest vahenditest kaetakse personali- ja administratiivkulud, koolitus-, lähetus ja IT kulud; tehnilisest abist rahastatakse pigem rakenduskavade üleseid uuringuid ja hindamisi, mida viiakse läbi suhteliselt harva.

Kummaski prioriteetsetes suunas on üks meede.

Tabel 6.6: Prioriteetsete suundade meetmed

Meetme nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
Horisontaalne tehniline abi	Riigieelarve seaduses määratud kord	Rahandusministri määrus nr 30, 30.04.2007	7 787 318
Tehniline abi	Riigieelarve seaduses määratud kord	Rahandusministri määrus nr 30, 30.04.2007	391 011

Allikas: RM

6.6.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna Horisontaalne tehniline abi eesmärgid on järgmised:

1. Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest.
2. Kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik.
3. Personali kogemuse ning kompetentsi kasv.

Antud prioriteetne suund panustab kõigi teiste suundade eesmärkide saavutamisse.

PS Tehniline abi eesmärk on IARK-i edukas elluviimine ja see rahastab neid tegevusi ning kulusid, mis on otseselt seotud ainult selle rakenduskavaga.

Indikaatorid ja nende sihttasemed on määratletud rakenduskavas. Korraldusasutus jälgib nende täitmist iga-aastaselt seirearuande baasil.

Tabel 6.6.1: Prioriteetsete suundade Horisontaalne tehniline abi ja Tehniline abi indikaatorid

Prioriteetsed suunad horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest							
Tulemusindikaator: Struktuurivahendite kodulehel registreeritud külastuste arv (aastas)	Saavutustase eesmärgist %	125%	241%	264%	351%	402%	Kasutusstatistika, mida loeb veebimootor: http://www.struktuurifondid.ee/admi/n/kasutus/ seisuga 17.02.2012
	Saavutustase	149 873	289 187	316 549	421 267	482 916	
	Eesmärk	120 000	120 000	120 000	120 000 (114 000)	120 000	
	Esialgne tase	90 000	149 873	289 187	316 549	421 267	
Tulemusindikaator: Avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest (protsendina täisealisest rahvastikust)	Saavutustase eesmärgist %	53%	93,3%	71,1%	115,6%	133%	Avaliku arvamuse uuringud: http://www.struktuurifondid.ee/avali/ku-arvamuse-uuringud/ Avaldamise kuupäev: 10.10.2011
	Saavutustase	24%	42%	32%	52%	60%	
	Eesmärk	45%	45%	45%	45% (37%)	45%	
	Esialgne tase	28%	24%	42%	32%	52%	
Eesmärk 2: Kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik							
Väljundindikaator: Horisontaalsete hindamiste arv (mis katavad kõiki rakenduskavasid). Kumulatiivselt	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	20%	60%	80%	Hindamisaruanded on kättesaadavad aadressil: http://www.struktuurifondid.ee/hindamisaruanded/
	Saavutustase	0	0	1	3	4	
	Eesmärk	5	5	5	5 (2)	5	
	Esialgne tase	0	0	0	1	3	

Eesmärk 3: Personali kogemuse ning kompetentsi kasv							
Väljundindikaator: Koolituste ning kursuste arv, mis on suunatud struktuurivahendite administratsioonile ning mida korraldab või koordineerib korraldusasutus. Kumulatiivselt.	Saavutustase eesmärgist %	0%	19%	36%	51%	64%	Koolitusel osalejate registreerimislehed. Andmed seisuga 31.12.2011
	Saavutustase	0	42	79	112	140	
	Eesmärk	220	220	220	220 (90)	220	
	Esialgne tase	0	0	42	79	112	
Tehniline abi							
		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Rakenduskava edukas elluviimine							
Väljundindikaator: Prioriteetsete suundade hindamiste arv (kumulatiivselt)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	22%	44%	Juhtministeerium, seisuga 31.12.2011
	Saavutustase	0	0	0	2	4	
	Eesmärk	9	9	9	9 (4)	9	
	Esialgne tase	0	0	0	0	2	
Väljundindikaator: Avalikkusele ja võimalikele projektitaotlejatele suunatud ESFi tutvustavate suurürituste arv (kumulatiivselt)	Saavutustase eesmärgist %	11%	22%	33%	44%	56%	Juhtministeerium, seisuga 31.12.2011
	Saavutustase	1	2	3	4	5	
	Eesmärk	9	9	9	9 (4)	9	
	Esialgne tase	0	1	2	3	4	

Allikas: Prioriteetsete suundade aruanne 2011, KA ja JM

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

Tehnilise abi meetmete peamiseks eesmärgiks on rakenduskavade tulemuslik administratiivne elluviimine. Tehnilise abi prioriteetsed suunad panustavad sünergias kõikide teiste suundade eesmärkide saavutamisse.

HTA eesmärgi „**Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest**“ kaks tulemusindikaatorit on sihttaseme saavutanud juba 2010. aastal ning on 2011. aastal kasvu jätkanud. Käesolevaks eelarveperioodiks seatud rahva teadlikkuse kasvu puudutavate eesmärkide sihttasemed olid juba eelarveperioodi keskpaigas ületatud.

Kodulehe külastatavuse sihttaseme 4-kordne ületamine viitab, et sihttasemed on alaplaneeritud. Järgmiseks eelarveperioodiks tulemusindikaatorit planeerides on sihttaseme määramiseks vajalik täpsemalt analüüsida senist külastatavuse statistikat. Saavutustaseme tõus võib olla tingitud laialdastest teavituskampaaniatest (artiklid, üritused, kodulehe lansseerimiskampaania jne), mis omakorda on tõstnud huvi struktuuritoetuste vastu. Arvestades järjepidevat teavitust meediakanalites, siis on loogiline ka kodulehe külastatavuse kasv.

Eesmärgi „**kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik**“ raames viidi 2011. a läbi perioodi 2007–2013 struktuuritoetuste vahehindamine, millega täideti aruandlusaastaks püstitatud eesmärk. Aruanne on leitav SF koduleheküljelt: http://www.struktuurifondid.ee/public/hindamine/Vahehindamise_aruanne.pdf. Täpsemalt vt hindamistulemuste kohta ptk 4.3 Läbiviidud hindamised ja uuringud.

Kolmanda eesmärgi „**personali kogemuse ning kompetentsi kasv**“ saavutamiseks viidi struktuurivahendite administratsioonile suunatud koolitusi ja kursusi 2011. aastal läbi 28 kokku 757 osalejale. Enim viidi läbi riigihangete koolitusi (5 koolitust korraldusasutuse poolt, lisaks oli võimalik osaleda Rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakonna korraldatavatel koolitustel ja programmi „Keskmee koolitus“ raames korraldatavatel koolitustel). Struktuuritoetuse registri kesksüsteemi (SFCS) ja operatiivsüsteemi (SFOS) koolitusi korraldati kokku 8. Administratsiooni töötajaid koolitati ka riigiabi, projektijuhtimise, võlaõiguse, haldusõiguse jm teemadel. Eesmärgi „Personali kogemuste ning kompetentsi kasv“ indikaatori saavutustase vastab ootustele ning suure tõenäosusega 2015. aastaks planeeritud sihttase saavutatakse.

Tehnilise abi eesmärgi „**rakenduskava edukas elluviimine**“ peegeldavad indikaatorid liiguvad planeeritud ajaraamis. Rakenduskava prioriteetsetes suundades on 2011. a lõppenud kaks hindamist: „Euroopa Liidu tõukefondide perioodi 2007–2013 teadus- ja arendustegevuse ning kõrghariduse meetmete rakendamise vahehindamine“ ja prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ tulemuslikkuse hindamine ja mõjude analüüs (vt ka ptk 4.3 Läbiviidud hindamised ja uuringud).

Ka väljundindikaatori „avalikkusele ja võimalikele projektitaotlejatele suunatud ESFi tutvustavate suurürituste arv“ edenemine kulgeb plaanipäraselt, aastaga on lisandunud üks suurüritus.

Kokkuvõttes saab tõdeda, et indikaatorite saavutamine on HTA ja tehnilise abi suundades olnud väga hea, sest enamuse saavutustasemeid liiguvad täpselt kavandatud raamistikus ja osaliselt ületati sihttasemed (nt kodulehekülje külastatavus on sihttasemest 4 korda kõrgem).

6.6.2 Finantsteave

RMi hinnang taotletud HTA vahendite kasutamisele on hea, kuna aruandlusperioodil (2007-2011) on HTA vahenditest **projektidega kaetud 47%** ja kinnitatud eelarvetest tehtud väljamakseid 87%. Kogu HTA prioriteedi mahust **moodustavad väljamaksed aga 41%**.

Hinnang tehnilise abi vahendite kasutamise osas on hea, sest alates 2007. aastast on selles meetmes rahuldatud 14 projekti kogueelarvega 276 927 eurot, mis **moodustavad prioriteetse suuna eelarvest 71%**. Projektidele on väljamakseid tehtud 171 919 euro ulatuses ning väljamaksete osakaal on 62% rahuldatud projektide eelarvetest. Arvestades väljamaksete suhet IARK tehnilise abi eelarve kogusummasse, siis on 391 011 eurost **kasutatud 44%**.

2011. a väljamaksete ja võetud kohustuse osakaal on võrreldes 2010. a pisut langenud. Kui 2010. a moodustasid HTA väljamaksed kinnitatud eelarvetest 94% ning tehniline abi 66%, siis 2011. a oli näitajateks HTA-s 87% ja tehnilises abis 62%.

Kuna rakenduskava tehnilisest abist on abikõlblikeks tegevusteks ainult kogu rakenduskava puuduvad tegevused seoses teavitamisega, seirega, hindamiste ja uuringutega siis jäävad rakenduskava tehnilise abi vahendite kasutusprotsendid endiselt madalaks, sest nt ühte meetet puuduvad tegevused ja rakenduskava ülesed tegevused on lubatud rahastada HTAst. Antud prioriteetsete suundade puhul võib järeldada, et vahendeid jätkub personali- ja üldkulude katteks programmiperioodi lõpuni, sh perioodi 2014–2020 ettevalmistamiseks, mis muutub vajalikumaks rakendatava programmiperioodi teisel poolel. Seega ei nähta vahendite vähese kasutatuse osas vajakajäämisi.

6.6.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

Allpool olev tabel 6.6.3 kajastab toetuse saajatelt korraldusasutusele saadetud infot, mida kogutakse koolitusel registreerimislehtede alusel. 2011. a koolitusel osalejatest olid 75% naised, 2010. a moodustas naiste osakaal 71%. Võib oletada meeste liikumist muule töövaldkonnale või siis ebapiisavat huvi koolituste sisu osas. Samuti vähenes 2011. a vanemate osalejate suhtarv (kui 2010. a oli noori 3,2% ja vanemaid 10,8%, siis 2011. a on suhe vastavalt 3 ja 6%).

2011. a koolitusel osalenud (rahvus)vähemuste hulk on jätkuvalt madal, kuigi teavitamisel arvestatakse kogu struktuurivahendite sihtgrupiga. On ka võimalus, et muust rahvusest inimeste osakaal ongi suhteliselt väike avaliku teenistuse töötajatest.

Avalikus sektoris hoitakse jätkuvalt kokku töötajate koolituskulude pealt ning endiselt on suur huvi osaleda sisekoolitustel, mida võib välja lugeda ka koolitustel osalenute arvust (2009. a osales 575 inimest, 2010. a 1264 inimest, 2011. a 871 inimest). Suurt huvi tuntakse riigihangete teemaliste koolituste vastu, sest selles valdkonnas on AA auditite kohaselt tuvastatud ka enim rikkumisi.

Tabel 6.6.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetsetes suundades 6 ja 7

Osalejate arv aastal 2011	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	alustanutest
Osalejate koguarv	871	650 (75%)	871	650 (75%)	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh FIE-d)	871	650	871	650	100%
FIE-d	0	0	0	0	0%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	0	0	0	0	0%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetud isikud, tööl mittekäivad või muud isikud)	0	0	0	0	0%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	26	24	26	24	3%
vanemaealised (55–64 aastased)	52	18	52	18	6%
Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa, vastavalt riiklikele eeskirjadele					
(rahvus)vähemused	4	0	4	0	0,5%
Immigrandid	0	0	0	0	0%
puuetega inimesed	0	0	0	0	0%
muud tõrjutud isikud	0	0	0	0	0%

Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	1	0	1	0	0,1%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	19	14	19	14	2,2%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	10	10	10	10	1,1%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	841	626	841	626	97%

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2011, Rahandusministeerium 28.02.2012

6.6.4 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

2011. a jooksul ei tekkinud HTA ega tehnilise abi meetmete rakendamisega olulisi probleeme. RA ja RÜ hinnang taotletud HTA vahendite kasutamisele on hea, kuna aruandlusperioodil on HTA projektide kinnitatud eelarvetest tehtud väljamakseid 87%. Hinnang tehnilise abi vahendite kasutamise osas on samuti hea, sest väljamaksete osakaal on 62% kinnitatud projektide eelarvetest ning alates 2007. aastast on selles meetmes tehtud väljamakseid 44% ulatuses.

Hinnang indikaatorite saavutamisele on väga hea, sest nii nagu 2010. a, saavutati ka 2011. a eesmärgid ning osaliselt ületati sihttasemeid (nt kodulehekülje külastatavus on sihttasemest 4 korda kõrgem). Võttes arvesse nii finants- kui ka sisulist progressi, on koondhinnang horisontaalse tehnilise abi ja tehnilise abi osas **hea**.

7 ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED

Seirekomisjoni koosolekul 8. juunil 2012. a täiendavaid soovitusi ega ettepanekuid ei esitatud.

Prioriteetsete suundade aruannetest tulnud soovitused ja ettepanekud

Jätkuvalt on lahendamata üks oluline küsimus, mis prioriteetse suuna **Pikk ja kvaliteetne tööelu** tegevuste plaanipärasest elluviimist takistab.

Kulude lihtsustamise (standardiseeritud ühikuhinna kehtestamine stipendiumile ja sõidukuludele) tagajärjel on tekkinud olukord, kus meetme 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ projektis osalevad sihtgrupi liikmed on ebasoodsamas olukorras kui programmis osalevad inimesed. Standardiseeritud ühikuhinna alusel makstavate kulude puhul puudub inimesel kohustus esitada kuludokumente. Kulude hüvitamise aluseks on ainult tõendus, et inimene on osalenud teenusel ning temale makstav kulu hüvitatakse vastavalt välja töötatud meetodikale. Siinkohale on kerkinud üles tulumaksuga maksustamise problemaatika, mis tuleneb TMS § 19 lõike 3 punktist 3, mille järgi ei maksustata tulumaksuga seaduse alusel või riigieelarvest makstavaid stipendiume ning seaduse alusel makstavaid toetusi. RA on lähtunud käsitlusest, et standardiseeritud ühikuhinna alusel makstav toetus on seaduse alusel makstav toetus, ning on avatud voores projektide elluviijaid ka vastavalt teavitanud. Täna on aga RM maksupoliitika osakond seisukohal, et programmi vahenditest makstava toetuse osas saab lähtuda TMS § 19 lõike 3 punktist 3, kuna tööturuteenuseid osutatakse tööturuteenuste ja -toetuste seaduse alusel, mis sätestab ka sõidutoetuse maksmise korra. Avatud voores ministri määruse alusel tasutud sõidutoetuse osas tuleb aga järgida TMS § 19 lõiget 2 ja maksustada saadud toetus, kui seda ei maksta välja kuludokumentide alusel.

Probleemi võimalikuks lahenduseks teeb RA vastavasisulise sõnastusettepaneku õigusaktide (näiteks TMS) muutmiseks, kuid siinkohal on vajalik samuti KA kui „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduse“ väljatöötaja kaasabi.

LISAD
LISA 1. RAKENDAMINE PRIORITEETSETE SUUNDADE LÖIKES

Tabel 1. Rakendamine prioriteetsete suundade lõikes kumulatiivselt 01.01.2007-31.12.2011

Aasta	Prioriteetne suund	Vastavaks tunnistatud taotluste arv*	Rahuldatud taotluste arv**	Rahuldatud taotluste / vastavaks tunnistatud osakaal	Kohustustega kaetud summad	Lõpetatud projektid***	Katkestatud projektid****	Väljamaksed	Mitteabikõlblikud kulud	Keskmine projekti elluviimise aeg (kuudes)
2011	1.1	423	127	30%	57 882 117	4	0	26 840 022	3 672	42
	1.2	205	85	41%	100 306 627	0	0	30 086 604	2 664	-
	1.3	693	193	28%	117 975 432	60	1	81 514 761	24 741	32,9
	1.4	6659	4515	68%	53 456 154	3782	284	36 878 755	105 558	8
	1.5	389	229	59%	17 303 369	250	3	11 809 391	8 954	15,3
	1.6 (HTA)	64	64	100%	3 645 474	51	0	3 177 149	1 319	10
	1.7 (TA)	14	14	100%	276 927	12	0	171 919	0	13,2
Kokku		8447	5227	62%	347 200 627	4159	288	190 478 600	146 908	8,6

Allikas: SFCS, 11.06.2012

* nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste arv.

** taotluse rahuldamise otsuse saanud taotluste arv, millest on mahaarvatud katkestatud projektid

*** projektid, mille kohta on esitatud lõpparuanne ja millele makseasutus on kõik väljamaksed teostanud (v. a. garantii Kredexi puhul).

**** katkestatud projektideks loetakse projektid, mis on katkestatud pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist või mille rahuldamise otsus on osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistatud.

LISA 2. RAKENDAMINE MAAKONDADE LÖIKES

Tabel 2. Rakendamine maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2011

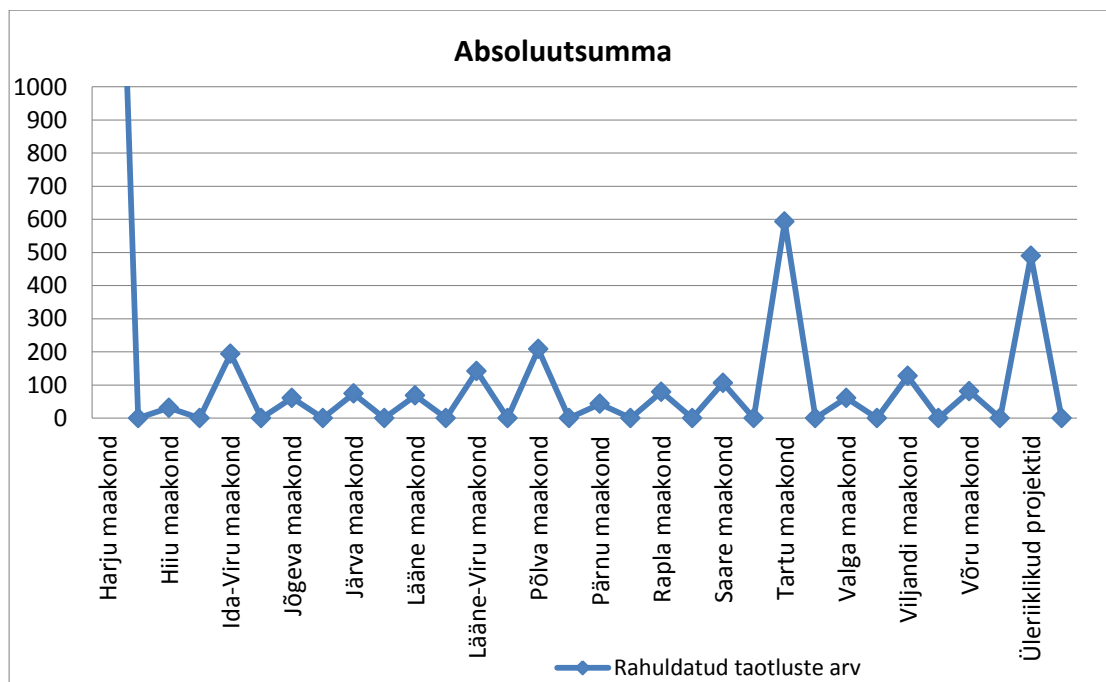
Maakond		Rahuldatud taotluste arv	%*	Kinnitatud projektide kohustused	%*	Tehtud väljamaksed	%*
Harju maakond	Absoluutsummana	2 812	54,5%	70 831 253	17,1%	43 039 780	18,8%
	Inimese kohta	0,0054	139,6%	135,36	43,8%	82,25	48,1%
Hiiu maakond	Absoluutsummana	31	0,6%	832 497	0,2%	360 798	0,2%
	Inimese kohta	0,0031	79,6%	82,28	26,2%	35,66	20,9%
Ida-Viru maakond	Absoluutsummana	194	3,8%	6 887 475	1,6%	4 434 424	1,9%
	Inimese kohta	0,0011	29,5%	40,34	12,8%	25,97	15,2%
Järva maakond	Absoluutsummana	61	1,2%	1 126 069	0,3%	461 691	0,2%
	Inimese kohta	0,0017	43,8%	31,10	9,8%	12,75	7,5%
Jõgeva maakond	Absoluutsummana	74	1,4%	918 395	0,2%	772 834	0,3%
	Inimese kohta	0,0020	52,1%	24,87	7,9%	20,93	12,2%
Lääne maakond	Absoluutsummana	68	1,3%	815 559	0,2%	546 342	0,2%
	Inimese kohta	0,0025	64,1%	29,60	9,7%	19,83	11,6%
Lääne-Viru maakond	Absoluutsummana	142	2,8%	2 726 784	0,7%	1 341 976	0,6%
	Inimese kohta	0,0021	54,7%	40,47	13,2%	19,92	11,7%
Pärnu maakond	Absoluutsummana	208	4,0%	2 385 878	0,6%	1 522 074	0,7%
	Inimese kohta	0,0023	61,0%	26,94	8,7%	17,19	10,1%
Põlva maakond	Absoluutsummana	43	0,8%	449 666	0,1%	345 772	0,2%
	Inimese kohta	0,0014	35,8%	14,42	4,7%	11,09	6,5%
Rapla maakond	Absoluutsummana	79	1,5%	800 030	0,2%	655 611	0,3%
	Inimese kohta	0,0022	55,9%	21,81	7,0%	17,87	10,5%
Saare maakond	Absoluutsummana	106	2,1%	1 713 659	0,4%	1 100 996	0,5%
	Inimese kohta	0,0030	79,0%	49,18	15,7%	31,60	18,5%
Tartu maakond	Absoluutsummana	593	11,5%	7 976 477	1,9%	5 744 704	2,5%
	Inimese kohta	0,0040	103,2%	53,43	17,3%	38,48	22,5%
Valga maakond	Absoluutsummana	61	1,2%	748 038	0,2%	710 912	0,3%
	Inimese kohta	0,0018	46,2%	21,83	7,2%	20,75	12,1%
Viljandi maakond	Absoluutsummana	127	2,5%	963 683	0,2%	772 459	0,3%
	Inimese kohta	0,0023	59,0%	17,25	5,7%	13,82	8,1%
Võru maakond	Absoluutsummana	81	1,6%	1 341 098	0,3%	845 269	0,4%
	Inimese kohta	0,0021	55,3%	35,23	11,7%	22,20	13,0%
Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid	Absoluutsummana	490	9,5%	322 335 669	75,8%	166 564 146	72,7%
	Inimese kohta	0,0004	9,5%	240,38	75,8%	124,21	72,7%
Kokku	Absoluutsummana	5170	100,0%	422 852 230	100,0%	229 219 788	100,0%
	Inimese kohta	0,0039	100,0%	315,34	100,0%	170,94	100,0%

Allikas: SFCS, 11.06.2012

- Maakond – projekti/programmi rakendamise asukoht.
- Kinnitatud projektide kohustused – rahuldatud projektide/programmide lõikes võetud kohustused. Kogusumma, st EL osalus, avaliku – ning erasektori osalus kokku.
- Tehtud väljamaksed – Toetuse saaja poolt tehtud ja RÜ poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksetel, kus toetuse saaja ei ole veel esitanud kulude tasumist tõendavaid dokumente, kajastatakse vaid omafinantseeringu osa.
- Üle-Eestilised projektid – projekt või programm, mille tegevused toimuvad mitmes maakonnas (rakendamise asukoha järgi). Siia alla kuuluvad kahe ja enama maakonna vahelised projektid.

* Näitab absoluutsumma puhul protsenti koguarvust või kogusummast. Inimese kohta esitatud protsent näitab osakaalu terve riigi samast näitajast. Ehk siis näiteks taotluste arv inimese kohta maakonnas/taotluste arv inimese kohta riigis*100% ehk mitu protsenti moodustab maakonna taotluste arv inimese kohta terve riigi samast näitajast

NB! Kuna tabel ei sisalda horisontaalse tehnilise abi prioriteetse suuna andmeid, siis on kinnitatud projektide eelarved ja tehtud väljamaksed Kokku real selle võrra väiksemad finantsprogressi tabelis (3) toodutest.

LISA 3. KUMULATIIVNE FINANTSTEAVE

Tabel 3. Kumulatiivne finantsteave 01.01.2007 - 31.12.2011

Prioriteetne suund	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal (1)			Kinnitatud programmide/projektide kohustused (2)				Tehtud abikõlblikud kulud (rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud) (3)			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud programmide / projektide eelarved %-na perioodi eelarvest 2.4	EL finantseering 3.1	Eesti avaliku sektori finantseering 3.2	Erasektori finantseering 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud %-na perioodi kogueelarvest 3.4
1.1 Elukestev õpe	58 377 955	10 301 992	0	57 882 117	10 784 594	120 919	100,2%	26 840 022	5 166 213	59 790	46,7%
1.2 Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	102 754 815	14 843 688	0	100 306 627	19 414 711	283 277	102,0%	30 086 604	4 400 825	94 939	29,4%
1.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu	132 361 024	23 357 828	0	117 975 432	20 205 533	1 899 115	90,0%	81 514 761	15 226 719	1 170 718	62,9%
1.4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	68 257 641	0	17 064 410	53 456 154	615 749	20 018 683	86,8%	36 878 755	445 408	13 662 648	59,8%
1.5 Suurem haldusvõimekus	21 587 565	2 764 489	113 621	17 303 369	2 117 641	191 380	80,2%	11 809 391	1 535 666	155 412	55,2%
1.6 Horisontaalne tehniline abi (arvestuslik)	7 787 318	1 374 233	0	3 645 474	643 319	0	46,8%	3 177 149	560 673	0	40,8%
1.7 Tehniline abi	391 011	0	0	276 927	0	0	70,8%	171 919	0	0	44,0%
KOKKU	391 517 329	52 642 230	17 178 031	350 846 101	53 781 548	22 513 374	92,6%	190 478 600	27 335 505	15 143 506	50,5%
KOKKU	461 337 590			427 141 022			92,6%	232 957 611			50,5%

Allikas: SFCS, 11.06.2012

1. Prioriteetsete suundade eelarved rakenduskava finantstabeli põhjal. 2. Kinnitatud, sh juba lõpetatud, programmide/projektide eelarved ilma mitteabikõlblike kuludeta ning katkestatud projektide eelarveteta (allikas: SFCS). 3. Toetuse saaja poolt tehtud ja rakendusüksuse poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab ELi, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksetel, kus toetuse saaja ei ole veel esitanud kulude tasumist tõendavaid dokumente, tuleb kajastada vaid omafinantseeringu osa vastavates veergudes (3.2 või 3.3). Ettemaksete korral riigiabiskeemides tuleb kajastada abikõlblikku ELi osalust veerus 3.1 ning omafinantseeringut vastavalt kuludokumentide esitamisele veergudes 3.2 ja 3.3. Ettemaksed riigiasutustele kajastatakse vastavates veergudes (3.1; 3.2 ja 3.3) vastavalt kuludokumentide esitamisele (allikas SFCS).

LISA 4. SERTIFITSEERITUD KULUD JA LAEKUMISED EUROOPA KOMISJONILT

Tabel 4. Sertifitseeritud kulud ja laekumised EK-lt perioodil 01.01.2007-31.12.2011

Prioriteetne suund / meede	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Sertifitseeritud abikõlblikud kulud	Sh avaliku sektori panus	Sertifitseeritud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%)	Laekumised Euroopa Komisjonilt ilma ettemakseteta / EL osalus	%
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3					
1.1 Elukestev õpe	58 377 955	10 301 992	0	29 604 517	29 549 476	43,1%	18 992 242	32,5%
1.2 Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	102 754 815	14 843 688	0	31 924 609	31 832 271	27,1%	14 993 127	14,6%
1.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu	132 361 024	23 357 828	0	92 308 594	91 206 364	59,3%	57 258 945	43,3%
1.4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	68 257 641	0	17 064 410	49 830 835	36 524 468	58,4%	29 021 955	42,5%
1.5 Suurem haldusvõimekus	21 587 565	2 764 489	113 621	11 866 809	11 730 995	48,5%	8 405 021	38,9%
1.6 Horisontaalne tehniline abi	7 787 318	1 374 233	0	3 584 734	3 584 734	39,1%	2 475 058	31,8%
1.7 Tehniline abi	391 011	0	0	171 919	171 919	44,0%	164 763	42,1%
Kokku	391 517 329	52 642 230	17 178 031	219 292 017	204 600 228	47,5%	131 311 111	33,5%

Allikas: SFCS, 11.06.2012, MA andmed

LISA 5. PAIKVAATLUSTE KATVUS

Tabel 5. Paikvaatluste katvus prioriteetsete suundade lõikes 01.01.2007-31.12.2011

Prioriteetne suund	Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide kohustused kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide kohustused kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus)	%
1.1 Elukestev õpe	143	55	38,5%	55 168 585,98	39 103 066,25	70,9%	6 294 521,93	11,4%
1.2 Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	89	11	12,4%	100 306 619,00	54 978 862,00	54,8%	3 316 783,00	3,3%
1.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu	193	100	51,8%	118 006 280,51	106 532 512,94	90,3%	66 274 137,94	56,2%
1.4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	4522	918	20,3%	52 101 799,29	23 120 567,36	44,4%	10 159 364,00	19,5%
1.5 Suurem haldusvõimekus	320	34	10,6%	17 011 819,61	7 726 014,60	45,4%	3 504 626,15	20,6%
1.6 Horisontaalne tehniline abi (kokku)	64	62	96,9%	30 378 946,00	30 376 230,00	100,0%	24 885 251,00	81,9%
1.7 Tehniline abi	14	10	71,4%	276 926,88	264 144,88	95,4%	171 655,19	62,0%
Kokku	5345	1190	22,3%	373 250 977,27	262 101 398,03	70,7%	114 606 339,21	30,7%

Allikas: prioriteetsete suundade 2011. a aruanded

LISA 6. VAIDED

Tabel 6. Vaided 01.01.2007-31.12.2011

Meede	Vaide sisu	Esitamise sagedus*	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes**	Edasi-kaebamised***
PS Elukestev õpe		3		
1.1.8 Õppijakeskse ja uuendusmeelse kutsehariduse arendamine ning elukestva õppe võimaluste laiendamine	Vaide esitajad ei olnud rahul ekspertide antud hinnangutega ning taotlesid uut hindamist.	3	RA vaatas vaided läbi ning rahuldab kaks esitatud vaiet ning RÜ suunas projektitaotlused ekspertidele uuesti hindamiseks. Ühe vaide jättis RA rahuldamata.	0
PS T&A inimressursi arendamine		0		
PS Pikk ja kvaliteetne tööelu		10		
1.3.1 Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine	Vaide esitajad ei olnud rahul ekspertide antud hinnangutega ning taotlesid uut hindamist.	3	RA jättis 2 vaiet rahuldamata. 1 vaide RA rahuldab ning RÜ suunas taotluse uuesti ekspertidele hindamiseks	0
1.3.4 Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine	Vaide esitajad ei olnud rahul ekspertide antud hinnangutega ning taotlesid uut hindamist.	6	RA jättis vaided rahuldamata	0
1.3.4 Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine	Vaidlustati otsus, millega RÜ keeldus VMT-s esitatud arve osalisest väljamaksest ning millega nõuti toetust tagasi. Vaide esitaja palub tunnistada vaidlusalune otsus kehtetuks ning kohustada RÜd sooritama väljamakse	1	RA jättis vaide rahuldamata	0
PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks		60		
Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus: starditoetus	finantseerimata jätmise vaidlustamine	27	16 juhul vaiet ei rahuldatud/8 juhul vaie rahuldati, EASi poolt uus negatiivne otsus / 3 juhul vaie rahuldati EASi poolt positiivne otsus	0
Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus: kasvutoetus	finantseerimata jätmise vaidlustamine	10	9 juhul vaiet ei rahuldatud / 1 juhul vaie rahuldati, EASi otsus negatiivne	0
Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	finantseerimise otsuse kehtetuks tunnistamise vaidlustamine	2	1 juhul vaiet ei rahuldatud / 1 juhul vaie rahuldati, EASi positiivne otsus	0
Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	finantseerimata jätmise vaidlustamine	11	6 juhul vaiet ei rahuldatud / 2 juhul vaie rahuldati, EAS negatiivne otsus / 2 juhul vaie rahuldati, EASi positiivne otsus	0

Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	tagasinõude vaidlustamine	1	vaiet ei rahuldatud	0
Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	väljamaksest keeldumise otsuse vaidlustamine	1	vaiet ei rahuldatud	0
Arendustöötajate kaasamise toetus	finantseerimata jätmise vaidlustamine	6	4 juhul vaiet ei rahuldatud / 2 juhul vaie rahuldati, EASi positiivne otsus	0
Arendustöötajate kaasamise toetus	finantseerimata jätmise vaidlustamine	1	1 juhul vaie rahuldati, EASi negatiivne otsus	0
Arendustöötajate kaasamise toetus	väljamaksest keeldumise otsuse vaidlustamine	1	vaiet ei rahuldatud	0
PS Suurem haldusvõimekus		4		
1.5.3.3. Avaliku sektori töötajate ja MTÜ-de töötajate koolitus ja arendamine	Projekti rahuldamata jätmise otsuse vaidlustamine	4	4-st rahuldati 1	0

Allikas: Prioriteetsete suundade 2011.a aruanded

* Esitamise sagedus – mitu vaiet on kokku nimetatud vaide sisuga esitatud (arv) (nt kui on viis erinevat vaiet, siis kirjutatakse need üksteise alla. Kui meetmes on kolm ühesuguse sisuga vaiet, siis kirjutatakse see vaie ainult korra ja sageduse lahtrisse kirjutatakse kolm.

** Millised tegevused on RA või RÜ poolt ellu viidud vaide läbivaatamiseks.

*** Kas vaiete osas esitati ka edasikaebamisotsuseid (arv).

LISA 7. MÕJU HORIZONTAALSETELE TEEMADELE*Tabel 7. Projektid rakenduskavas, millel on positiivne mõju horisontaalsetele teemadele*

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Mõju keskkonnahoiule	588	14,3%
Mõju võrdsete võimaluste edendamisele	572	14%
Mõju infoühiskonna edendamisele	684	16,7%
Mõju regionaalsele arengule	601	14,7%
Mõju kodanikuühiskonna arengule	496	12,1%
KOKKU	4100	

Allikas: SFCS, 04.05.2012

LISA 8. ABIKÕLBLIKE KULUDE JAOTUMINE SEKKUMISVALDKONDADES ¹⁸

Tabel 8. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondades 01.01.2007-31.12.2011

Prioriteetne valdkond		Võetud kohustuste EL osaluse summa
09	Muud meetmed teadusuuringute ja uuenduste ning ettevõtluse ergutamiseks VKEdes	20 251 247,61
62	Elukestva õppe süsteemide ja strateegiade arendamine äriühingutes; töötajate väljaõpe, et parandada nende võimet muutustega kohaneda ja vastavad teenused; ettevõtluse ja uuendamise edendamine	16 664 458,63
63	Uuenduslike ja efektiivsemate töö korraldusvormide väljatöötamine ja levitamine	4 250 277,41
66	Operatiivsete ja ennetavate meetmete rakendamine tööturul	100 159 156,32
67	Aktiivse vananemise toetamise ja töövõimelise eluea pikendamise meetmed	5 233 251,30
68	Füüsilisest isikust ettevõtjana tegevuse alustamise ja ettevõtete asutamise toetamine	12 290 170,58
69	Meetmed tööturule juurdepääsu parandamiseks ning naiste püsiva osaluse ning edu suurendamiseks tööhõives, et vähendada soolist segregatsiooni tööturul ning tasakaalustada töö- ja eraelu, näiteks laste ja ülalpeetavate hoolduse kättesaadavuse hõlbustamiseks	11 343 755,95
71	Meetmed ebasoodsas olukorras olevate isikute kaasamiseks tööhõivesse ja tööturule naasmiseks; tööturule sisenemisel ja seal edasiliikumisel toimuva diskrimineerimise vastane võitlus ning mitmekesisuse aktsepteerimise edendamine töökohal	1 239 268,60
72	Reformide kavandamine, kehtestamine ja elluviimine haridus- ja koolitussüsteemides, et edendada tööhõivet, põhi- ja kutsehariduse ja täiendusõppe seostamine tööturu vajadustega, õpetajate väljaõpe ja nende oskuste ajakohastamine, pidades silmas uuendusi ja teadmiste põhist ühiskonda	37 717 538,00
73	Meetmed osalemise suurendamiseks elukestvas hariduses ja koolituses, sealhulgas meetmed kooli poolelijätmise ja soolise segregatsiooni vähendamiseks ning parema juurdepääsu tagamiseks alg-, kutse- ja kolmanda astme haridusele ning väljaõppele ja nende kvaliteedi parandamiseks	52 312 864,67
74	Inimpotentsiaali arendamine teadusuuringute ja uuenduste valdkonnas, eelkõige kraadiõppe ja teadlaste koolituse ning ülikoolide, uurimiskeskuste ja ettevõtete vaheliste koostöövõrkude kaudu	73 326 169,81
81	Poliitika kujundamise ja programmide koostamise parandamise mehhanismid, seire ja hindamine riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, poliitika ja programmide väljatöötamise suutlikkuse suurendamine	12 135 541,34
85	Ettevalmistamine, rakendamine, seire ja kontroll	40 051,90
86	Hindamine ja uuringud; teave ja teavitamine	236 874,98
		347 200 627,10

Rahastamise vorm		Võetud kohustuste EL osaluse summa
01	Tagastamatu abi	341 187 819,10
02	Abi (laen, intressitoetus, tagatised)	6 012 808,00
		347 200 627,10

¹⁸ Vastavalt EK määruse (EÜ) nr 1828/2006 lisa II, osale C. EK-le esitamisel lisatakse detailne tabel sekkumisvaldkondade koodide kombinatsioonidega.

Territoorium		Võetud kohustuste EL osaluse summa
00	Ei kohaldata	239 459 625,08
01	Linnad	93 422 214,06
03	Saared	2 211 213,67
05	Maapiirkond (välja arvatud mäestikud, saared või hõreda ja eriti hõreda asustusega alad)	12 107 574,29
		347 200 627,10

Majandustegevuse valdkond		Võetud kohustuste EL osaluse summa
00	Ei kohaldata	23 705 264,98
01	Põllumajandus, jahindus ja metsandus	23 185,97
02	Kalandus	5 062,11
03	Toiduainete ja jookide tootmine	995 039,02
04	Tekstiili ja tekstiiltoodete tootmine	389 734,45
05	Transpordivahendite tootmine	87 104,77
06	Mujal liigitamata tootmine	7 515 128,06
07	Energeetiliste maavarade all- ja pealmaakaevandamine	35 327,96
08	Elektri-, gaasi-, auru- ja soojaveevarustus	37 286,58
09	Vee kogumine, puhastamine ja -varustus	29 996,49
10	Side	416 873,84
11	Transport	505 623,62
12	Ehitus	1 072 536,33
13	Hulgi- ja jaekaubandus	471 207,66
14	Hotellid ja restoranid	734 141,22
15	Finantsvahendus	6 025 523,43
16	Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	7 546 123,11
17	Avalik haldus	15 156 308,05
18	Haridus	158 335 158,87
19	Inimeste tervishoid	5 585 026,58
20	Sotsiaaltöö, ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	106 272 790,59
21	Keskkonnaga seotud tegevus	54 278,34
22	Mujal liigitamata teenindus	12 201 905,07
		347 200 627,10

Allikas: SFCS, 11.06.2012

LISA 9. TEISE FONDI TÜÜPI KULUTUSTE RAHASTAMISTABEL

 Tabel 9: Rakenduskava prioriteetsed suunad rahastamisallikate lõikes 01.01.2007-31.12.2011
 (Nõukogu (EÜ) määruse 1083/2006 artikli 67 järgne rahastamistabel)

Prioriteetne suund		Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku (1)	Avaliku sektori osalus (2)	Erasektori osalus	RÜ poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku (3)	Maksed EK-It (4)
1.1	ESF tüüpi kulud	31 849 154	31 789 577	59 577	31 789 577	18 817 409
	ERDF tüüpi kulud	216 871	216 659	212	216 659	174 833
1.2	ESF tüüpi kulud	33 631 798	33 538 196	93 603	33 538 196	14 511 629
	ERDF tüüpi kulud	950 570	949 233	1 337	949 233	481 499
1.3	ESF tüüpi kulud	94 829 963	93 710 723	1 119 240	93 710 723	54 716 166
	ERDF tüüpi kulud	3 082 235	3 030 757	51 478	3 030 757	2 542 778
1.4	ESF tüüpi kulud	41 284 689	31 443 022	9 841 668	31 443 022	24 293 054
	ERDF tüüpi kulud	9 702 121	5 881 141	3 820 980	5 881 141	4 728 901
1.5	ESF tüüpi kulud	13 500 468	13 345 057	155 412	13 345 057	8 405 021
	ERDF tüüpi kulud	0	0	0	0	0
1.6 HTA	ESF tüüpi kulud	3 737 823	3 737 823	0	3 737 823	2 475 058
	ERDF tüüpi kulud	0	0	0	0	0
1.7 Tehn abi	ESF tüüpi kulud	171 919	171 919	0	171 919	164 763
	ERDF tüüpi kulud	0	0	0	0	0
ESF tüüpi kulud		219 005 814	207 736 315	11 269 499	207 736 315	123 383 100
ERDF tüüpi kulud ESF meetmetes		13 951 797	10 077 790	3 874 007	10 077 790	7 928 011
% teise fondi tüüpi kuludest		6,0%	4,6%	25,6%	4,6%	6,0%

Allikas: SFCS, 11.06.2012, MA andmed

(1) Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Abikõlblikud kulud, mis on toetuse saajate poolt tehtud (sh omafinantseering) ning rakendusüksuse poolt välja makstud. Ei sisalda ettemakseid riigiabiskeemides ega riigiasutustele. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksete korral sisaldab toetuse saaja poolt tasutud omafinantseeringut.

(2) Sisaldab nii EL finantseeringut, kui ka Eesti avaliku sektori finantseeringut.

(3) Sisaldab EL ja Eesti avaliku sektori finantseeringut. Toetuse saaja poolt tehtud ja rakendusüksuse poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab tehtud ettemakseid riigiabiskeemides. Ettemaksed riigiasutustele ja osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksed kajastatakse kuludokumentide esitamisel. Andmed võrduvad esimese tabeli tehtud abikõlblike kulude andmetega ja makseasutusele aasta I kvartalis esitatud kuluaruande andmetega.

(4) Andmed on ilma EK ettemakseteta ja edastatakse makseasutuselt, RÜ-d antud veergu ei täida.

(5) Kulud, mis on tehtud ERDFi vahenditest, kuid ESFi reeglitele vastavalt (EK Regulatsioon Nr 1083/2006 Artikkel 34 (2)). Selliste kulude maht ei tohi programmi perioodi lõpuks ületada 10% prioriteetse suuna kuludest.

LISA 10. PROJEKTIAUDITID, JKS AUDITID JA MAANDUSTEGEVUSED

Tabel 10.1: Ülevaade projektiaudititest RÜ-de kaupa

Projektiauditid rakendusüksuste kaupa							Hangetega seotud tähelepanekud			Struktuuritoetuse eesmärgipärase kasutamisega seotud tähelepanekud		
Rakendusüksused	Auditite arv	Auditeeritud kogukulud	Avastatud mitteabikõlblikud kulud	Vea määr	Finantsmõjuga tähelepanekuid sisaldavate auditi aruannete arv	Finantsmõjuga tähelepanekute arv	Tähelepanekute arv	Finantsmõju	% avastatud mitteabikõlblikest kuludest	Tähelepanekute arv	Finantsmõju	% avastatud mitteabikõlblikest kuludest
Innove	11	31 203 033,77	173 251,15	0,56%	8	16	4	16 731,27	9,7	11	156 519,88	90,34
EAS	33	53 788 617,17	737 221,65	1,37%	12	40	20	518 496,65	70,3	20	218 725,00	29,67
Kredex	2	76 693 978,24	0,00	0,00%	0	5	0	0,00	0,0	5	0,00	0,00
RM (HTA); Riigikantselei (RM)	3	1 059 339,35	5 714,51	0,54%	2	4	1	5 314,89	93,0	3	399,62	6,99
Archimedes	3	5 691 931,53	2 396,69	0,04%	1	2	1	287,61	12,0	1	2 109,08	88,00
SoM	1	19 778 658,19	1 150 818,89	5,82%	1	5	4	1 150 818,89	100,0	0	0,00	0,00
KOKKU	53	188 215 558,25	2 069 402,89	1,10%	24	72	30	1 691 649,31	81,7	40	377 753,58	18,25

Allikas: AA, 05.04.2012

Tabel 10.2: Ülevaade projektaudititest rakenduskava põhiselt

Inimressursi arendamise rakenduskava							
Läbiviidud auditite statistika (tk)		Auditi tulemuste statistika (tk)		Tähelepanekute statistika (tk)		Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud	
Tööplaani järgseid auditeid:	10	Märkustega, olulised tähelepanekud:	5	Olulisi tähelepanekuid:	12	Mitteabikõlblike kulusid referentsperioodil:	154 152,23
		Märkustega, väheolulised tähelepanekud:	2	Väheolulisi tähelepanekuid:	16	Potentsiaalselt mitteabikõlblike kulusid referentsperioodil:	0,00
		Märkusteta:	3			Mitteabikõlblikud kulud enne referentsperioodi	43 893,27
						Potentsiaalselt mitteabikõlblike kulusid tulevastel perioodidel:	1 372,63
Kokku:	10	Kokku:	10	Kokku:	28	Kokku:	199 418,13
Tehniline abi							
Läbiviidud auditite statistika (tk)		Auditi tulemuste statistika (tk)		Tähelepanekute statistika (tk)		Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud	
Tööplaani järgseid auditeid:	2	Märkustega, olulised tähelepanekud:	1	Olulisi tähelepanekuid:	1	Mitteabikõlblike kulusid referentsperioodil:	73,99
		Märkustega, väheolulised tähelepanekud:	1	Väheolulisi tähelepanekuid:	5	Potentsiaalselt mitteabikõlblike kulusid referentsperioodil:	0,00
		Märkusteta:	0			Potentsiaalselt mitteabikõlblike kulusid tulevastel perioodidel:	0,00
Kokku:	2	Kokku:	2	Kokku:	6	Kokku:	73,99

Allikas: AA, 05.04.2012

Tabel 10.3: JKS auditid

Auditeeritud asutus	Auditi lõpp	Tulemus*	Olulised tähelepanekud	Maandustegevused
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	27.05.2009	II kategooria	EAS-i protseduurireeglid ei kajasta kuluaruannete koostamise korda ja on ajakohastamata	K2J7 muudatused on ellu viidud (vt lisadokument K2J7 - ver4)
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	27.05.2009	II kategooria	EAS-i sisene kord K3 ei reguleeri nooremkonsultandi toiminguid	Seisuga 12.04 Oleme tänaseks EAS kompetentsimudelisi sõnastanud läbi nooremkonsultandi rolli tema kompetentsid. Edasine plaan on nooremkonsultandi rollid selgemini määratleda erinevates kordades ja tööprotsessides ning leppida kokku nende kindel vastutus ja toimingud. Seisuga 08.07.2010 K3-s on nooremkonsultandi roll ja vastustus toodud "konsultandi" mõiste alla. EAS ei erista nooremkonsultandi ja ettevõtluskonsultandi rolli ja vastutust menetlusprotsessi mõistes.
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	27.05.2009	II kategooria	Eelnõustamise mõiste ei ole piisavalt defineeritud ja võivad tekkida olukorrad, kus konsultant hindab eelnevalt enda poolt eelnõustatud taotlusi	Oleme varasemalt sellele vastanud ja palunud selle sulgeda. Eelnõustamine on kirjeldatud meie K3s: „Eelnõustamine viiakse läbi Maakondliku Arenduskeskuse töötaja või EASi töötaja poolt vastavalt vajadusele enne taotleja poolt taotluse esitamist. Eelnõustamise eesmärgiks on välja selgitada kliendi projekti või projektide sobivus toetuskeemi eesmärkidega ja anda nõu vorminõuete täitmiseks. Maakondliku Arenduskeskuse või EASi töötaja registreerib eelnõustamise infosüsteemis kliendisuhetusena. EASi töötaja lisab eelnõustamise dokumendid infosüsteemi.“ Funktsioonide lahusus on tagatud seeläbi, et konsultant teeb taotluse analüüsi ja hindamisaruande, kuid hindab hindamiskomisjon vastavalt hindamismetoodikale (taotluse, hindamisaruande ja osadel juhtudel ka eksperthinnangu alusel) ning otsuse teeb juhatus.
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	27.05.2009	II kategooria	Järelevalve spetsialistid ei ole kohustatud sõltumatust kinnitavat kirja allkirjastama	Oleme soovitusel arvesse võtnud ning aruannete kontroll-lehtedele järelevalvespetsialisti projektist sõltumatuse deklareerimise nõude lisanud (K3V10)
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	27.05.2009	II kategooria	Konsultandid ei ole hindamisaruandeid allkirjastanud ning hindamisaruande vormil puudub allkirja koht	Seisuga 12.04 Täna on EASis praktika digiallkirjade kasutamisel, mistõttu ei ole näinud põhjust hindamisaruande vormi muutmiseks. Hetkel kinnitavad konsultandid hindamisaruanded infosüsteemis vastavate menetlus-sammudega. I kvartali jooksul vaatame täiendavalt üle menetlustoimingud ja kujundame seisukoha, kuidas edaspidi aruannete originaal allkirjastamist kajastame. Seisuga 08.07.2010 EAS jätkab hindamisaruannete kinnitamist digitaalses dokumendihaldussüsteemis ning ei pea vajalikuks protsessi (sh vormi) muutmiseks.

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	27.05.2009	II kategooria	Konsultantide sõltumatust kinnitavaid kirju ei ole konsultandi vahetumisel / asendamisel täidetud	Seisuga 08.07.2010 EAS rakendab põhimõtet, et sõltumatuse kinnitamine on kohustuslik isikutel, kes osalevad projekti hindamises. JÜ töötajad seda ei tee, kuna nende tööülesanded ei ole seotud projektile hinnangu andmisega, vaid selle vastavuskontrolliga.
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	27.05.2009	II kategooria	Projektide aruannete menetlemise kontroll-leht ning paikvaatluse protokoll ei anna piisavat kindlustunnet, et toetuse saaja on järginud riigihangete teostamise korda	EAS nõustub tähelepanekuga. Oleme täiendanud K25V1 Järelevalve üksuse paikvaatluse protokoll plokki 6.3 Riigihangete seaduse (RHS) nõuetest kinnipidamine täiendavate kontrollküsimustega (manuses). Samuti oleme täiendanud aruannete kontroll-lehti (K3V10) lihthangete läbiviimise õigusparasuses kontrollküsimustega ning loonud eraldiseisva kontroll-lehe hankeeksperdi läbiviimiseks (K3V9).
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	27.05.2009	II kategooria	Rakendusasutuse teavitamine programmide osas teostatava järelevalve käigus tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest ei ole piisavalt reguleeritud	Täiendasime EASi omategevusi reguleerivat sisekorda K53 punktiga, mis kohustab projektijuhti kohe teavitama järelevalveüksuse direktorit toetusena välja makstud mitteabikõlblikuks osutunud kuludest. Samuti ok K53 seotud dokumentide loetelus nimetatud K10 EAS mittevastavuste menetlemise kord, mis kehtestab edasised sammud mittevastavuse menetlemiseks.
Riigikantselei	08.05.2009	II kategooria	Riigikantselei ei ole kehtestanud protseduure auditi tulemuste üle vaatamiseks ning ennetavateks ja parandavateks meetmeteks	Tööprotsesse on täiendatud.
Riigikantselei	08.05.2009	II kategooria	VMT menetlemise kontroll-leht ei anna piisavat kindlustunnet, et toetuse saaja on vajadusel järginud riigihangete teostamise korda	VMT kontroll-lehte on täiendatud täpsustavate küsimuste osas, et paremini kontrollida riigihangete reeglite täitmist. Samas on tsentraalselt määratlemata RÜ riigihangete kontrolli ulatus ning RÜ ei saa olla riikliku järelevalve teostajaks hangete kontrollimisel, kuna seda funktsiooni täidab Riigihangete Amet.
Sihtasutus Archimedes	02.09.2009	II kategooria	Paikvaatluse kontroll-leht ning paikvaatluse kontrollakt ei anna piisavat kindlustunnet kulude abikõlblikkuse osas	On kinnitatud paikvaatluse kontroll-lehe uus versioon. Kontroll-lehel on küsimused projekti tegevuste ja teavituse nõuete täitmise kontrollimiseks. Riigihangete kontrollib järelevalveametnik riigihangete kontroll-lehe alusel (viide paikvaatluse kontroll-lehel p-s 6), mis on välja töötatud tuginedes kevadel 2010.a korraldusasutuse poolt koostatud juhendile ja kontroll-küsimustele.
Sihtasutus Archimedes	02.09.2009	II kategooria	Rakendusüksuses kasutatav riigihangete kontroll-leht ei anna piisavat kindlustunnet, et toetuse saaja on järginud riigihangete seadusest tulenevaid nõudeid	Rakendusüksus on vastavalt Korraldusasutuse koostatud soovitudele täiendanud riigihangete kontroll-lehti ja riigihangete kontrolli juhendit. Täiendatud dokumendid on edastatud ka Rahandusministeeriumile.

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Sihtasutus Archimedes	02.09.2009	II kategooria	VMT KL küsimused ei anna piisavat kindlustunnet, et toetuse saaja on järginud riigihangete teostamise korda kõikide alla riigihanke piirmäära jäävate hangete läbiviimisel	SA Archimedes kasutusel oleva riigihangete kontroll-lehega kontrollitakse kõiki hankeid, mille maksumus ületab 10 000 eurot. Siiski oleme täpsustanud küsimust väljamaksetaotluse kontroll-lehel, mille kohaselt tuleb riigihangete kontroll-leht täita kõikide üle 10 000 euro maksumusega hangete puhul nagu seda senini ka rakendusüksuse praktikas tehtud on. Oleme kinnitanud uued väljamaksetaotluse kontroll-lehe vormid - "Väljamaksetaotluse I taseme kontroll-leht" ja "Väljamaksetaotluse II taseme kontroll-leht". Samuti on Haridus- ja teadusministeerium viinud sisse vastavad muudatused meetmete tingimustes.
Sihtasutus Innove	09.07.2009	II kategooria	Puudub piisav kontrolljälg väljamaksetaotluse menetlemisel läbiviidavate kontrollide kohta, kui kuludokumente on kontrollitud toetuse saaja juures kohapeal	Kuludokumentide kontrollimise toetuse saaja juures täidetakse kontroll-leht ja allkirjastatakse kontrolli läbiviijate poolt. Kontroll toimub protseduuriliselt samamoodi, nagu tehakse seda rakendusüksuses.
Sihtasutus Innove	09.07.2009	II kategooria	Rakendusüksus ei järgi riigihangete kontrollimisel neljasilmaprintsipi	SA Innove poolt 07.07.10 käskkirja nr 1.1-4/354 on kinnitatud uus "Toetuse kasutamise järelevalve kord"
Sihtasutus Innove	09.07.2009	II kategooria	Rakendusüksuses kasutatav riigihangete kontroll-leht ei anna piisavalt kindlustunnet, et toetuse saaja on järginud riigihangete seadusest tulenevaid nõudeid	SA Innove juhatause 08.03.2011 käskkirjaga nr 1.1-4/414 on kinnitatud uued korrad „Struktuuritoetuse väljamaksete menetlemise kord“, muudetud antud korra lisa 1 „Väljamaksetaotluse kontroll-leht“ ja lisa 2 „Riigihangete kontroll-leht“.
Sihtasutus Innove	09.07.2009	II kategooria	Väljamaksetaotluste menetlemise kontroll-lehel olevad küsimused ei anna piisavat kindlustunnet, et toetuse saaja on järginud riigihangete teostamise korda alla riigihanke piirmäära jäävate hangete läbiviimisel ning lihtsustatud korras tellitavate teenuste tellimisel	SA Innove juhatause 08.03.2011 käskkirjaga nr 1.1-4/414 on kinnitatud uued korrad „Struktuuritoetuse väljamaksete menetlemise kord“, muudetud antud korra lisa 1 „Väljamaksetaotluse kontroll-leht“ ja lisa 2 „Riigihangete kontroll-leht“.
Sihtasutus Innove	09.07.2009	II kategooria	Väljamaksetaotluste menetlemiseks loodud lihtsustatud meetoodika ei taga olulise finantsmõjuga kuluridade kontrollimist	Meetoodikat on täiendatud ja tagatud on olulise finantsmõjuga kulude sattumine valimisse.
Sihtasutus Innove	09.07.2009	II kategooria	Väljamaksetaotluste menetlemiseks loodud lihtsustatud meetoodikas kasutatav projekti riskide hindamise meetoodika ei ole asjakohane	Rakendusüksus koostas uue valimi meetoodika, mis on sisse viidud väljamaksete menetlemise korda, kinnitatud SA Innove juhatause liikme 21.09.2010 käskkirjaga nr 1.1-4/371
Sihtasutus KredEx	29.04.2009	II kategooria	Rakendusüksus ei kontrolli kulude abikõlblikkust piisavalt põhjalikult	Tõhustatud kontrolli taotluste üle. 12. okt 2009 tehtud tagasinõude otsus nr 321.
Sihtasutus KredEx	29.04.2009	II kategooria	Rakendusüksus ei teosta paikvaatlust toetuse saaja üle	Programmide raames teostab järelevalvet (sh paikvaatlusi) MKM kui rakendusasutus (sätestatud halduslepingutes). Meetme "Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine " paikvaatluste protseduur sätestatud struktuuritoetuste rakendamise kord punkt 3.3 (lk 8), kontrollleht lisa 2.

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Sihtasutus KredEx	21.12.2010	II kategooria	Kontroll-jälg erikontrolli teostamisest taotluste analüüsimisel ei ole piisav (Oluline) (Toetuse saajale suunatud tähelepanek)	Allutatud laenude menetlemise ja väljastamise kord, kinnitatud juhataja käskkirjaga 13.12.2010. Parema arusaamise nimel on muudetud erikontrolli mõiste alates 13.12.2010 kehtima hakanud Allutatud laenude menetlemise ja väljastamise korras täiendavaks kontrolliks, sätestades punktis 2.2.8, et otsuse ettepanekus tuleb välja tuua muuhulgas täiendava kontrolli sisu.
Sihtasutus KredEx	21.12.2010	II kategooria	Programmide korral on laenu ja käenduste taotluste analüüsimise kontroll-jälg puudulik (Oluline) (Toetuse saajale suunatud tähelepanek)	Otsuste ja otsuse aluseks olevate dokumentide paremale dokumenteerimisele (sh esitluste sisu) on rohkem tähelepanu pööratud. Soovituse rakendamise analüüs kordade uuendamisel toimub jooksvalt kordade uuendamisel.
Sihtasutus KredEx	21.12.2010	II kategooria	Rakendusüksuses ei toimu terviklikku ja süsteemset riskide juhtimist ning puudub riskide hindamise ja juhtimise kord (Oluline) (Rakendusüksusele suunatud tähelepanek)	Koostöös E&Y Baltic AS-ga on üldine riskihindamine läbi viidud ja riskide koondtabel koostatud. Täna sel päeval on töös riske maandavate sisekontrollimeetmete kirjeldamine.
Sihtasutus KredEx	21.12.2010	II kategooria	Struktuurivahenditega seotud dokumendid asuvad kolmes erinevas süsteemis, mille omavahelised seosed ei ole protseduurides kirjeldatud ning dokumendid on raskesti leitavad (Oluline) (Toetuse saajale suunatud tähelepanek)	Allutatud laenude menetlemise ja väljastamise kord, kinnitatud juhataja käskkirjaga 13.12.2010. Nagu aruandes viidatud, pööratakse jooksvalt enam tähelepanu viitamisele. Lisaks hakkas 13.12.2010 kehtima uus Allutatud laenude menetlemise kord, mille raames täpsem viidete süsteem välja töötatud. Samuti on antud teema seotud ka uue spetsiaaltarkvara kasutuselevõtuga, mis on lähiaastate perspektiiv. Seega tegeletakse selle temaga jätkuvalt ka tulevikus väljaspool antud auditit.
Siseministeerium	13.12.2010	II kategooria	RA järelevalve programmi elluviija (toetuse saaja) üle ei taga piisavat kindlust kulude abikõlblikkuse osas	Programmi korra järgi teostab RU ülesandeid EAS. Halduslepingud viidud kooskõlla programmi korruga ning järelevalve programmi elluviija üle delegeeritud EAS-i järelevalve üksuse ülesandeks.
Sotsiaalministeerium	10.02.2011	II kategooria	Rakendusüksusel ja -asutusel puuduvad protseduuri reeglid auditite tulemuste ülevaatamiseks ja soovitude rakendamiseks	Finantsaruandluse protseduuri reegel on täiendatud ning korrigeeritud.
Sotsiaalministeerium	10.02.2011	II kategooria	RA-le suunatud- Ametnike asendamiste korral ei ole täidetud kohustuste lahususe nõue rakendusasutuse ja toetuse saaja ülesannete täitmisel	3. aprill 2011.a jõustus Sotsiaalministeeriumi TTO (Tööturu osakonna) põhimääruse (Sotsiaalministri 29. aprilli 2004. a määrus nr 38) muudatus, millega loodi TTOsse struktuuriliselt eraldi ESF talitus. Seejuures ESF talitus allub programmide „Tööturupoliitika arendamine 2009–2013” ning „Tööelu kvaliteedi parandamine 2009–2014” rakendusasutuse ülesannete täitmisel osas otse kantslerile. Lisaks määratleti muudatusega TTO ESF talituse ametnike puhul asendamiste reeglistik. Kohustuste lahususe tagamiseks ei saa asendada TTO ESF talituse ametnikud TTO juhatajat ja vastupidi ning TTO ESF talituse ametnikke ei saa asendada teised TTO ESF talituse välised töötajad. TTO ESF talituse töötajad ei saa asendada teisi TTO ESF talituse väliseid ametikohti.
Sotsiaalministeerium	10.02.2011	II kategooria	RA-le suunatud- Puuduvad protseduuri reeglid rahaliste vahendite arvestamise ja kasutamise kohta	Koostatud on protseduuri reegel- kinnitatud sotsiaalministri käskkirjaga 19.01.2012 nr. 16

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Sotsiaalministeerium	10.02.2011	II kategooria	RA-le suunatud- Rakendusasutusel puuduvad protseduurid rakendusüksuse üle kontrolli teostamiseks	Protseduurireegel RÜ üle järelevalve teostamiseks on RA poolt koostatud ning kinnitatud: Sotsiaalministri käskkiri 07.12.2011 nr. 133.
Sotsiaalministeerium	10.02.2011	II kategooria	RÜ-le suunatud- Vaiete lahendamisel ei ole tagatud kohustuste lahusus rakendusüksuse funktsioonidest	Vaiete menetlemise protseduurireegel on parandatud- uus protseduurireegel vaadati üle ka Rahandusministeeriumi poolt ning sai kinnitatud 29.06.2011 sotsiaalministri käskkirjaga nr. 19

Allikas: SFCS, 08.05.2012

* I kategooria – JKS toimib;

II kategooria – JKS toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud;

III kategooria – JKS toimib osaliselt, mistõttu on olulised parandused vajalikud;

IV kategooria – JKS ei toimi.

LISA 11. RIKKUMISED

Tabel 11: Rikkumised aastati

Avastamise aasta	Rikkumise number	Rikkumise OLAFi number	Prioriteetne suund	Meede	Rikkumise liik	Rikkumise finantsmõju (EL)
2008	EAS/2007-2013/09/02/02		1.4	1.4.2		3 195,58
2008	RK/2007-2013/08/01/02		1.5	1.5.1		6 433,09
2009	EAS/2007-2013/09/01/03		1.4	1.4.2		3 195,58
2009	EAS/2007-2013/09/04/03	10006	1.4	1.4.5	999	0,00
2009	EAS/2007-2013/09/05/02		1.4	1.4.2		8 124,36
2009	EAS/2007-2013/09/06/04		1.4	1.4.2		3 195,57
2009	EAS/2007-2013/10/07/02		1.4	1.4.2		3 195,58
2009	EAS/2007-2013/10/09/01		1.4	1.4.2		6 391,16
2009	INNOVE/2007-2013/09/02/01		1.3	1.3.3		1 324,33
2009	RK/2007-2013/10/02/01		1.5	1.5.2		0,00
2010	EAS/2007-2013/10/14/03		1.4	1.4.2		3 195,58
2010	EAS/2007-2013/10/18/03		1.4	1.4.5		4 473,82
2010	EAS/2007-2013/10/19/01		1.4	1.4.2		3 195,58
2010	EAS/2007-2013/10/20/02		1.4	1.4.2		2 588,97
2010	EAS/2007-2013/10/21/02	10003	1.4	1.4.2	999	12 730,61
2010	EAS/2007-2013/10/34/01		1.4	1.4.2		3 195,58
2010	EAS/2007-2013/10/39/02		1.4	1.4.5		0,00
2010	EAS/2007-2013/10/45/01		1.4	1.4.2		3 195,58
2010	EAS/2007-2013/10/49/01		1.4	1.4.2		3 126,01
2010	INNOVE/2007-2013/10/05/02		1.3	1.3.1		8 819,81

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | **2011**

2010	INNOVE/2007-2013/10/08/02		1.3	1.3.1		5 341,11
2010	INNOVE/2007-2013/10/13/01		1.3	1.3.1		3 195,58
2010	INNOVE/2007-2013/11/17/02		1.3	1.3.1		6 018,53
2010	INNOVE/2007-2013/11/18/02	10001	1.3	1.3.4	325	23 468,35
2010	RK/2007-2013/10/03/01		1.5	1.5.1		0,00
2010	RM/2007-2013/11/02/01		1.5	1.5.1		3 507,67
2011	EAS/2007-2013/11/57/01		1.4	1.4.2		8 204,87
2011	EAS/2007-2013/11/59/01		1.4	1.4.2		5 538,97
2011	EAS/2007-2013/11/60/02	10002	1.4	1.4.3	614	12 400,60
2011	EAS/2007-2013/11/63/01		1.4	1.4.2		5 498,27
2011	EAS/2007-2013/11/64/01		1.4	1.4.2		6 391,17
2011	EAS/2007-2013/11/68/01		1.4	1.4.2		5 821,68
2011	EAS/2007-2013/11/71/01		1.4	1.4.8		2 672,56
2011	EAS/2007-2013/11/72/01		1.4	1.4.2		6 391,17
2011	INNOVE/2007-2013/11/24/01		1.3	1.3.1		0,00
2011	INNOVE/2007-2013/11/25/01		1.3	1.3.1		0,00
2011	RM/2007-2013/11/03/01		1.5	1.5.1		4 906,02

Allikas: SFCS, 08.05.2012

LISA 12. RISKID JA MAANDAMISTEGEVUSED

Tabel 12: riskid ja maandamistegevused suundade lõikes

Prioriteetne suund	Risk	Ettevõttud/Ettevõetavad maandamistegevused	Vastutaja	Tähtaeg	Staat
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Administratsiooni struktuur on liiga väike ja loogika ebaselge, et saaks palgata piisava arvu inimesi kohustuste lahuse tagamiseks.	Kohustuste lahuse on olemasolevate võimaluste piires püütud tagada. ESF talituse loomine 2011. a	SoM	2011 I kv	Lahendamisel
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Taotluste hindajateks võivad osutada ebapädevad eksperdid.	Ekspertide põhjalik eelkontroll RA ja RÜ poolt - eksperdid kvalifitseeritakse RA ja RÜ esindajate poolt ühiskoosoleku käigus.	SoM	jooksev	Lahendamisel
Pikk ja kvaliteetne tööelu	SF eesmärkide saavutamine on takistatud lähtuvalt õigusaktides toodud liiga piiravatest nõuetest (RHS vs tööturumeetmed).	RM-i on teavitatud ja tehtud ettepanekud vastavate mõningate muudatusvajaduste osas.	SoM	jooksev	Lahendamisel
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Kulude kontrollimise valimi meetodika ei anna auditi objektideks neid projekte, mida peaks kontrollima ning optimaalset hulka dokumente.	RMga arutelu, kuidas muuta valimi meetodikat, et oleks kaasatud ka teised projektid	SoM	2012 III kv	Lahendamisel
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Palgalõhe SF vahendeid administreerivates asutustes põhjustab töötajate volavust ja motivatsiooni langust	Probleemi tuleb teadvustada juhtkonna tasandil	SoM	jooksev	Lahendamisel
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Rakenduskava ei vasta muutunud sotsiaalmajanduslikule olukorrale.	Rakenduskava muutmise võimalus on olemas, kuid see on ajamahukas.	SoM	Vastavalt vajadusele	Lahendamisel
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Rakenduskavas planeeritud eesmärkide saavutamiseks ei ole planeeritud piisavalt eelarvevahendeid.	Taotletud on täiendavaid vahendeid teiste meetmete, prioriteetsete suundade jne arvelt. Esitatud on ametlikud taotlused KA-le ning vaadatud üle prioriteetse suuna siseselt ressursid.	SoM	Vastavalt vajadusele	Lahendamisel
Pikk ja kvaliteetne tööelu	2014+ rakendamisel ei ole kaasatud kõik asjassepuutuvad eksperdid, kooskõlastuste ja planeerimise ajad on lühikesed, seetõttu võib kannatada planeerimise kvaliteet.	Hetkel on veel planeerimine algjärgus ja väliseid eksperte on veel vähe kaasatud (siin on väga oluline roll RMil kui kesksel planeerimise koordineerijal).	SoM	jooksev	Lahendamisel

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Pikk ja kvaliteetne tööelu	TS ei ole piisavalt teadlik oma kohustustest, seetõttu võib kaasneda toetuse tagasi nõudmine (nt kontrollijälje puudumine).	Toetuse saajatele viiakse Innove ja SoM koostöös läbi infopäevi ning koostatud on juhendid, mis on avalikult veebis kättesaadavad. Programmide rakendajatele on SoM vastavalt nende vajadustele korraldanud ka spetsiaalseid temaatilisi koolitusi. Lisaks viiakse programmide osas läbi vähemalt kaks korda aastas rakenduskoosolekuid, mille käigus on võimalik varakult tuvastada juba tekkinud/või tulevikus tekkida võivaid probleeme.	SoM	jooksev	Lahendamisel
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Keeruline tuvastada, mis on riigiabi (sh ei saa EK-lt ega RM-lt selgeid ja püsivaid seisukohti).	Juhendavate materjalide koostamine ning vastavate koolituste korraldamine RM poolt	SoM	Vastavalt vajadusele	Lahendamisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	Meetmete puuduv või keeruline mõõdetavus, indikaatorite ebaselgus	Uue programmeerimisperioodi kvaliteetsem planeerimine. Indikaatorite inventuuri läbiviimine käesoleval perioodil. Kliendi uuringu alusel parendustegevuste kavandamine	EAS	31.12.2012	Lahendamisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	Hangete läbiviimisel risk eksida hankereeglite vastu	Paljud parendustegevused juba on käivitatud, edaspidi tuleb tagada selle toimimine. Lisaks korraldada regulaarseid koolitusi, teavitusi EASi ja klientide suunal. Samuti kaalume ennetavate tegevuste (kõikide riskiprojektide läbivaatamist) teostamist.	EAS	31.12.2012	Lahendamisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	Ebapiisav majasisene võimekus planeerida, lähteülesandestada, hankida, tellida ja viia ellu tegevusi	Koolituste läbiviimine võimekuse suurendamiseks. Keskse kontrollifunktsiooni tugevdamine hankeüksuse ja arendusüksuse poolt.	EAS	31.12.2012	Lahendamisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	Igapäevaste küsimuste ja probleemide lahendamine VS pikaajaline planeerimine, visioonide/strateegiade loomine	Analüüsida allapoole delegeerimise võimalusi ja vajadusel rakendada. Uue strateegia kavandamisel paremini kavandada struktuur, et oleks inimestel võimekust ja aega arendustegevuste teostamiseks	EAS	31.12.2012	Lahendamisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	(Võtme)töötaja lahkumisega seotud risk	Juhtimisvõimekuse tõstmine organisatsioonis, teadlikkuse kasvatamine. Suurem paindlikkus töölepingu tingimuste kehtestamisel. Teadmiste dubleerimine teiste töötajatega, teadmuse säilitamine, vastava kultuuri rakendamine. Andmeaida projekti elluviimine.	EAS	31.12.2012	Lahendamisel

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	Hangete protseduur on aeganõudev, vaidlustamise korral pikeneb menetluse aeg veelgi	Senisest parem tegevuste planeerimine, vajadusel koolituste korraldamine. Standardprotseduuride kasutamine, vähem erandite kasutamist (erandite osas konsulteerimine Rahandusministeeriumiga).	EAS	31.12.2012	Lahendamisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	Mitme funktsiooni täitmiseks on pädevus vaid 1 inimesel	Juhtimisvõimekuse tõstmine organisatsioonis, teadlikkuse kasvatamine. Suurem paindlikkus töölepingu tingimuste kehtestamisel. Teadmiste dubleerimine teiste töötajatega, teadmuse säilitamine, vastava kultuuri rakendamine. Andmeaida projekti elluviimine.	EAS	31.12.2012	Lahendamisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	Infosüsteemide mittetoimimine ja torked, süsteemide käideldavus ei vasta nõuetele (jõudlus, mahud, aeglus, teenuse kättesaadavus)	Jätkuv andmebaaside versioonide vahetus, uus DHSi platvorm. Uue perioodi osas põhjalik ja kvaliteetne analüüs uue süsteemi vajaduste osas.	EAS	31.12.2012	
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	Töötajate ebapiisav kompetents	Kohustuslike sisseelamis- ja seeselamiskoolituste läbiviimine. Kompetentsisüsteemi oskuslik rakendamine, kvaliteetne arenguvajaduste määratlemine juhtide poolt, mentorluse rakendamine, teatud teadmiste osas teadmiste kontrolli rakendamine. Andmeaida projekti elluviimine.	EAS	31.12.2012	Lahendamisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	Määrustes on sarnased asjad erinevalt sõnastatud, mis toob kaasa erinevaid tõlgendusi majasiseselt ja lahendusi kliendile	Oleme käivitanud määruste ühtlustamise protsessi koostöös MKMiga. Tootearendusprotsessi täpsem kirjeldamine. Andmeaida projekti läbiviimine.	EAS	31.12.2012	Lahendamisel
Suurem haldusvõimekus	Otsustustasandite ebapiisav kaasamine, et saada lisandväärtust ja tagasisidet sisutegevuste elluviimise kohta	Kokkulepete tegemine ja läbirääkimine erinevate osapooltega ja selgete konkreetsete ootuste kaardistamine. Kommunikatsiooni tõhustamine.	RA/RÜ	jooksev	Lahendatud
Suurem haldusvõimekus	Toetuse kasutamise nõuete/reeglite mittetäitmine (dokumentide säilitamine, teavituse reeglite järgimine, ettemakse mittenõuetekohane kasutamine, raamatupidamisdokumentide mitte eristamine, erisoodustuse ebanõuetekohane täitmine, tööajatabelite ebanõuetekohane täitmine jne).	Juhendmaterjalide ülevaatamine ja ajakohastamine. Ettepanekute esitamine TA koolitustegevuste planeerimisse ja sisustamisesse (horisontaalsed ja süsteemsed koolitused). Toetuse saajate koolitamine RÜ poolt.	RÜ	jooksev	Lahendamisel

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2011

Suurem haldusvõimekus	Väljamaksetaotluste pikk menetlusaeg (tehnilised vead VMTs, suhtlus toetuse saajatega)	Tööprotsesside ja -etappide täpne kaardistamine ja ülevaatamine. Probleemkohtade kaardistamisest lähtuvalt toimingute ülevaatamine, eesmärgiga toiminguid/ tegevusi optimeerida ja tõhustada. Lihtsustamismetoodika testimine ja vajadusel täiendamine.	RÜ	jooksev	Lahendamisel
Suurem haldusvõimekus	Taotlejad ja toetuse saajad ei ole järginud hangete kohta käivaid nõudeid (nii riigihanke nõudeid kui ka 3 pakkumise võtmise nõuet)	RÜ poolne toetuse saajate nõustamine sh toetuse saajatele infopäeva korraldamine. Selgete juhiste andmine ja juhendite loomine / ajakohastamine kolme pakkumise nõude täitmisel.	RÜ	jooksev	Lahendamisel
Suurem haldusvõimekus	Hangete piisav kontrollimine RÜ poolt (RÜ teadlikkus hangete kontrollist ja selle ulatusest)	Hangetega seotud menelustoimingute ja rõhuasetuste ülevaatamine ja töötajate koolitamine. Horisontaalsete juhiste ülevaatamine	RÜ	jooksev	Lahendamisel
HTA ja Tehniline abi	Võimalik töötajate lahkumine, kuna HTA ja tehnilise abi meetmetega tegeleb 2,5 inimest.	Välja töötatud põhjalikud protseduurid, mis aitavad tagada kontrolljälge ning vältida olukorda, kus inimeste lahkumisega kaoavad ka teadmised.	KA	pidev	Lahendamisel

Allikas: prioriteetsete suundade 2011. a aruanded

LISA 13. FINANTSINSTRUMENTIDE KASUTAMINE¹⁹

No.	Required information/data	Required data/information format	Comments	Comments 2
II.A Description of the financial engineering instrument (FEI) and implementation arrangements (Article 67(2)(j)(i) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)				
II.1	FEI (name and registered place of business)	text	Programme "Start-up and micro loan guarantees", Estonia	
II.2	Attributable to Article 44, first paragraph (a), (b) or (c) of Council Regulation (EC) No 1083/2006 ?			
	(a) financial engineering instruments for enterprises	radio button ☐ ☐ ☐	+	
	(b) urban development funds		-	
(c) funds or other incentive schemes providing loans, guarantees for repayable investments, or equivalent instruments, for energy efficiency and use of renewable energy in buildings, including in existing housing	-			
II.3	Type of financial product offered by the FEI to final recipients			
II.3.1	equity	Y/N or clicking box ☐	NO	
II.3.2	loans	Y/N or clicking box ☐	NO	
II.3.3	guarantees	Y/N or clicking box ☐	YES	
II.3.4	other (interest rate subsidies, guarantee fee subsidies and equivalent measures)	Y/N or clicking box ☐	NO	
II.B Identification of the entities which implement the financial engineering instrument (Article 67(2)(j)(ii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)				
II.4	FEI manager (its name, legal status and registered place of business)	text	Foundation KredEx, Estonia	
II.5	Procedure for selecting the FEI manager			
	award of a public contract in accordance with applicable public procurement law	radio button ☐ ☐ ☐	-	
	award of a grant (in the meaning of Article 44, second paragraph, point (b) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)		+	
award of a contract directly to the EIB or the EIF	-			
II.6	Date of signature of funding agreement with Managing Authority	DD/MM/YYYY	1.02.2008	

¹⁹ Vastavalt üldmääruse (1083/2006) muudatusele 13. detsembrist 2011

III. Amounts of assistance from the Structural Funds and national co-financing paid to the financial engineering instrument (FEI) (Article 67(2)(j)(iii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
III.1	ASSISTANCE COMMITTED TO THE FEI FROM ALL OPERATIONAL PROGRAMMES		
III.1.1	Operation Programme	text (CCI n°+title)	2007EE051PO 001 Operational programme for Human Resource Development
III.1.2	Priority axis	text (n°)	Priority axis 4
III.1.3	Contribution to the FEI	%	100%
III.2	AMOUNTS OF ASSISTANCE COMMITTED AND PAID TO THE FEI UNDER THIS SPECIFIC OPERATIONAL PROGRAMME		
III.2.1	Amounts of assistance from the Structural Funds		
III.2.1.1	ERDF amounts committed in funding agreement (in EUR)	number (amount)	0
III.2.1.2	ERDF amounts effectively paid to the FEI (in EUR)	number (amount)	0
III.2.1.3	ESF amounts committed in funding agreement (in EUR)	number (amount)	6 012 808
III.2.1.4	ESF amounts effectively paid to the FEI (in EUR)	number (amount)	5 112 932
III.2.2	Amounts of national public and private assistance		
III.2.2.1	National public co-financing committed in funding agreement (in EUR)	number (amount)	0
III.2.2.2	National public co-financing effectively paid to the FEI (in EUR)	number (amount)	0
III.2.2.3	National private co-financing committed in funding agreement (in EUR)	number (amount)	0
III.2.2.4	Private co-financing effectively paid to the FEI (in EUR)	number (amount)	0
III.3	AMOUNTS OF OTHER ASSISTANCE PAID TO THE FEI OUTSIDE OPERATIONAL PROGRAMME (in EUR)		
III.4	MANAGEMENT COSTS AND FEES OF THE FEI (in the meaning of Article 78(2)(d) of Council Regulation (EC) No 1083/2006) (in EUR)	number (amount)	0 KredEx doesn't charge management costs from the capital contributed from the operational programme to financial engineering instruments. Management costs are covered from the contract and guarantee fees.
IV. Amounts of assistance from the Structural Funds and national co-financing paid by the financial engineering instrument (Article 67(2)(j)(i)(iv) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			

Inimressursi arendamise rakenduskaava seirearuanne | 2011

IV.1	ASSISTANCE COMMITTED AND PAID BY THE FEI TO FINAL RECIPIENTS THROUGH LOANS (per financial product)			
IV.1.1	Name of product	text	N/A	
IV.1.2	Number of final recipients supported, per type:			
IV.1.2.1	large enterprises	number	N/A	
IV.1.2.2	SMEs	number	N/A	
IV.1.2.2.1	out of which micro-enterprises	number	N/A	
IV.1.2.3	individuals	number	N/A	
IV.1.2.4	urban development funds	number	N/A	
IV.1.2.5	other	number	N/A	
IV.1.3	Number of loan contracts signed with final recipients	number	N/A	
IV.1.4	Total loan amount committed in contracts signed with final recipients (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.1.4.1	out of which Operation Programme contribution	number (amount)	N/A	
IV.1.5	Total loan amount effectively disbursed to final recipients (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.1.5.1	out of which Operation Programme contribution	number (amount)	N/A	
IV.2	ASSISTANCE COMMITTED AND PAID BY THE FEI TO FINAL RECIPIENTS THROUGH GUARANTEES (per financial product)			
IV.2.1	Name of product	text	Start-up and micro loan guarantees	
IV.2.2	Number of final recipients supported, per type			
IV.2.2.1	large enterprises	number	N/A	
IV.2.2.2	SMEs	number	193	
IV.2.2.2.1	out of which micro-enterprises	number	188	
IV.2.2.3	individuals	number	N/A	
IV.2.2.4	urban development funds	number	N/A	
IV.2.2.5	other	number	N/A	
IV.2.3	Total amount blocked for guarantee contracts signed (in EUR)	number (amount)	3 437 498	
IV.2.4	Total amount of guarantees actually committed for disbursed loans in accordance with contracts signed (in m EUR)	number (amount)	3 437 498	
IV.2.4.1	out of which Operation Programme contribution (in EUR)	number (amount)	3 437 498	
IV.2.5	Number of loans actually disbursed in relation to guarantees contracts	number	194	
IV.2.6	Total value of loans actually disbursed in relation to guarantees contracts (in EUR)	number (amount)	3 437 498	
IV.3	ASSISTANCE COMMITTED AND PAID BY THE FEI TO FINAL RECIPIENTS THROUGH EQUITY / VENTURE CAPITAL (per financial product)			
IV.3.1	Name of product	text	N/A	
IV.3.2	Number of final recipients supported, per type			
IV.3.2.1	large enterprises	number	N/A	
IV.3.2.2	SMEs	number	N/A	
IV.3.2.2.1	out of which micro-enterprises	number	N/A	

Inimressursi arendamise rakenduskaava seirearuanne | 2011

IV.3.2.3	urban development funds	number	N/A	
IV.3.2.4	other	number	N/A	
IV.3.3	Number of investments made in line with agreements signed	number	N/A	
IV.3.4	Total amount of investments effectively made in line with agreements (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.3.4.1	out of which Operation Programme contribution (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.4	ASSISTANCE COMMITTED AND PAID BY THE FEI TO FINAL RECIPIENTS THROUGH OTHER TYPE OF FINANCIAL PRODUCT (per financial product)			
IV.4.1	Name of product	text	N/A	
IV.4.2	Number of final recipients supported, per type			
IV.4.2.1	large enterprises	number	N/A	
IV.4.2.2	SMEs	number	N/A	
IV.4.2.2.1	out of which micro-enterprises	number	N/A	
IV.4.2.3	individuals	number	N/A	
IV.4.2.4	urban development funds	number	N/A	
IV.4.2.5	other	number	N/A	
IV.4.3	Total amount effectively disbursed to final recipients (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.4.3.1	out of which Operation Programme contribution (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.4.4	Number of products effectively provided to final recipients	number	N/A	
IV.5	INDICATORS			
IV.5.1	Number of jobs created or safeguarded	number	846	